

PFLP & Palæstina

"PFLP & Palæstina" udgives af

Internationalt Forum, Griffenfeldsgade 41, 2200 København N

www.internationaltforum.dk

info@internationaltforum.dk

Bogens indhold er alene forfatterens ansvar.

Stor tak til

Mine søskende og venner for korrekturlæsning og rådgivning.

Hald Hovedgaard, Det Danske Forfatter- og Oversættercenter,
for skønne og inspirerende skriveophold.

Regnbue Tryk for layout og trykning.

Fotos og illustrationer

PFLP-dokumenter, Gaia, tidsskrift for international solidaritet
og Irene Clausen.

PFLP & Palæstina

Irene Clausen
2018

PFLP & Palæstina

Irene Clausen
1. udgave, 2018

Tryk & layout: Regnbue Tryk

ISBN 87-90265-75-0

Indholdsfortegnelse

Forord	9
DEL I: Zionismen og al-Nakba (Katastrofen)	11
Kapitel 1: Den zionistiske ideologi og bevægelse	13
Kapitel 2: Det britiske Palæstinamandat (1923-1948)	21
Kapitel 3: Al-Nakba (Katastrofen) - 1948	27
DEL II: Panarabisme versus palæstinensisk nationalisme	41
Kapitel 4: Den panarabiske bevægelse	43
Kapitel 5: PLO dannes (1964)	51
DEL III: Den palæstinensiske revolution fødes	61
Kapitel 6: Junikrigen 1967	63
Kapitel 7: PFLP dannes (1967)	67
Kapitel 8: PFLP's første kongres (1968)	75
Kapitel 9: PFLP's 2. kongres (1969)	85
DEL IV: Flykapringer og borgerkrig i Jordan	101
Kapitel 10: Flykapringer og optakt til Sorte September	103
Kapitel 11: Sorte September-borgerkrigen i Jordan (1970)	113
Kapitel 12: PFLP's 3. kongres (1972)	119
Kapitel 13: Oktober-krigen 1973	129
DEL V : PLO's højredrejning - PFLP's Afvisningsfront	137
Kapitel 14: Ministat og Afvisningsfront (1974)	139
Kapitel 15: Camp David-aftalen (1978)	149
DEL VI : Borgerkrigen i Libanon (1975-1990)	159
Kapitel 16: Optakt til borgerkrig og krigens parter	161
Kapitel 17: Borgerkrig i Libanon: Invasioner, kampe og massakrer	171
Kapitel 18: Slaget om Beirut (1982)	185

Kapitel 19:	Oprøret i Fatah (1983-1985)	197
Kapitel 20:	PFLP's 4. kongres (1981)	211
DEL VII: Fra intifada til Oslo-aftale		219
Kapitel 21:	1987-intifadaen	221
Kapitel 22:	PLO's uafhængighedserklæring (1988)	241
Kapitel 23:	Madrid-konferencen (1991)	249
Kapitel 24:	PFLP's 5. kongres (1993)	255
Kapitel 25:	Oslo-aftalerne (1993-2000)	265
Kapitel 26:	Oslo-aftalen: Modtand og konsekvenser	277
DEL VIII: PFLP-ledere udskiftes, myrdes og fængsles		287
Kapitel 27:	PFLP's 6. kongres (2000)	289
Kapitel 28:	PFLP-leder Abu Ali Mustafa dræbes af Israel	297
Kapitel 29:	Ahmad Sa'adat, PFLP generalsekretær, kidnappes og fængsles (2002)	303
DEL IX: 2000-intifadaen og Gaza-massakrer		309
Kapitel 30:	2000-intifadaen (2000-2007)	311
Kapitel 31:	Gaza: parlamentsvalg, belejring og massakrer	325
DEL X: Temaer:		337
Kapitel 32:	Den palæstinensiske fagbevægelse: klassekamp og national kamp	339
Kapitel 33:	Intifadaens kvinder	353
Kapitel 34:	Flygtningespørgsmålet & Retten til at vende tilbage	369
Kapitel 35:	Modstandsformer og terrorspørgsmålet	375
DEL XI: Interviews		389
Kapitel 36:	Interview med Ahmad Sa'adat	391
Kapitel 37:	Khaled Barakat: Er en ny intifada på vej?	397
Kapitel 38:	Khaled Barakat: Fra 'Oslo' til PFLP's 7. kongres	403

DEL XII: Portrætter	409
Kapitel 39: Maryam Abu Daqa fra Gaza	411
Kapitel 40: Mindeord om George Habash	419
 Bilag	 425
Bilag 1: Hvad betyder imperialism	425
Bilag 2: De palæstinensiske nationalråd	425
Bilag 3: Palæstina-solidaritetsorganisationer	426
 Litteraturliste	 429

Forord

Palæstina har i mange år stået mit hjerte nær. Min sympati lå fra starten hos PFLP, Folkefronten til Palæstinas Befrielse. Jeg sympatiserede med PFLP's mål: en demokratisk sekulær stat i Palæstina med lige rettigheder til palæstinensere, jøder og andre folk, uden hensyn til nationalitet og religion.

Det rystede mig derfor da PFLP, som led i krigen mod terror 2001, kom på diverse terrorlister, samtidig med at det internationale solidaritetsarbejde blev kriminaliseret. Da jeg ledte efter bøger om PFLP, viste det sig at der stort set ingen fandtes. I de hundredvis af bøger som var udkommet om Palæstinas historie var der kun nogle få linje eller sider om PFLP. Jeg havde længe haft lyst til at skrive en bog, så hvorfor ikke skrive om PFLP, den vigtigste palæstinensiske befrielsesbevægelse.

Da jeg ikke kunne skrive om PFLP i et 'tomrum' måtte jeg sætte mig ind i Palæstinas historie. Det har jeg så forsøgt med denne bog.

Når der bringes PFLP-citater i næsten hvert kapitel, er det et forsøg på at få historien fortalt fra 'hestens egen mund', men også for at følge udviklingen i PFLP-retorikken der tydeligvis ændres op gennem historien: Sproget bliver bredere i takt med at politikken bliver det. Det er derfor paradoksalt at PFLP bliver terrorstemplet på et tidspunkt hvor frontens politik aldrig har været bredere. PFLP satser ikke længere kun på væbnet kamp, men kæmper også på det kulturelle, sociale, uddannelsesmæssige og sundhedsmæssige område.

"PFLP & Palæstina" er en journalistisk bog skrevet ud fra et politisk engagement i palæstinenserne's sag. Der anvendes kilder fra PFLP, fra den akademiske verden og fra det internationale solidaritetsmiljø. Jeg har i mange tilfælde bibeholdt de engelske navne og forkortelser for at gøre institutionerne og organisationerne genkendelige – uanset om man læser dansk eller engelsk litteratur. Og når jeg undertiden bringer de arabiske navne på organisationer og institutioner (i transskriberet form), er det for at sikre genkendelighed. Og skabe lidt arabisk stemning.

Irene Clausen, marts 2018

DEL I

Zionismen og al-Nakba (Katastrofen)

Kapitel 1

Den zionistiske ideologi og bevægelse

"Den zionistiske bevægelse havde to ambitioner: Den ene var demografisk og gik ud på at (...) der skulle være så få palæstinensere som muligt (...). Den anden ambition var geografisk og gik ud på at overtage så meget jord som muligt fra landet Palæstina" (Pappe, 2014)

Zionismen som national bevægelse opstod omtrent samtidigt med den europæiske og arabiske nationalisme, dvs. i midten af 1800-tallet. Dens forbilleder var den europæiske kolonialisme og de europæiske imperier, især Frankrig og Storbritannien. Zionismens grundide er at *"alle jøder, uanset hvor i verden de bor, er ét folk i traditionel politisk nationalistisk forstand, og at løsningen på jødeforfølgelserne er at samle dette folk i en rent jødisk stat"* (Broholm og Holmsgaard, 1984: 34).

Theodor Herzl: Der Judenstaat (1896)

I zionistisk historieskrivning regnes Theodor Herzl for zionismens grundlægger. I 1896 udkom hans lille skrift *"Der Judenstaat"* (udgivet på dansk under titlen: *"Den jødiske stat"*). Det epokegørende ved Herzl var at han som den første skitserede en handlingsplan for *"en tilbagevenden til Zion"*¹ I bogen beskrev han den antisemitisme som jøderne var udsat for i og uden for Europa og argumenterede for at kun hvis jøderne fik deres egen stat, kunne de blive fri for antisemitismen. Herzl understregede at jødespørgsmålet frem for alt er et nationalt spørgsmål:

"Jødespørgsmålet regner jeg hverken for at være et socialt eller et religiøst spørgsmål (...). Det er et nationalt spørgsmål. Vi er et folk, eet folk" (Den jødiske stat: 20). Med *Der Judenstaat* henvendte Herzl sig primært til de rige Rotschild-familier. Disse dynastier stod i spidsen for store jødiske familieforetagender over hele verden, og deres interesser var sammenfaldende med imperialismens (Lysestøl, 1974: 62).

Zionismen søger ingen historiske eller samfundsmæssige forklaringer på antisemitismen, men ser den som 'medfødt' hos ikke-jøder. Denne opfattelse af antisemitismen forklares tydeligst i Leo Pinskers bog "Autoemancipation", der er en forløber for Herzl's "Der Judenstaat". Pinsker betragtede jødehadet som noget der var indlejret i menneskers natur og ikke kunne ændres. Han anvendte begrebet "jodophobi" – altså jødehad som en slags psykose!

Den første zionistkongres - 1897

I 1897, året efter udgivelsen af *Der Judenstaat*, indkaldte Herzl til den første zionistkongres i Basel i Schweiz. Her præsenterede han sit projekt: skabelsen af et nationalt hjem for alverdens jøder. På kongressen blev *The World Zionist Organization (WZO)* oprettet. WZO blev den centrale institution i opbygningen af jødestaten, en slags skyggeregering. Herzl blev på kongressen valgt til formand for WZO, i hvis program der stod at zionismens mål var " ... at skabe et hjem i Palæstina for det jødiske folk, sikret ved almen lov" (Sayigh, 1968: 11).

Theodor Herzl omtalte i *Der Judenstaat* de to lande hvor det jødiske nationalhjem kunne oprettes, nemlig Argentina og Palæstina. I årene efter den første zionistkongres nævntes endvidere Kenya, Uganda og Madagaskar. Men der var det specielle ved Palæstina at en række bibelske fortællinger var knyttet til landet. Det fik betydning for at valget faldt på Palæstina. Men det hang også sammen at den zionistiske bevægelses allierede, Storbritannien, havde vigtige interesser i Mellemøsten, bl.a. regionens oliekluder, den nærliggende Suezkanal og handelsvejen til Indien. Derfor faldt valget på Palæstina.

Blandt zionister var der ambitioner om et Storisrael der – ud over det nuværende Palæstina – skulle omfatte dele af Syrien, Libanon, Jordan og Egypten, dvs. de mest frugtbare dele af Mellemøsten (Høirup, 2013: 10).

The Jewish National Fund

Et centralt begreb i zionismen var "erobringen af jorden". Tanken om offentligt ejet jord var baggrunden for dannelsen af et særligt selskab til dette formål. I 1901, på den femte zionistkongres i Basel, blev *The Jewish National Fund* (JNF) oprettet. JNF's opgave var først og fremmest jordopkøb, men fra 1901 til 1920 finansierede den både jordopkøb og oprettelse af bosættelser, i form af lån til bygninger, finansiering af landbrugsuddannelse osv. (Broholm og Holmsgård, 1984: 70). Denne politik resulterede i at langt størstedelen af jorden i Israel er offentlig ejendom.

Histradut

I 1920 samledes de jødiske fagforeninger i en magtfuld faglig landsorganisation. Histradut. Mens JNF stod for erobring af jord, stod Histradut for "erobringen af arbejdet" (ibid: 72). Histradut var ikke en egentlig faglig organisation hvis mål var at forsvare arbejdernes interesser over for arbejdsgiverne. Målet var "*opbygning af en jødisk produktion der var i stand til at opsuge de jødiske emigranter*" (ibid: 72). Histradut stod endvidere for opbygningen af banker, sygeforsikring, afsætningsorganisationer, pensionskasser og fungerede på den måde som en uofficiel jødisk stat" (ibid: 72 ff).

Kibbutzerne

Også kibbutzerne, de arbejderkontrollerede landbrugskooperativer, hvis jord var statsejet, spillede en vigtig rolle i det zionistiske statsopbygningsprojekt. Dels bidrog de til opdyrkningen af den koloniserede jord, og dels gjorde de det i et vist omfang muligt at fremstille zionismen som "en slags socialisme" og forlenede zionismen med progressive træk. Det var muligvis baggrunden for at der i Danmark - efter staten Israels oprettelse (1948) - herskede en udbredt sympati for Israel, også i venstreorienterede kredse. Mange unge rejste på ophold i kibbutzerne.

Zionismens propagandametoder

Kolonisering og undertrykkelse er aldrig noget smukt syn. For undertrykkerne gælder det derfor om at finde nogle figenblade som kan dække over det uskønne i koloniseringen. Med henblik på at få jøderne til at indvandre til Palæstina og legitimere koloniseringen tyede de zionistiske ledere, dygtigt og effektivt, til en række myter som de havde hentet inspiration til i den europæiske kolonialisme.

Myten: Et land uden folk til et folk uden land

Golda Meir²: "Det var ikke sådan at der var et folk i Palæstina, som opfattede sig som et palæstinensisk folk, og at vi så kom og smed dem ud og tog deres land fra dem. De eksisterede ikke".

Den zionistiske bevægelse benægtede palæstinenserne eksistens og opbyggede myten om "det tomme land". Jøder flyttede til Palæstina, men "uden at genere nogen". Eller som myten lød: "Et land uden folk til et folk uden land". Da to rabbinere blev sendt til Palæstina i starten af 1900-tallet for at undersøge det land, zionisterne havde udpeget til en mulig jødisk stat, vendte de tilbage med beskeden: "Bruden er smuk, men hun er gift med en anden mand". Der boede allerede et folk, palæstinenserne.

Den bibelske ret til Palæstina

"Zionisterne hævder at begivenheder beskrevet i det gamle testamente giver jøder i det tyvende århundrede ret til at oprette en etnisk jødisk stat i Palæstina" (Nur Masalha, 2003: 2)

Henvisning til bibelen er ikke en sjældenhed når det gælder om at legitimere kolonisering, og helt afgørende når det gælder den zionistiske kolonisering af Palæstina.

Hvis de zionistiske ledere skulle få jøder fra hele verden til at emigrere til Palæstina, måtte de skabe en ny identitet omfattende alle jøder. De skabte en fortælling om jøderne som et folk i tvunget eksil, men med en længsel efter at vende tilbage til det hellige land Palæstina, hvorfra de for 2000 år siden var blevet fordrevet, og som de havde en bibelsk ret til. Ja nogle påstod: en historisk ret. I de jødiske menigheders bønner verden over indgik frasen: Næste år i Jerusalem (Thing, 1999).

Zionismen redefinerede - Ifølge David N. Myers (1995) - religionen til historie og politik for at finde en "passende fortid" der kunne legitimere deres koloniserings- og statsprojekt i Palæstina. Jødernes 2000 år i eksil skulle fremstilles "*som en historisk proces – en unormal tilstand*". Underforstået: En tilbagevenden til *Eretz Israel* (landet Israel) ville være legitim og retablere 'det normale' (Egholm, 2013).

Zionismen - en kolonial bosætter-bevægelse

Den zionistiske bevægelse er ikke en 'normal' kolonibevægelse, men ifølge den norske historiker, Nils A. Butenschøn, en "kolonialistisk settler-bevægelse" (bosætterbevægelse):

"For at gennemføre sit praktiske program, en egen stat for jøder i Palæstina, måtte zionistbevægelsen organiseres som en kolonialistisk settler-bevægelse" (Butenschøn, 1984: 19 ff).

Ved bosætter-kolonialisme forstår Butenschøn en kolonialisme hvor man ikke kun koloniserer landet – som de europæiske kolonimagter gjorde i fx Afrika - men også *bosætter* (settler) sin befolkning dér. Den zionistiske kolonisering var således ikke primært baseret på udnyttelse af lokal arbejdskraft, men baseret på *fordrivelsen* af det oprindelige folk, palæstinenserne.

Bosætter-kolonialismens mål var derfor tredobbelt:

- Tiltrække jøder fra hele verden til *Eretz Israel*

- Erobre palæstinensisk jord
- Fordrive den oprindelige befolkning

Zionismen - en gren af imperialismen 3

De zionistiske ledere indså fra begyndelsen at de ikke ville kunne gennemføre deres koloniseringsprojekt i Mellemøsten uden opbakning fra en vestlig stormagt. De henvendte sig derfor til datidens førende imperialistiske magt, Storbritannien, der tidligere havde demonstreret sine koloniale interesser i Mellemøsten, fx med koloniseringen af Egypten i 1882

I *Der Judenstaat* og i Herzl's andre skrifter ligger der en forsikring om alliancen mellem zionismen og imperialismen:

"For Europa ville vi (...) gøre tjeneste som kulturens forpost mod barbariet. Vi ville som neutral stat forblive i sammenhæng med Europa, der måtte garantere vor eksistens" (Den jødiske stat: 38).

Herzl's retorik ligger helt i tråd med den retorik som anvendtes i det 19. århundrede af europæiske kolonimagter. Også de søgte at legitimere deres kolonitogter til Afrika og andre kontinenter med at de skulle ud "at kristne og civilisere de vilde".

Zionismen er ikke et alternativ til imperialismen, men et af flere skud på den imperialistiske stamme og med sine egne helt specifikke træk. Det der bandt zionismen og imperialismen sammen var den gensidige interesse i at finde fælles løsninger på dels de europæiske staters problemer og dels jødernes problemer – om nødvendigt på bekostning af den arabiske befolkning. Den ekspanderende imperialismes interesser i begyndelsen af 1900-tallet var at finde nye råstoffer og markeder og sikre sig militær og kommerciel kontrol med udvalgte områder. I takt med det osmanniske imperiums dødedans og den gryende arabiske nationalisme blev det ekstra vigtigt at forhindre enhver ægte arabisk

uafhængighed (Kayyali: 1978: 10). Her var en satellitstat i Mellem-østen under britisk kontrol anvendelig. Resultatet blev *Balfour-erklæringen* af 1917 og det britiske Palæstinamandat (se kapitel 2).

Jødedom versus zionisme – interview

"Israels flag er ikke mit"

Interview med Alfred Lilienthal, amerikansk jøde, om forskellen på jødedom og zionisme

".... Jødedom er et forhold mellem mennesket og Gud og har ikke noget at gøre med politik. Det forhold kræver ikke loyalitet over for nogen stat. Selvom du ikke tror på en stat, kan du godt være tilhænger af jødedommen, der er et sæt etiske regler og normer som retfærdighed, troen på én gud, forholdet mellem mennesket og gud og mellem mennesker, men ikke mellem mennesket og en stat, for dette sidste er et politisk spørgsmål. Med andre ord, for at være en god jøde behøver man ikke være en god zionist. Rent faktisk er jødedommens grundlæggende etiske principper blevet gjort til skamme af zionismen gennem dens behandling af palæstinerne og gennem zionismens aggressive krige ...." (DP, nr.1, 1984)

---

1 Zion er et bjerg i Jerusalem og symbol på det bibelske Israel

2 Israelsk premierminister 1969-74

3 Se bilag om begrebet imperialisme

Kapitel 2

Det britiske Palæstina-mandat

(1923-1948)

Kort fortalt

I perioden fra 1516 til første verdenskrigs afslutning (1918) var det meste af Mellemøsten under osmannisk (tyrkisk) herredømme. Med det osmanniske imperiums nederlag og sejren til De Allierede var forventningerne om arabisk uafhængighed store. Palæstinenserne havde stillet sig på De Allieredes side og kæmpet imod osmannerne. Men deres forventninger blev gjort til skamme: En række aftaler blev indgået mellem krigens sejherrer, som gjorde Mellemøstens arabiske områder til britiske og franske mandater (kolonier).

Det osmanniske imperiums fald betød at Palæstina – som osmannisk provins – blev genstand for de europæiske landes magtkampe om indflydelsen i Mellemøsten.

Sykes-Picot aftalen (1916)

Sykes-Picot aftalen var en hemmelig aftale mellem verdenskrigens sejherrer, Storbritannien og Frankrig, der skitserede en inddeling af Mellemøsten i en fransk og en britisk interessesfære. Forhandlerne var Frankrigs Francois-George Picot og Storbritanniens Mark Sykes. Den hemmelige aftale blev dog aldrig ført ud i livet. Men den dannede grundlag for den senere San Remo-konference.

Balfour-erklæringen (1917)

Arthur James Balfour blev i 1916, midt under første verdenskrig, udnævnt til britisk udenrigsminister og kom om nogen til at tegne Vestens holdning til zionismen og Palæstina. Han lagde navn til Balfour-erklæringen, der blev offentliggjort den 2. november 1917.

I Balfour-erklæringen, der var stilet til Lord Rothschild, formanden for Forbundet af Britiske Zionister, lød det bl.a.:

"Den britiske regering ser med velvilje på dannelsen af et nationalhjem i Palæstina for det jødiske folk og vil gøre sit yderste for at lette opnåelsen af dette mål, idet det skal gøres klart at der ikke må foretages noget som kan skade eksisterende ikke-jødiske samfunds civile og religiøse rettigheder i Palæstina eller de rettigheder og den politiske status som jøder i et hvilket som helst andet land har..."

Første afsnit af citatet blev af den zionistiske bevægelse set som en britisk forpligtelse til at oprette en jødisk stat i Palæstina. Andet afsnit blev af palæstinenserne set som en britisk forpligtelse til at støtte palæstinensisk uafhængighed eftersom palæstinenserne udgjorde et klart flertal, nemlig 92 % af befolkningen.

Balfour-erklæringen kom til at symbolisere alliancen mellem den zionistiske bevægelse og den britiske imperialisme og blev afgørende for oprettelsen af det britiske Palæstinamandat og zionismens kolonisering af Palæstina.

Balfour-erklæringen indskrives i Palæstina-mandatet

Efter første verdenskrig blev Folkeforbundet (forløber for FN) oprettet, og man indførte begrebet mandatmagt. Det skete under San Remo-konferencen i 1920. Her fik Frankrig tildelt mandat over Syrien og Libanon, mens Storbritannien fik tildelt mandat over Mesopotamien (Irak) og Palæstina. Balfour-erklæringen blev 'kanoniseret' da den blev indskrevet i mandatet for Palæstina. Altså en koloniseringsklausul som betød at Storbritannien var forpligtet til – under Palæstina-mandatet – at støtte zionisternes bestræbelser på at kolonisere Palæstina.

Efter Balfour-erklæringens offentliggørelse tog den jødiske immigration til Palæstina fart. Nu havde den zionistiske bevægelse verdens stærke-

ste imperium i ryggen. Palæstinenserne forstod snart at zionisterne var ude på at kolonisere deres land. Det satte skub i den palæstinensiske nationalisme og førte til palæstinensiske oprør i 1922, i 1929, i 1936 og i 1948. Oprør som var rettet både imod zionismens og Storbritanniens koloniseringspolitik.

Det britiske Palæstina mandat (1923-1948)

I 1923 blev det britiske Palæstina-mandat oprettet. Storbritannien arbejdede i begyndelsen af mandatperioden aktivt for at indfri Balfour-erklæringens løfte om en jødisk stat i Palæstina. Man indsatte en zionistisk jøde som den første højkommisær i Palæstina. Storbritannien anerkendte de zionistiske organisationer *The Jewish National Fund* og *The World Zionist Organization* og tillod zionisterne at opbygge egne institutioner. Storbritannien trænede de zionistiske undergrundshære. Det gælder bl.a. Stern og Irgun, der få år senere skulle komme til at jage Storbritannien ud af Palæstina. Det palæstinensiske flertal fik langt fra samme positive behandling fra briternes side.

Men udviklingen gik hurtigere frem end briterne havde regnet med. Jøder indvandrede i titusindvis. Zionisterne opkøbte jord, de oprettede bosættelser, opbyggede statslignende institutioner og undergrundshære. *The Jewish National Fund* indsamlede penge hos jøder over hele verden til at finansiere statsopbygningsprojektet hvoraf det vigtigste var opkøb af jord fra de palæstinensiske godsejere i og uden for Palæstina.

Det førte ikke kun til konfrontationer mellem de zionistiske jøder og palæstinenserne, men også mellem zionisterne og briterne. Når zionisterne gik for hurtigt frem, trak briterne i håndbremsen. De indså at med zionismens stigende kontrol med Palæstina ville den britiske tilstedeværelse på et tidspunkt blive uønsket. Anden verdenskrig fremskyndede styrkeprøven mellem den zionistiske bevægelse og de britiske mandatmyndigheder.

Det palæstinsiske oprør (1936–39)

Allerede fra begyndelsen af 1920'erne gennemførte palæstinenserne protestdemonstrationer imod den jødiske immigration og det britiske mandatstyre. Sammenstødene voksede og førte i 1936 til Det Store Oprør, som var et palæstinensisk oprør vendt ikke kun mod den zionistiske bevægelse og den jødiske immigration, men også imod den britiske kolonimagt og dens støtte til det zionistiske projekt.

Det bemærkelsesværdige ved Det store Oprør var at det ikke blev indledt af de traditionelle palæstinensiske feudale magthavere, men af fedayin-grupper (guerillagrupper) der var oprettet af arbejdere, bønder og fattige palæstinensere. En af de første og stærkeste fedayingrupper var *Izz al-Din al-Qassam-bevægelsen* som mobiliserede arbejderne og bønderne og dannede hemmelige celler over hele Palæstina. Den 14. november 1935 udkæmpede lederen *al-Qassam* og hans gruppe et slag mod de britiske styrker ved Jenin hvor han blev dræbt. Hans død blev begravet over hele Palæstina, og han betragtes som en af Palæstinas store martyrer.

De forskellige organisationer dannede i 1936 en fælles ledelse under navnet *The Arab Higher Committee* der organiserede strejker og oprør (Nasser, 1991: 12). Oprørerne gennemførte en seks måneder lang generalstrejke og en omfattende boykot af de britiske mandatmyndigheder.

De britiske styrker forsøgte sammen med de zionistiske militser at slå oprøret ned, men det lykkedes dem ikke. De britiske myndigheder henvendte sig derfor til de arabiske regimer og opfordrede dem til at tvinge revolutionens ledere til forhandlingsbordet med henblik på en fredsaftale med Storbritannien. De arabiske regimer var positive, men deres udspil blev afvist af de revolutionære. På trods af dette opfordrede The Arab Higher Committee til stop for strejker og uro den 12. oktober 1939. Men oprøret fortsatte.

Kampene stoppede først i november samme år da *The Arab Higher*

Committee i London deltog i forhandlinger med den britiske regering. Konferencen mundede ud i den såkaldte Hvidbog fra 1939.

Oprøret blev således skudt ned ved fælles bestræbelser fra det britiske kolonistyre, den zionistiske bevægelse og de reaktionære arabiske kræfter

Ghassan Kanafani, forfatter og medstifter af PFLP, har skrevet en omfattende analyse af Det store Oprør der skulle indgå i hans historiske projekt over Palæstinas historie. Det nåede han ikke at gøre færdig idet han i 1971 blev dræbt af Israel. Han mente at årsagen til nederlaget var manglen på revolutionær arbejderklasseledelse.

'Hvidbogen' - 1939

Det Store Oprør havde demonstreret hvor dyb konflikten var mellem de zionistiske jøder og palæstinenserne og rystede det britiske regime og bidrog til at Storbritannien den 17.maj 1939 præsenterede den såkaldte Hvidbog (Rahbek, 2000: 18). Hvidbogen lagde op til at begrænse den jødiske indvandring til Palæstina og jødernes opkøb af palæstinensisk jord. Hvidbogen foreslog *"inden for en periode på 10 år at oprette en palæstinensisk stat hvor (...) jøder og arabere deler regeringsmagten på en sådan måde at man sikrer varetagelse af begge parter interesser"* (Nasser, 1991: 13). Mandatet skulle altså fortsætte 10 år endnu, og målet var ikke en deling af Palæstina, men en binational stat med 2/3 af myndigheden til palæstinenserne, og 1/3 til jøderne (ibid: 18)

De zionistiske ledere afviste rasende Hvidbogen og dens opfordring til dannelsen af en palæstinensisk stat. Palæstinenserne afviste Hvidbogen, bl.a. fordi den lagde op til at overdrage styringen af dele af Palæstina til den zionistiske bevægelse.

Zionistiske militser angriber de britiske mandatmyndigheder

De zionistiske ledere ville ikke acceptere begrænsninger på indvandringen til Palæstina, men ønskede ubegrænset indvandring. De ville have

briterne ud af landet så hurtigt som muligt. Det var baggrunden for at de zionistiske militser Palmach, Irgun/Etzel og Lehi/Stern begyndte at angribe britiske institutioner og tropper (Tripp, 2013: 27).

Det var terrorgruppen Irgun der stod bag angrebet på Hotel David i Jerusalem den 22. juli 1946, hvor 91 britiske soldater og civile blev dræbt (Pinkowsky, 2003: 36). Hotel David var det britiske militærs hovedkvarter. Dette angreb bidrog til Storbritanniens beslutning om at opgive mandatet.

De zionistiske angreb, verdenskrigen og holocaust førte til at Storbritannien i 1947 meddelte at man ikke mente at kunne håndhæve mandatet (Nasser, 1991: 13). Resultatet blev FN's delingsplan (se næste kapitel).

Mens Folkeforbundet var den institution som blev brugt til at legitimere den britisk-zionistiske alliance, så kom dets afløser, det nystiftede FN, til at spille rollen som formidler af alliancen mellem den zionistiske bevægelse og den fremadstormende USA-imperialisme. Efter anden verdenskrig blev USA Israels vigtigste allierede.

Kapitel 3

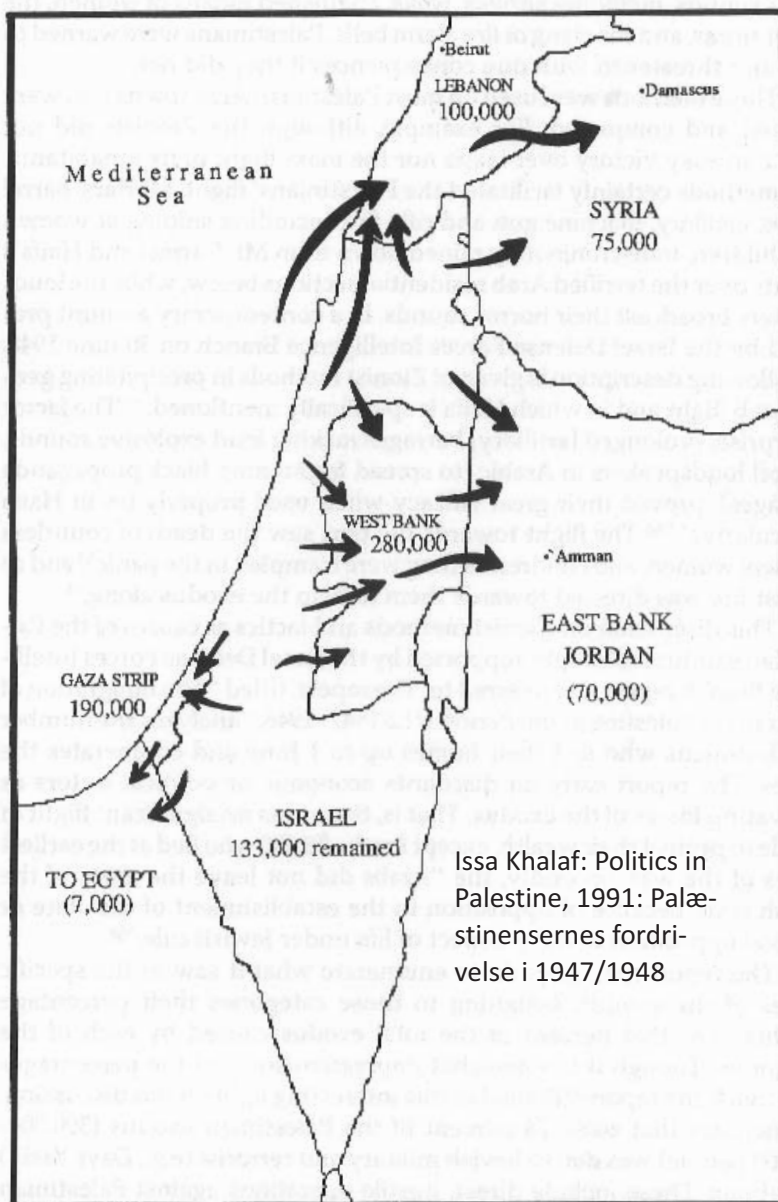
Al-Nakba (Katastrofen) – 1948

Ved al-Nakba (katastrofen) tænkes på "fordrivelsen af palæstinenserne i 1948, den bevidste ødelæggelse af hundredvis af palæstinensiske landsbyer og byer og de utallige massakrer..." (Nur Masalha i Naseer Aruri, 2003: 36).

PFLP om al-Nakba: *"Til dato udgør oprettelsen af staten 'Israel' i 1948 den mest afgørende begivenhed i forhold til de socio-økonomiske forhold i Palæstina (...). I 1948-krigen besatte de zionistiske militære styrker størstedelen af Palæstina. Som resultat blev flertallet af palæstinenserne revet op med rode fra deres hjem. Forud for krigen havde den zionistiske immigration bidraget til at øge antallet af den jødiske befolkning i Palæstina til ca. en tredjedel af den totale befolkning. Ud af de 900.000 palæstinensere der levede i det område som blev til 'Israel', blev de 700.000 spredt under krigen. Næsten 'over night' blev de palæstinensere, der blev boende inden for grænserne af den nye stat, en minoritet i deres eget land"* (PFLP Bulletin nr. 48. marts 1981).

Kort fortalt

I maj 1948 blev staten Israel oprettet på palæstinensisk jord, 750.000 palæstinenserne blev fordrevet og hundredvis af palæstinensiske landsbyer ødelagt. Disse begivenheder blev af palæstinenserne kaldt al-Nakba – Katastrofen. Selvom FN i november 1948 vedtog resolution 194 der garanterer de palæstinensiske flygtninges ret til tilbagevenden (haq al-awda), afviste Israel at lade palæstinenserne vende tilbage. Til gengæld vedtog Israel love, der gav jøder fra hele verden ret til at indvandre og automatisk opnå statsborgerskab.

Map 5. Palestinian Refugee Exodus After 1947-48

Issa Khalaf: Politics in
Palestine, 1991: Palæ-
stinensernes fordri-
velse i 1947/1948

Baggrunden

Afslutningen på anden verdenskrig markerede et vendepunkt i Mellemøstens og Palæstinas historie. Den britiske imperialisme gik svækket ud af krigen, mens zionismen var blevet styrket og kunne drage fordel af den sympati der ombølgede jøderne som følge af holocaust. Den palæstinensiske nationale bevægelse var stærkt svækket pga. nederlaget i 1936–1939. Det var i denne situation at Storbritannien besluttede at overlade 'Palæstinaproblemet' til det nyoprettede FN.

USA blev efter anden verdenskrig den førende imperialistiske magt og opfattede Sovjetunionen som konkurrent i forhold til verdensherredømmet. USA's enorme industriproduktion øgede dets interesse for Mellemøstens oliereserver. Israel kunne bruges som klientstat til støtte for USA's interesser. Samtidig måtte hindringer for disse interesser i regionen fjernes, dvs. Mellemøstens revolutionære og antikoloniale bevægelser.

FN nedsatte i foråret 1947 en undersøgelseskommision, UNSCOP, United Nations Special Committee on Palestine, som skulle finde frem til en løsning på Palæstinaspørgsmålet. Komiteens arbejde førte senere på året til at FN fremsatte resolution 181, delingsplanen for Palæstina (Rahbek, 2000: 33). USA gennemførte i perioden op til afstemningen om delingsplanen et intenst lobbyarbejde for et ja. Bestræbelserne lykkedes.

FN-resolution 181, delingsplanen (1947)

"Pga. Hitlers grusomme holocaust blev oprettelsen af en rent jødisk stat af mange betragtet som den eneste mulige beskyttelse af det jødiske folk (DP nr. 7, 1984)

Den 29. november 1947 blev FN-resolution 181 vedtaget. For resolutionen stemte 33 lande (bl.a. USA, Frankrig, Sovjetunionen, Danmark, Sverige, Norge, Indien og Filippinerne), imod stemte 13 lande (bl.a. Cuba, Grækenland og de arabiske lande) og 10 undlod (Jugoslavien, de fleste latinamerikanske lande og Storbritannien).

Ifølge delingsplanen skulle 55-56 % af Palæstina tildeles en jødisk stat, 43 % gå til en arabisk (palæstinensisk) stat og knap 2 % til Jerusalem, der skulle underlægges international administration. Begrundelsen var at Jerusalem udgjorde et åndeligt centrum for de tre religioner: kristendom, jødedom og islam.

FN tildelte altså størstedelen af Palæstinas jord til en kommende jødisk stat, selvom palæstinenserne udgjorde 2/3 af Palæstinas befolkning og ejede 90 % af jorden (DP nr. 42, 1990). USA, drivkraften bag vedtagelsen af delingsplanen, markerede hermed for første gang sin utvetydige støtte til den zionistiske bevægelse og dens kommende stat, Israel.

Zionisterne accepterede delingsplanen selvom det ifølge Golda Meir "ikke lige var hvad vi havde ønsket os" (Nasser, 1991: 15). Zionismens egentlige mål var et Storisrael der omfattede hele Palæstina og dele af Libanon, Egypten, Syrien og Jordan.

Palæstinenserne og de arabiske lande afviste planen og mente ikke at FN havde nogen bemyndigelse til at dele Palæstina. Den palæstinensiske historiker, Walid Khalidi, har formuleret det palæstinensiske synspunkt på denne måde:

"Den indfødte befolkning i Palæstina nægter, ligesom den indfødte befolkning i et hvilket som helst andet land i den arabiske verden, Asien, Afrika, Amerika og Europa, at dele deres land med et bosætter-samfund" (Pappe, 2012: 51).

Palæstinenserne og flere af de arabiske stater opfattede delingsplanen som en krigserklæring. Med delingsplanen gav det internationale samfund sin støtte til oprettelse på palæstinensisk område af to stater ved siden af hinanden, en jødisk og en arabisk.

Sovjetunionens ja til delingsplanen

Sovjetunionen havde hidtil været modstander af zionismen og dens planer om oprettelse af en jødisk stat i Palæstina. Lenin mente ikke at jøderne udgjorde en nation da de hverken havde sprog eller land til fælles. De havde ifølge Lenin kun religionen til fælles – hvilket var et reaktionært fællestræk. Når Sovjetunionen i 1947 vendte 180 grader og stemte for delingsplanen – hvad er så forklaringen?

Maxime Rodinson (Kampen om Palestina, årstal mangler) mener at Sovjetunionens ja til delingsplanen hang sammen med det modsætningsforhold der var opstået mellem Storbritannien og den zionistiske bevægelse. Ved at stemme for delingsplanen håbede Sovjetunionen at svække Storbritanniens position yderligere. Man brugte altså palæstinenserne som brikker i et storpolitisk spil.

Andre mener at Sovjetunionen stemte ja til delingsplanen fordi de regnede med at Israel ville udvikle sig til en socialistisk stat og dermed en allieret (Lysestøl, 1974: 132).

Sovjets ja til delingsplanen blev en katastrofe for de forskellige kommunistpartier i Mellemøsten der oplevede massiv medlemsflugt og aldrig har fået arabisk tilgivelse for moderpartiets svigt i 1947. Den kolde krigs to supermagter, USA og Sovjetunionen, stod således sammen om at stemme for delingsplanen i 1947 og for i 1948 at anerkende den nyoprettede zionistiske stat Israel.

Dalet-planen

Zionismens mål var – som sagt - skabelsen af en jødisk stat i hele Palæstina og at ”transformere det palæstinensiske flertal til et mindretal (Khalaf, 1991:213). Det var samtidig klart for den zionistiske ledelse, at en tømning af Palæstina for palæstinensere ikke ville ske uden kamp. Der blev efter vedtagelsen af FN’s delingsplan i zionistiske kredse snakket meget om ’den demografiske balance’, og det blev set som et problem at der i de områder af Palæstina som skulle indgå i en jødisk stat,

var næsten lige så mange palæstinensere som jøder. Dette problem skulle 'løses' ved det som Ilan Pappé kalder etnisk udrensning, så det jødiske flertal kom op på mindst 80 % og området for den jødiske stat blev udvidet

Helt tilbage i 1930'erne havde Ben Gurion¹ advokeret for en voldelig fordrivelse af palæstinenserne. Som han i 1937 skrev til sin søn Amos: "Vi må fordrive araberne og overtage deres pladser ... også selv om vi skal bruge vold" (Chomsky & Pappé, 2010: 68).

De zionistiske ledere havde udarbejdet detaljerede planer for hvordan denne fordrivelse kunne sættes i værk, samlet i Plan Dalet (Dalet er bogstavet D på hebræisk). I Plan Dalet havde man kortlagt alle palæstinensiske landsbyer (i det såkaldte Landsbykartotek) og byområder hvor der boede mange 'arabere' så man vidste, hvor mange der var politisk aktive og havde deltaget i oprøret 1936, hvor mange våben de havde osv.

Om fordrivelsesplanerne hed det i Dalet-planen:

"Disse operationer kan udføres på følgende måde: enten ved at ødelægge landsbyer (ved at sætte ild til dem og ved at udlægge miner i ruinerne) og især de befolkningscentre som det er vanskeligt at kontrollere løbende, eller ved at iværksætte finkæmnings- og kontroloperationer efter følgende retningslinjer: omringning af landsbyerne, ransagning inde i dem. I tilfælde af modstand skal væbnede styrker tilintetgøres, og befolkningen fordrives ud over statens grænser" (Pappé, 2012: 56).

Der var tale om etnisk udrensning

Den israelske historiker, Ilan Pappé, der tilhører de såkaldte nye israelske historikere, anvender som den første historiker begrebet 'etnisk udrensning' om fordrivelsen af palæstinenserne i 1948.

Det som FN og andre institutioner forstår ved etnisk udrensning er føl-

gende: Fordrivelse med magt af en bestemt befolkningsgruppe i en etnisk blandet befolkning i et bestemt område eller territorium. Formålet med den etniske udrensning er at gennemføre evakuering af så mange indbyggere som muligt med alle midler (ibid: 19).

Israels Plan Dalet og dens implementering i 1948 indebar et repertoire af udrensningsmetoder der passer perfekt til den nævnte definition af den etniske udrensning (ibid: 17).

"Jeg går ind for tvungen forflyttelse. Jeg kan ikke se noget umoralsk ved det." – David Ben Gurion, til The Jewish Agency's hovedbestyrelse, juni 1938 (Pappe, 2012: 11).

I januar 1948 indledte de zionistiske militser en lang række massakrer på palæstinenserne. Fra februar 1948 var den etniske udrensning sat i system, og den varede året ud.

Den detaljerede gennemgang af zionisternes planlægning og gennemførelse af den voldelige fordrivelse af minimum 750.000 palæstinensere kan man læse om i Ilan Pappés bog: "Den etniske udrensning af Palæstina" (2012). Ilan Pappé henviser endvidere til den palæstinensiske historiker Nur Masalha som har mange bøger om den etniske udrensning og flygtningespørgsmålet.

Det var de zionistiske militser Irgun, Sternbanden (Lehi) og Palmach, sammen med den største zionistiske undergrundsmilit, Haganah, som stod i spidsen for fordrivelses-operationerne (Pappé, 2012: 61 ff).

De angreb landsbyerne, brændte dem ned, foretog likvidering af palæstinensere, hvis disse ikke frivilligt forlod deres landsbyer. To eksempler nævnes nedenfor, nemlig massakrerne i Deir Yassin og Tantura – som de mest kendte og berygtede.

Samtidig kørte lastbiler rundt med megafoner og opfordrede på arabisk den palæstinensiske befolkning til at tage af sted – ellers ville det gå dem som indbyggerne i Deir Yassin og Tantura!

I løbet af 1948 blev mindst 750.000 palæstinensere fordrevet til andre steder i Palæstina eller til de arabiske nabolande. De regnede med hurtigt at vende hjem – hvilket de aldrig fik mulighed for.

Deir Yassin-massakren (april 1948)

Deir Yassin var en landsby uden for Jerusalem "hvis 400 indbyggere indtil da havde været kendt for deres fredelige relationer til de jødiske naboer" (Kovel, 2007: 150).

Kl. 4.30 om morgenen den 9. april 1948 angreb tropper fra terrorgrupperne Irgun og Stern, i taktisk samarbejde med Palmach, landsbyen Deir Yassin og voldtog og torturerede landsbyens indbyggere og dræbte 93 palæstinensere, der lå døde på jorden da terroristerne forlod landsbyen (Kovel, 2007: 150 ff).

Massakren havde, ifølge den israelske historiker Benny Morris, den ønskede virkning. Som han skriver: *"Massakren havde en stærk accelererende virkning på de palæstinensiske arabere og var en væsentlig årsag til den massive flugt i de kommende uger og måneder"* (ibid: 151).

I palæstinenserens kollektive erindring blev massakren i Deir Yassin den 9. april 1948 selve symbolet på Al-Nakba. Massakren står på listen over verdenshistoriens mest blodige terroraktioner (Pinkowsky, 2003: 40). Massakren blev fordømt over hele verden, også af jøder i og uden for Israel, fx Hannah Arendt og Albert Einstein.

Tantura-massakren (maj 1948)

Den 22. maj 1948 kom turen til Tantura. som var en landsby ved Middelhavets kyst med ca. 1500 indbyggere. Landsbyen blev angrebet da dens befolkning nægtede at flygte frivilligt. Zionistiske militser angreb fra fire sider, og beboerne blev drevet ned til stranden. Her blev ca. 100 mænd (fra 15 år til 50 år) udpeget på baggrund af en i forvejen udarbejdet liste med oplysning om deres deltagelse i 1936-oprøret, deres modstand mod den zionistiske kolonisering osv. De blev inddelt i grup-

per på 10 og likvideret. Herefter tvang man andre til at grave massegrave og gik til angreb på folk der stadig var i husene og på gaden (Pappé, 2012: 133 ff).

Det der skete i Tantura var ifølge Ilan Pappé *”den systematiske henrettelse af raske unge mænd foretaget af jødiske soldater og efterretnings-officerer”*.

Ødelæggelse og affolkning af palæstinensiske landsbyer

Zionismens mål: at opbygge en rent jødisk stat i Palæstina indebar ikke kun fordrivelse af den oprindelige befolkning, men også *”den systematiske fjernelse (erasure) af selve eksistensen af før-1948 palæstinensiske byer”* (Kassam, 2011: 192). Dette tjener, ifølge den palæstinensiske forsker, Fatma Kassam, til at *”negere palæstinenserne historie og retten til dette område”*. Da krigen sluttede i 1948, var 418 palæstinensiske landsbyer blevet ødelagt eller affolket og mindst et dusin bycentre ødelagt – vel at mærke i byer hvis befolkning var overvejende palæstinensisk: Lydda, Nazareth, osv. (Walid Khalidi, 1992: XXXII).

Citat Moshe Dayan, israelsk general: *”Jødiske landsbyer blev bygget hvor arabiske landsbyer havde ligget. I kender ikke navnene på disse arabiske landsbyer, og jeg bebrejder jer det ikke, for geografibøgerne eksisterer ikke længere. Og ikke kun eksisterer bøgerne ikke længere, de arabiske landsbyer er der heller ikke mere. Nahlal blev bygget i stedet for Mahlul; kibbutz Gvat i stedet for Jibta; kibbutz Sarid i stedet for Huneifis; og Kefar Yehushu’a i stedet for Tal al-Shuman”* (ibid: XXXII).

Historikeren Walid Khalidi har skrevet et storværk med titlen *”All that Remains – the Palestinian Villages Occupied and Depopulated by Israel in 1948”* hvor han gennemgår de enkelte landsbyers historie. Den kan lånes på vores fantastiske biblioteker.

Omkring 25 % af de 133-150.000 palæstinenserne, der blev tilbage i

den nye stat Israel, blev fordrevet fra deres hjem og bosat nye steder og blev altså interne flygtninge (Birgitte Rahbek i: Irving Jensen (red.) 2001: 130).

1948-krigen

Den 15. maj 1948 proklamerede Ben Gurion oprettelse af staten Israel (se nedenfor). Dagen efter gik hære fra seks arabiske lande ind i Palæstina: Egypten, Transjordanien, Libanon, Syrien, Irak og Saudi Arabien og tog kampen op imod de zionistiske militser. Men de arabiske styrker var underlegne i forhold til de zionistiske, og de manglede fælles strategi og koordinering. Under krigen fra foråret 1948 til våbenhvileaftalerne i foråret 1949 lykkedes det Israel at erobre 22 procent af den del af Palæstina som ifølge delingsplanen skulle have hørt ind under en palæstinensisk stat, herunder Negev ørkenen og det centrale Galilea.

Våbenhviler, men ikke fredsaftaler indgås

I løbet af 1949 blev der indgået tosidige våbenhviler mellem Israel og Irak, Syrien, Jordan og Egypten. Der blev fastlagt en våbenhvile-demarkationslinje, den såkaldte *Grønne Linje*. De arabiske lande nægtede at indgå fredsaftaler med Israel med mindre de flygtede palæstinensere fik lov til at vende tilbage. Som resultat af våbenhvileforhandlingerne blev Vestbredden i 1950 annekteret af Jordan, mens Gaza kom under egyptisk administration. Efter våbenhvileaftalerne kontrollerede Israel nu 78 % af Palæstina.

Efter krigen indledte staten Israel et gigantisk immigrationsprogram. Nu stod det åbent for jøder fra hele verden at rejse til Israel og få tildelt statsborgerskab. På få år blev den jødiske befolkning i Israel fordoblet til halvanden million. I dag er den jødiske befolkning i Israel på 8 millioner, mens palæstinenserne bosat i Israel udgør 20 %, dvs. 2 millioner.

Uafhængighedserklæringen (1948)

Den 15.maj 1948 udråbte Ben Gurion den jødiske stat Israel:

"Derfor er vi, medlemmer af Det Nationale Råd, som repræsenterer det jødiske folk i Palæstina og verdenszionistbevægelsen, trådt sammen i en lovformelig forsamling i dag, dagen for afslutningen af det britiske mandat i Palæstina, i kraft af det jødiske folks naturlige og historiske ret og i kraft af FN's Generalforsamlings beslutning. Vi proklamerer hermed oprettelsen af den jødiske stat i Palæstina under navnet medinat jisreel (staten Israel) (Rahbek, 2000: 66).

Uafhængighedserklæringen omtaler Israel som er jødisk stat, som er forpligtet "til indsamlingen af de landsforviste", dvs. de jøder der ifølge bibelen for to tusinde år siden blev forvist fra Palæstina (Mahmoud Hawari i: Irving Jensen (red.), 2001: 131).

Det Nationale Råd overdrog snart efter den formelle magt til det israelske parlament, Knesset. Til Knesset kunne alle borgere stemme. Med parlamentarismen skulle staten Israel normaliseres og ikklædes en demokratisk dragt.

Statens 'jødiskhed' (Jewishness)

"Israel blev født som en jødisk stat, oprettet for og af jøderne" (Zreik, 2011: 24)

Det Nationale Råd, som erklærede oprettelsen af staten Israel den 15. maj 1948, bestod udelukkende af jødiske organer (bodies) som repræsenterede ikke kun jøderne i Palæstina, men jøderne i hele verden (ibid: 24)

Da Israel fremhæver statens jødiske karakter, har ikke-jøder på utallige områder lavere status. Den palæstinensiske minoritet har den laveste status af alle, økonomisk, politisk og kulturelt. (Mahmoud Hawari i: Irving Jensen (red.), 2001: 130).

På trods af parlamentarismen har staten Israel videreført den systematiske skelnen mellem jøder og ikke-jøder hvorfor det er relevant at sammenligne staten Israel med den sydafrikanske apartheidstat. Diskriminationen ligger ikke i lovens tekst, idet ordet jøde ikke nævnes, men "i lovens hensigt" (ibid: 27). Dusinvis af velfærdsgoder er forbeholdt jøder. Fx fordi de er holocaustofre, avocadodyrkere, har militær erfaring i IDF, bor i en bestemt egn osv. Hvor man i Sydafrika skelnede mellem hvide og sorte, skelner Israel mellem jøder og ikke-jøder og diskriminerer ikke-jøder (palæstinensere).

Med andre ord:

"Den nye stats opgave er ikke at fungere som vogter for dens borgere, både arabere og jøder, men at varetage det jødiske folks interesser uanset hvor (de bor)" (ibid: 24).

Ingen officielle grænser

Der er aldrig blevet fastsat anerkendte landegrænser for Israel idet de våbenhvilelinjer der blev etableret i 1948 "var udtryk for det militære styrkeforhold og ikke blev anerkendt internationalt eller af (Israels) naboer med den begrundelse at de var blevet udvidet med vold og ud over de grænser der blev stipuleret i FN's delingsplan" (Zreik, 2011: 26). Kun mellem Israel og Egypten har man - mange år senere - aftalt grænser via Camp David-aftalen fra 1978-79. De eneste internationalt anerkendte grænser er de grænser der er indeholdt i FN's delingsplan fra 1947.

Når man taler om grænser, henvises normalt til våbenstilstandsafterne mellem Israel og de arabiske nabolande fra 1949 - den såkaldte grønne linje.

Ingen grundlov

Endvidere fik Israel aldrig en egentlig grundlov (Zreik, 2011: 26). I stedet findes en række grundlæggende love der regulerer hvordan staten

skal styres. Israel anvender love fra den osmanniske tid, fra den britiske mandattid, militære love og undtagelseslove.

FN-resolution 194 om de palæstinensiske flygtnings ret til tilbagevenden (1948)

FN vedtog i december 1948 resolution 194, der fastslår de palæstinensiske flygtnings ret til at vende tilbage eller få kompensation for mistet ejendom. Denne resolution har Israel konsekvent afvist at efterleve (Se kapitel 34 om flygtningspørgsmålet og retten til at vende tilbage).

Lov om jøders ret til at vende tilbage (1950)

For at fremme jødisk immigration vedtog det israelske parlament Knesset i 1950 *The Law of Return* – Loven om tilbagevenden. Loven definerer Israels "raison d'être", nemlig at Israel vil være et nationalt hjem for alverdens jøder (Ben White, 2009: 44). *The Law of Return* slår fast at jøder fra hele verden har ret til at immigrere til Israel og opnå samme rettigheder som de jøder der er født i Israel.

FN opretter UNWRA (1949)

I 1949 blev UNWRA (UN Relief and Works Agency for Palestine Refugees) oprettet af FN's generalforsamling. UNWRA's opgave var at sørge for genbosættelse af de registrerede flygtninge i flygtningelejre i Libanon, Jordan, Syrien, Vestbredden og Gaza. Mere konkret skulle UNWRA sørge for infrastruktur i lejrene, daglige fornødenheder, undervisning, sundhed og socialhjælp.

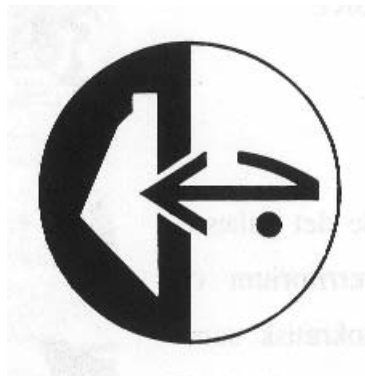
1 Zionistisk leder og Israels første og tredje premierminister

DEL II

Panarabisme versus palæstinensisk nationalisme

Øverst: FFLPs Logo

Nederst: Fatahs Logo

Kapitel 4

Den panarabiske bevægelse

Kort fortalt

ANM, the Arab Nationalist Movement, var en småborgerlig bevægelse, grundlagt af George Habash og hans venner på Det Amerikanske Universitet i Beirut midt i 1950'erne. ANM blev op gennem 1960'erne radikaliseret og vedtog i 1964 princippet om 'den videnskabelige socialisme'. Samme år oprettede ANM en palæstinensisk afdeling, som i 1967 blev udgangspunkt for dannelsen af PFLP.

Sati' al Husri: "... de arabiske stater er kunstige fænomener som er skabt af de imperialistiske magter" (Sati' al Husri i: Dawisha, 2003).

Al-Nakba i 1948 hvor staten Israel blev oprettet på palæstinensisk jord var en så traumatisk erfaring for den arabiske befolkning at det førte til en stærk vækst i den arabiske nationalisme. Den stærkeste repræsentant for denne strømning var ANM, the Arab Nationalist Movement. Andre repræsentanter var Ba'ath-partierne¹ i Syrien og Irak og præsident Nassers regime i Egypten.

ANM dannes

ANM blev dannet i 1951 på Det Amerikanske Universitet i Beirut (AUB). ANM havde en ledelse bestående af bl.a. palæstinenserne George Habash og Wadi' Haddad samt syrerer Hani al-Hindi. Deres mål var skabelsen af et forenet Arabien.

I slutningen af 1940'erne studerede George Habash og Wadi' Haddad, der begge kom fra velstående købmandsfamilie, på Det Amerikanske Universitet i Beirut. De blev i hhv. 1951 og 1952 færdige med deres lægestudier, men var ikke i stand til at vende tilbage til deres palæstinensiske hjembyer. Deres familier var blevet fordrevet af zionisterne i 1948 og flyttet til Jordan.

I begyndelsen involverede ANM-aktivisterne sig i studenterpolitik på AUB og stillede op til forskellige poster. Senere udvidedes deres virkefelt til de palæstinensiske flygtningelejre, først i Libanon og siden i Jordan og Syrien.

I 1954 organiserede ANM en demonstration på universitetet i protest mod *Bagdad-pagten* som var et britisk forsøg på at danne en antikomunistisk mellemøstenalliance. Bagdad-pagten blev underskrevet den 24. februar 1955 af Irak, Tyrkiet, Pakistan, Iran og Storbritannien (Habash, 2008: 63). En student blev dræbt da politiet angreb demonstrationen. Universitetsledelsen bortviste 29 studenter, blandt dem flere fra ANM-ledelsen. Egyptens præsident Nasser tilbød straks de bortviste studerende optagelse på Cairo Universitet, og det blev indledningen til et tæt samarbejde mellem ANM og præsident Nasser. George Habash rykkede ikke med til Cairo, men tog til Jordan hvor han sammen med vennen Wadi' Haddad oprettede lægeklinikker og organiserede alfabetiseringskurser i flygtningelejrene.

ANM tillagde sammenhængen mellem befrielsen af Palæstina og de andre arabiske lande stor betydning. Eftersom zionismen, ifølge ANM, var et projekt der ikke kun var rettet imod Palæstina, men imod hele den arabiske nation, måtte man opbygge en arabisk enhedsmodstand hvis mål i første omgang var befrielsen af Palæstina, men som samtidig var indledningen til befrielsen af hele den arabiske nation. ANM's hovedparole lød: Enhed, befrielse og hævn!

ANM var løst struktureret med afdelinger i en lang række arabiske lande: Irak, Syrien, Libanon, Sydyemen, Egypten, Kuwait, Libyen og Saudi Arabien. Det gjorde det svært at fastholde en bestemt politisk linje, og det er forklaringen på ANM's noget flimrende politik. Ba'ath partierne i Syrien og Irak var ikke enige i at give Palæstinaspørgsmålet første prioritet, og ANM-afdelingen i Syrien havde kun 10 medlemmer. ANM dannede i 1966 fedayin-gruppen *Heroes of Return* (Abtal al-Awda) der året efter indgik i dannelsen af PFLP. ANM fungerede indtil 1959 under jorden og blev intensivt overvåget af regimet i Jordan, der

jo siden 1950 havde holdt Vestbredden besat. Dette førte til at ANM-ledelsen i 1960 flyttede til Damaskus (Habash, 2008: 44).

ANM og nasserismen

Den arabiske nationalismes opblomstring op gennem 1950'erne hang tæt sammen med Egyptens præsident Gamal Abd al-Nassers politik og stjernestatus i Mellemøsten. Han gav ligefrem navn til en politisk bevægelse kaldet 'nasserismen' hvorved forstås en form for arabisk nationalisme baseret på den egyptiske præsidents politik. ANM havde op gennem 1950'erne et uformelt samarbejde med præsident Nasser. Man sagde i spøg at Nasser repræsenterede hovedet, mens ANM repræsenterede kroppen!

Nasser opnåede i 1950'erne og 1960'erne en position som den arabiske verdens panarabiske lederskikkelse. Han havde sammen med De frie Officerer gennemført et militærkup i Egypten i juli 1952 (juli revolutionen). Palæstinaspørgsmålet spillede en vigtig rolle for 1952-bevægelsen idet tabet af Palæstina i 1948 havde mobiliseret den egyptiske befolkning til modstand mod det gamle kongedømme.

Præsident Nasser og De frie officerer opfordrede til kamp mod zionismen og imperialismen, de var fortalere for social retfærdighed, indførelse af nationalt demokrati og oprettelse af en stærk national hær. Der blev hurtigt vedtaget en landsbrugsreform med omfordeling af jord fra godsejerne til bønderne samt gennemført en række nationaliseringer af vigtige samfundssektorer. Det resulterede i en voldsom udvidelse af den offentlige sektor og et stort statsligt bureaukrati, som kom til at udgøre det klassemæssige underlag for Nasser-regimet. Præsident Nasser reducerede Vestens leverancer af våben til Mellemøsten og indledte i 1955 forhandlinger om våbenleverancer og andre former for samarbejde med Sovjetunionen.

Når Nasser blev så populær, hang det sammen med at hans reformer forbedrede leveforholdene for den egyptiske befolkning. Samtidig mar-

kerede han sig stærkt på den internationale scene med en voldsom antiimperialistisk og antizionistisk retorik, med opbygning af relationer til Sovjetunionen og med støtte til en række befrielsesbevægelser i arabiske lande som Algeriet, Yemen, Oman og Palæstina.

Nasser gennemførte en tilnærmelse mellem landene i Mellemøsten og landene i den såkaldte tredje verden. På Bandung-konferencen i 1955 i Indonesien blev Nasser valgt som leder for De Alliancefri Landes Union, der bl.a. omfattede Indien, Cuba, Jugoslavien, Kina og mange afrikanske lande. Det øgede hans internationale prestige.

1956-krigen ('Suez-krisen')

Da præsident Nasser i juli 1956 nationaliserede Suez-kanalen, som Storbritannien var storaktionær i, blev det opfattet som en provokation, især af den gamle kolonimagt Storbritannien. Frankrig, der var imod Egyptens støtte til det algeriske folks antikolonialistiske kamp, var heller ikke begejstret for Nassers politik. Israel var parat til en krig der måske kunne udvide dets territorium og svække præsident Nasser.

Israel besatte i oktober 1956 Gaza, der var under egyptisk administration, og den egyptiske halvø Sinai. Og tre dage senere indledte britiske og franske fly et felttog mod Egypten, der varede fra 29. oktober til 5. november 1956 (Rahbek, 2000: 128). Angrebene fremkaldte voldsomme protester i de arabiske lande. Men så kom FN, USA og Sovjetunionen på banen. USA's interesse i Suez-krisen var at få en fod inden for hos Egypten og få de gamle kolonimagter Storbritannien og Frankrig smidt ud. Sovjetunionens interesse var at få styrket sin position i Mellemøsten. Derfor pressede de to stormagter via FN på for at få afsluttet Suez-krisen og bidrog dermed til at Egyptens beholdt kontrol med kanalen. Israel trak i marts 1957 sine besættelsesstyrker ud af Sinai og Gaza (Rahbek, 2000: 130). Og præsident Nasser opnåede en kæmpe diplomatisk og militær triumf.

Men ....

Samtidig blev Nassers militærkup i 1952 fulgt op af indskrænkning af de politiske rettigheder i Egypten. Hæren blev kraftigt udbygget og fik en både militær og økonomisk dominerende position i samfundet. Med udbygning af efterretningsvæsenet fandt en intensiv kontrol af samfundet sted. Uafhængige fagforeninger, venstrefløjspartier og Det Muslimske Broderskab blev forbudt. Oppositionsfolk – både fra den politiske, kulturelle og akademiske verden – blev forfulgt og fængslet.

UAR – Den Forenede Arabiske Republik (1958–1961)

I februar 1958 besluttede Syrien og Egypten at sammenslutte de to lande til en fuldt integreret stat: Den Forenede Arabiske Republik (UAR, The United Arab Republic). Den skulle være virkeliggørelsen af panarabismen. I praksis betød det at Nasser kom til at styre begge lande. Den herskende klasse i Syrien, der var utilfreds med Nassers lederskab og hans reformpolitik, gennemførte et militærkup der førte til at Syrien i september 1961 meldte sig ud af UAR. Egypten beholdt dog frem til 1971 officielt navnet UAR.

1967-nederlaget – Nasser-regimet svinger til højre

I *Democratic Palestine* nr. 1 (1984) analyserer George Habash, PFLP's generalsekretær, udviklingen i Egypten som følger:

Da småborgerskabet kom til magten i Egypten, ønskede det reformer som gavnede både dets egne interesser og masserne. Men da småborgerskabet fik konsolideret sin position som herskende klasse, skete der forandringer i dets interesser. Det var nu i stand til at opnå privilegier og ophobe kapital. Samtidig var det gamle feudale borgerskab ikke helt blevet fjernet. Så de rigdomme, der kom i hænderne på bureaukraterne fra småborgerskabet, blev investeret i partnerskaber med feudalklassen og borgerskabet. Således blev der skabt en forbindelse mellem småborgerskabet og de klasser som småborgerskabet under Nasser havde fjernet fra magten. Dette førte til undertrykkelse af befolkningen og ”en

afventende holdning" i forhold til den nationale revolution.

Det var denne udvikling som førte til krisen efter juni 1967 hvor Israel på få dage besatte Vestbredden, Gaza, Golan og Sinai. Da Nasser efter juni-nederlaget tilbød at gå af, gik de egyptiske masser på gaderne og krævede at han forblev på posten. Den enorme folkelige opbakning fra millioner af egyptere udnyttede Nasser ikke til at indføre ægte demokrati baseret på folkelig opbakning. Tværtimod rykkede regimet til højre og fulgte højrefløjens krav og ønsker. Højrefløjen beskyldte Nassers politik for at være ansvarlig for det arabiske nederlag til Israel i 1967. Den krævede stop for samarbejdet med Sovjetunionen, øget privatisering og åbning over for Vesten, især USA som man mente var den eneste magt der kunne bringe fred til regionen.

Præsident Nasser døde den 28. september 1970 og blev efterfulgt af Anwar Sadat, der også var en af officererne fra militærkuppet i 1952. Med Sadat indledtes den åbning til Vesten som er fortsat op til i dag, kaldet "Den åbne dørs politik" - Intifah.

Skelsættende ANM-kongres (1964)

På ANM's kongres i Beirut i 1964 var et af de vigtigste temaer ANM's relation til Nassers regime i Egypten. Redaktøren af ANM's blad 'Al Hurriya', den libanesiske aktivist Muhsin Ibrahim, opfordrede til at opløse ANM og lade bevægelsen indgå i en større nasseristisk bevægelse, og han fik støtte af Nayef Hawatmeh, der senere blev generalsekretær for PDFLP. De tilhørte den unge generation i ANM. Over for dem stod de ældre medlemmer af ledelsen, som havde været med til at oprette ANM, herunder George Habash, der mente at man skulle fastholde bevægelsens selvstændighed, hvilket blev vedtaget (Cobban, 1984: 142).

Man vedtog på kongressen princippet om den videnskabelige socialisme som guideline for bevægelsens politik og anvendelse af væbnet kamp. Endvidere besluttede man at oprette en palæstinensisk afdeling af ANM. Indtil da havde palæstinenserne tilsluttet sig ANM-afdelinger

i de lande hvor de boede. Men Fatahs dannelse i 1959 og PLO's dannelse i 1964, der begge havde den palæstinensiske nationalisme som drivkraft 'pressede' ANM til at oprette en palæstinensisk afdeling. Denne blev tre år senere udgangspunkt for dannelsen af PFLP.

De arabiske kommunistpartier og den arabiske nationalisme

De arabiske kommunistpartier (minus kommunistpartiet i Sudan) havde ikke en panarabiske orientering, men arbejdede inden for rammerne af de enkelte arabiske stater og fulgte Sovjetunionens politiske linje. Fx havde kommunistpartierne været kritiske over for dannelsen af UAR, den Forenede Arabiske Republik, mellem Egypten og Syrien, mens de arabiske befolkninger var dybt engageret i eksperimentet. Men mest afgørende var det at kommunistpartierne – ved at identificere sig med det sovjetiske kommunistparti – af de arabiske befolkninger blev identificeret med Sovjetunionens ja til FN's deling af Palæstina i 1947. Det gjorde at de arabiske befolkninger i højere grad vendte sig mod ANM og Ba'ath-partierne i Syrien og Irak end mod kommunistpartierne.

ANM's betydning og 'børn'

Det arabiske nederlag til Israel i 1967 førte til en svækkelse af den arabiske nationalisme og af ANM. Fra 1968 ophørte ANM med at eksistere som en centralt organiseret bevægelse (Kazziha, 1975: 110). Med udgangspunkt i de forskellige afdelinger af ANM dannedes en række socialistiske partier som kom til at spille en vigtig rolle i store dele af den arabiske verden de kommende år.

Disse nye partier kaldes af Tareq Y. Ismail (1976) for 'Mellemøstens Nye Venstre'. Herved forstås 'børn' der har overtaget den udogmatiske tolkning af marxismen-leninismen. Der var tale om såkaldt 'uafhængige' bevægelser, dvs. bevægelser som ikke var oprettet af bestemte arabiske regimer, men var opstået under inspiration af ungdomsoprøret, Vietnambevægelsen, Che Guevara og Cuba.

De vigtigste af disse var:

PFLP – The Popular Front for the Liberation of Palestine, dannet 1967, leder George Habash.

PDFLP (DFLP) – The (Popular) Democratic Front for the Liberation of Palestine, brudt ud af PFLP i 1969, leder Nayef Hawatmeh.

OLS – The Organization of Lebanon Left, dannet i 1969, leder Ibrahim Muhsen.

ASAP – The Arab Socialist Action Party (eller: The Arab Socialist Working Party), - et forsøg på at danne et socialistisk arbejderparti for hele den arabiske nation. Dannet i 1969-70, med George Habash som leder. ASAP har, efter Habash's død, ikke længere nogen særlig indflydelse.

---

1 Ba'ath-partierne var panarabiske partier dannet i 1940'erne og med afdelinger i flere arabiske lande. De overtog magten i Syrien og Irak i 1960'erne. De kalder sig socialistiske, men er i praksis pro-kapitalistiske.

Kapitel 5

PLO dannes (1964)

Kort fortalt:

PLO, The Palestinian Liberation Organization, blev dannet i 1964 på initiativ af Den Arabiske Liga¹. PLO's erklærede mål var befrielsen af hele det historiske Palæstina ved hjælp af væbnet kamp. I 1968-1969 blev PLO 'overtaget' af de palæstinensiske fedayin-grupper, hvilket førte til en ændring af PLO's nationale charter - fra en overvejende panarabisk til en arabisk-palæstinensisk linje.

Baggrund for dannelsen af PLO

I Mellemøsten fandt der op gennem 1950'erne markante magtforskydninger sted. I Egypten blev kongedømmet styrtet af De Frie Officerer med Gamal Abd al-Nasser i spidsen. I Syrien og Irak vandt Ba'ath partierne² frem.

Efter al-Nakba i 1948 boede de fleste palæstinenserne i flygtningelejre i de arabiske nabolande og på Vestbredden og i Gaza, mens et mindretal boede i Israel. I de arabiske lande tilsluttede palæstinenserne sig 'værtslandenes' nationale partier og bevægelser, eksempelvis Ba'ath-partierne i Syrien og Irak, eller forskellige landes ANM-afdelinger. Op-løsningen af UAR (Den Forenede Arabiske Republik) i 1961 svækkede tiltroen til den arabiske nationalisme. Fatah var blevet dannet i 1959 på et klart palæstinensisk-nationalistisk grundlag. Leder var Yassir Arafat. Fatah havde fra starten af 1960'erne arbejdet under jorden og blev kendt da organisationen den 1. januar 1965, via sin væbnede gren al-Asifa, gennemførte sin første militære operation imod Israel.

ANM, The Arab National Movement, havde i 1964, under pres fra den voksende palæstinensiske nationalisme, besluttet at danne en palæstinensisk afdeling af ANM, der nogle år senere blev udgangspunkt for dannelsen af PFLP. De arabiske regimer blev grebet af panik over denne

udvikling og frygtede at miste kontrollen med palæstinenserne. Dette var baggrunden for at Den Arabiske Liga³, med præsident Nasser i spidsen, i 1964 oprettede PLO.

PLO's stiftende nationalråd i Jerusalem (1964)

Det første palæstinensiske nationalråd (Palestinian National Council, PNC) blev afholdt fra den 28. maj til 2. juni 1964 i Jerusalem på Vestbredden. I nationalrådet deltog 420 delegerede fra diasporaen, dvs. palæstinensere uden for Palæstina. Generalsekretær for det nydannede PLO blev Ahmad Shukairi. Han havde siden 1963 repræsenteret Palæstina i Den Arabiske Liga (Rahbek, 2000:157). På nationalrådet vedtog man PLO's struktur og det nationale charter og dannede en række 'unioner'.

PLO's struktur

PLO er en frontorganisation eller i daglig tale 'en paraply', der organiserer de palæstinensiske sekulære fedayin-grupper. De islamistiske grupper er ikke med i PLO.

Nationalrådet (PNC, Palestinian National Council)

PLO's øverste myndighed er nationalrådet, PNC. Det sammensættes af delegerede fra alle de tilsluttede fedayin-grupper (Fatah, PFLP, PDFLP, Sai'qa, ALF m.fl.), af unionerne (se nedenfor) og af den palæstinensiske hær PLA, Palestinian Liberation Army. Hertil kommer et antal såkaldt uafhængige medlemmer, som oftest Fatah-tilhængere.

Eksekutivkomiteen

Eksekutivkomiteen (EK) er PLO's mest magtfulde organ og sammensættes af de mest indflydelsesrige fedayin-grupper og varetager PLO's opgaver mellem nationalrådene. Hvert medlem af EK har sit eget ansvarsområde.

Centralkomiteen

I 1970 oprettede PLO et tredje beslutningsorgan, *Centralkomiteen*, der tæller repræsentanter for alle PLO's fedayin-grupper og fungerer som bindeled mellem nationalrådet og eksekutivkomiteen.

Masseorganisationerne – 'unionerne'

PLO dannede en række civile organisationer: 'unionerne'. De organiserede fx palæstinensiske lærere fra hele verden eftersom PLO repræsenterede alle palæstinensere i verden, palæstinensiske arbejdere, journalister osv. De vigtigste 'unioner' var:

General Union of Palestinian Workers (arbejderne)

General Union of Palestinian Women (kvinderne)

General Union of Palestinian Students (studenterne)

General Union of Palestinian Writers (forfatterne)

Disse massebevægelser fik stor betydning for mobilisering af palæstinenserne, især i flygtningelejre. Her havde de ansvaret for organisering af såvel det daglige liv med undervisning, arbejde, klinikker, børnehaver osv. som organisering af politisk skoling og opbygning af den væbnede kamp.

PLA - the Palestinian Liberation Army

Nationalrådet oprettede også en palæstinensisk befrielseshær, The Palestinian Liberation Army. Den var organiseret i traditionelle hære der var hjemmehørende i de forskellige arabiske konfrontationslande, dvs. lande som grænsede op til Palæstina. De blev finansieret af værtslandene og fungerede som 'selvstændige' hære, men var reelt underlagt 'værtslandets' nationale militær og dermed regimernes kontrol. PLA fik ikke lov til at agere i Jordan som var landet med den længste grænse til Israel. PLO og PLA havde deres hovedkvarterer i Gaza som indtil 1967 var under egyptisk styre.

PASC dannes

I 1969 blev PASC, The Palestinian Armed Struggle Command, dannet (Cobban, 1984: 12). Dens rolle skulle være at koordinere fedayin-gruppernes militante operationer. Med dannelsen af PASC blev den palæstinensiske hær PLA og flertallet af fedayin-grupperne samlet under PLO's paraply.

PFLP afviste i første omgang at være med i PASC, ligesom man afviste at blive fuldgældigt medlem af PLO. Begrundelsen var at PLO og PASC var bureaukratiske organer, fjernt fra flygtningelejrenes virkelighed:

"PLO kan ikke lede de kæmpende masser, medmindre PLO udskifter sine kontorer med telte i flygtningelejrene og i fedayin-baserne, og medmindre PLO sætter alle kræfter ind på at give masserne i Palæstina alt hvad der er nødvendigt for en sejrrig kamp (...).

Mens nationalrådet mødes i Cairo, vil PFLP være ude hos befolkningen i lejrene, vil stille sit politiske apparat og sine ledende kadre til rådighed for at diskutere spørgsmålet om national enhed og for at drage nytte af jeres tilstedeværelse og sammen med jer forme et pålideligt og samlet standpunkt, der vil tjene jeres sag, jeres revolution og jeres kamp (...)" (Nauntofte, 1971: 132)

PLO's strategi – the Palestinian National Charter

På nationalrådet i 1964 vedtog de delegerede et nationalt charter med 29 paragraffer. Her blev det slået fast at målet var befrielsen af hele Palæstina, dvs. med de grænser som omfattede det britiske mandat (svarende til området der i dag omfatter Israel, Vestbredden og Gaza). Og at kampen ikke kun skulle rettes imod zionismen, men også imod imperialismen. Midlet hertil var væbnet kamp.

Fedayin-grupper får vind i sejlene

Det arabiske nederlag til Israel i juni-krigen 1967 fik store konsekvenser for den palæstinensiske nationale bevægelse. De arabiske regimer fremstod som svækkede, mens de væbnede fedayin-grupper havde vind i sejlene, og der blev afholdt forhandlinger på kryds og tværs om deres optagelse i PLO. De første fedayin-grupper som blev optaget i PLO var Yassir Arafats Fatah og den pro-syriske gruppe Sa'iqqa, mens PFLP forholdt sig afventende.

Det 4. palæstinensiske nationalråd (PNC) - 1968

Det 4. nationalråd (PNC) blev afholdt i Cairo 10. – 17. juli 1968. I nationalrådet deltog Fatah, Sa'iqqa, PFLP som observatør og en række 'uafhængige' (Gresh, 1988: 11). Den hidtidige formand for PLO, Ahmad Shukairi, blev udskiftet med Yehya Hammouda.

Det vigtigste resultat af det 4. nationalråd var at man gennemførte en revision af PLO's charter. Denne revision var udtryk for de nationalistiske fedayin-gruppers voksende styrke (se en sammenligning mellem 1964-udgaven og den reviderede 1968-udgave i *Info-boks* nederst i dette kapitel).

Det 5. palæstinensiske nationalråd (PNC) - 1969

I det 5. palæstinensiske nationalråd, der blev afholdt i Cairo 1.-4. februar 1969, deltog flere af de palæstinensiske fedayin-grupper, mens PFLP og andre boykottede mødet (Rayyes & Nahas, 1976: 75). PFLP afviste "*Fatahs hegemoni over PLO*" (Gresh, 1988: 11). Til eksekutivkomiteen valgtes repræsentanter for Fatah, al-Saiqa, uafhængige og en fra den gamle eksekutivkomite. Yassir Arafat blev formand for eksekutivkomiteen og afløste dermed Hammoudah.

Arafat og Nasser var blevet forliget, og det sikrede Fatah flertal på nationalrådet. Ud af i alt 105 pladser på nationalrådet blev de 57 tildelt fedayin-grupperne, heraf gik de 33 til Fatah.

Man tog på kongressen afstand fra FN's sikkerhedsråds resolution 242 af 22. november 1967 og advarede mod enhver "fredelig bilæggelse", herunder forslag fra Sovjetunionen om at udarbejde en køreplan for fredsforhandlinger. Modstanden mod resolution 242 skyldtes især at den anerkendte staten Israel og betragtede palæstinenserne som flygtninge og ikke som et folk med ret til en selvstændig stat.

Det 6. palæstinensiske nationalråd (PNC) – 1969

Det 6. nationalråd blev afholdt i Cairo 7.-9. september 1969. Også her var PFLP fraværende.

Der havde ikke været enighed i PFLP om boykot af nationalrådene. Ifølge Bassam Abu Sharif, der havde været med til at grundlægge PFLP, var boykotten en af PFLP's store fejltagelser. Sharif mente at PFLP på dette tidspunkt kunne have vundet over Arafat-fløjen idet PFLP var stærkere end Fatah rent militært og politisk (Abu Sharif, 2009: 18). Bassan Abu Sharif tilhørte højrefløjen i PFLP og blev på et senere tidspunkt ekskluderet pga. sit samarbejde med præsident Arafat – uden mandat fra PFLP. Han blev herefter rådgiver for Arafat.

Det var dog tydeligt at PFLP var på vej ind i PLO, men ønskede over for de arabiske masser at markere sig kritisk i håb om at svække Fatahs dominans. Men allerede året efter deltog PFLP i PASC. I 1971 blev PFLP fuldgældigt medlem af PLO og fik plads i eksekutivkomiteen.

Indblanding eller ikke-indblanding i de arabiske landes politik

Det var ikke kun forskelle i klasseinteresser, der adskilte det borgerlige Fatah/PLO-flertallet fra det revolutionære PFLP. Der var også grundlæggende uenighed i synet på hvordan man skulle arbejde i forhold til de arabiske regimer. Fatah stod for en ikke-indblandingslinje, mens PFLP stod for en panarabisk linje og gik ind for at alle arabiske folk havde ret til at blande sig i alle arabiske landes forhold – eftersom målet var en fælles arabisk nation. Fatah betragtede alle de arabiske regimer som potentielle allierede, mens PFLP skelnede mellem på den

ene side 'progressive' småborgerlige arabiske lande som Syrien, Irak og Egypten og på den anden side reaktionære lande som Jordan, Libanon og Saudi Arabien, der var en del af 'fjendelejren' (se kapitel 9 om PFLP's strategi).

PFLP's opfordring til solidaritetsbevægelsen

PFLP opfordrede i 1976 den internationale Palæstina-solidaritetsbevægelse, der på det tidspunkt var meget stærk, til at tage stilling i 'linjekampen' inden for PLO:

"PLO-ledelsen og PFLP repræsenterer tydeligt to helt forskellige strategier som står i akut modsætning til hinanden. Verdens revolutionære og progressive kræfter kan ikke længere undgå at tage stilling mellem disse strategier. Enten tager man stilling for PFLP's linje eller også for PLO-ledelsens, og hvis man erklærer sig neutral og bare taler om at man "støtter palæstinensernes sag", indebærer dette i den nuværende situation at man støtter PLO-ledelsen" (Aurora, 1976: 185).

Det var en kritik af de mange solidaritetsbevægelser, også i Danmark, som støttede PLO generelt – og dermed PLO's borgerlige ledelse, repræsenteret ved Fatah.

Info-boks:

PLO' nationale charter – 1964 versionen versus 1968 versionen

Følgende gennemgang er baseret på Sune Persson (1994) og Helena Cobban (1984).

Forskellen mellem 1964-charteret og 1968-charteret kan til dels aflæses af deres titler. 1964-udgaven hed "Al Mithaq al-Qawmi al Filastini" hvilket via ordet 'qawmi' placerer dokumentet i en *panarabisk* sammenhæng og tillægger de arabiske lande ansvaret for befrielsen af Pa-

læstina. Charteret fra 1968 – "Al-Mithaq al-Watani al-Filastini" - betoner via ordet 'watani' - den *palæstinensisk-arabiske* nationalisme (Cubert, 2006: 53).

1964-udgaven indeholdt fx ikke krav om suverænitæt til det palæstinensiske folk (Rahbek, 2000: 157). 1968-opgaven, derimod, krævede et palæstinensisk hjemland.

Det slås i både 1964- og 1968-udgaven fast at *det er hele Palæstina* med grænsedragningerne fra tiden under det britiske mandat som skal befries (paragraf 2).

Væbnet kamp er den eneste metode til befrielsen af Palæstina, hedder det i 1968-udgaven (paragraf 9), men er ikke nævnt i 1964-udgaven.

Det er ikke kun zionismen, men også imperialismen som skal bekæmpes, hedder det i begge udgaver (paragraf 22), men med en skærpelse i 1968-udgaven: Imperialismen defineres her som racistisk, kolonialistisk og ekspansionistisk.

I 1968-udgaven er der indføjet en paragraf om fedayinerne (guerillaerne) (paragraf 10). Her slås det fast at fedayinerne udgør kernen i den palæstinensiske befrielseskrig, og man kæder den palæstinensiske befrielseskamp sammen med de arabiske massers befrielseskamp.

Et omstridt punkt i charteret er jødespørgsmålet. 1968-udgavens 'jødeparagraf' blev af zionisterne tolket som palæstinenserens ønske om at smide jøderne i havet. Dette er nu svært at læse ud af paragraf 6 i både 1964- og 1968-udgaven:

I charteret (1968-udgaven) står der i paragraf 6:

"De jøder, som boede i Palæstina indtil den zionistiske invasion begyndte, vil blive betragtet som palæstinensere".

Her henvises sandsynligvis til de jøder der boede i Palæstina inden offentliggørelsen af Storbritanniens Balfour-erklæring fra 1917, der for alvor åbnede op for jødisk immigration. Det er helt klart en stramning i forhold til 1964-udgaven hvor der stod:

"Jøder som er af palæstinensisk oprindelse vil blive betragtet som palæstinensere hvis de påtager sig at leve loyalt og fredeligt i Palæstina"

Ifølge sidstnævnte vil potentielt de fleste jøder blive betragtet som ligeværdige borgere i Palæstina.

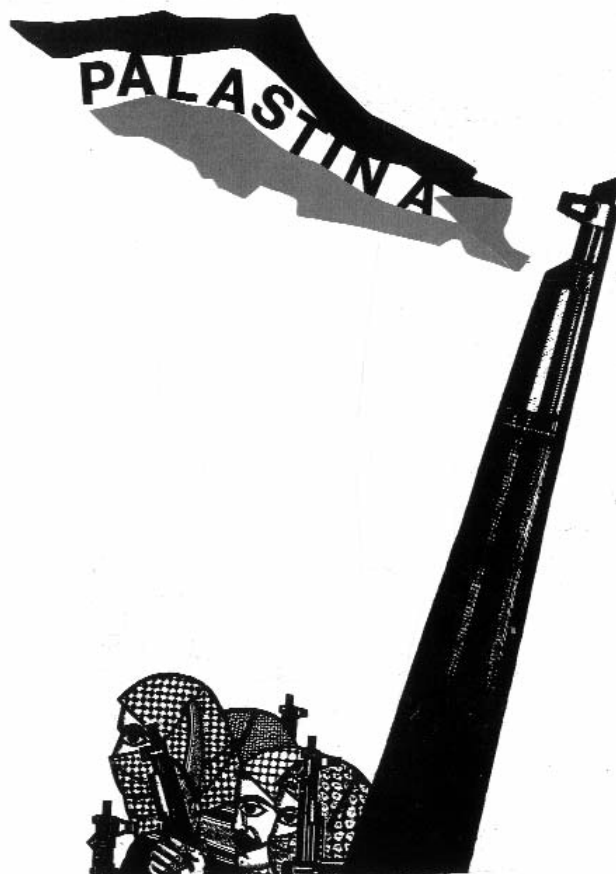
---

¹ Grundlagt i 1945 af Egypten, Irak, Saudi Arabien, Syrien, Libanon, Jordan, og Yemen – med det formål at fremme samarbejdet mellem de arabiske stater

DEL III

Den palæstinensiske revolution fødes

Kapitel 6

Junikrigen 1967

"Junikrigen 1967 fremkaldte et sandt jordskælv i Mellemøsten. På ingen tid blev Israel forandret fra en etnisk jødisk stat som kontrollerede et lille bitte område – til et, bogstaveligt talt – 'mini-imperium'. Israel kontrollerede pludselig 90.000 km² i stedet for de 20.000 de kontrollerede før krigen. Dets hære var stationeret på østsiden af Suezkanalen. De var 45 km fra Amman, 50 km fra Damaskus og 100 km fra Cairo..." (Nur Masalha i: Imperial Israel and the Palestinians, 2000: 15)

Kort fortalt

På de seks berømte junidage i 1967 besatte israelsk militær Vestbredden og Gaza, Sinai og Golanhøjderne. Det israelske angreb var ikke, som Israel ynder at fremstille det, en spontan reaktion på egyptisk oprustning. Besættelsen af Vestbredden og Gaza havde længe været under forberedelse og var led i zionismens planer om at kolonisere hele Palæstina¹. Juni-nederlaget kaldes på arabisk al-hazima (nederlaget)

Baggrunden

I 1947 havde den zionistiske bevægelse officielt anerkendt FN's delingsplan, selvom den ikke svarede til visionen om en jødisk stat i hele Palæstina. Men den kunne bruges som udgangspunkt for ekspansion. Under 1948-krigen havde Israel erobret yderligere 22 % af Palæstinas jord og kontrollerede på daværende tidspunkt 77-78 % af Palæstina.

Fra midten af 1960'erne og frem planlagde de israelske ledere "omhyggeligt hvordan de skulle skabe et Storisrael som skulle omfatte Vestbredden" (Pappé, 2017, 69). De planlagde ned i mindste detaljer hvordan de palæstinensiske områder skulle administreres. Flere gange var det israelske militær tæt på at gå til angreb, men frygtede den internationale reaktion. Lejligheden kom i 1967.

Junikrigen 1967 (også kaldet 'seksdageskrigen')

I november 1966 havde præsident Nasser underskrevet en forsvarsaf-tale med det syriske regime hvor Egypten forpligtede sig til at komme Syrien til hjælp i tilfælde af israelsk angreb på Syrien. Israel gennemførte i april 1967 et militært angreb på de syriske tropper i de besatte Golan-højder (ibid: 74). Først da begyndte Nasser at opruste og sendte tropper ind i Sinal og lukkede Tiran Strædet. Så gik Israel til angreb.

Krigen blev i virkeligheden allerede afgjort på krigens første dag, den 5. juni, da israelsk luftvåben på få timer ødelagde Egyptens, Jordans og Syriens luftvåben og besatte Vestbredden og Gaza, Sinai (egyptisk) og Golan (syrisk). Israel slog hermed sin position fast som Mellem-østens dominerende militærmagt, og præsident Nasser og Den Arabiske Liga afslørede deres manglende styrke og vilje til at befri Palæstina. Under junikrigen blev 330.000 palæstinensere drevet på flugt, denne gang ud af Palæstina og til de arabiske nabolande.

Jerusalem annekteres (1967)

"Kun en uge efter krigen besluttede den israelske regering at forene Øst- og Vestjerusalem i en "evig udelelig hovedstad" (Hanne Foighel, Kristeligt Dagblad, 5. juni 2017)

Umiddelbart efter junikrigen besluttede Israel at annektere Østjerusalem som på det tidspunkt var under jordansk besættelse. Palæstinenserne i Østjerusalem blev underkastet israelsk civil lovgivning, mens Vestbreddens og Gazas palæstinensere blev underkastet israelsk militær lovgivning. Ifølge folkeretten udgør Østjerusalem – som en del af Vestbredden - et besat område.

Sharon indleder bosættelsesprojektet

I efteråret 1967 indledte Israel, under Ariel Sharons ledelse, et gigantisk bosættelsesprojekt på Vestbredden og i Gaza. På den bedste palæstinensiske jord og med adgang til de bedste vandkilder blev et stort antal bosættelser oprettet. De blev militært bevogtet som var der tale om militære forter. Her flyttede israelske jøder ind, lokket til med store statslige tilskud – og med adgang til et liv i bosættelser der minder om europæiske byer – med swimmingpools, supermarkeder, modebutikker osv. Palæstinenserne i de nærliggende landsbyer manglede konsekvant vand og fik ofte revet deres huse og oliventræer ned af israelsk militær og fanatiske bosættere – for at give plads til flere bosættelser eller udvidelse af de eksisterende. Hele bosættelsesprojektet er i strid med den fjerde Geneve-konvention ifølge hvilken en besættelsesmagt ikke må overføre sin befolkning til besat område og ikke må drive erhverv på besat område. I dag lever over en halv million jødiske bosættere på Vestbredden.

FN-resolution 242

I november 1967 vedtog FN's sikkerhedsråd resolution 242. Resolutionen udtrykker sin misbilligelse af erobring af land med krig og ønsket om at skabe en retfærdig og varig fred i regionen, hvor alle regionens stater vil kunne leve i sikkerhed. Resolutionen pålægger Israel at trække sig tilbage til 1967-grænserne. Resolutionen kaldes også jord-for-fred resolutionen og har ligget til grund for de fleste fredsiniciativer siden da, baseret på ønske om en to-statsløsning.

PLO afviste resolutionen med henvisning til at den anerkender staten Israel og dermed er i strid med PLO's charter hvis mål er en befrielse af hele Palæstina.

PFLP afviste resolutionen med begrundelsen:

- At 242 betyder anerkendelse af staten Israel og dermed af anerkendelse af en to-statsløsning

- At modstandskamp ifølge resolutionen er at betragte som illegal og brud på resolution 242.

FN-resolution 242 gav de kommende år anledning til mange stridigheder internt i PLO. Det var først på det 19. palæstinensiske nationalråd i 1988, hvor PLO erklærede dannelsen af Palæstina-staten, at PLO anerkendte resolution 242.

Khartoum-mødets tre Nej'er

Efter juni-krigen mødtes otte arabiske statsledere fra Den Arabiske Liga i Sudans hovedstad Khartoum for at diskutere konsekvenserne af juni-krigen 1967. Man besluttede at yde økonomisk støtte til Egypten og Jordan, at opfordre til at stoppe borgerkrigen i Yemen og at bekriige besættelsesmagten Israel. Det som gjorde mødet 'historisk' var vedtagelsen af de såkaldte tre nej'er: Nej til fred med Israel, nej til anerkendelse af staten Israel og nej til forhandlinger med Israel.

---

1 Se Ilan Pappé: Ten Myths about Israel, 2017

Kapitel 7

PFLP dannes – 1967

George Habash: *"Fra begyndelsen af ønskede vi ikke at danne et parti ved navn PFLP. Vi ønskede at danne en bred national folkefront der inkluderede alle kæmpende palæstinensiske organisationer. Eftersom vi ikke var i stand til at opnå dette mål på grund af Fatahs afvisning (...) opstod tanken om at transformere PFLP til et arbejderklasseparti og gøre PLO til det brede folkelige netværk"* (DP nr. 27, 1987).

Kort fortalt

Det arabiske nederlag til Israel i juni 1967, hvor Israel besatte Vestbredden og Gaza, Sinai og Golan, blev en øjenåbner for det palæstinensiske folk. De indså at de ikke kunne regne med at de arabiske lande ville befri Palæstina, men at de selv måtte stå i spidsen for befrielseskampen. Dette var baggrunden for at et stort antal palæstinensiske fedayin-grupper¹ voksede frem. En af dem var PFLP, the Popular Front for the Liberation of Palestine (Folkefronten til Palæstinas Befrielse).

Det arabiske nederlag til Israel i 1967 svækkede den arabiske nationalisme og gav øget opbakning til den palæstinensiske. Samtidig fandt der en radikaliserings af den palæstinensiske og arabiske ungdom sted. De ville - ifølge Dot-Pouillard (2017) – *"marx'isere nationalismen"* og *"nationalisere marxismen"*. De havde fulgt nøje med i ungdomsoprøret og 'det nye venstre', de sympatiserede med det vietnamesiske folks befrielseskamp og havde Che Guevara som forbillede. De foretrak Kina frem for Sovjetunionen, som i 1947 i FN havde stemt for delingen af Palæstina og i 1948 havde anerkendt den zionistiske stat Israel. USA-imperialismen blev set som den absolutte hovedfjende.

Arafats parti Fatah, den stærkeste repræsentant for den palæstinensiske nationalisme, havde fået vind i sejlene efter dets første væbnede angreb på Israel i 1965. Den hastigt voksende palæstinensiske fedayin-bevægelse blev af USA betragtet som en trussel mod imperialismens interesser i Mellemøsten. USA indgik derfor i stadig tættere samarbejde med Israel og de reaktionære arabiske stater, Shahens Iran og Nato-alliancepartneren Tyrkiet.

PFLP's forsøg på dannelsen af en national front

George Habash og hans ANM-kammerater gik efter juni-nederlaget i gang med at undersøge muligheden for dannelsen af en national front der skulle rumme de mange nydannede fedayin-grupper. Man mente ikke at PLO kunne udfylde den rolle idet PLO var domineret af Den Arabiske Liga med præsident Nasser i spidsen. De udsendte i september 1967 en enhedsappel til mere end 20 fedayin-grupper hvoraf de fleste var blevet dannet efter 1967 (Cobban, 1984: 143). Fatah takkede tøvende nej. Man havde – som det skulle vise sig - planer om at overtage kontrollen med PLO.

Forhandlingerne førte til at den palæstinensiske afdeling af ANM sluttede sig sammen med: The Heroes of Return (Abtal al-Awda, knyttet til ANM), The Youth of Revenge (Munazamat Shabah al-Tha'r) og PLF, The Palestinian Liberation Front (Jahhat al Tahrir al-Filastinyya) (Kadi, 1969: 24). Disse organisationer kom til at udgøre kernen i den nye frontdannelse. Hertil kom en række smågrupper med Ba'ath- og Nasser-sympatier og en antal 'uafhængige personligheder'. PLF's leder var den palæstinensiske officer i den syriske hær, Ahmad Jibril, der senere forlod PFLP og dannede PFLP-General Command. De sammen-sluttede organisationer fik navnet PFLP – the Popular Front for the Liberation of Palestine (Jabhat al-Shabbiyya al-Tahrir al-Filastinyya).

I første omgang var det planen at de deltagende organisationer skulle beholde deres autonomi. Man kunne så hen ad vejen forsøge at forene dem og deres forskellige programmer.

PFLP's stiftelsesdokument (1967) (www.pflp.ps)

I PFLP's stiftelsesdokument fra 11.december 1967 slås det fast at det arabiske nederlag til zionisterne i juni 1967 betød at *hele* Palæstinas territorium nu var besat, men at dette samtidig signalerede indledningen til en ny æra for de revolutionære masser i kampen mod imperialismen og zionismen. Masserne og den væbnede kamp indtager en dominerende position i dokumentet, der er uden klasseanalyse og langt mindre præcist end det strategiske dokument som blev vedtaget på PFLP's 2. kongres i 1969.

Der tales både om de arabiske og de palæstinensiske masser:

"Det palæstinensiske folks masser lever i dag for første gang siden Katastrofen i 1948 på et totalt besat palæstinensisk territorium og konfronteres med en grådig fjende"

Og:

"Det arabiske folks massers håb og forventninger har nået et kvalitativt nyt niveau sammenlignet med tiden før den 5. juni. De er bevidste om dette stadies natur, og de objektive betingelser er modnet til en grad som tillader os at proklamere parolen om den folkelige væbnede kamp og dens gennemførelse indtil sejren ...".

Om revolutionær vold hedder det bl.a.:

"Det eneste sprog, som fjenden forstår, er den revolutionære volds sprog. Væbnet kamp er hovedinstrumentet i den kamp, vi fører mod besættelsen samt mod forsøg på at likvidere vores kamp gennem bygning af bosættelser, hvilket igen er blevet indledt i dele af vores arabiske hjemland. Vi kæmper mod fjenden i alle lande hvor fjendens soldater marcherer".

Det understreges at der eksisterer en organisk forbindelse mellem den arabiske og den palæstinensiske nations kamp. Revolutionens fjender udpeges til at være zionismen og imperialismen, mens de reaktionære arabiske regimer ikke nævnes. Det sker først i strategiprogrammet fra 1969.

Til slut i stiftelsesdokumentet lyder det: *"Slogan for vores masser må være 'Modstand indtil sejren'".* Her aner man Che Guevaras indflydelse, jævnfør sloganet: *"Hasta la victoria siempre!"*

PFLP's logo

PFLP's logo består af det historiske Palæstina og det arabiske bogstav djim, der er første bogstav i det arabiske ord for front: djabha, og udgør en pil der – udefra – har retning mod Palæstina. Dermed signaleres at for PFLP er retten til at vende tilbage til Palæstina et af frihedskampens hovedkrav (se kapitel 34).

Kampen i de besatte områder

Israels besættelse af Vestbredden og Gaza betød at palæstinensere, der siden 1948 havde levet adskilt under hhv. israelsk, jordansk og egyptisk styre, nu kom under samme hat: det israelske regime.

Palæstinenserne på Vestbredden og i Gaza gennemførte allerede fra juni 1967 protestaktioner mod Israels besættelse. Fedayin-grupperne dannede underjordiske celler og forsøgte at mobilisere den lokale befolkning. De proklamerede starten på "folkekrigen" og citerede formand Mao for at "de revolutionære må agere som fisk i vandet hos den lokale befolkning" (Yodfat & Arnon-Ohanna, 1981: 8).

De israelske sikkerhedsstyrker gik hårdt til opgaven med at opspore de underjordiske celler. De brændte huse ned hvis beboere var aktive i modstandskampen; de indførte udgangsforbud og udøvede økonomisk pression mod landsbyer som mistænkte for at rumme modstandsfolk, og de satte hundredvis af fighters i fængsel uden retssag.

Der blev altså ikke – som man fra Israels side havde håbet - fred og ro i de besatte områder. Tværtimod blev 1967 starten på den palæstinske revolution med angreb på Israel både fra nabolandene og indefra. Derfor betegnes Israels sejr i juni 1967 undertiden som en pyrrhus-sejr.

Guevara Gaza

Mens PFLP stod relativt svagt på Vestbredden hvor Fatah var dominerende, nød fronten stor opbakning i Gaza hvor en stor del af befolkningen var flygtninge, de fleste fra 1948. PFLP's mest 'berømte' leder var i de første besættelsesår "Guevara Gaza".

Om Guevara Gaza fortæller George Habash følgende i sin erindringsbog:

Den virkelige helt var en legendarisk kammerat, Mohammad al-Asmar, kendt under krigsnavnet (nom de guerre) "Guevara Gaza". Han var flygtning fra 1948, kom fra Haifa, var vokset op i en UNWRA-flygtningelejr i Gaza, før han i 1963 sluttede sig til ANM. Guevara Gaza havde en jernvilje. I 1967 blev han en af regionens dygtigste fighters. I 1968 blev han arresteret og sad 30 måneder i fængsel før han blev sat i spidsen for PFLP i Gaza. Guevara var de israelske soldaters mareridt. Gennem tre år lykkedes det ham at påføre dem store tab. Israelerne eftersøgte ham overalt, men forgæves. Han var et geni til at gemme sig (...). Han var også en strålende politiker som formåede at udvikle PFLP i Gaza. Han faldt som martyr i et åbent slag med den israelske fjende i marts 1973 (...). Navnet Guevara Gaza er for altid indskrevet i vores historie" (Habash, 2008: 71).

De fleste af fedayin-gruppernes celler blev snart optrevlet, hvilket fik dem til at flytte deres hovedkvarterer til østbredden af Jordan-floden, altså til det hashemitiske kongerige Jordan. I Jordan nød fedayin-grupperne i begyndelsen en vis uafhængighed. De rådede over baser som

satte dem i stand til at gennemføre militære operationer mod Israel inde fra Jordan.

Interview med Um Samir: "Modstandsbevægelsen styrer Gaza om natten"

Um Samir fortæller i et interview om hvordan det var at være politisk aktiv i Gaza efter den israelske besættelse i 1967 (DP nr. 23, 1987):

"Jeg er den yngste i en familie med fem børn. Men det at jeg var pige gjorde ingen forskel. Jeg var meget tæt knyttet til min bror som var med i PFLP. Da besættelsen fandt sted, var jeg ikke politisk bevidst. Men alle mennesker, unge som gamle, blev grebet af en patriotisk feber som opildnede os til at demonstrere og være aktive imod fjenden. Jeg var bare teenager, men jeg blev gennem min bror introduceret til PFLP. Jeg var medlem af en celle sammen med nogle få andre kammerater (...). Vi kendte kun hinanden gennem kodenavne. Min familie opdagede aldrig at jeg var politisk aktiv. Min bror 'dækkede' over mig.

Min opgave var at smugle våben fra sted til sted, eller skjule våbnene indtil der var brug for dem. I denne periode lancerede PFLP en række slogans der afviste fredsaftaler med fjenden. Det var vores job at male disse slogans på murene. Det skulle gøres enten meget sent om aftenen eller meget tidligt om morgenen. Vores frygt fik aldrig lov til at vinde over begejstring, og vi sloges nærmest om at få lov til at udføre opgaverne.

Militær træning ønskes

Efter en periode med forskellige opgaver bad min veninde og jeg om at få lov til at deltage i militær træning. Vores anbefalinger var fine, og vores kammerater sørgede for at vi fik lejlighed til at deltage i militær træning hvor vi lærte at bruge våben – og ikke blot skjule og transportere dem. Men vores våben og metoder var meget primitive. Vi havde ikke råd til at købe rigtig ammunition. Kugler var der få af, og de var dyre. Vi plejede at træne i øde beliggende og beskyttede baggårde – eller indendørs. Vi lærte hvordan man tørrer fugtige kugler ved hjælp

af varmt sand, hvordan man holder og lader en pistol, og hvordan man bruger håndgranater.

Selv om størstedelen af Gazas befolkning ikke var aktive i modstandsbevægelsen, var deres hjerter med os. Når zionistiske patruljer angreb os under demonstrationerne eller jagtede os ned ad gaderne, var det helt sikkert at enhver dør vi bankede på straks blev åbnet, og man tilbød os ly. Nogle gange sprøjtede soldaterne rød maling på os så vi senere ville kunne genkendes. Men folk vaskede os og gav os rent tøj. Nogle gange for jeg vild når jeg blev sendt ud til nye områder med penge til martyrernes familier, men så hjalp folk mig ivrigt og diskret med at finde vej.

Guevara fra Gaza

De år hvor Guevara Gaza ledede PFLP's kamp hører til højdepunkterne i det palæstinensiske folks kamp. Jeg kan ikke beskrive den umådelige følelse af stolthed der fyldte mig når vi læste avisoverskrifterne om hvordan zionisterne styrede Gaza om dagen, mens modstandsbevægelsen styrede Gaza om natten. Men vi betalte en høj pris.

Hver eneste dag tog jeg hen til det centrale hospital i Gaza by for at finde ud af hvem der havde lidt martyrdøden. Nogle gange når en særligt kendt og militant aktivist havde lidt martyrdøden, efter at have levet i skjul og på flugt i månedsvis og påført fjenden alvorlige tab, spredtes rygter om hans eller hendes død som en løbeild. Hospitalsgården fyldtes med mennesker der var opfyldte af raseri. De stormede hospitalet, løftede den døde over deres hoveder og marcherede med liget i spidsen i demonstration og provokerede fjendens soldater og deres skydevåben. Jeg husker det alt sammen som var det i går.

Jeg forlod senere Gaza og rejste til Beirut for at studere. Eftersom jeg har været uden for det palæstinensiske område i lang tid, har jeg, ifølge de zionistiske myndigheder, mistet retten til at vende tilbage til mit hjemland Palæstina".

---

1 Fedai/flertal: fedayin - Den som ofrer sig (partisan eller guerilla)

Kapitel 8

PFLP's første kongres (1968)

Kort fortalt

Den konflikt, der havde raset i ANM, The Arab Nationalist Movement, mellem Hawatmeh-fløjen og Habash-fløjen, blev ført med over i PFLP. Det var Hawatmeh-fløjen der indkaldte til kongres i august 1968 og fik vedtaget en kongresudtalelse der udfordrede ANM og Habash-fløjens alliancepolitik i forhold til småborgerskabet. Vedtagelsen udløste dyb krise i PFLP og endte med at Hawatmeh-fløjen i februar 1969 forlod PFLP og dannede PDFLP (senere DFLP).

George Habash om splittelsen med PDFLP i 1968:

"Denne splittelse kostede os dyrt. Vi mistede mange meget velskolede mennesker (...). Hvis de var blevet, ville vi have klaret os endnu bedre. De var lidt barnlige, ultra venstreorienterede. Men vi ville helt sikkert have udviklet os hurtigere med deres hjælp. Hvad var de væsentligste uenigheder? Vi var grundlæggende uenige om den lavere middelklasses rolle i kampen for national befrielse, uenige om forholdet mellem Fronten og de andre befrielsesbevægelser, om forholdet til de arabiske nationale regimer, om hvordan man opbygger en marxistisk-leninistisk organisation og om fortolkningen af demokratisk centralisme. Og (...) om henholdsvis ANM's og PFLP's værdier. På alle disse punkter var deres holdning mere uforsonlig end vores" (Chaliand, 1974: 167).

Augustkongressen 1968 - PFLP's første kongres.

I 1968 var Hawatmeh gået ind i PFLP selv om han ikke var palæstinenser, men jordaner. Det lykkedes ham at samle en gruppe unge PFLP-medlemmer omkring sig og få indkaldt til en kongres i august 1968, mens George Habash sad i syrisk fængsel, anklaget for at have medvirket til sprængningen af den transarabiske rørledning, der gik gennem Syrien (Cobban,

1984: 144). Hawatmeh-fløjen blev på det tidspunkt betragtet som venstrefløjen i PFLP idet den fremførte en klassekampslinje med fokus på modsætningen mellem arbejderklassen og borgerskabet, mens PFLP-flertallet stadig var præget af ANM's småborgerlige analyser og tendenser.

På kongressen fremlagde Hawatmeh et udkast til kongresudtalelse: "Political Report of the Popular Front for the Liberation of Palestine" (optrykt i Kadi, 1969) og fik den vedtaget. Den indeholdt en gennemgang af Palæstinas historie og en voldsom kritik af Egyptens præsident Nasser og de småborgerlige arabiske regimer, der blev gjort ansvarlige for nederlaget i juni 1967. Politisk var denne kongresberetning langt mere præcis i sin kritik af de småborgerlige arabiske regimer og i holdningen til arbejderklassen og revolutionen – end beretningen fra stiftelseskongressen i december 1967.

Indledningsvis slås PFLP's internationalisme og dialektiske relation til den arabiske verden fast:

"... Et videnskabeligt historisk blik på Mellemøstens situation afslører at der er en dialektisk relation mellem udviklingen af Palæstinas situation og situationen i Mellemøsten generelt og situationen i de lande som omgiver Palæstina specifikt. Det er denne samlede udvikling som har bestemt – og fortsat vil bestemme – den fremtidige situation for Palæstina og dets kæmpende folk" (Y. Ismail, 1976: 156).

Kongresberetningen analyserer herefter den palæstinensiske modstandskamps nyere historie og udtaler at det var den feudale klasse og borgerskabet i de arabiske lande som var ansvarlige for det katastrofale nederlag i 1948. Hvad angår 1967-nederlaget så skyldtes det de arabiske regimers manglende vilje og evne til at mobilisere masserne til kamp mod imperialismen og zionismen. Beretningen konkluderer at "vejen til national frelse" ligger i vedtagelsen af "proletariatets ideologi" og udviklingen af massernes politiske bevidsthed. Man afviser FN-

resolution 242 der anerkender Israel og ses som et instrument til likvidering af den palæstinensiske befrielseskamp. Man afviser endvidere al snak om "ikke-indblanding" i de andre arabiske landes interne politik, – en linje som Fatah og PLO-flertallet stod for.

Mens Arafats parti Fatah især så den algeriske befrielseskamp som inspiration for palæstinenserne (et muslimsk land, hvilket stemte overens med Fatahs inddragelse af islam i kampen side om side med marxismen-leninismen), så var Hawatmeh-fløjen især inspireret af den cubanske revolution og var Sovjetvenlig. PFLP var ligeledes inspireret af den cubanske revolution, var Kinavenlig og Sovjetkritisk.

Selvom 1968-kongressen gik ind for "videnskabelig revolutionær teori" og "proletariatets ideologi" og "de revolutionære klassers, dvs. arbejdernes og bøndernes, ideologi", gik programmet aldrig så langt som til at erklære sig som tilhænger af marxismen-leninismen (Y. Ismail, 1976: 112). Det skete først året efter på PFLP's 2. kongres.

Egyptens præsident Nasser blev så rasende over kongresberetningen at han i en periode afbrød al kontakt til PFLP. George Habash blev befriet fra sit syriske fangenskab i november 1968 ved en dristig aktion organiseret af vennen Wadi' Haddad. Da han kom tilbage til hovedkvarteret i Amman, opdagede han at Hawatmeh var i gang med at overtage styringen af PFLP. Herefter fulgte en periode hvor de to fløje førte en indædt kamp om kontrollen med PFLP.

PDFLP dannes (1969)

I februar 1969 besluttede Hawatmeh-gruppen at forlade PFLP og danne PDFLP, The Popular Democratic Front for the Liberation of Palestine. Et navn som de beholdt indtil 1974 hvor de skiftede navn til DFLP. Ifølge George Habash handlede uenighederne om hvorvidt PFLP kunne udvikle sig til et revolutionært arbejderparti eller ej.

"Der eksisterede to synspunkter. Det ene synspunkt blev repræsenteret af dem som også i dag udgør ledelsen i PFLP. De fastholdt at

PFLP kunne omdannes til et venstreorienteret marxistisk-leninistisk parti som repræsenterede den palæstinensiske arbejderklasse. De fastholdt at igennem en transformationsproces, som ville blive lang, ville PFLP være i stand til at erhverve marxistisk-leninistisk teori.

Det andet synspunkt (Hawatmeh-fløjen, red.) hævdede at dette var umuligt. At PFLP var et småborgerligt parti og derfor ikke kunne transformeres til et arbejderklasseparti. Det maksimale som PFLP ville kunne opnå var at rumme venstreorienterede elementer (...). Det endte med at den gruppe som stod for det sidste synspunkt forlod PFLP og den 21. februar 1969 stiftede The Democratic Front for the Liberation of Palestine" (DP nr. 27, 1987).

Der var også forskelle i holdningen til de arabiske lande. PDFLP mente generelt at det var forkert at samarbejde med de småborgerlige arabiske regimer der jo var ansvarlige for nederlaget i juni krigen 1967. PFLP var mere samarbejdsvillig når det gjaldt 'progressive' eller 'nationale' arabiske lande som Syrien, Libanon, Irak, Egypten og Libyen, som PFLP betragtede som potentielle allierede i den nuværende nationale demokratiske revolutions fase.

Den største uenighed lå nok i holdningen til småborgerskabet. Mens PDFLP mente at revolutionen skulle gennemføres med udgangspunkt i arbejderklassen og bønderne, mente PFLP at arbejderne og bønderne i perioder kunne indgå alliance med småborgerskabet hvilket blev afvist af PDFLP.

Når George Habash skal beskrive splittelsen, anvender han betegnelsen 'infantil' og 'ultra venstreorienteret' om 'udbryderne' - og henviser hermed indirekte til Lenins skrift om kommunismens børnesygdomme ("Venstre kommunismen – en børnesygdom", 1920), hvor Lenin skriver at de revolutionære ikke kan nøjes med revolutionær propaganda, men også må engagere sig i de daglige kampe:

De der splittede PFLP var, ifølge Habash: "... *infantile venstreorienterede som stod for holdninger der forbød*

arbejdet i fagforeninger, som fordømte national enhed med borgerskabet, som begrænsede væbnet kamp til det besatte hjemland, og som agiterede for mindretallets ret til i partiet at udbasunere sine meninger til masserne i gaderne. Hertil kommer at denne tendens havde en infantil holdning til uddannelsen af masserne i marxismen-leninismen, og havde en negativ praksis som førte til svækkelse af Frontens troværdighed og til fremmedgørelse af masserne. Med tiden viste denne tænkning og praksis sig fejlslagen” (DP nr. 13, 1986).

Det nydannede PDFLP havde slet ikke PFLP’s folkelige opbakning og var næsten ikke-eksisterende på det militære område, men var stærk i analyserne og retorikken og opnåede stor sympati hos dele af Vesteuropas venstrefløj.

PFLP-General Command dannes (1968)

Men allerede i oktober 1968, altså et par måneder efter august-kongressen, havde Ahmad Jibril og hans Palestine Liberation Front (PLF) forladt PFLP og dannet PFLP-GC. Afskeden skete ganske fredsommeligt sammenlignet med Hawatmeh-fløjens larmende afgang. Men der var her tale om store politiske uenigheder.

Jibril mente at det var vigtigt at fokusere på national enhed frem for den arbejderklasse-fokusering der havde vundet indpas i PFLP. Jibril kritiserede endvidere PFLP for at lade sig styre af ANM og den arabiske nationalisme. Reelt var Jibrils PLF kun en lille gruppe mennesker, men med et højt militært beredskab. Gruppen havde arbejdet tæt sammen med det syriske regime, og Ahmed Jibril var tidligere kaptajn i den syriske hær. Han var født i Jaffa (i dag i Israel) hvorfra han var flygtet i 1948. Politiske debatter blev af Jibril betragtet som tidsspilde i forhold til det vigtigste: militære operationer. PFLP-GC, som udbrydergruppen kom til at hedde, var ansvarlig for mange af de kommende års militære operationer, f.eks. en række flykninger hvoraf en del, fejlagtigt, blev tilskrevet PFLP.

Slaget om Karameh (marts 1968)

Slaget om Karameh i marts 1968 førte til en kraftig styrkelse af den palæstinensiske fedayn-bevægelse og især af Fatah. Karameh betyder på arabisk 'ære'.

Efter at Israel havde jaget store dele af fedayin-grupperne ud fra Vestbredden og Gaza i slutningen af 1967, foregik kampene mod Israel nu hovedsageligt fra Jordan. Midt i marts 1968 videregav det jordanske efterretningsvæsen informationer til Fatahs ledelse: Israel var i gang med at forberede et større angreb på Karameh. Palæstinenserne havde efter 1948 opbygget Karameh lejren, der var beliggende øst for Jordanfloden, fra grunden. Der boede i 1968 mellem 35.000 og 55.000 palæstinensiske flygtninge i lejren (Cobban, 1984: 41). Det var her Fatah havde etableret sin militære base. Det jordanske efterretningsvæsen opfordrede Fatah til at evakuere området, men Fatahs svar lød: *"Palæstinenserne, og mere generelt araberne, vil aldrig forstå hvis vi endnu engang overlader slagmarken til israelerne. Det er vores pligt at vise et godt eksempel, at bevise at araberne har både mod og værdighed"* (ibid: 41). Fatah besluttede at forsvare sig imod Israels angreb på lejren.

Ved daggry den 21. marts 1968 blev kampene indledt. Israel angreb med helikoptere og infanteri med anslået 1500 tropper (ibid: 42). Palæstinenserne rådede over omkring 300 fedayiner. Men da de var velforberedte og havde tilkaldt jordansk artilleri fra en nærliggende militærlejr, lykkedes det dem at påføre det israelske militær alvorlige tab, omkring 30 dræbte og mange flere sårede, mens de selv mistede 120 fighters. Både Israel og palæstinenserne hævdede at have vundet slaget. Selvom Israel vandt militært, så vandt palæstinenserne mentalt og politisk! For det første signalerede slaget om Karameh enhed mellem det hashemitiske regime i Jordan og den palæstinensiske befrielsesbevægelse. For det andet demonstrerede palæstinenserne stor styrke, set i forhold til de militært overlegne israelske styrker. Den arabiske presse svømmede over af begejstring og gav udtryk for at befrielsen af Palæstina stod for døren. Tusindvis af 'rekrutter' meldte sig under Fatahs

faner, og guld og våben strømmede til Fatah fra de arabiske regimer.

PFLP, derimod, scorede ikke høje folkelige points ved Slaget om Karameh. Fronten trak sig nemlig ud af kampene, hvilket gav anledning til voldsomme debatter internt i PFLP og til kritik fra Fatahs side. På krav fra Fatah blev der i marts 1968 nedsat en kommission som slog fast at PFLP havde handlet i overensstemmelse med reglerne for guerillakrigsførelse, der gik ud på at undgå direkte konfrontation med fjenden for dermed at undgå store mennesketab (ibid: 144).

Leila Khaled er vist lidt ironisk når hun om Fatah-sejren og de arabiske landes reaktioner i sine memoirer skriver: *"De arabiske lande deltog i lovprisningen af Fatah-fedayinerne. De havde brug for Fatah til at skjule deres egen uformåenhed. Fatah blev en fetich, en folkesang, en mode..."* (Khaled, 1974: 122 ff).

Slaget om Karameh fik nærmest mytisk betydning i den arabiske verden og 'beviste' at staten Israel ikke var usårlig. Slaget gav et enormt løft til Arafats Fatah og styrkede opfattelsen af at Palæstinaspørgsmålet ikke var et humanitært problem, men indebar krav om en palæstinensisk stat. Slaget om Karameh betød endvidere en vis tilnærmelse mellem det jordanske regime og de palæstinensiske fedayin-grupper, og den jordanske kong Hussein udtalte: "Vi er alle fedayiner". Men den enhed varede ikke længe.

PFLP's første flykapring (1968)

I juli 1968 gennemførte PFLP den første af en stribe flykapringer. Tre PFLP-medlemmer kaprede et Boeing-fly fra det israelske luftvåben El-Al mens det befandt sig i italiensk luftrum. Kaprerne tvang flyet til at lande i Algeriet. PFLP forsvarede aktionen med at eftersom El-Al fly havde transporteret våben til Israel under junikrigen 1967, var El-Al et legitimt mål. PFLP havde udvalgt dette fly fordi man regnede med at Ariel Sharon var om bord. Sharon havde haft kommandoen over de israelske styrker i Sinai under junikrigen året forinden. Men han var ikke

om bord. Efter 39 dage blev passagererne og besætningen løsladt, alle var uskadte.

Herefter strammede Israel sine sikkerhedsforanstaltninger. Og da PFLP i december 1968 forsøgte at angribe et El-Al fly på jorden i Athens lufthavn, landede israelske kommandoenheder to dage senere i Beirut Lufthavn og sprængte 13 arabisk-ejede fly i luften. Men det fik ikke PFLP til at stoppe flykapringerne.

PFLP's første flykapring bidrog til at mobilisere mange unge palæstinensere, blandt dem Leila Khaled, der året efter gennemførte sin første flykapring. Men den fremkaldte samtidig en voldsom debat inden for PFLP om den slags 'eksterne aktioner'.

Leila Khaled's første flykapring (1969)

I 1969 gennemførte Leila Khaled sin første flykapring. Hun var blevet trænet af Wadi' Haddad, der var hjernen bag PFLP's flykapringer. Sammen med Salim Assawi, som var palæstinenser opvokset i Syrien, kaprede hun et TWA-fly i Rom og landede det i Damaskus. Leila Khaled kaldte sig Shadia Abu Ghazaleh til minde om PFLP's første kvindelige martyr, der døde på Vestbredden i 1968. Deres kommando kaldte de for Che Guevara-kommandoen.

De to flykaprere tvang de israelske piloter til at flyve hen over byen Lydda i Israel, George Habash's fødeby, og hen over Haifa hvor Leila Khaled var født. Undervejs holdt Leila Khaled en tale til passagererne hvor hun bl.a. sagde:

"Når vi har valgt et 840-fly skyldes det at TWA er et af de største amerikanske flyselskaber som betjener Israel. USA er Israels tætteste allierede. De leverer våben til Israel for at ødelægge os, de giver US-dollars til Israel, de støtter Israel på internationale konferencer (...). Vi er imod USA fordi det er et imperialistisk land" (Khaled, 1973: 162).

Efter landingen i lufthavnen i Damaskus blev gidslerne kørt bort i busser, mens de to flykaprere blev fængslet i en uges tid. Syrien fik udvekslet nogle syriske fanger i israelske fængsler mod israelske gidsler. Ingen gidsler kom til skade.

Interview med PFLP-guerilla: *"Vi vil skabe et nyt menneske"*

Hisham Sharavi, historieprofessor ved Georgetown University, USA, har skrevet bogen *"Palestine Guerillas"* (1970) hvorfra dette interview stammer¹. Hisham Sharavi fortæller her om sit interview med en PFLP-fedai (guerillakæmper):

Hissham Sharavi: *"Mit sidste besøg - før jeg forlod Jordan i sommeren 1969 - var hos lederen af en guerilla-enhed inden for Folkefronten til Palæstinas Befrielse. Mødet fandt sted i en forladt landsby ikke langt fra Jordan-floden, nord for Karameh. Lederen var en ung mand på omkring 23 år, han havde universitetseksamen og en højtudviklet politisk bevidsthed. Et par timer efter interviewet blev han dræbt, da han sammen med sin patrulje var på en rutinemæssig rekognosceringstur inden for det besatte område".*

Den interviewede fedai:

"Du spørger mig om den væbnede revolution og om revolutionen kan gennemføres. Nu er det sådan at vi har grebet til våben, og vi er faktisk ikke indstillet på at give slip på dem. Ingen kan få os til det - hverken amerikanerne, russerne, Hussein, Nasser eller jøderne.

Ser du, det er kun ved at kæmpe for vores rettigheder at vi kan vinde dem. Det har kostet os temmelig meget at lære dette. Vi har også indset at vores - og hele det arabiske folks - frigørelse kun kan opnås ved at kæmpe og dø. Snak og kompromis vil kun yderligere degradere os. Og frihed kam ikke tildeles ovenfra. Vi bliver tit misforstået når vi siger at det vi er i gang med er revolution.

De mennesker som går ind for bilæggelse (settlement) er dem som har en social position, penge, magt, og som ønsker at bevare disse ting som de er, uden nogen større udligning. Disse mennesker vil ikke slås. Mange af dem er mennesker som verbalt går ind for revolutionen, men som vil være de første til at opgive den (...). Disse mennesker forstår ikke revolutionens mening, for inderst inde er de ikke helt overbevist om truslen fra kolonialisme, imperialism og zionisme. Kun masserne, de fattige og besiddelsesløse og de revolutionære elementer fra den unge generation er i stand til at afvise kompromis'et til fordel for en langvarig væbnet kamp.

Jo, til sidst vil vi få en bilæggelse, men ikke før vi har frigjort os – fra reaktionen såvel som fra zionismen og imperialismen. Når det sker, er det ikke blot Palæstina som vil blive befriet, men hele det arabiske samfund. Jeg kan forsikre dig om at før vi lægger våbnene vil vi have medvirket til at skabe et nyt menneske i den arabiske verden (...).

Når vi ligesom cubanerne siger Sejr eller Død, så mener vi det bogstaveligt. Det har allerede givet os smag af befrielse”.

---

1 oversat af Ole Thyssen, trykt i Jens Nauntofte: Den palæstinensiske befrielseskamp, 1971: 83 ff

Kapitel 9

PFLP's 2. kongres (1969) – Strategien til befrielsen af Palæstina

Kort fortalt

PFLP var i tiden op til 2. kongres i februar 1969 i gang med en intensiv medlemsdebat, nok den mest afgørende i frontens historie. Denne debat endte med vedtagelsen af "Den organisatoriske, politiske og militære rapport" også kaldet 'Strategien til befrielsen af Palæstina' (i det følgende: "strategien" eller strategiprogrammet). Med det vedtagne program droppes endegyldigt tanken om selv at danne en bred national front. Dokumentet betragtes som et første skridt i retning af at udvikle PFLP til et marxistisk-leninistisk parti.

Strategien var inspireret af Mao Tse Tungs tanker, erfaringer fra den kinesiske revolution og det vietnamesiske og cubanske folks befrielseskamp. Strategien til befrielsen af Palæstina er forblevet PFLP's 'guide' i forhold til politiske analyse og handling. I takt med den historiske udvikling er strategien og de bagvedliggende analyser på enkelte områder blevet revideret hvilket vil fremgå af diverse kongresberetninger og øvrige dokumenter.

PFLP bekender sig i strategien til marxismen-leninismen, men understreger sin ikke-dogmatiske forståelse af doktrinerne. Ifølge PFLP er marxismen-leninismen et "redskab til analyse" og en "vejviser i forhold til handling" snarere end et færdigt dogme.

Strategien til befrielsen af Palæstina blev et banebrydende politisk dokument. Det var nyt i Mellempøsten at en så ung organisation som PFLP udgav et så gennemarbejdet strategisk program baseret på marxismen-leninismen.

Præsentation af Strategien til befrielsen af Palæstina

Rapporten er på over hundrede sider og kan læses i sin helhed i bogen:

"Leila S. Kadi: Basic Political Documents of the Armed Palestinian Resistance Movement" (1969: 181 ff - som er kilden til dette kapitel) og kan endvidere læses på PFLP's hjemmeside: www.pflp.ps.

Klasseanalysen

Indledningsvis citeres Mao Tse Tung der i sin analyse af klasserne i det kinesiske samfund (1926) spurgte: "Hvem er vores fjender? Hvem er vores venner"? Ifølge Mao var dette spørgsmål af største vigtighed for revolutionen. Hovedårsagen til at alle tidligere revolutionære kampe i Kina havde opnået så ringe resultater var at det ikke var lykkedes dem at forenes med deres virkelige venner imod deres virkelige fjender (183).

Hvem er vores fjender?

Hvis de arabiske folks viden om fjenden ikke er klar og videnskabelig, vil de ifølge 'strategien' aldrig blive i stand til at sejre. Det er farligt at have illusioner om at de og de kræfter er 'neutrale' eller at det kan lykkes at vinde USA eller de reaktionære arabiske stater over på den nationale revolutions side (198). En sådan tankegang "er uvidenskabelig, urealistisk og mangler objektivitet" (187).

Ifølge Strategien til befrielsen af Palæstina er der tale om følgende fjender af revolutionen:

Israel

Den zionistiske stat Israel er en af det palæstinensiske folks hovedfjender:

"Befrielseskampen er først og fremmest rettet mod Israel der er en politisk, militær og økonomisk enklave der forsøger at mobilisere ca. 2,5 mio mennesker til at forsvare den racistisk-ekspansionistiske enklave og forhindre palæstinenserne i at genvinde deres land, frihed og rettet" (184).

Israel er de arabiske lande overlegen med hensyn til teknologi, bl.a. våben, hvilket er en af forklaringerne på at de arabiske lande indtil videre har tabt alle kampe til Israel.

Den verdensomspændende zionist-bevægelse

Israel er en del af den zionistiske verdensbevægelse som også er en del af fjendelejren:

"Israel er en integreret del af den zionistiske verdensbevægelse og er i virkeligheden zionismens afkom (...). Den zionistiske bevægelse, der er en racistisk, religiøs bevægelse, tilstræber at rekruttere og mobilisere 14 millioner jøder der lever i forskellige dele af verden til at støtte Israel, beskytte dets aggressive eksistens og få det til at ekspandere" (185).

Verdensimperialismen

En tredje fjende er verdensimperialismen som gennem Israel varetager sine interesser i den arabiske verdens underudviklede lande og bekæmper de arabiske nationale befrielsesbevægelser:

"Verdensimperialismen har sine egne interesser som den energisk forsvarer. Disse interesser består i at udbytte de underudviklede lande og til billige priser købe råstoffer og så forarbejde dem og sælge dem til høje priser (...). Det arabiske hjemland har værdifulde råstoffer hvoraf olien er det vigtigste. Det udgør også et kæmpe marked for bearbejdede varer. Imperialismen forsøger at bevare status quo i den arabiske verden (...). Med henblik herpå er de imperialistiske kræfter interesseret i at knuse alle revolutionære bevægelser som stræber efter at befri den arabiske jord og de arabiske folk fra udbytning (...). Gennem Israel kan imperialismen bekæmpe den arabiske revolutionære bevægelse som tilstræber at udradere den imperialistiske tilstedeværelse i det arabiske hjemland. Således bliver Israel en base og en magt gennem hvilken imperialismen forsvarer sine interesser og sin tilstedeværelse" (186).

Modsætningen består således mellem på den ene side Israel, den zionistiske verdensbevægelse og verdensimperialismen – og på den anden side de arabiske og palæstinensiske befrielsesbevægelser (186).

Den arabiske reaktion

Også den 'arabiske reaktion' beskrives i strategidokumentet som fjende af revolutionen:

"Den arabiske kapitalisme, hvis interesser repræsenteres og beskyttes af de reaktionære regimer i det arabiske hjemland, er ikke en uafhængig form for kapitalisme og kan derfor ikke tage selvstændig politisk stilling. Denne form for kapitalisme er en svag gren af verdenskapitalismen (...). Millionærerne i det arabiske hjemland er købmænd, bankierer, feudale godsejere, konger, prinser og sheiker. Deres rigdomme er akkumuleret gennem samarbejde med verdenskapitalismen (...). Det betyder at den arabiske reaktion – i tilfælde af ægte befrielseskamp (...) – ikke kan gøre andet end stå fast på sine egne interesser som består i en fortsættelse af imperialismen. Den arabiske reaktion kan følgelig ikke stå på samme side som folket.

Overfladisk set kan disse reaktionære arabiske kræfter støtte nationale bevægelser og bruge disse bevægelser til at bilægge (settle) en række delkonflikter med Israel eller verdensimperialismen til deres egen fordel. Men i det lange løb er disse reaktionære kræfter imod enhver national revolutionær bevægelse som tilstræber at fjerne imperialismen i den arabiske verden og opbygge en uafhængig økonomi som tjener folkets interesser" (188).

Opsummerende slås det fast at den palæstinensiske befrielseskrigs fjender er: "Israel, zionismen, verdensimperialismen og den arabiske reaktion" (190).

Hvem er vores venner

Ifølge 'strategien' er det nødvendigt at definere revolutionens venner på basis af klasser. Mange, især højrefløjen, mener ikke at klassespørgsmålet er relevant i de underudviklede lande. De mener ikke at den nationale befrielseskamp er en klassekamp. Det synspunkt er PFLP uenig i. Men, understreges det i strategidokumentet: I de underudviklede lande – som fx de arabiske lande og Palæstina – er klassestrukturen anderledes end i de "industrielle samfund" (192). I de industrialiserede samfund er der en stærk kapitalistklasse og en meget stor klasse af arbejdere, og kampen mellem disse klasser er voldsom. Sådan er situationen ikke i de underudviklede lande. Men sidstnævnte er også klassesamfund i hvilke der er "*... en overklasse repræsenteret af imperialismen, feudalismen og borgerskabet, og undertrykte klasser repræsenteret af arbejderne og bønderne*" (192). Og hver klasse har sin egen holdning til revolutionen. Overklasserne er konservative og modstandere af historiske forandringer. Underklasserne (arbejderne og bønderne) er revolutionære, de ønsker forandring og bidrager til den historiske bevægelse for forandring.

De forskellige klasser lever ikke under samme materielle forhold og har derfor forskellige holdninger til revolutionen. Det er sandt at det store flertal af det palæstinensiske folk blev fordrevet fra deres land i 1948 og på det tidspunkt befandt sig i nogenlunde samme situation. Men gennem de seneste tyve år har palæstinenserne situation antaget forskellige klassesdimensioner. Flertallet lever i byernes slum, i fattige lejre og landsbyer. Det palæstinensiske borgerskab har sin egen jord og egne interesser (191).

Det understreges at de arabiske folk lever i en fase med national befrielse og ikke socialistisk revolution. Den nationale befrielseskamp *involverer også klassekamp*. Der er tale om krig mellem "på den ene side imperialismen og de feudale og kapitalistiske klasser, og på den anden side de folkelige klasser som udgør flertallet" (193). Med udgangspunkt i ovenstående analyseres i det følgende den nationale demokratiske revolutions venner.

Arbejderne og bønderne - revolutionens hjerte

På basis af den videnskabelige socialistiske metode, erfaringerne fra den internationale klassekamp og erfaringer fra den palæstinensiske kampplads udpeger PFLP arbejderne og bønderne som de to centrale klasser i revolutionen:

"De revolutionære klasser på den palæstinensiske kampplads er arbejderne og bønderne. Disse klasser lider dagligt under den strenge undertrykkelse som imperialismen og dens allierede i det arabiske hjemland udsætter dem for. Det er arbejderne og bønderne som fylder de fattige lejre hvor størstedelen af palæstinenserne bor. Når vi taler om lejrene, taler vi faktisk om en klassestruktur som repræsenterer arbejderne, bønderne og de fattige småborgere. Det palæstinensiske borgerskab bor ikke i lejrene (...).

Når vi henvender os til arbejderne og bønderne – der bebor lejrene, landsbyerne og byernes slum – og bevidstgør dem politisk, forsyner dem med organisation og midler til kamp, så vil man her finde den materielle og solide basis for en historisk befrielsesrevolution. Opbygningen af denne solide ryggrad for revolutionen vil gøre det muligt at danne klassealliancer som vil tjene revolutionen uden at udsætte den for vaklen, afvigelser eller opgivelse" (194 ff).

Det palæstinensiske småborgerskab

Om det palæstinensiske småborgerskab hedder det:

"Småborgerskabet består af håndværkere og manuelle industriarbejdere, intellektuelle som fx studerende, lærere i folkeskolen og gymnasiet, lavere funktionærer, mindre butiksejere, sagførere, ingeniører og læger" (195).

Endvidere hedder det:

"Småborgerskabet er i de underudviklede lande meget

talrigt og udgør undertiden en stor procent af befolkningen (...). Derfor er det vigtigt at definere denne klasses position på et klart videnskabeligt grundlag (...). En del af denne klasse nyder godt af behagelige leveforhold som opfylder grundlæggende behov og stræber efter at komme på niveau med borgerskabet. Mens en anden del af småborgerskabet ikke kan få opfyldt deres basale behov, de er derfor tættere på revolutionen og mere indstillet på forandring (...)."

Generelt kan småborgerskabet blive en allieret med revolutionen og dennes hovedklasser: arbejderne og bønderne – i perioden med demokratisk national befrielse. Men sådan en alliance skal ske på et oplyst grundlag så man undgår småborgerskabets infiltration i ledelsespøster og derigennem fremkalder vaklen, afvigelse og stagnation i revolutionen (196).

Opsummerende hedder det om revolutionens kræfter:

"Revolutionens kræfter er arbejderne og bønderne. Kun disse er, i lyset af deres leveforhold, i stand til at føre revolutionen til dens endelige afslutning (...). En kompetent arbejderledelse er i stand til, gennem den revolutionære taktik, at vinde småborgerskabet over på arbejdernes side i denne kamp uden at sidstnævnte klasse får del i ledelsen og uden at den udvander revolutionens tanker, strategi og programmer" (199).

Herefter diskuteres det faktum at revolutionen endnu langt fra er nået til at have en revolutionær ledelse baseret på arbejderne, bønderne og de fattige i lejrene og byernes slum. Tværtimod er det småborgerskabet i byerne, de studerende og intellektuelle som i øjeblikket leder revolutionen. Det skyldes at de udgør en stor del af befolkningen og er de bedst uddannede (197).

Borgerskabet

Det palæstinensiske borgerskab har ikke en langsigtet interesse i revolutionen da denne vil stride imod dets interesser som er sammenfaldende med imperialismens. Men alligevel kan borgerskabet i visse perioder udgøre en taktisk allieret. Om det palæstinensiske borgerskab hedder det bl.a.:

"Det palæstinensiske borgerskab, som lever i Palæstina under zionistisk besættelse, er ikke en del af revolutionen, selvom det ikke åbent har sluttet sig til Israel. Det vil objektivt set være den klasse gennem hvilken fjenden vil prøve at knuse revolutionen og stoppe den midt i dens proces.

Hvad angår det palæstinensiske borgerskab som lever uden for Palæstina så er det ikke modstander af guerillaaktion så længe denne udføres inden for et begrænset teoretisk, politisk og kæmpende visions- område. Således støtter dette borgerskab guerillaaktion med dele af sin merværdi-rigdom. Men den revolutionære udvikling af den palæstinensiske nationale bevægelse som vil føre til åben kamp mod imperialismen, vil få dette borgerskab til at indtage en holdning der objektivt set svarer til dets klasseinteresser.

I øjeblikket indrømmer vi at visse sektorer at dette borgerskab vil være en undtagelse i forhold til denne regel. På grund af det palæstinensiske problems særlige karakter vil de blive på revolutionens side og ikke modarbejde den. Men denne undtagelse skal ikke skygge for den generelle regel som gælder denne klasse i forhold til revolution" (201).

Målet for befrielseskampen: den demokratiske sekulære stat

Den palæstinensiske befrielsesbevægelse er ikke racistisk eller vendt mod jøder. Den er rettet mod *"den zionistiske enklave (Israel) som er en politisk, militær og økonomisk enhed der er baseret på aggression, ekspansion og organisk forbindelse med imperialismens interesser i vores hjemland"* (224). Ganske vist forsøger zionismen at fremstille palæstinenserne som nogle der vil smide jøderne i havet – i den hensigt at samle det jødiske folk fra hele verden omkring zionismens projekt.

Målet for den palæstinensiske befrielsesbevægelse er tværtimod:

".. at danne en national demokratisk stat i Palæstina hvor arabere og jøder kan leve som ligestillede (borgere) med hensyn til rettigheder og pligter og udgøre en integreret del af den progressive demokratiske nationale arabiske eksistens, som vil leve fredeligt sammen med alle progressive kræfter i verden" (224).

Altså en stat for både jøder og palæstinensere.

Fra guerillakamp til langstrakt folkekrig

I begyndelsen vil den væbnede befrielseskamp antage form af guerillakrigsførelse og hen ad vejen udvikles til *"den langvarige folkelige befrielseskrig som, i sidste ende, vil føre til sejr over den teknologisk og militært overlegne fjende"* (190).

Den væbnede kamp skal finde sted på alle fronter: Syrien, Egypten, Libanon, Jordan og inden for de besatte palæstinensiske områder, både dem der blev besat før og efter 1967 (207).

Det understreges at palæstinenserne ikke vil kunne sejre over imperialismen og Israel gennem *"traditionel konventionel militær krig mellem fjendens styrker og vores regulære hær. Israel og imperialismen vil vinde sådanne krige"*. Fjenden er totalt overlegen teknologisk og militært. Derfor må

"de svage folk konfrontere imperialismens teknologiske og militære overlegenhed med guerillakrigsførelse og folkelig befrielseskrig, Guerillakrigsførelsen forhindrer os i direkte at konfrontere fjenden, og således vil vi forhindre fjendens teknologiske overlegenhed i at påføre os en blitzkrieg, og ødelægge vores styrker. Guerillakrigsførelse som går ud på at angribe fjendens svage punkt, og trække os hurtigt tilbage og undgå direkte konfrontation, kan påføre fjenden mindre tab som vil akkumuleres dag for dag uden at fjenden bliver i stand til at ramme og ødelægge alle vores styrker gennem den overlegne krigsmaskine som fjenden har til sin rådighed" (222).

Nødvendigheden af revolutionær teori

I strategiprogrammet understreges det at uden revolutionær teori *"bliver partiet ikke andet end en gruppe som handler spontant eller ud fra erfaringer. Det kan ikke blive en kraft som er i stand til at lede kampen. Revolutionær teori indebærer et klart syn på og en videnskabelig metode til at forstå analysen af begivenhederne og fremtrædelsesformerne. Med andre ord: evnen til at lede"* (229).

Med revolutionær teori menes den historiske materialisme, merværdilæren og den videnskabelige socialisme. Endvidere:

"Lenin og Mao Tse Tung og før dem Marx og Engels har ved mere end en lejlighed udtalt hvor nødvendigt det er at se marxismen som en vejleder for handling og ikke som en ufleksibel ideologi" (230).

PFLP bekender sig i rapporten til marxismen-leninismen, men understreger hvor vigtigt det er at undgå de fejl som fx de arabiske kommunistpartier begik:

"Kun ved at anvende marxismen-leninismen på den nuværende virkelighed og kamp vil vores tilslutning til den (ideologien) blive meningsfuld og i stand til at opnå positive resultater. Vi vil begå en stor fejl hvis vi tror at en simpel erklæring om vores tilslutning til

marxismen-leninismen vil være et magisk tryllemiddel som fører os til sejr. Mens der på den ene side har været tilfælde hvor tilslutning til marxismen-leninismen har ført til positive løsninger, fx de kinesiske og vietnamesiske revolutioner, er der på den anden side tilfælde hvor dette har ført til fejl. De arabiske kommunistpartier som formelt og reelt var knyttet til marxismen-leninismen, var ude af stand til at lede revolutionen i vores hjemland enten fordi deres tilslutning til ideologien var rent verbal, og fordi deres forståelse af den var konstant og ubøjelig, eller fordi de manglede evnen til at anvende den på den nuværende virkelighed på en sådan måde at den gav et klart billede af kampen og den korrekte strategi som ledetråd for kampen” (231 ff).

Det revolutionære partis klassestruktur

Det revolutionære parti må i sin opbygning og ledelse afspejle de revolutionære klasser, dvs. primært arbejderne og bønderne. PFLP vil satse på de bedste folk fra (flygtninge)lejerne og landsbyerne og byernes fattige kvarterer, især de unge, og give dem politisk uddannelse i den videnskabelige socialisme. Det er vigtigt at småborgerskabet ikke overtager ledelsen af partiet da det som tidligere sagt er en ustabil og vaklende klasse: *”En politisk organisation som er afhængig af småborgerskabet og de intellektuelle – uden rødder i landsbyerne, lejerne og byernes slum, kan ikke stå i spidsen for kampen ...”* (234).

Partiet og de folkelige masser

Følgende Mao-citat får stor indflydelse på PFLP’s politik, nemlig spørgsmålet om vigtigheden af at mobilisere masserne:

”Mao Tse Tung siger: ”Uanset hvor aktiv den ledende gruppe er, vil dens aktiviteter vise sig frugtesløse hvis der kun er tale om en håndfuld aktive mennesker der ikke er forbundet med massernes aktivitet. På den anden side kan massernes aktivitet, uden en stærk ledelse der organiserer aktiviteterne korrekt, ikke vare ved i længere tid eller føres i den rette retning eller føres op på et højere niveau” (236)

Spørgsmålet om partiet og de folkelige masser er af afgørende vigtighed: *"Vores primære ansvar er at gå ud til folket, tackle dets problemer og arbejde for at løse dem. Endvidere må vi hjælpe dem til at organisere sig..."* (237).

I 'strategien' understreges det at det revolutionære parti er et parti som *"mobiliserer hver eneste mand, kvinde, arbejder, bonde, studerende – for revolutionen. Det er et parti som leder dem og fører dem under kampene og under revolutionen"* (237).

I opbygningen af det revolutionære parti gælder det at *"hver fighter er en politiker og hver politiker en fighter"* (239). Det betyder at PFLP ikke adskiller den politiske og den militære kamp, men ser dem som tæt forbundne. PFLP anvender en praksis hvor ledende folk i PFLP skifter plads fra det militære til det politiske niveau og omvendt (240).

Partiet og demokratisk centralisme

Demokratisk centralisme beskrives i strategidokumentet som *"basis for interne relationer inden for det revolutionære parti"* (242). Demokratisk centralisme vedtages på partiets 3. kongres i 1972 som organisatorisk princip og bliver derfor ikke behandlet her.

Revolutionens faser

PFLP fremhæver at den palæstinensiske revolution befinder sig på *den nationale demokratiske revolutions stadie og skal ledes af de revolutionære klasser som på dette stadie er arbejderne og bønderne*. Denne revolution er rettet mod revolutionens fjender som de er omtalt ovenfor. Den næste fase er *den proletariske demokratiske revolution* – den socialistiske revolution - under ledelse af arbejderklassen. Den nationale demokratiske revolution vil gå *direkte* over i den proletariske revolution, og klassekampen vil være aktiv under den demokratiske nationale revolution. Det nævnes hvor inspirationen kommer fra:

"Strategien med en national demokratisk revolution i den nu-

værende fase er blevet klar som resultat af det vietnamesiske eksperiment, og før dette det cubanske og kinesiske eksperiment" (208).

Sovjetunionen og Kina

I strategidokumentet foretages en kort analyse af hhv. det kinesiske og det sovjetiske samfund og de to kommunistpartier.

Den kinesiske revolution sejrede under det kinesiske kommunistpartis og Maos ledelse – under samfundsforhold som på mange måder minder om de arabiske landes situation. Disse forhold gør det oplagt at udvikle strategier der ligner hinanden og giver dermed gode muligheder for en alliance. Ifølge strategidokumentet er Kina "en stærk allieret" (219).

Kina har antaget samme syn på zionismen og staten Israel som palæstinenserne idet "de (i Kina) ser Israel som en imperialistisk base der skal destrueres" (219).

Sovjetunionen kritiseres for ikke at ville bekæmpe zionismen og Israel, men blot forhindre Israels ekspansion. Men, understreges det i dokumentet "*Der eksisterer ikke desto mindre en modsætning mellem den socialistiske lejr og den zionistiske og imperialistiske tilstedeværelse i vores hjemland. Denne modsætning skaber forudsætninger for en alliance mellem os og de socialistiske lande*" (220).

De 'progressive' arabiske lande – alliance og konflikt

Blandt de arabiske lande skelner PFLP mellem 1: de pro-vestlige, reaktionære arabiske lande som Jordan, Libanon og Golf-landene som styres af arabisk kapitalisme og feudalisme. PFLP ser dem som Israels 'hemmelige allierede'. Det er dem som PFLP – jævnfør ovenfor – betegner som den arabiske reaktion.

Og 2: de småborgerlige arabiske regimer, dem som PFLP kalder de progressive eller 'de nationalistiske lande'. De er fjendtlige over for impe-

rialismen og har omstruktureret deres økonomier i retning af socialismen i form af fx nationaliseringer. Det er lande som Egypten, Syrien, Irak og Libyen. Men da småborgerskabet er en ustabil klasse, er forholdet til disse lande på en og samme tid *en alliance og en konflikt*. Alliance fordi de er i aktuel modsætning til imperialismen og zionismen, men en konflikt fordi de er imod væbnet kamp og går ind for forhandlinger med fjenden (214). Fx anbefaler de FN-resolution 242 som anerkender Israel og fredsforhandlinger med besættelsesmagten Israel.

Nødvendigheden af palæstinensisk-arabisk enhed

Programmet understreger vigtigheden af det tætte bånd der må være mellem den revolutionære palæstinensiske og den revolutionære arabiske kamp. Især er det vigtigt at mobilisere masserne i frontlinjesta-terne Jordan, Libanon, Syrien og Egypten (206).

PFLP-ANM forholdet

Der lægges i strategidokumentet op til sammensmeltning af PFLP og den palæstinensiske afdeling af ANM. Strategidokumentet afsluttes med følgende parole: *"ANM i PFLP's tjeneste og ikke PFLP i ANM's tjeneste"* (247).

Kommentar til "Strategien for befrielsen af Palæstina"

Spørgsmålet om den *brede nationale front* (folkefronten) og den *nationale enhed* bringer fremover PFLP i mange dilemmaer. Det lykkes som bekendt ikke PFLP selv at danne en folkefront, selvom PFLP beholdt 'folkefronten' i sit navn. I stedet bliver PLO til denne brede front, som PFLP først efter flere år tilslutter sig. PLO er – til forskel fra hvad 'strategien' forudsætter - ikke ledet af arbejderne og bønderne, men domineret af Arafats parti Fatah, der repræsenterer borgerskabets interesser. Det fører til en konstant kamp mellem Fatah og PFLP om den politiske linje i befrielseskampen. Det får flere gange PFLP til at forlade PLO's eksekutivkomite i protest mod PLO-flertallets "afvigende" højreorienterede politik, eller indgå i oppositionsgrupper uden for PLO. Efter Yassir Arafats

underskrift på den katastrofale Oslo-aftale i 1993 og oprettelsen af det palæstinensiske selvstyre, der splittede Vestbredden og Gaza op i 'bantustans' og på det nærmeste likviderede PLO, er PFLP gået i åben opposition til Fatah og selvstyret og forsøger at genopbygge PLO.

Forholdet til Syrien – alliance og konflikt

Også forholdet til de småborgerlige arabiske regimer, som i strategien beskrives som vekslende mellem *alliance og konflikt* – bringer fremover PFLP i flere dilemmaer. Det gælder især forholdet til Syrien. Mens det syriske regime normalt betragtes som palæstinenserne allierede, sker det flere gange at det syriske regime samarbejder med 'den palæstinensiske revolutions' fjender. Det er tilfældet da Syrien under borgerkrigen i Libanon, i 1976, går ind i borgerkrigen på falangisternes side og nogle år senere deltager på den shiitiske Amal-milits' side i kampen om lejrene i Beirut - imod de palæstinensiske fedayin-grupper.

På trods af sådanne 'forræderier' ses Syrien stadigvæk af mange palæstinensere som det eneste arabiske regime som støtter palæstinenserne. Det skyldes, ifølge PFLP, at palæstinenserne og Syrien har den israelske besættelse 'til fælles' (Syriens Golanhøjder er besat af Israel) og dermed har en fælles interesse i at bekæmpe Israel, zionismen og imperialismen. Endvidere at Syrien – som det eneste arabiske land - har behandlet de palæstinensiske flygtninge som ligeværdige borgere. Og så har Syrien grænser tilfælles med Israel. Sidstnævnte spillede en rolle da PFLP – efter fordrivelsen fra Beirut i 1982 – valgte at flytte sit hovedkvarter til Syriens hovedstad Damaskus.

Det er samme overvejelser der ligger bag PFLP's aktuelle holdning til borgerkrigen i Syrien. På den ene side siger PFLP at man ikke blander sig i borgerkrigen. På den anden side kalder PFLP de islamiske grupper og de vestligt støttede modstandsgrupper for terrorister – men uden samtidig at kritisere det syriske regimes statsterror. Det tolkes som en støtte til Asad-regimet, hvilket har ført til skarp kritik af PFLP fra den udogmatisk venstrefløj. PFLP ser borgerkrigen i Syrien som et led i

USA's politik for Et Nyt Mellemøsten, der går ud på at svække alle Israel- og imperialismekritiske regimer og bevægelser i regionen. I disse planer indgår at Syrien skal splittes op, hvilket PFLP er modstander af.

Al-Hadaf, PFLP's tidsskrift, dannes

I 1969 udgav PFLP det første nummer af sit teoretiske tidsskrift al-Hadaf (målet). Chefredaktør var Ghassan Kanafani. Bladet fik stor udbredelse i den arabiske verden og blev også læst uden for Mellemøsten. Dele af Al-Hadaf's artikler blev fra 1980 bragt i det engelsksprogede tidsskrift Democratic Palestine (DP) – en vigtig kilde til denne bog. Al-Hadaf eksisterer den dag i dag. Det gør Democratic Palestine desværre ikke. Til gengæld har PFLP i dag en hjemmeside: www.pflp.ps på arabisk, engelsk og fransk.

DEL IV

Flykapringer og borgerkrig i Jordan

Leila Khaled

Kapitel 10

Flykapringer og optakt til Sorte September

"September 1970 blev den mest hektiske måned i Mellemøsten siden juni 1967. Først PFLP's bortførelse af fire af de største passagerfly fra Europa til "Revolutionens lufthavn" i den jordanske ørken. Den hidtil største flykapring i flyvningens historie. Fra den 17. september og frem rasede borgerkrigen i Jordan mellem de kongelige regeringsstyrker og den palæstinensiske fedayin-bevægelse. Og den 28. september døde præsident Nasser af et hjerteanfald" (Jens Nauntofte, 1971: 86).

Kort fortalt

Fra midten af 1969 til september 1970 var situationen i Jordan præget af en såkaldt dobbeltmagtsituation. De palæstinensiske fedayiner havde ikke kun kontrol med flygtningelejrene, men også med store dele af landet og rådede over egne institutioner og infrastrukturer.

Da PFLP den 6. september ved en synkroniseret aktion kaprede fire vestlige fly og under stor medieopmærksomhed landede dem i den jordanske ørken, vakte det jubel i den arabiske verden, men blev af det jordanske regime og USA opfattet som en krigserklæring. Kort tid efter indledtes borgerkrigen kaldet Sorte September (se kapitel 11).

Historisk baggrund

Transjordanien - østbredden af Jordanfloden - blev efter første verdenskrig overdraget til Storbritannien som en del af Palæstinamandatet. I 1923 udskilte Storbritannien dette område fra Palæstinamandatet og oprettede det hashemitiske kongedømme Jordan (Rogan, 2017: 259). Palæstinenserne i Jordan udgjorde over halvdelen af befolkningen, de fleste var jordanske statsborgere.

De palæstinensiske fedayin-grupper, der havde taget ophold i Jordan efter 1967-krigen, fungerede i begyndelsen relativt uafhængigt. De fik

lov til at oprette baser som satte dem i stand til at føre væbnet kamp mod Israel inde fra Jordan. Til gengæld skulle de respektere landets love og autonomi. Jordans kong Hussein blev kendt for udtalelsen: "Vi er alle fedayiner". Kongens eftergivenhed i forhold til fedayin-grupperne hang sandsynligvis sammen med hans frygt for at landets palæstinensiske flertal i modsat fald ville rejse sig imod ham (Sippel, 2017: 47). Og så var han fjendtligt stemt over for Israel på grund af dets besættelse af 'hans' Vestbredden i 1967.

De venstreorienterede fedayin-grupper betragtede Jordan som en del af Palæstina og som et resultat af imperialismens opsplitning af Mellemøsten. Jordan var en svagere stat end Israel. De håbede at overtage Jordan som led i befrielsen af Palæstina, jfr. deres slogan "The Road to Tel Aviv leads through Amman". For PFLP var det jordanske regime en del af fjendelejren, mens det for PLO-flertallet udgjorde en mulig alliancepartner.

PFLP's hovedsæde lå i Wahdat lejren i Jordans hovedstat Amman, mens de fleste PFLP-baser lå tæt på Jordan-dalen, hvorfra man kunne angribe Israel.

Palæstinenserne omdannede de næste par år jordanske landsbyer og flygtningelejre til væbnede befrielsesbaser. De kom til at udgøre 'en stat i staten' med egne institutioner som socialvæsen, retsvæsen, skoler og hospitaler. Der var tale om en situation der lignede en *dobbeltmagtsituation*, dvs. hvor to parter kæmper om den afgørende magt i samfundet. Hvad det jordanske regime frygtede mest var fedayinernes forsøg på at mobilisere den palæstinensiske halvdel af befolkningen til deltagelse i kampen.

PLO-flertallet var i begyndelsen modstander af at udfordre det jordanske regime ud fra den holdning at man ikke skulle blande sig i de arabiske landes interne forhold. Anderledes forholdt det sig med de revolutionære fedayin-grupper der i takt med deres øgede styrke så muligheder for at vælte det hashemitiske, pro-vestlige kongedømme.

Dette førte til øget spænding og militære sammenstød mellem fedayinerne og regimet.

Den 10. januar 1970 lød det over radioen at de jordanske myndigheder havde besluttet at konfiskere fedayinernes våben. Der blev gennemført angreb på fedayinernes stillinger i og omkring Amman, men Husseins tropper var ikke i stand til at få fedayin-grupperne til at vige. Kampene fortsatte, og en PFLP-leder, Abou Talaat, mistede livet for Husseins kugler.

6. maj enhedsaftalen - 1970

Den øgede politiske spænding og uro førte i foråret 1970 til enhedsforhandlinger inden for fedayin-bevægelsen. Disse resulterede i vedtagelsen af en enhedsaftale og oprettelse af en fælles kommando, *the Unified Command*. Enhedsaftalen blev den 6. maj vedtaget af 11 fedayin-grupper, inklusive Fatah og PFLP. Den blev bekræftet på det efterfølgende 7. palæstinensiske nationalråd (se nedenfor). Aftalen var i det store og hele en bekræftelse PLO's charter. Det hed bl.a.:

"Målet for den palæstinensiske befrielseskamp er befrielsen af hele Palæstina med det formål at etablere et samfund hvor alle borgere vil leve sammen med lige rettigheder og pligter inden for rammerne af den arabiske nations stræben efter enhed og fremskridt" (Gresh, 1988: 47).

Endvidere understregedes vigtigheden af "enheden blandt befolkningen på den palæstinensisk-jordanske scene" og andre panarabiske aspekter (ibid: 47).

Enhedsaftalen afspejlede PFLP's daværende styrke: Dels det strategiske mål om en sekulær demokratisk stat i hele Palæstina, hvormed man afviste de begyndende rygter om en ministat på dele af Palæstina, dels den panarabiske vision, som ikke var Fatahs politik. Generelt var aftalen udtryk for at magtbalancen i PLO var rykket mod venstre, især under indtryk af PFLP's øgede styrke. PFLP var solidt repræsenteret i flygtningelejrene i Jordan og en førende kraft i kampene mod regimet i Am-

mans gader. Endvidere havde PFLP's flykapringer skabt begejstring i de palæstinensiske og arabiske befolkninger og øget tilstrømningen til PFLP (Gresh, 1988: 46).

Det 7. palæstinensiske nationalråd (PNC) – maj-juni 1970

Den nye enhed gjorde det muligt at indkalde til det 7. palæstinensiske nationalråd, der blev afholdt i Cairo fra 30. maj til 4. juni. PFLP var stadig ikke medlem af PLO, men deltog med en enkelt observatør.

På det 7. nationalråd oprettede PLO et nyt organ, *centralkomiteen* (CK), som skulle være bindeled mellem nationalrådet (PNC) og eksekutivkomiteen (EK). I centralkomiteen deltog repræsentanter for alle PLO's fraktioner og en repræsentant for PLO's hær, PLA. PFLP blev medlem af Centralkomiteen, men blev først i 1971 medlem af eksekutivkomiteen. Da George Habash blev spurgt om der ikke lå en modsætning i at PFLP på det tidspunkt var medlem af centralkomiteen, men ikke af eksekutivkomiteen, svarede han:

"Vi var symbolsk til stede (...) i centralkomiteen og i nationalrådet (PNC). Samtidig var vi lidt udenfor, nemlig uden for eksekutivkomiteen. På den måde kunne vi stadigvæk lægge pres (på PLO-ledelsen, red.) og give modstanden en revolutionær karakter (...). Nogle medlemmer af Fatah var lydhøre over for vores mere radikale retorik og plejede at sige: 'Vores hjerter er med PFLP, men vores hænder er med Fatah'" (Habash, 2008: 123).

PFLP besætter Hotel Intercontinental i Amman (10. juni 1970)

Kort efter det 7. nationalråd forsøgte det jordanske militær at slå den dobbeltmagtssituation, som reelt eksisterede, tilbage. Man angreb de palæstinensiske flygtningelejre hvor fedayinerne havde deres baser. Mest voldsomt var slaget om Zarka-lejren, der resulterede i en våbenhvile. Men fedayinernes frygt for det jordanske regimes trusler om beslaglæggelse af deres våben var ikke forsvundet. På den baggrund besatte PFLP den 10. juni 1970 Hotel Intercontinental og tilbageholdt

hotellets nordamerikanske, britiske og franske gæster. Besættelsen varede to dage. PFLP truede med at sprænge hotellet i luften hvis de ikke fik deres krav opfyldt som bl.a. var: stop for regimets angreb på lejrene og fyring af Nasser Ben Jamil, general i den jordanske hær (Habash, 2008: 88). Det jordanske regime lovede at nedsætte en komite der skulle se på kravene. Til gengæld skulle PFLP frigive gidslerne. Nogle få timer før frigivelsen af gidslerne holdt George Habash kl. fem om morgenen den 13. juni en improviseret tale til gidslerne (Hele talen kan ses på www.pflp.ps).

"Mine damer og herrer,

Jeg føler det som min pligt at forklare hvorfor vi handlede som vi gjorde, og jeg er ked af at vi har voldt Dem ubehageligheder de sidste 2-3 dage. Men bortset fra det håber jeg De vil prøve at forstå hvorfor vi har handlet som vi gjorde (...).

De vil kunne forstå vores handling hvis De kender den grundlæggende kendsgerning: Vi palæstinensere har de seneste 22 år boet i telte og hytter. Vi blev drevet ud af vores land, fra vores huse, vores hjem, vores jord, vi blev drevet ud som får og efterladt her i flygtningelejrene under helt umenneskelige forhold. I de 22 år har vores folk ventet på at få vores rettigheder tilbage, men intet skete (...). Vi vågner ikke om morgenen til en kop mælk eller Nescafe og tilbringer ikke en halv time foran spejlet mens vi tænker på at flyve til Schweiz eller tilbringe en måned i dette eller hint land.

Da vores revolution startede for tre år siden, lagde vores fjender mange planer om at slå vores revolution ihjel. USA er imod os. Det er vi helt klar over. De arbejder gennem de reaktionære regimer i Jordan og Libanon (...). Mine damer og herrer. De bedes undskylde mit engelsk, og jeg er ked af at vi har voldt Dem ubehageligheder. Men fra et revolutionært synspunkt følte vi – og føler fortsat - at vi fuldtud havde ret til at gøre det vi gjorde. Tak for ordet".

Gidslerne var alle uskadte efter frigivelsen. Ifølge PFLP resulterede gidseltagningen i en sejr, idet det jordanske regime viste vilje til forhandling. Den 10. juli 1970 forlod den omtalte general sin post i den jordanske hær.

Rogers-planen - juni 1970

I et forsøg på at opløse den dobbeltmagtsituation som reelt eksisterede i Jordan, fremsatte USA i juni 1970 den såkaldte *Rogers-plan* som var opkaldt efter USA's udenrigsminister William Rogers. Den var den første af mange fredsplaner fra USA's hånd. Formålet var endvidere at få afsluttet den såkaldte 'udmattelseskrig' (war of attrition) som havde været i gang hen over Suezkanalen mellem Egypten og Israel siden marts 1969 (Rahbek, 2000: 153).

Der blev indgået en våbenhvileaftale mellem Israel og Egypten. Jordan og Egypten accepterede den, Sovjetunionen accepterede den, mens PLO, Syrien og Irak afviste den. Egyptens accept af Rogers-planen udløste voldsomme protestdemonstrationer i de arabiske lande.

Rogers-planen ændrede den arabiske verdens holdning til præsident Nasser fra entusiasme til voksende kritik.

Den koordinerede flykapring - september 1970

Det var i denne meget tilspidsede situation at PFLP gennemførte 'den koordinerede flykapring' som var frontens hidtil mest spektakulære operation. Formålet var at sætte Palæstina på dagsordenen i USA og Europa, hvor befolkningerne kendte meget lidt til Palæstinaspørgsmålet, og kræve frigivelse/udveksling af politiske fanger.

Søndag den 6. september gennemførte PFLP-kommandanter en flykapringsoperation der sendte chokbølger gennem verden. Den præcist udførte operation var rettet imod fire fly der ifølge PFLP tilhørte vestlige imperialistiske lande og Israel.

Operationen lykkedes i tre tilfælde hvor følgende fly blev kapret og landet:

TWA Boeing 707 på vej fra Frankfurt am Main til New York med 145 passagerer og 10 besætningsmedlemmer.

Swiss Air DC 8 fra Zürich til New York med 143 passagerer og 12 besætningsmedlemmer.

Pan AM Jumbo Boeing 747 på vej fra Amsterdam fra New York med 152 passagerer og 23 besætningsmedlemmer.

De to flykaprere i det fjerde fly, det israelske EL-AL med 138 passagerer og 10 besætningsmedlemmer på vej fra Amsterdam til New York, blev overmandet af israelske sikkerhedsvagter. Kommandanten, Leila Khaled, blev taget til fange og sat i britisk fængsel, mens hendes medkommandant, Patrick Arguello fra Nicaragua, blev dræbt af israelsk sikkerhedspersonale. Med undtagelse af Patrick Arguello blev kapringerne gennemført uden tab af menneskeliv.

Pan AM flyet blev landet i lufthavnen i Cairo, hvor det blev sat i brand.

Kun to af flyene – nemlig TWA- og Swiss Air-flyene - nåede som planlagt frem til landingsbanen Dawson Fields, i den jordanske ørken, 40 km vest for Amman. Pladsen var tidligere blevet brugt som base for det britiske Royal Air Force. Den havde stået ubenyttet hen i årtier, men var i månederne op til flykapringerne af PFLP-aktivister blevet sat i stand og gjort klar til modtagelse af de kappede fly. Pladsen blev til lejligheden af PFLP døbt "Revolutionslufthavnen".

Tre dage senere, den 9. september, blev endnu et fly kapret af PFLP-kommandanter, nemlig et BOAC Vickers 10, på vej fra Bombay til London, med 105 passagerer og 9 besætningsmedlemmer om bord. Det havde specielt til formål at få løsladt Leila Khaled fra britisk fængsel (hvilket lykkedes). Det blev kapret ved mellemlandingen i Bahrain og landede også på "Revolutionslufthavnen" i Jordan. Den 12. september

blev de tre kaprede fly på Revolutionspladsen sat i brand, under en mediemæssigt velforberedt aktion.

Flertallet af gidslerne blev hurtigt givet fri, andre bragt til 'sikre huse' i Amman. Da PFLP den 30. september fik opfyldt sit krav om løsladelse af seks ledende palæstinensere fra fængsler i England, Tyskland og Schweiz, blev resten af gidslerne frigivet.

Flykapringerne blev i store dele af den arabiske verden betragtet som en kæmpe sejr for PFLP. Endog tidsskriftet *The Economist* kaldte aktionen en sejr:

"Den store flykapring virkede. Det lykkedes flykaprerne at gøre ordet palæstinenser til et hverdagsord" (the Economist, 3. oktober 1970).

Forberedelserne havde stået på et halvt år. Hjernen bag var Wadi' Haddad, George Habash's ven fra ANM-tiden. Flykapringerne gav anledning til voldsomme debatter internt i PFLP og i hele PLO. Ifølge Leila Khaled, ledende medlem af PFLP, var flykapringsoperationerne ikke en del af PFLP's strategi, men en taktik der var nødvendig på et bestemt historisk tidspunkt hvor verden ikke kendte til palæstinenserens situation og lidelser:

"Så vi kunne ikke se andre muligheder, og vi brugte dem (flykapringer) kun i en kort periode, bare for at råbe verden op (...). Faktisk blev ingen dræbt eller såret i forbindelse med PFLP's flykapringer, bortset fra nogle af de militante" (Irving, 2014: 61).

Sovjetunionen og Kina kritiserede PFLP for flykapringerne som de hævdede ikke var i overensstemmelse med revolutionær politik eller med den langvarige folkekrig (Rayyes & Nahas, 1976: 42).

DFLP kritiserede flykapringerne og de eksterne operationer for at være individuelle og heroiske handlinger der gjorde masserne til observatører i stedet for aktører. De henviste til Lenins "Hvad må der gøres" hvor Lenin kritiserer såvel økonomisterne i arbejderbevægelsen som anar-

kisterne for deres spontane aktioner. Hertil svarede PFLP at flykapringerne var taktiske beslutninger, hvorimod den væbnede kamp var en del af strategien. Fatah kritiserede også flykapringerne i Jordan, men stod selv - via gruppen Sorte September – for flere flykapringer og eks-terne operationer. Den mest kendte var massakren ved OL i München 1972.

PFLP's flykapringer og guerillakamp gav fronten øget prestige og opbakning i de palæstinensiske og arabiske befolkninger. Det var første gang at en arabisk revolutionær organisation vandt en sådan masseopbakning, skriver Hisham Sharabi, hvilket stod i modsætning til kommunistpartiernes situation:

"Det er specielt bemærkelsesværdigt derved at de arabiske kommunistpartier hidtil ikke havde haft held til at vinde opbakning hos proletariatet og bønderne og var forblevet små fraktioner domineret af ineffektive småborgerlige intellektuelle (Sharabi, 1970: 28).

Nassers død - 1970

Kort tid efter døde Egyptens præsident Nasser. Radio Cairo afbrød den 28. september 1970 sin sædvanlige sendeflade for at udsende en højtidelig oplæsning af vers fra Koranen. Herefter meddelte vicepræsident Anwar Sadat at præsident Gamal Abdel Nasser var død (Rogan, 2016: 497). Folk strømmede ud i gaderne, de græd og råbte "Løven er død", "Løven er død". Råbet spredte sig fra Cairos gader og ud til hver en by og landsby i Egypten.

Kapitel 11

Sorte September – borgerkrigen i Jordan (1970)

Kort fortalt

I takt med at den palæstinensiske fedayin-bevægelse tilkæmpede sig kontrol med stadig større dele af Jordan, begyndte kong Hussein, med støtte fra USA, en intensiv militær oprustning. PFLP's 'store flykapring' i begyndelsen af september 1970 forsynede kongen med et påskud til at indlede krig mod palæstinenserne. Det blev til en kort og brutal krig hvor det jordanske regime dræbte flere tusinde palæstinensere og drev fedayin-grupperne ud af landet. Krigen fik navnet Sorte September.

Baggrund

I tiden op til september 1970 talte de palæstinensiske fedayin-grupper åbent om at vælte det jordanske regime. Den 16. september var et område i det nordlige Jordan blevet erklæret for "befriet område", og fedayinerne var tæt på at opnå kontrol med hovedstaden Amman. Samme dag blev en jordansk militærregering oprettet, og der blev indført krigsret. Dagen efter gik jordanske tropper til angreb på fedayin-gruppernes baser.

Voldsomme kampe rasede i Ammans gader. Hæren omringede byen for at forhindre tilførsel af tropper fra fedayinernes lejre ude i landet eller fra Libanon. Her følger (uddrag af) en beskrivelse af massakren i Amman (Falastin, nr. 5/6, 1970):

"Torsdag den 17. september startede kong Husseins hær et angreb mod den palæstinensiske befrielsesfront og det palæstinensiske og jordanske folk (...). Kl. 5 om morgenen begyndte hærens tanks at bevæge sig ind i

Amman, mens artilleri fra stillinger i udkanten af byen beskød flygtningelejre og beboelseskvarterer. Det første angreb blev af partisaner anslået til at omfatte ca. 100 kampvogne og tanks, der angreb Hussein-bjerget hvor der ligger en flygtningelejr (...). Under kampene blev de fleste af befrielsesfrontens kontorer ødelagt. Og mange civile blev dræbt eller såret under artilleribeskydningen (...).

I Wahdat-lejren med op imod 100.000 tæt sammenstuede flygtninge afstedkom hærens bombardementer et blodbad, der kostede adskillige tusinde mennesker livet. Efter tre dages beskydning var 80 % af lejren ødelagt af fosforbomber og tunge artillerigranater. Et 30-40 meter bredt bælte af huse i hele lejrens omkreds var forsvundet, omdannet til murbrokker. Adskillige af lejrens indbyggere flygtede ud i bjergene, og opgørelsen af tab af menneskeliv alene i denne lejr vil sandsynligvis aldrig kunne foretages. Partisanerne kæmpede bedre og modigere end nogen havde kunnet forudse, og folket viste sin støtte til partisanerne under kampene”.

PLO-ledelsen forventede støtte fra de 'progressive' arabiske lande. Den 20. september rullede syriske tanks ind i landet, men lod sig mere eller mindre frivilligt stoppe af det jordanske militær. Syriens forsvarsminister og leder af luftvåbnet, Hafez al-Assad, var i gang med at erobre magten ved et kup hjemme i Syrien og satsede ikke for alvor på at hjælpe palæstinenserne i Jordan. Irakiske tropper, der havde været i Jordan siden 1967-krigen, forholdt sig passivt. Egyptens præsident Nasser var PLO's sidste håb. Den 28. september holdt Jordans kong Hussein og PLO's Yassir Arafat et møde i Cairo med Nasser som mægler, og det lykkedes Nasser at få forhandlet en *14-punkts aftale* i stand der betød en foreløbig afslutning af kampene. Det skulle vise sig at være Nassers sidste handling i forhold til PLO.

Kampen i bjergene

Kampene i september havde kostet omkring 3-4000, måske flere mennesker livet, og lige så mange sårede, de fleste palæstinensere. Ifølge PFLP havde Sorte September tydeligt demonstreret USA's og Israels vilje til at støtte det jordanske regimes kamp mod den palæstinensiske revolution (Habash, 2008: 97). Sovjetunionen støttede PLO politisk, men var ikke indstillet på militær støtte. Umiddelbart efter Jordankrigens ophør landede amerikanske militærfly i Ammans lufthavn med ammunition og våben til den jordanske hær. Samtidig meddelte USA at man genoptog leverancen af våben til Israel (Falastin nr. 5/6, 1970).

Efter Sorte September søgte nogle af fedayin-grupperne op til lejrene i Nordjordans bjerge. Der var uenighed blandt fedayinerne om hvorvidt man skulle fortsætte kampen eller ej. PFLP og nogle af de andre fedayiner valgte at fortsætte kampen selvom kong Hussein var militært overlegen. Fatah nedlagde sine våben efter indgåelsen af 14-punktsaftalen.

I fem dage, mellem den 13. og 17. juli 1971, kæmpede omkring 3.000 fedayiner, der var forskanset i skovene og bjergene omkring Jerash og Ajlun i det nordlige Jordan, imod regimets styrker. Men i slutningen af juli 1971 forlod de Jordan. De fleste drog til Libanon.

Sorte September var et alvorligt nederlag for den palæstinensiske fedayin-bevægelse, der hermed mistede sin base i det land som havde den længste grænse til Israel.

PFLP selvkritik i forhold til Sorte September

PFLP erkendte nederlaget. Når nogle mente at man ikke skulle være gået til kamp mod det jordanske regime, svarede PFLP: "*Historien viser at der er flod og ebbe i løbet af en lang revolution*" (Hands off the Militia, PFLP, 1971). PFLP fortrød ikke at man var gået til angreb.

I beretningen til sin 3.kongres 1972 brugte PFLP størstedelen af beretningen til at evaluere nederlaget i Jordan (se kapitel 12). Her fremhæ-

vede PFLP i sin 'kritik-selvkritik stil' at hovedfejlen var at fedayin-grupperne, herunder PFLP, ikke organiserede de jordanske masser, men udelukkende var optaget af den palæstinensiske befrielseskamp. Hertil kommer at PLO-flertallet fejlvurderede det jordanske regime og ikke indså at det tilhørte fjendens lejr, dvs. var allieret med USA-imperialismen. Det førte til at man opererede åbent i stedet for under jorden og dermed gjorde sig sårbar i forhold til regimets angreb. Men det overordnede problem var – ifølge PFLP - at ledelsen af PLO var borgerligt domineret og derfor ikke indstillet på et opgør med det jordanske provestlige regime.

Kong Husseins plan om et forenet arabisk kongedømme - 1972

Den 15 marts 1972 provokerede kong Hussein ved at lancere sin plan om dannelsen af et forenet arabisk kongedømme der skulle omfatte "to føderale provinser, Jordan og Palæstina" (Abu Iyad, 1980: 179). Denne plan blev aldrig til noget, dels fordi Israel ikke var parat til at opgive Vestbredden, dels fordi der var modstand mod planen på bredt folkeligt panarabisk niveau, ikke mindst i PLO. Men denne plan, sammen med palæstinenserens nederlag i Jordan og den manglende arabiske støtte, fik betydning for at kræfter i Fatah begyndte at overveje muligheden af en ministat i Palæstina.

Det 9 palæstinensiske nationalråd (PNC) - 1971

Det 9. palæstinensiske nationalråd blev afholdt i Cairo 7.– 9. juli 1971 under den spændte stemning der herskede på et tidspunkt hvor den jordanske hær var i gang med at forrive de sidste fedayiner fra baserne i det nordlige Jordan.

Det var første gang at samtlige fedayin-grupper deltog i et nationalråd. PFLP stillede med 12 delegerede, mens man tidligere havde sendt observatører, og PFLP blev omsider medlem af PLO's eksekutivkomite (EK). Det vakte undren at PFLP stillede med Taysir Kuba som kandidat til EK og ikke formand George Habash. Det forklarer Habash med at

han prioriterede kontakten med befolkningen og mobiliseringsarbejdet i lejrene højere end organisatoriske møder (Habash, 2008: 125). For PFLP var målet med at være fuldgældigt medlem af PLO ønsket om national enhed og ønsket om at trække PLO til venstre.

Dagbog fra fronten

Her bringes et lille uddrag af dagbogsnotater, skrevet af en PFLP-feda'i ved navn Bassan. Den beskriver kampene ved Hussein-lejren i Amman, september 1970. Bassan faldt under kampene, og hans kammerat 'A' bragte notaterne videre til Ghassan Kanafani, forfatter og medlem af PFLP's politbureau (fra: Jens Nauntofte, 1971: 87).

Torsdag, den 17. september 1970

"Angrebet kom i morges. Det var en frygtelig dag. For første gang er det vanskeligt at skrive i denne bog. Det er anderledes. Som at printe en gravindskrift eller skrive sit testamente.

Vi var rasende, ophidsede, og vi kæmpede. Hele dagen opholdt jeg mig på gaden, midt i kampen (...). Moralen er fin. Enhver ved, at der kun er to muligheder. Man føler det hvert øjeblik. Dø eller vinde, intet andet. Angrebene var rettet imod vore kvarterer, dem alle på samme tid: PLF, PASC, Den Demokratiske Front, Arab Liberation Front, Action Group, PFLP, PLA. Pludselig var vore egne grupper blandet sammen, og med ét forsvandt alle barriererne mellem organisationerne. Vi var i samme skyttegrav, bag samme mur, ude på siden af de samme ruiner, arbejdende sammen i én stor gruppe, uden tøven. Vi ventede til infanteri-soldaterne var kommet nær os. Jeg tror ikke at nogen af os blev skudt. Så pludselig åbnede vi ild med vore maskingeværer. Allerede efter to minutter begyndte soldaterne at løbe tilbage. Vi kunne se dem i lyset fra kampvognenes artilleriild, indtil de var kommet i dækning.

Klokken 8.40 smadrede hærens raketter og ilden fra kampvognene vores hovedkvarter komplet. Da klokken var 10, havde vi mistet 50 i vores sektion, 20 dræbte og 30 sårede. Vi sagde til hinanden at først

nu begyndte den egentlige kamp. Vi havde spredt os ud over hele terrænet, og da kampvognene rullede frem, beskød vi dem på ganske kort afstand fra alle sider. Deres reaktion kom bag på os. Kampvognenes kanoner begyndte en vild og unødvendig beskydning af ethvert hus, uden at skelne mellem kontorer, civilboliger eller noget. Det var virkelig skræmmende, og vi var paralyseret ved synet af husene, der skred sammen omkring os.

På vej over mod min gruppe så jeg Abu Ammar, Abu Maher, Abu lyad, Nayef Hawatmeh, Munif og Farouk al-Khadouny forlade hovedkvarteret for PFLP-General Command. Alle skiltes. Abu Maher gik sammen med dr. Ghassas, og da Abu Maher fik øje på mig, råbte han: "Jeg håber du har det godt. Nu er de bastarder drevet på flugt" (...).

Fredag den 18. september

(...) Jeg er meget træt i dag. Jeg ved ikke hvad der sker her i Amman eller i resten af byerne. Jeg ved ikke hvad der sker med vores kammerater. Og her sidder jeg og kigger på mine fingre som skriver i lyset fra petroleumlampen og spørger mig selv hvor meget et menneske egentlig kan lære. Disse fingre, som skriver nu, har hele dagen trukket i aftrækkeren og afsendt kugler, de har fjernet døde kroppe, gravet grave og klappet mistrøstige børn på skulderen. For lidt siden begravede vi en hel række krigsofre, som nu omfavner hinanden under jorden i en ubegrænset og uendelig kærlighed. Det er en gru. Men de er fuldstændig forenet, og det er vel skæbnen for alle fattige og undertrykte mennesker, der kæmper for deres andel af denne verden".

Kapitel 12

PFLP's 3. kongres - 1972

George Habash: *"Tabet af den jordanske base blev (fulgt af) en af de sværeste perioder i mit lange politiske liv. Thi den slags nederlag afføder altid uro og omvæltninger (...). Det var blevet nødvendigt at indkalde til en ny kongres for at analysere nederlaget (i Jordan) og den situation som nederlaget affødte, og samtidig få vedtaget vores interne retningslinjer og få valgt en ny ledelse"* (Habash, 2008: 120).

PFLP's 3. kongres blev afholdt 6.-9. marts 1972 i Badawi-lejren i Libanon. Det var kun godt et års tid efter at fedayin-grupperne var blevet fordrevet fra Jordan. De var nu i gang med at opbygge deres baser i Libanon.

På kongressen vedtog PFLP den politiske beretning med titlen "Det nye stadies opgaver" samt et organisatorisk program med titlen "Interne retningslinjer og vedtægter". De delegerede evaluerede i bedste kritik-selvkritik stil årsagerne, såvel de objektive som de subjektive, til nederlaget under borgerkrigen i Jordan. Den vigtigste organisatoriske beslutning var indførelse af demokratisk centralisme som organisatorisk princip.

Kongresberetningen og det organisatoriske program er optrykt i 'Kampen för Palestinska Avantgardet' (1974). Hvor intet andet er anført, henvises til disse.

Den politiske beretning: "Opgaver i den nuværende fase "

På kongressen spurgte man: Hvad var årsagen til det katastrofale nederlag i Jordan i 1970-71 - på et tidspunkt hvor fedayin-bevægelsen ellers befandt sig i sin 'guldalder'? Evalueringen lød i hovedtræk som følger (se også kapitel 11):

De objektive betingelser

Det arabiske nederlag til Israel i juni 1967 skabte nye objektive betingelser og bidrog til skabelsen af den palæstinensiske fedayin-bevægelse. Styrkelsen af den palæstinensiske nationale bevægelse skabte uro ikke kun hos den zionistiske og imperialistiske fjende, men udgjorde også en trussel mod det reaktionære jordanske regime. Historisk set tjente det jordanske regime som "sikkerhedsventil" for USA-imperialismens interesser i Mellemøsten.

Efter juni-nederlaget 1967 gik det jordanske regime hurtigt i gang med genopbygning af militæret, med massiv økonomisk, militær og rådgivningsstøtte fra USA. Regimet forberedte sig – under direkte ledelse af USA - på kontrarevolutionen (125). Der blev gennemført en effektiv propaganda i forhold til de jordanske masser, der bl.a. gik ud på at palæstinenserne var ude på at overtage landet. Det lykkedes regimet - delvist på grund af modstandsbevægelsens egne fejl - at vinde de jordanske masser over på sin side.

Washington, Israel og Jordan forhandlede sig frem til "krigsplanen for september 1970" (131). Planen indebar bl.a. at Israel skulle angribe Syrien, hvis Syrien gik ind i kampen (hvilket ikke skete).

Styrkelsen af de palæstinensiske fedayin-grupper efter junikrigen 1967 fik de arabiske regimer til at se dem som en kraft der kunne bruges til at presse zionismen og Israel til fredsforhandlinger og tilbagetrækning fra de i 1967 besatte områder. De nationalistiske regimer (Syrien, Egypten, m.fl. red.) ændrede holdning fra en 'antagonistisk linje' i forhold til Israel og imperialismen – til en forhandlingslinje og forandrede dermed magtbalancen til skade for palæstinenserne. Egypten havde i 1970 anerkendt den af USA fremsatte Rogers-plan hvilket også betød en svækkelse af modstandsbevægelsen.

Også en række internationale faktorer bidrog til svækkelse af modstandsbevægelsen. Inaktivitet hos arbejderbevægelsen i de borgerligt

demokratiske lande i Europa spillede en rolle. Det samme gjorde splitelsen mellem de to socialistiske blokke Sovjet og Kina. Den palæstinensiske bevægelse formåede ikke at skabe nære relationer til internationale befrielsesbevægelser, hvilket førte til at mange bevægelser – fejlagtigt ifølge PFLP – støttede FN's sikkerhedsråds resolution 242 og dermed en anerkendelse af staten Israel (134).

De subjektive betingelser

Modstandsbevægelsens mange svagheder, som blev demonstreret under borgerkrigen i Jordan, skyldtes primært at den var ledet af *"en gruppe som udgør en alliance med borgerskabet og småborgerskabet"* (137). Hermed tænkes på Arafat og hans parti Fatah. Venstrefløjen i modstandsbevægelsen var *"umodne og havde endnu ikke udviklet sig til marxistisk-leninistiske organisationer"*; ofte var de indbyrdes uenige og nogle følgagtige over for de borgerlige kræfter.

Det var en alvorlig fejl at ledelsen at modstandsbevægelsen betragtede det jordanske regime som en venligtsindet eller neutral kraft og ikke som en fjende af revolutionen. Det betød at modstandsbevægelsen blotlagde sig for fjenden: med åbne baser, strukturer, kadre og planer. Hvis man korrekt havde analyseret det jordanske regime som del af revolutionens fjender, ville man have organiseret sig under jorden. Denne fejltagelse hang sammen med *"modstandsbevægelsens manglende forståelse for den dialektiske forbindelse mellem imperialismen og den arabiske reaktion under de nuværende historiske forhold"* (138).

Modstandsbevægelsen forholdt sig ikke til de jordanske masser, men koncentrerede kræfterne om *"den palæstinensiske revolution"*, som om denne kamp ikke havde nogen betydning for de jordanske masser. Dette hang sammen med PLO-flertallets holdning om ikke at blande sig i arabiske landes interne anliggender (139). Man forsøgte ikke at mobilisere de jordanske masser til fælles kamp imod det reaktionære jordanske regime, selvom også disse masser var fjendtligt indstillet over for zionismen og Israel og var undertrykt af det jordanske regime.

Mens de jordanske masser i begyndelsen sympatiserede med palæstinenserne – rent følelsesmæssigt – i deres modvilje med zionismen og Israel, lykkedes det det jordanske regime via intens propaganda at vende dem imod palæstinenserne.

PFLP opsummerer de to hovedfejltagelser: *Manglende opmærksomhed på en indre fjende* (det jordanske regime, red.) og *ligegyldighed med en vigtig ven* (de jordanske masser, red) hvilket førte til "den vanskelige situation i hvilken modstandsbevægelsen nu befinder sig" (140).

Det nuværende stadies opgaver (166 ff)

De vigtigste strategiske opgaver er, ifølge den politiske beretning, opbygningen af det revolutionære parti, opbygning af den nationale front og mobilisering af masserne. Herudover opremses en lang række aktuelle opgaver som af pladshensyn ikke gengives her.

Opbygning af det revolutionære parti (170)

De historiske erfaringer viser at kun et revolutionært parti der leder masserne kan føre til sejr. For PFLP gælder følgende principper for opbygningen af det revolutionære parti:

Partiets opbygning sker gennem praksis, gennem den praktiske ledelse af masserne i den nationale kamp og i klassekampen.

Opbygningen af partiet kræver klare retningslinjer som på et revolutionært og videnskabeligt grundlag giver svar på alle spørgsmål. Uden en sådan vejledning bliver partiopbygningen til ren ønsketænkning. PFLP betragter derfor det organisatoriske program (demokratisk centralisme, red) som afgørende for tilvejebringelse af en sådan vejledning. Til opbygningen af partiet kræves revolutionær teori, og der henvises her til PFLP's strategi som blev vedtaget på 2. kongres i februar 1969.

Den nye nationale front (173)

Beretningen understreger vigtigheden af *den nationale front*. På samme måde som der ikke findes en revolution uden et revolutionært parti, viser de historiske erfaringer at *"den patriotiske front udgør et grundlæggende, nødvendigt og strategisk værktøj for gennemførelsen af den nationale demokratiske revolutions opgaver"* (173). Det er gennem den nationale front at masserne mobiliseres. Da modstandsbevægelsen – efter Sorte September – står over for to særskilte, men sammenhængende opgaver: dels at befri Palæstina og bekæmpe Israel, dels at bekæmpe det reaktionære jordanske regime, kan opgaverne ikke løses i kun én, men i to fronter, der samarbejder.

Den første opgave (befri Palæstina osv.) *"kræver en front som omfatter modstandsgrupperne, men tilstræber at forandre deres struktur og program i overensstemmelse med hvad der tidligere er sagt"*. *Den anden opgave* (bekæmpe det reaktionære jordanske regime) kræver en patriotisk front der består af den jordanske patriotiske bevægelse samt de modstandsgrupper som anser det for en central opgave at omstyrte det jordanske regime.

Den ene front eksisterer allerede, og det er PLO. Ganske vist svarer PLO ikke til PFLP's ambitioner. Derfor vil PFLP arbejde for at PLO vedtager et mere revolutionært program som kan tiltrække venstrekræfterne.

Den anden opgave går ud på skabelsen af en anderledes front, nemlig en palæstinensisk-jordansk front bestående af de revolutionære og patriotiske jordanske grupper som arbejder på at omstyrte det jordanske regime. Dette regime udbytter flertallet af befolkningen – arbejderne, bønderne og småborgerskabet. I denne front deltager de dele af den palæstinensiske modstandsbevægelse som mener at Palæstinas befrielse også forudsætter Jordans befrielse, og som tror på den arabiske nations enhed.

Mobilisering af masserne (180 ff)

I den nuværende historiske situation er det alene masserne som kan ændre styrkeforholdene mellem modstandsbevægelsens og fjendens lejr (180). En mobilisering af masserne kan ikke ske via følelserne eller radiopropaganda, men gennem de revolutionæres konkrete tilstedeværelse blandt masserne. Opgaven er at fremme massernes revolutionære bevidsthed hvilket skal ske ved at tage udgangspunkt i massernes konkrete dagligdagsproblemer og forbinde dem med den politiske kamp for befrielse og demokrati (182). Denne kamp understreger fagforeningernes og masseorganisationernes betydning.

Kongreshilsener

Det politiske program slutter som følger:

"Gennem sin tredje nationalkongres forsikrer PFLP vores palæstinske folk, den arabiske nations folk, og de revolutionære arabiske og internationale kræfter at PFLP vil leve op til deres forventninger – som en venstrekræft der støtter alle revolutionens kræfter – på arabisk niveau og på verdensniveau – og fortsætter kampen indtil sejren" (242).

Den organisatoriske rapport: "Interne retningslinjer og vedtægter" (273).

På PFLP's 3. kongres indføres leninistiske organisationsprincipper, bestående af følgende:

Demokratisk centralisme: streng partidisciplin, mindretallet skal følge flertallet, lavere niveauer skal følge de højere organers beslutninger; meningsfuld og åben debat om partiets politik, stor selvstændighed til de lokale organer, ledende organer skal rapportere regelmæssigt til hele partiet, alle partiets tillidsfolk vælges gennem demokratiske valg.

Kollektiv ledelse: hvis formål er at undgå diktatur og persondyrkelse.

Partiets enhed: Ideologisk, politisk og organisatorisk enhed inden for partiet er forudsætningen for at partiet kan lede masserne mod endemålet.

Kritik – selvkritik: PFLP ser princippet om kritik – selvkritik som et middel til at ”korrigere begåede fejltrin”.

Om vigtigheden af politisk og militær skoling:

*”PFLP er et kæmpende politisk parti hvis princip er den politiske og militære skoling af medlemmerne. Herigen-
nem bliver hvert politisk bevidst medlem en fighter, og
hver fighter en politisk bevidst person” (252).*

PFLP er ledelsesmæssigt opbygget omkring følgende organer: nationalkongressen, centralkomiteen og politibureauet. Hertil kommer celler, cirkler, komiteer og udvalg. Da PFLP har afdelinger i en lang række arabiske lande, har PFLP en særlig struktur med forskellige organer for disse afdelinger

For at blive medlem skal man være palæstinenser eller af anden arabisk nationalitet. Man skal tilslutte sig det politiske og organisatoriske program og være mindst 16 år. Endvidere skal man deltage i den politiske skoling. I denne periode betragtes man som aspirant.

Kongressen beslutter at stoppe med flykapringer

Efter ’den store flykapring’ i september 1970 fandt der på alle niveauer i PFLP en heftig debat sted om brugen af flykapringer i den nationale befrielseskamp. En PFLP-konference tog allerede den 5. november 1970 afstand fra flykapringerne, men George Habash afviste i interviews i 1970 og 1971 officielt at tage afstand fra flykapringerne.

På PFLP’s 3 kongres besluttedes det endegyldigt at stoppe med flykapringer, men ikke med eksterne operationer generelt. Den flykapringskritiske fløj havde vundet debatten. Wadi’ Haddad, hjernen bag

flykapringerne, var uenig i denne beslutning (og måske var George Habash uenig?). Wadi' Haddad blev på kongressen ekskluderet af PFLP, oprettede *PFLP Special Operations* og fortsatte de eksterne operationer med samarbejdspartnere som De røde Brigader, Japanese Red Army, IRA og Bader-Meinhof (Bassam Abu Sharif, 2009: 19).

Wadi' Haddad's eksklusion betød at kongressen skilte de to ungdomsvenner Habash og Haddad fra hinanden, i hvert fald officielt. Haddad døde i Østtyskland i 1978. Han blev begravet i Baghdad i marts 1978 under stor pomp. George Habash gik i spidsen for sørgeoptøget.

Valg til kongressen

George Habash blev genvalgt til generalsekretærposten, og Abu Ali Mustafa blev vicegeneralsekretær. Leila Khaled blev valgt ind i centralkomiteen.

Ghassan Kanafani myrdes (juli 1972)

Tre måneder efter kongressen blev Ghassan Kanafani myrdet af zionistiske agenter. Han var en kendt og elsket forfatter, der skrev romaner og noveller om palæstinenserne i eksil og hverdagen under besættelse. Han var endvidere medstifter af PFLP og redaktør af frontens teoretiske tidsskrift *Al Hadaf* (målet). Kanafani havde skrevet flere historiske analyser om Palæstinas historie. Bedst kendt er hans analyse af palæstinensernes 'store oprør' i 1936-39, som fik stor indflydelse på PFLP's strategi og fokusering på klassespørgsmålet. Kanafani blev dræbt da han sammen med niecen Lamis den 8. juli 1972 steg ind i sin bil uden for hjemmet i udkanten af Beirut hvor han boede sammen med sin danskfødte hustru Anna Kanafani. Drabet fandt sted efter at Golda Meir, Israels daværende premierminister, havde udarbejdet en plan der skulle ombringe ikke kun politiske ledere, men også indflydelsesrige palæstinensiske kunstnere.

Det 10. palæstinensiske nationalråd (PNC) - 1972

Det 10. palæstinensiske nationalråd blev afholdt i Cairo 6.-10. april 1972. Tre uger før nationalrådets åbning, den 5. marts 1972, havde Jordans kong Hussein offentliggjort sit forslag om dannelsen af en forenet arabisk republik, der skulle omfatte Øst- og Vestbredden af Jordan-floden. Denne republik skulle være under en føderal monarkistisk myndighed, kongen selv naturligvis! (Rayyes og Nahas: 1976: 82). Hovedformålet med indkaldelsen af det ekstraordinære nationalråd var at modsætte sig kongens forslag. De ca. 500 fremmødte, der ikke blot var PLO-delegerede, men repræsentanter fra revolutionære bevægelser i de forskellige arabiske lande, var kommet for at protestere mod 'Hussein-planen'. De første dage havde derfor form af en international conference, mens kun den sidste dag, den 10. april, havde form af nationalråd.

De delegerede vedtog en stribe resolutioner der understregede at PLO var den eneste legitime repræsentant for det palæstinensiske folk. Nationalrådet afviste klart 'Hussein-planen' og opfordrede til samling af de palæstinensiske og jordanske revolutionære bevægelser og kommandoer. Disse kræfter skulle forenes med den arabiske revolution. Nationalrådet opfordrede Den Arabiske Liga til at suspendere Jordans medlemskab, hvilket dog ikke skete (Rayyes & Nahas, 1976: 82).

Kapitel 13

Oktober-krigen 1973

*"Egypten og Syrien gik ikke i krig for at befri hele Palæstina. De ville bare vinde dele af de besatte områder tilbage. Midt under kampene, da den egyptiske hær befandt sig i en god position, foreslog Sadat våbenhvile. I den egyptiske nationalforsamling talte han imod fortsat væbnet kamp og for en international fredskonference"*¹

Kort fortalt

Den 6. oktober 1973, på Israels helligste dag Yom Kippur, satte Egypten og Syrien et angreb ind imod Israel, som var helt uforberedt på angrebet. De arabiske landes hære vandt flere militære sejre indtil Israel fik oprustet og med kraftig støtte fra USA fik slået de syriske og egyptiske styrker tilbage. I Israelsk og vestlig historieskrivning kaldes krigen for Yom Kippur-krigen, i arabisk historieskrivning for oktober-krigen eller 1973-krigen. Begge parter erklærede at have vundet krigen.

Anwar Sadat, der overtog præsidentposten i Egypten efter Nassers død i 1970, havde længe talt om det uundgåelige i en ny krig med Israel (Persson, 1994: 136). Hans politik med åbning mod Vesten fik navnet "Intifah" og førte til udvisning af sovjetiske militærrådgivere og åbning for vestlige investeringer. Den 10.–11. september 1972 blev der i Cairo afholdt et møde mellem Sadat fra Egypten, Hafez al-Asad fra Syrien og kong Hussein fra Jordan. Man enedes om en koordineret indsats imod Israel hvor Syrien og Egypten skulle gå til angreb på israelske tropper, mens Jordan ikke skulle angribe, men udgøre en trussel om en tredje front.

Oktober-krigen 1973

Den 6. oktober indledte de egyptiske og syriske hære angreb på de israelske tropper som her 6 år efter junikrigen stadig ikke var rykket væk

fra 1967-våbenstilsandslinjen. Det blev til en kort og intens krig. Israel blev overrasket over angrebet og begyndte først ved angrebets start at mobilisere reserverne. De første dage led Israel store tab og bad USA's udenrigsminister Henry Kissinger om hjælp. Herefter vendte billedet. US-amerikansk våbenhjælp til Israel samtidig med at alliancen mellem Syrien og Egypten mere eller mindre gik i opløsning førte til store tab for Egypten og Syrien.

USA og Sovjetunionen syntes under oktober-krigen at være enige om at presse de krigsførende parter til våbenhvile - med henblik på efter krigen at nå frem til en bilæggelse af Palæstinakonflikten (ibid: 141).

Den 22. oktober 1973 vedtog FN's sikkerhedsråd resolution 338. Denne lagde op til at de krigsførende parter skulle stoppe kampene inden for 12 timer. Som næste skridt skulle de forberede sig på gennemførelse af resolution 242 fra 1967 og indlede forhandlinger om fred i Mellem-østen (Rahbek, 2000: 174). Hermed var bolden spillet op fra FN's side med henblik på de kommende Geneve-fredsforhandlinger.

På trods af en række militære sejre lykkedes det ikke de arabiske lande at erobre nogen af de besatte områder tilbage. En årsag var at Sovjetunionen ikke havde støttet de arabiske lande under krigen, mens USA stod 100 % bag Israel. USA havde fra midten af oktober sendt våben via en nyetableret luftbro og ad søvejen.

Vurderinger af oktober-krigen

PFLP var ikke modstander af krigen, men vidste godt at Syriens og Egyptens mål ikke var at befri Palæstina. George Habash udtrykte det således:

"Vi vidste godt at det virkelige mål ikke var befrielsen af Palæstina. Præsident Anwar Sadats mål var at vinde Sinai tilbage. Hans opfattelse af Palæstinaspørgsmålet var helt forskellig fra vores. Han var positiv over for dannelsen af en palæstinensisk stat, men til gengæld var spørgsmålet om flygtningenes ret til tilbagevenden ikke vigtigt for ham. Hvad

syrrerne angår, så forsøgte de først og fremmest at genvinde Golan-højderne som de havde mistet i 1967, selvom de også fortsat bestræbte sig på at befri Palæstina" (Habash 2008: 127).

Abu Iyad, ledende Fatah-medlem, gav også udtryk for at Egyptens indsats i oktober-krigen ikke var helhertet:

"Den afgørende fejl i oktober-krigen er, at Sadat havde sat sig meget begrænsede mål uden at forstå, at han ikke kunne nå dem uden at føre sin offensiv til ende. Ikke desto mindre og trods vores forbehold støttede vi (PLO-ledelsen, red.) helt og holdent dette initiativ, hvis patriotiske karakter tydeligt blev bevist af de egyptiske og syriske soldaters begejstring og selvopofrelse. De kæmpede tappert og udviskede for alvor billedet af et folk der ikke var i stand til at beherske moderne teknik, et billede som Israel i høj grad havde bidraget til at udbrede efter konflikten i 1967. De syriske pansertroppers tordnende fremstød i Golan og den egyptiske hærs erobring af Bar Lev-linjen forbliver aktiver for den arabiske nation trods de senere nederlag" (Abu Iyad, 1980: 166).

Hvad der var den egyptiske præsident Sadats egentlige hensigt med krigen er stadig meget omdiskuteret. Hvorfor angreb han Israel, USA's allierede, samtidig med at han indledte sin Intifah-politik, altså åbning mod Vesten? Officielt ville Sadat erobre Sinai tilbage som Israel havde besat i 1967. Mere strategisk var hans plan at demonstrere militær styrke - for dermed at presse USA og Israel til fredsforhandlinger! Altså en slags forberedelse til Camp David-forhandlingerne fem år senere. Endvidere var det nok også et forsøg på - internt i den arabiske verden - at 'overtage' afdøde præsident Nassers status som Mellemøstens ubestridte leder.

Modsætninger inden for PLO

Det var oktober-krigen 1973 der for alvor tydeliggjorde de politiske modsætninger inden for PLO. Fatah og PDFLP (senere DFLP) vurderede oktober-krigen som en sejr for de arabiske stater og så derfor en mu-

lighed for at disse, i samarbejde med Sovjetunionen, kunne presse Israel til at acceptere en palæstinensisk ministat på de besatte områder. De var derfor ikke afvisende i forhold til den fredskonference i Geneve som FN havde indkaldt til. PFLP, derimod, betragtede oktober-krigen som et arabisk nederlag hvor Israel, med støtte fra USA, havde demonstreret sin militære overlegenhed. Politiske forhandlinger med Israel under disse ugunstige styrkeforhold ville ifølge PFLP føre til et 'brand-udsalg' af palæstinenserne krav. PFLP afviste derfor enhver fredsforhandling og den planlagte Geneve-konference.

Olieembargo efter oktober-krigen

Den 18. november 1973 afbrød Saudi Arabien olieproduktionen, og andre oliestater fulgte efter. Man ønskede at sende et signal til USA og Europa om hvad der ville ske hvis de fortsatte med at støtte den zionistiske stat Israel. De afskar alle olieleverancer til Holland. Og truede USA med olieembargo. Mange lande fik deres olieleverancer beskåret med 25 %. I slutningen af 1973 hævdede OPEC, Organisationen af olieeksporterende lande, prisen på råolie markant. Den 18. marts 1974 ophævede alle arabiske olieproducerende lande minus Libyen og Syrien olieembargoen imod USA (Cobban, 1984: 59). De arabiske oliestater modstod ikke det voldsomme pres de blev udsat for fra USA og EF's side.

Oliekrisen, som olieembargoen blev kaldt i Vesten, medførte øget opmærksomhed på de vestlige landes afhængighed af den arabiske olie og dermed øget pres for at få splittet den arabiske front. Den bidrog til at lægge pres på Egypten for en fredsaftale med Israel og var dermed en medvirkende årsag til Camp David- aftalen nogle år senere.

Forberedelse til fredskonference i Geneve

Oktober-krigen kom til at fungere som katalysator for den længe stillestående mellemøstlige fredsproces (Cobban, 1984: 55). De arabiske lande havde demonstreret en militær styrke som udfordrede USA's Mellemøstenpolitik og satte spørgsmålstegn ved Israels muligheder for

fortsat ubesværet militær kontrol over området. Olieembargoen viste også at USA havde et sårbart punkt i forhold til landets olieinteresser. Samtidig bakkede ikke kun de såkaldte tredje verdenslande op om 'den arabiske side' i kampen. Lande som Spanien, Tyrkiet, Grækenland og Italien havde under krigen nægtet USA tilladelse til at lade amerikanske baser i deres lande blive brugt til leverancer til Israel (Falastin, nr. 4, 1974). Det var baggrunden for USA's nye fredspolitik der i første omgang blev udmøntet i Geneve-konferencen og senere i den skelsættende Camp David-aftale mellem Israel og Egypten.

Umiddelbart efter oktober-krigen blev der indkaldt til en international fredskonference i FN-regi til afholdelse i Geneve, en fredskonference der, med udgangspunkt i FN resolution 242, skulle bane vejen for en fredsløsning i Mellemøsten.

Samtidig indledte USA's udenrigsminister Henry Kissinger sit 'pendul-diplomati' og fik gennemført en række bilaterale aftaler mellem Egypten og Israel. Kissingers pendul-diplomati havde som formål at bruge oktober-krigen til at styrke USA's indflydelse i Mellemøsten og udelukke Sovjetunionen og om muligt også Europa fra indflydelse i regionen (Cobban, 1984: 59). Han skulle endvidere afparere det olieinstrument som de arabiske olieproducenter havde igangsat under slutningen af oktober-krigen. Hans mål i forhold til palæstinenserne var at isolere dem. Kissinger fik gennemført alle disse mål.

Da palæstinenserne blev spurgt om deres syn på deltagelse i Geneve-konferencen, svarede PFLP ja, PFLP nej, mens Fatah svarede tjah!! PLO-ledelsen var tøvende da konferencen skulle tage udgangspunkt i FN-resolution 242 som stred imod PLO's charter idet resolutionen udtrykker anerkendelse af staten Israel. PLO var atter engang fanget i en situation hvor to fløje stod over for hinanden: en ja-fløj og en nej-fløj.

Forholdet mellem PFLP og Sovjetunionen kølnedes yderligere da Sovjetunionen talte for deltagelse og støttede resolution 242, mens PFLP talte imod deltagelse og var modstander af resolution 242.

George Habash kritiserede åbent Sovjetunionen for denne holdning til fredsforhandlinger idet disse "ville føre til en likvidering af modstandsbevægelsen" og "anerkende eksistensen af det zionistiske Israel" (Rayyes & Nahas, 1976: 143)

Geneve-konferencen, den 21. december 1973

Geneve-konferencen blev indledt den 21. december 1973. PLO var ikke inviteret. USA og Israel modsatte sig PLO's deltagelse da PLO ikke anerkendte Israels ret til at eksistere (Rahbek, 2000, 176 ff).

Konferencen blev afholdt under ledelse af FN's generalsekretær Kurt Waldheim. Sovjetunionen var repræsenteret ved udenrigsminister Andrej Gromyko og USA ved udenrigsminister Henry Kissinger. Endvidere deltog udenrigsministrene fra Israel, Jordan og Egypten. Syrien var repræsenteret ved et tomt navneskilt og en tom stol. Syrien ville ikke deltage når PLO ikke deltog. Efter en dags arbejde blev konferencen afbrudt uden at der var opnået konkrete resultater, men planen var at den skulle fortsætte.

Kissinger havde under konferencen opnået at skabe kontakter til nogle af de arabiske konfrontationsstater, dvs. dem som grænser op til Israel, nemlig Jordan og Egypten. Et første skridt var taget i retning af USA's mål: en egyptisk-israelsk fredsaftale – og dermed en splittelse af den arabiske front.

USA indkaldte ikke til en fortsættelse af Geneve-konferencen. Det var sidste gang USA og Sovjetunionen satte sig sammen som ligestillede parter i en konference om Mellemøsten. Fremover satsede USA på Egypten.

Kissingers salamitaktik

Som en opfølgning på Geneve-processen indgik Egypten og Israel, under Kissingers mellemkomst, de to Sinai-aftaler der ikke var fredsaftaler, men snarere opvarmning til Camp David aftalerne fire år senere. Afta-

lerne indebar en delvis israelsk tilbagetrækning fra det israelsk besatte Sinai og troppeadskillelses-aftaler der skulle overvåges af FN-tropper. Endvidere forpligtede de to lande sig til at løse fremtidige konflikter uden anvendelse af vold. Sinai 1-aftalen blev underskrevet i januar 1974 og Sinai 2-aftalen i september 1975 (Rahbek, 2000, 177 ff).

I maj 1974 lykkedes det Kissinger at få Israel og Syrien til at forhandle en troppeadskillelsesaftale for Golan. Aftalen blev underskrevet den 31. maj 1974 i Geneve. Også i Golan-højderne blev der indsat FN-tropper til at overvåge adskillelsen af tropperne.

Kissingers metode blev af kritikere kaldt "salamitaktik" eller "skridt-for-skridt diplomati" (ibid: 175). De arabiske ledere forstod ikke at Kissingers mål var noget helt andet og større end troppeadskillelsesaftaler, "nemlig en israelsk-egyptisk fredsaftale hvis perspektiv er at når Egypten først var pacificeret, kunne de andre arabiske lande ikke stille noget op" (ibid: 178). Få år senere indgik Egypten og Israel Camp David aftalen, og Mellemøsten blev forandret.

Det 11. palæstinensiske nationalråd (PNC), 1973

Det 11. palæstinensiske nationalråd (PNC) blev afholdt i Cairo 6.–12. januar 1973, altså før oktober-krigen. Her godkendte de delegerede oprettelsen af *The Palestinian National Front* (PNF) på Vestbredden og i Gaza.

PNF fungerede som palæstinenserens nationale enhedsorganisation og opfordrede fremover til modstand på Vestbredden og i Gaza og i 1948-Palæstina (Israel). PNF opfordrede under oktober-krigen de palæstinensiske arbejdere til at strejke og boykotte israelske virksomheder. PNF forsøgte ikke at blive et alternativ til PLO, men arbejdede i overensstemmelse med PLO i de besatte områder, samtidig med at de fastholdt deres ret til selvstændighed.

I PNF deltog Fatah, PFLP, DFLP og PCP, det palæstinensiske kommunistparti (For et frit og demokratisk Palæstina, 1980).

George Habash: Nej til deltagelse i Geneve-konferencen

George Habash og andre PFLP-ledere holdt brandtaler rundt omkring i lejrene imod deltagelse i Geneve-konferencen. Her bringes et lille udpluk af en sådan 'Habash-tale':

"I anledning af den snarlige afholdelse af Geneve-konferencen er det for PFLP vigtigt at erklære over for jer, de palæstinensiske og arabiske masser, og over for de revolutionære og nationale kræfter i hele verden – PFLP's totale, absolutte og beslutsomme afvisning af konferencen og af konferencens grundlag: sikkerhedsrådets resolution 242, som er blevet afvist af den palæstinensiske befrielsesbevægelse og af de arabiske masser. Denne afvisning skyldes erkendelsen af det simple faktum at den imperialistiske og zionistiske tilstedeværelse i vores hjemland kun kan bekæmpes på én måde. Det er gennem (...) den langvarige folkekrig, som vil tvinge fjenden til at trække sig tilbage som det skete i Vietnam (...).

Denne konference bygger på et meget klart grundlag, nemlig FN sikkerhedsråds resolution nr. 242. Ethvert forsøg på ikke at se dette i øjnene vil føre os på vildspor (...). I ved alle at 242-resolutionen opfordrer både til Israels tilbagetrækning fra områderne der blev besat i juni 1967, og til international anerkendelse af og garanti for sikre grænser (...). Til gengæld for Israels tilbagetrækning skal man have en klar anerkendelse af Israels eksistens" (Falastin, nr. 3, 1973).

---

1 Sami Misleh, medlem af PFLP's komite for internationale relationer: Falastin, nr. 9, 1974

DEL V

PLO's højredrejning – PFLP's Afvisningsfront

Kapitel 14

Ministat og afvisningsfront (1974)

Kort fortalt

På det 12. palæstinensiske nationalråd (PNC) i 1974 besluttede PLO-flertallet at støtte oprettelsen af en palæstinensisk myndighed på *dele af* Palæstina og kom dermed i konfrontation med de kræfter hvis mål var en befrielse af *hele* Palæstina. Det førte til oprettelsen af den palæstinensiske Afvisningsfront med PFLP i spidsen.

Baggrunden

Det var oktober-krigen 1973 der for alvor bragte de politiske modsætninger frem inden for PLO. Fatah og PDFLP (senere DFLP) betragtede oktober-krigen som en sejr for de arabiske stater og så derfor en mulighed for at disse, i samarbejde med Sovjetunionen, kunne presse Israel til at acceptere en ministat på de besatte områder.

PFLP, derimod, mente at den alvorligste konsekvens af oktober-krigen var at USA vurderede sine interesser i Mellemøsten truet og derfor var forhippet på en fredsløsning baseret på FN-resolution 242. Selvom Egypten og Syrien havde vundet en række sejre, var det Israel som havde vundet krigen. Politiske forhandlinger med Israel under disse ugunstige styrkeforhold ville, ifølge PFLP, føre til et "brandudsalg" af palæstinenserne krav. PFLP afviste derfor enhver forhandling om en ministat.

Det var på Vestbredden og i Gaza at opbakningen til en ministat var størst. Palæstinenserne havde levet syv år under barsk israelsk besættelse og ønskede at få gjort en ende på denne situation - også selv om det betød at man droppede det oprindelige PLO-krav om befrielsen af *hele* Palæstina. PNF, The Palestinian National Front, der var repræsentant for palæstinenserne i de besatte områder, var domineret af kommunisterne i PCP, og de havde for længst accepteret tanken om en deling af Palæstina (Gresh, 1988: 133).

Fatah-folk havde længe før 1967 luftet ideen om en national myndighed i de besatte områder, men forslaget var blevet forkastet. Fatah var under konstant pres fra de arabiske regimer der ønskede en fredelig løsning på Palæstinakonflikten. Efter oktober-krigen udsendte Fatah – som så ofte før – dobbeltbudskaber: Man gik ind for befrielsen af hele Palæstina, men et skridt på vejen kunne være 'en national myndighed'. Det blev det venstreorienterede PDFLP der kom til at fungere som sen-debut for Fatah forud for det 12. palæstinensiske nationalråd.

PDFLP i front for en 'national myndighed' (ministat)

PDFLP havde gennem de seneste år fået udrenset de mere radikale dele af organisationen og var efter oktober-krigen en relativt homogen organisation med Hawatmeh som den ubestridte leder (ibid: 138).

Den 6. december 1973 holdt Hawatmeh en tale på Det Arabiske Universitet i Beirut hvor han udtalte at *"... vi må opbygge en uafhængig, national palæstinensisk myndighed"*. Denne nationale myndighed skulle etableres på Vestbredden og i Gaza. Hawatmeh understregede at der ikke var tale om at anerkende Israel, og at man fastholdt det strategiske mål om en demokratisk stat i hele Palæstina. Dermed var PDFLP den første fedayin-gruppe som officielt erklærede sig som tilhænger at en ministat, eller en såkaldt to-statsløsning.

PFLP og de andre afvisningskræfter

I begyndelsen af 1973 markerede de forskellige fedayin-grupper, der senere skulle udgøre Afrivningsfronten, deres afvisende holdning til ideen om "bilæggelse" (settlement) og afholdelse af en fredskonference. PFLP erklærede at *"... accept af en bilæggelse – uanset i hvilken form – vil være forræderi mod alle fraktioner i den palæstinensiske modstandsbevægelse"*. Men PFLP erklærede samtidig at

"Vi er ikke imod dannelsen af en revolutionær myndighed på palæstinensisk jord eller dele heraf, befriet gennem væbnet kamp. Der er stor forskel mellem dette og så dannelsen af en

palæstinensisk stat gennem forhandlinger hvis udgangspunkt, historisk set, er anerkendelse af den zionistiske enklave og anerkendelsen af denne enhed midt i den arabiske verden" (ibid: 147).

PFLP kunne altså godt acceptere en midlertidig løsning der bestod i at danne en revolutionær myndighed på Vestbredden og i Gaza såfremt dette skete *gennem kamp*, og således at kampen for befrielsen af hele Palæstina kunne ske med udgangspunkt i det befriede område. Hvorimod PFLP var imod en forhandlet løsning under ugunstige styrkeforhold, dvs. hvor fjenden stod stærkt – som i den aktuelle situation.

Det 12. palæstinensiske nationalråd (PNC) - 1974

Det 12. palæstinensiske nationalråd blev afholdt i Cairo 1.-7. juni 1974 og blev et af de mest skelsættende i PLO's historie. Her vedtog de delegerede det berømte ti-punktsprogram hvori PLO for første gang erklærede sig villig til at kæmpe for oprettelse af en palæstinensisk myndighed på *dele* af Palæstina. På nationalrådet blev to politiske tendenser markeret: en som håbede på en bilæggelse af konflikten og var rede til fredsforhandlinger, og en anden som stod fast på PLO's nationale charter og målet om befrielsen af *hele* Palæstina.

Ti-punktsprogrammet

Det såkaldte ti-punktsprogram var blevet udarbejdet i Beirut en måned før af en række palæstinensiske ledere. Punkt 2 i programmet lød:

"PLO vil kæmpe med alle midler, og det vigtigste af disse er den væbnede kamp, for at befri palæstinensisk land og for at etablere folkets nationale uafhængige og kampberedte suverænitæt på ethvert område af palæstinensisk land som vil blive befriet" (Irving Jensen & Laursen, 2000: 18)

Med formuleringen ”på ethvert område af palæstinensisk land som vil blive befriet” signalerede nationalrådet villighed til at oprette en myndighed på *dele* af Palæstina, og her menes utvivlsomt Vestbredden og Gaza.

Herudover slog ti-punkts programmet fast at man ikke accepterede FN-resolution 242, at man ville befri Palæstina med alle midler, især væbnet kamp, og at man ville etablere et demokratisk regime i Jordan. Det var tilføjelsen af disse sidste punkter som fik det meste af venstrefløjnen til at stemme for ti-punktsprogrammet.

Ti-punktsprogrammet blev vedtaget med overvældende flertal blandt de 187 delegerede, kun fire stemte imod: en fra Fatah, en fra PFLP, en ba’athist og en såkaldt uafhængig (Gresh, 1976: 167). Der var tilsyneladende uenighed blandt PFLP’s delegerede idet flertallet stemte ja og en enkelt altså nej.

Forskellige fortolkninger af ti-punktsprogrammet

Man kan undres over at PFLP på den ene side stemte for ti-punktsprogrammet, og kort tid efter i protest trak sin repræsentant, Ahmad Yamani, fra PLO’s eksekutivkomite. Dette hang ifølge PFLP sammen med den måde som PLO-flertallet fortolkede ti-punktsprogrammet på. De betragtede vedtagelsen af paragraf 2 som et *carte blanche* til fredsforhandlinger med Israel, hvilket PFLP som nævnt var totalt uenig i. Når PFLP stemte for ti-punktsprogrammet, gjorde de det – som det mange gange skete op gennem historien - af hensyn til den nationale enhed. Også selvom det betød at de stemte imod PFLP’s strategiske mål som er befrielsen af hele Palæstina. Åbenbart fortrød de så bagefter da de så hvordan beslutningen blev ’overfortolket’ af Arafat og Co. – og besluttede at oprette Afvisningsfronten.

PFLP’s ja til ti-punktsprogrammet og efterfølgende dannelse af Afvisningsfronten skabte en del forvirring, men fremkaldte begejstring i flygtningelejrene der ikke ønskede en ministat, men befrielsen af hele Palæstina og retten til at vende tilbage hertil.

Fatah-lederen, Abu Iyad, der var tilhænger af ti-punkts programmet, skriver i sine erindringer: *"På Beiruts mure dukkede plakater imod vores politik op. Jeg husker at en af dem viste et kort over Palæstina, der var gennemhullet af ti kugler som symboliserede de ti punkter i det fælles program, der netop var blevet vedtaget"* (Abu Iyad, 1980: 182). Og han tilføjer: *"Kort efter forenede ekstremist-organisationerne sig formelt i 'Afvisningsfronten' der på farligste måde skulle splitte Modstandsbevægelsen i de følgende år"* (ibid: 182).

Alle fedayin-grupperne, bortset fra Fatah, PFLP og Sa'iqa, lancerede i den kommende tid kampagner imod ministaten i og uden for flygtningelejrene.

Afvisningsfronten - 1974

PFLP befandt sig på daværende tidspunkt i en meget stærk position. Fronten havde mange væbnede styrker og var den mest 'ideologiske' af PLO-fraktionerne med et udviklet marxist-leninistisk program. PFLP var ikke afhængig af andre arabiske regimer – som tilfældet var med PFLP-GC der var styret fra Damaskus, og ALF, der var styret fra Bagdad! Og ikke mindst havde PFLP massiv opbakning i flygtningelejrene, især i Libanon og Gaza.

Den 24. september meddelte PFLP at man trak sig fra PLO's eksekutiv-komite *"så at vi ikke bliver gjort ansvarlige for den historiske afvigelse som PLO-flertallet er involveret i, og så vi kan fortsætte kampen blandt masserne for at rette op på den denne afvigelse"* (Cobban, 1984: 149).

I begyndelsen af oktober 1974 rejste George Habash til den irakiske hovedstad Bagdad som leder af en delegation der repræsenterede PFLP, PFLP-GC, ALF og PSF. De palæstinensiske gæster og deres værter fra det irakiske Ba'ath parti udsendte et fælles kommuniké hvor de fordømte *"de afvigende tendenser på den palæstinensiske scene"* som forsøgte at friste palæstinenserne til at deltage i de ødelæggende fredsforhandlinger" (ibid: 149). De besluttede at danne "en enhedsfront på

et strengt videnskabeligt grundlag” der omfattede alle bevægelser og organisationer som ”afviste kapitulations-løsninger”. Den 10. oktober 1974 i Bagdad blev ’the Front of the Palestinian Forces – Rejecting Surrenderist Solutions’ – oftest forkortet til The Rejection Front (Afvisningsfronten) dannet.

Men endnu inden Afvisningsfronten havde vist sin egentlige betydning, blev den udfordret af begivenhederne i Libanon. Den 13. april 1975 blev en bus med demonstranter der støttede Afvisningsfronten, og som kom fra en demonstration i Vestbeirut i Libanon, fanget i baghold i den kristne bydel Ain al-Roumaneh, hvor 27 palæstinensere blev dræbt. Dette blev indledningen til borgerkrigen i Libanon (se kapitel 16).

Afvisningsfronten, der aldrig for alvor truede Arafats og Fatahs position i PLO, fortsatte sin eksistens frem til 1978 hvor Camp David-aftalen mellem Israel og Egypten blev indgået (se afsnit 15). Efter Camp David-chokket blev behovet for palæstinensisk enhed betragtet som så nødvendigt at Afvisningsfronten lod sig opløse, og PFLP blev igen medlem af PLO’s eksekutivkomite.

PFLP straffes økonomisk

Ali fra PFLP fortæller (oktober 2017):

”Jeg husker at PLO-ledelsen i 1974 straffede os i PFLP for dannelsen af Afvisningsfronten. De fratog os den økonomiske støtte som PLO-ledelsen (Fatah) uddeler til de forskellige PLO-fraktioner, og som kommer fra de arabiske lande og fra palæstinensiske arbejdere rundt omkring i verden. Igennem seks måneder fik PFLP ingen penge. Jeg boede selv i Ain al-Hilweh lejren i Libanon. Vi PFLP-aktivister fik mad og andre ting af lejrens beboere, og det vi samlede ind gav vi til familierne med børn – jeg havde ikke selv børn på det tidspunkt. Heldigvis var der folk fra de arabiske lande der kendte os og sendte

os støtte. Men sådan gjorde PLO-ledelsen mange gange fremover, de straffede PFLP økonomisk hvis vi kritiserede deres højreorienterede politik".

PLO's diplomatiske gennembrud

Den 28. oktober 1974 blev det syvende møde i Den Arabiske Liga afholdt i Rabat i Marokko. Her erklærede Ligaen højtideligt sin opbakning til *"palæstinenserne ret til at etablere en uafhængig national myndighed under ledelse af PLO, den eneste legitime repræsentant for palæstinenserne, på et hvilket som helst område af Palæstina der vil blive befriet"* (Cobban, 1984: 60). Dermed godkendte Ligaen ikke kun PLO's nyligt vedtagne udtalelse om dannelsen af en ministat, men udtalte sin første officielle anerkendelse af PLO som palæstinenserne *eneste legitime* repræsentant. På Ligaens sjette topmøde havde man udtalt at PLO var palæstinenserne repræsentant, mens man nu tilføjede "legitime" - for at undgå misforståelser, især af hensyn til Jordans kong Hussein som udtrykte modvilje mod udtalelsen, men stemte for den. Udtalelsen var en tydelig svækkelse af kong Husseins forsøg på at repræsentere palæstinenserne. Den Arabiske Ligas anerkendelse af PLO bidrog til FN's og en række landes anerkendelse af PLO .

Ligaens anerkendelse af PLO førte til et styrket PLO i perioden fra 1973 og frem til 1977, hvor den egyptiske præsident Sadat med sin rejse til Jerusalem med ét slag ændrede situationen i Mellemøsten.

Flertallet af palæstinenserne betragtede Ligaens anerkendelse af PLO som en kæmpesejr efter den tøvende holdning de arabiske stater hidtil havde demonstreret. Arafat udtalte sin begejstring da han sammenlignede topmødet "med et bryllupsgilde" (Nasser, 1991: 41). PFLP mente at PLO's største fortjeneste var at have samlet de palæstinensiske fe-dayin-grupper under en hat, men at man hele tiden skulle være på vagt i forhold til PLO's 'højreafvigelse'.

Det var ikke kun Den Arabiske Liga som havde anerkendt PLO, det

samme havde Den Afrikanske Union gjort i juni 1974 (ibid: 41). Endvidere havde de alliancefri lande på deres fjerde konference i i Algeriet i september 1973 anerkendt PLO som ”palæstinenserens legitime repræsentant”. Der blev oprettet PLO-kontorer i mange lande.

PLO får taleret i FN

I november 1974 gennemførte FN’s generalforsamling en medlemsdebat om Palæstina-spørgsmålet i hvilken 82 medlemslande deltog (Yodfat & Arnon-Ohanna, 1982: 181).

Den 14. oktober 1974 havde FN taget den historiske beslutning at give PLO tilladelse til at deltage i Palæstina-debatten. Yassir Arafat holdt den 13. november 1974 tale for generalforsamlingen. Talen sluttede med de berømte ord: ”Jeg er kommet her, bærende på en olivengren og en frihedskæmpers pistol. Lad ikke olivengrenen falde ud af min hånd” (Rahbek, 2000: 179 - Se uddrag af talen til sidst i dette kapitel).

FN’s generalforsamling vedtager resolution 3236 - 1974

Den 22. november 1974 vedtog FN’s generalforsamling resolution 3236, der bl.a. bekræfter det palæstinensiske folks umistelige rettigheder i Palæstina, herunder retten til selvbestemmelse uden ydre påvirkning, retten til uafhængighed og national suverænitet samt retten til tilbagevenden (hele resolution 3236 i Yodfat & Arnon-Ohanna, 1981: 189).

PLO får observatørstatus i FN

Samme dag vedtog FN’s generalforsamling resolution 3237 der giver PLO ret til at deltage i generalforsamlingens sessioner ”i egenskab af observatør” (ibid: 190). Observatørstatus er den højeste form for repræsentation i FN for en ikke-regeringsgruppe.

FN- resolution 3379: Zionisme er racisme (1975)

FN vedtog i årene fremover dusinvis af resolutioner om Palæstinaspørgsmålet. Den 10. november 1975 vedtog FN's generalforsamling resolution 3379 der udtalte at den israelske ideologi, zionismen, var en form for racisme (Lars Møller Rasmussen, 1976: 70). Resolutionen, der blev til på arabisk initiativ, vakte oprør blandt dele af FN's medlemslande. Den kunne ses som et tegn på den voksende indflydelse i FN som landene i Asien og Afrika havde opnået. Og de støttede palæstinenserne, ligesom palæstinenserne støttede de afrikanske landes kamp mod apartheidstyret i Sydafrika. Resolutionen blev vedtaget med 72 stemmer for (herunder Sovjetunionen), 35 imod (herunder USA og Israel) og 32 der undlod. Resolutionen blev i 1991 – efter pres fra USA og Israel - fjernet igen.

Arafats tale i FN den 13. november 1974 (uddrag)¹

Her følger uddrag af det officielle FN-referat af PLO-formandens tale:

"Palæstinaspørgsmålet er ikke kun et flygtningeproblem. Mellemøstspørgsmålet er ikke kun en strid om grænser mellem de arabiske stater og den zionistiske enklave (...). Rødderne til Palæstinaspørgsmålet går tilbage til slutningen af det 19. århundrede, perioden med kolonisering og bosættelser. Zionismen blev født i denne periode. Den tilstræbte erobringen af Palæstina gennem de europæiske immigranter (...). Zionismen er racistisk, imperialistisk, og forenet med anti-semitismen i dens tilbagestående principper. Zionisterne lovede Storbritannien en imperialistisk base på palæstinensisk jord. De fik held til at få briterne til at udstede Balfour-erklæringen. I ly af Folkeforbundets mandat blev britisk imperialism påtvunget det palæstinensiske folk, og de indtrængende zionister konsoliderede deres erobringer i hjemlandet. Som et resultat af samarbejdet mellem mandatmagten og den zionistiske bevægelse godkendte generalforsamlingen (FN's, red.) en anbefaling om at dele Palæstina. I en atmosfære der blev forgiftet med tvivlsomme handlinger og stærke pressioer, delte generalforsam-

lingen hvad den ikke havde ret til at dele (...). Og Folket blev spredt og revet op med rode. Den kolonialistiske og racistiske enklave (Israel, red.) blev accepteret som FN-medlem (...).

Forskellen mellem den revolutionære og terroristen ligger i hvad der er årsagen til deres kamp. Enhver som kæmper en retfærdig kamp - for befrielse fra besættelse og kolonialisme kan ikke kaldes terrorist (...). Palæstinenserne blev tvunget til at ty til væbnet kamp da de mistede troen på det internationale samfund som ignorerede deres rettigheder, og da det blev klart at ikke en eneste tomme af palæstinensisk jord kunne vindes tilbage gennem udelukkende politiske metoder (...). PLO håber på og drømmer om en demokratisk stat hvor kristne, jøder og muslimer lever i retfærdighed, lighed, venskab og fremskridt”.

---

1 refereret i UN Monthly Chronicle, 11. december 1974, bilag 13 i Yodfat & Ohanna-Arnon, 1981: 181

Kapitel 15

Camp David-aftalen - 1978

"Med Camp David-aftalen ville Sadat bryde definitivt med Sovjetunionen og fuldende sin rejse over i USA's favn. Han jog lidt efter lidt de sovjetiske eksperter ud af Egypten. Sadat solgte ikke blot den palæstinensiske sag. Han solgte Egypten til USA (...). Ganske vist påstod han offentligt at det han gjorde var for Palæstinas skyld. Han var endda vred på araberne over at de forspildte denne 'enestående chance' til at ordne problemerne med Israel" (Habash, 2008: 155).

Kort fortalt

Med Camp David-aftalen blev der sluttet fred mellem Israel og Egypten. Den bestod af tre faser: 1) den egyptiske præsident Sadats rejse til Jerusalem i november 1977, 2) underskrivelsen af en rammeaftale for fred i Mellemøsten mellem Sadat og Begin, september 1978, kaldet Camp David-aftalen og 3) underskrivelsen af en egentlig egyptisk-israelsk fredsaftale i marts 1979.

Camp David betød at Egypten fik Sinai-halvøen tilbage. Prisen var at Egypten anerkendte FN-resolution 242 og dermed Israel. Camp David-aftalen medførte rasende reaktioner fra de palæstinensiske fedayin-grupper og officielt også fra de øvrige arabiske lande, ikke mindst over at PLO helt blev holdt ude af forhandlingerne. En modstandsfront imod Camp David blev dannet bestående af PLO og en række arabiske lande.

Situationen forud for Camp David-aftalen

Da vicepræsident Anwar Sadat overtog præsidentposten efter Nasser i 1971, ændrede han Egyptens politik på flere områder. Udenrigspolitisk afbrød han samarbejdet med Sovjetunionen og satsede i stedet på samarbejde med Vesten. Økonomisk indledte han en ny politik der fik navnet *intifah* hvilket betyder 'den åbne dørs politik'. Den førte til øget

liberalisering og samarbejde med de vestlige kapitalistiske lande, især USA (Rye Olsen, Palæstina Orientering, nr. 2, 1982). Der blev vedtaget en række love som begunstigede udenlandske selskabers investeringer i Egypten, fx skattefrihed i ti år. Endvidere fik udenlandske investorer garanti for at der ikke i fremtiden ville blive foretaget nationaliseringer.

Siden oktober-krigen i 1973 havde Sadat sendt følere ud til USA og dermed til Israel. For ham ville en fredsaftale med Israel være en løsning på Egyptens økonomiske problemer og lette de tårnhøje militærudgifter. Sidst men ikke mindst håbede Sadat at han med en aftale med Israel kunne få Sinai tilbage som Israel havde besat i 1967.

Sadats første skridt var blevet taget med de to troppeadskillelsesaftaler med Israel i hhv. 1974 og 1975 (Sinai 1- og Sinai 2-aftalen, se kapitel 13) hvor man enedes om at fremtidige problemer skulle løses ad fredelig vej. USA's formål med Camp David var klar: Det var midt under den kolde krig. Under den meget korte Geneve-konference i december 1973 havde de to supermagter USA og Sovjetunionen siddet for bordenden. Nu satsede USA på, gennem de hemmelige Camp David-forhandlinger, at erstatte Geneve-forhandlinger med en israelsk-egyptisk-amerikansk trio hvor Sovjet blev sat ud på et sidespor og PLO's deltagelse skubbet langt ud i fremtiden.

Sadats rejse til Jerusalem (1977)

Det kom som et lyn fra en klar himmel da Egyptens præsident Sadat i november 1977 rejste til Jerusalem og indledte forhandlinger med Israel. Hans landing i lufthavnen i Tel Aviv om aftenen den 19. november 1977 blev overværet på TV af arabere i hele verden. Sidst på eftermiddagen var det blevet meddelt at flyet til Tel Aviv var forsinket. Hundredtusinder palæstinensere holdt vejret i håbefuld spænding. Men nej! Sadat steg ud af flyet og trykkede hånd med en delegation af zionistiske ledere med Menachem Begin i spidsen.

I sin tale i det israelske parlament Knesset den 20. november 1977 understregede Sadat vigtigheden af en fredsaftale i Mellemøsten baseret på FN-resolution 242. Han talte varmt om det palæstinensiske folks legitime rettigheder og foreslog dannelsen af en palæstinensisk stat (se hele Sadats tale i: Anwar Sadat: Mit liv – mit land, 1978: 290 ff).

Sadat talte ikke kun om Sinai som han ønskede tilbage til Egypten, men omtalte også palæstinenserens krav om at Israel skulle trække sig ud af de besatte områder. Men karakteristisk nok omtalte han ikke PLO, der i oktober 1974 på Den Arabiske Ligas møde var blevet anerkendt som palæstinenserens eneste legitime repræsentant. Mens venstrefløjen i PLO var højlydt oprørte over Sadats rejse til Jerusalem, var PLO-formand Yassir Arafat tavs.

For George Habash og mange andre palæstinensere var Sadats rejse til Jerusalem et sort kapitel i Palæstinas historie:

”Efter Jerusalems fald i 1967 og splittelsen mellem Syrien og Egypten i begyndelsen af 1960’erne (opløsningen af UAR, den forenede arabiske republik, red.) var Sadats rejse til Jerusalem et af de sorteste øjeblikke i min politiske kamp. Dette dybt forkastelige initiativ markerede et meget vigtigt strategisk skift i den israelsk-arabiske konflikt” (Habash, 2008: 151).

Camp David-aftalen

Efter Sadats rejse fulgte de hemmelige forhandlinger på Camp David, den amerikanske præsidents landsted. De fandt sted i perioden 5.–18. september 1977. Ud over præsident Sadat deltog Israels premierminister Menachem Begin og USA’s præsident Jimmy Carter. Camp David-topmødet mundede ud i en aftale mellem Egypten og Israel kaldet ”Rammerne for fred i Mellemøsten”. Aftalen fik navnet ”Camp David-aftalen” (ofte blot Camp David) og var baseret på FN’s resolution 242 fra 1967. Camp David blev i marts 1979 efterfulgt af en egentlig fredsaftale mellem Israel og Egypten.

Aftalen vil kun kort blive opsummeret her. En mere detaljeret gennemgang kan læses i bl.a. Palæstina-Orientering, nr. 1, 1978/79.

Rammeaftale for en bredere fred i Mellemøsten (1978)

Denne rammeaftale, der blev underskrevet 17. september 1978, indeholder seks hovedpunkter: 1) den israelske militære administration på Vestbredden og i Gaza skal afvikles i løbet af en femårs periode, 2) den herboende palæstinensiske befolkning skal i løbet af denne periode tildeles fuld uafhængighed og selvstyre, og lokalt politi skal i samarbejde med Egypten, Jordan og Israel sørge for ro og orden, 3) de israelske besættelsestropper skal trækkes ud, men af sikkerhedsgrunde får Israel lov til at bemane garnisoner i områderne, 4) Israels krav på sikkerhed skal opfyldes ved hjælp af FN-tropper, 5) i løbet af overgangsperioden skal lokale repræsentanter for den palæstinensiske befolkning sammen med Jordan, Egypten og Israel forhandle sig til rette omkring områdenes endelige status, 6) parterne skal forhandle sig til rette om Østjerusalems status.

Fredsftale mellem Egypten og Israel (1979)

Den egyptisk-israelske fredsftale, der blev underskrevet den 28.3.79, indeholdt følgende seks hovedpunkter: 1) Egypten overtager suveræniteten over Sinai, 2) den israelsk-egyptiske fredsordning skal være underskrevet inden for tre måneder, 3) mellem tre og ni måneder efter underskrivelsen af aftalen skal Israel foretage den første af en række militære tilbagetrækninger, 4) de to lande skal etablere diplomatiske forbindelser umiddelbart efter den første tilbagetrækning, 5) Israel skal opgive sine tre flybaser i Sinai, og egypterne forpligter sig til kun at bemane dem med civilt personale; 6) der etableres en række nye sikkerhedsordninger, herunder elektroniske anlæg som garanti for Israels sikkerhed (ibid.).

Så snart fredsftalen var underskrevet, blev det klart at erklæringen om at Israel ville anerkende palæstinensisk selvbestemmelse var

tomme ord. Premierminister Begin opsummerede den israelske holdning således:

"Der skal ikke oprettes nogen palæstinensisk stat. Under ingen omstændigheder. Det er den israelske hær op-gave at sørge for at det ikke sker. Det er ikke tilfældigt at det råd der skal vælges (på Vestbredden) får status af 'administrativt råd'. Administration og ikke mere. Vi har tilbudt selvstyre og ikke suverænitet, og forskellen herpå er enorm" (IF, Blad for international solidaritet, nr. 4, 1979).

Israel påbegyndte tilbagetrækningen fra halvøen Sinai den 25. maj 1979 og afsluttede tilbagetrækningen den 25. april 1982.

Reaktioner og konsekvenser

Camp David betød ikke kun at Egypten fik Sinai-halvøen tilbage. USA garanterede efter Camp David at man ville yde omfattende militær og økonomisk hjælp til landet, dels for at sikre Egyptens økonomi og sikkerhed, dels for at stoppe sovjetisk ekspansion.

Præsident Sadat kom i hele den arabiske verden til at fremstå som en paria. Han underskrev Camp David-aftalen uden folkeafstemning og i modstrid med sine egne rådgivere og sit eget folk. Det kom til at koste ham livet. Den 6. oktober 1981 blev han dræbt under en militærparade i Cairo. Han blev efterfulgt på præsidentposten af Hosni Mubarak.

USA og Israel var naturligvis begejstrede for Camp David. De havde fået brudt cirklen af fjendtligsindede arabiske stater og trukket Egypten ind i den vestlige indflydelsessfære. USA's position i Mellemøsten var blevet styrket og Sovjets svækket. Med Camp David lagde USA uofficielt Geneve-forhandlingerne i skuffen. Fra nu af handlede USA unilateralt i Mellemøsten.

Den palæstinensiske kritik af Camp David gik især på at aftalen blev

indgået hen over hovedet på PLO, palæstinenserne legitime repræsentant. Endvidere at den var et tilbageskridt i forhold til FN-resolutterne, fx det faktum at Camp David ikke nævnte flygtningenes ret til tilbagevenden, at flere punkter var uklare, og at der langt fra var tale om at give palæstinenserne national suverænitet.

Sovjetunionen reagerede hurtigt oven på Camp David-aftalen. Fem dage efter underskrivelsen udtalte den sovjetiske præsident Brezhnev i en tale i Baku ved Sortehavet:

Camp David er "en ny anti-arabisk aftale mellem Israel og Egypten udarbejdet med Washingtons aktive medvirken.... Det klare mål var at splitte araberne, få dem til at slås indbyrdes og påtvinge de enkelte arabiske lande fredsaftaler som passer i aggressorens kram" (Rashid Khalidi, folder, 1979: 10).

PFLP og Camp David

PFLP var fra starten brændende modstander af Camp David-aftalen og tog stribevis af initiativer til bekæmpelse af aftalen (se nedenfor). I den politiske beretning til PFLP's 4. kongres i 1981 (55 ff) findes en grundig analyse af Camp David og et forsøg på at forklare baggrunden for at Egypten indgik Camp David og dermed foretog et brud med den politik der havde hersket i regionen siden Israels dannelse i 1948. I indledningen til afsnittet: 'Camp David-stadiet – Hvad er det, og hvilke faktorer førte til aftalen' står der:

"Det nye ved Camp David er ikke kun at et arabisk land, Egypten, viste sin manglende evne til at konfrontere den zionistiske enklave (Israel, red.) og indgik en fredsaftale. Det egyptiske regime gik så vidt som til at acceptere hvad man må kalde betingelsesløs overgivelse. Det egyptiske regime anerkendte eksplicit og offentligt den zionistiske enklaves ret til at eksistere og ret til sikkerhed

i landet Palæstina. Det normaliserede relationerne (mellem de to lande) (...) og talte endog om en mulig politisk og militær alliance med den zionistiske enklave. Dette må ses på baggrund af den officielle arabiske holdning der tilråder: ikke anerkendelse og økonomisk boykot af den zionistiske enklave og betragter enhver relation med zionismen som ensbetydende med forræderi” (55).

Men, spørger PFLP, hvilke faktorer var det som førte til Egyptens forræderi? I kongresberetningen leverer PFLP en længere analyse som kun kort skal refereres her. Og som handler om den højredrejning der havde fundet sted i Egypten under præsident Sadat, samt olieregimernes interesser i fred i Mellemøsten.

Højredrejningen i Egypten, hedder det i kongresberetningen, startede under præsident Nasser da han anerkendte Rogers-planen og dermed Israel og FN-resolution 242. Disse indrømmelser tjente som springbræt for efterfølgeren, præsident Sadat, der indgik en alliance med imperialismen og dens zionistiske base og ”omstyrkede alt det som (Nassers) 23. juli revolutionen 1952 stod for” (60).

Efter 1973 (’oliekrisen’) flød petrodollars ind til Mellemøstens oliestater og øgede regimernes rigdom hvilket styrkede deres afhængighed af det kapitalistiske verdenssystem. De havde en interesse i at få stoppet den væbnede palæstinensiske revolution. De skubbede derfor – uofficielt - på Egypten som var regionens største land med grænser til Israel og dermed vigtig for fredsbestræbelser i regionen. Resultatet blev Camp David som de reaktionære arabiske regimer havde et medansvar for, selvom de officielt - for at tækkes deres befolkninger der var imod Camp David – optrådte som kritikere af aftalen.

Fastheds- og Konfrontationsfronten dannes (1977) (The Steadfastness and Confrontation Front)

I begyndelsen af december 1977, en måned efter Sadats rejse til Jerusalem, inviterede Libyens oberst Muammar Ghaddafi de 'progressive' arabiske lande, PLO-ledelsen og Afvisningsfronten til Tripoli for at finde ud af hvordan de i fællesskab skulle reagere på Sadats initiativ (Habash, 2008: 152).

På Tripoli-konferencen blev det besluttet at oprette en enhedsfront bestående af: Libyen, Syrien, Algeriet, Sydyemen (Den demokratiske folkerepublik Yemen) og PLO.

Den fik navnet *Fastheds- og Konfrontationsfronten*. Den nye front fordømte i stærke vendinger Sadats forræderi og erklærede sin støtte til den palæstinensiske befrielseskamp. Som konsekvens af den ændrede situation besluttede PFLP's ledelse at opløse Afvisningsfronten fra 1974 og genindtræde i PLO's eksekutivkomite.

De arabiske lande afbrød alle relationer til Egypten og ophørte med at afholde topmøder i Cairo. Men Fastheds- og Konfrontationsfronten levede ikke længe. Den blev opløst efter relativt kort tid da der hverken politisk eller økonomisk var tyngde bag den. Syrien kunne have opretholdt den, men var tilfreds med at have placeret sig i det arabiske førersæde efter at Egypten var sat ud i kulden.

Det 14. palæstinensiske nationalråd (PNC), 1979

Det 14. palæstinensiske nationalråd blev afholdt i Damaskus 15.–22. januar 1979. Det havde været under forberedelse i lang tid med det formål at sikre enhed blandt de største fedayin-grupper – nu hvor Egypten gennem Camp David havde forladt den arabiske lejr. Og nu hvor de palæstinensiske fedayiner var involveret i borgerkrigen i Libanon.

Nationalrådet blev opkaldt efter den nyligt myrdede leder af den libanesiske venstrefløjsbevægelse LNM, Kamal Jumblatt, hvis død betød en svækkelse af venstrefløjen i Libanon.

En af nationalrådets vigtigste beslutninger var at sige ja til at få PFLP tilbage i PLO's eksekutivkomite (EK) samtidig med at Afvisningsfronten fra 1974 blev opløst. Dog blev PFLP's indtræden i EK udskudt til det 15. nationalråd på grund af intern strid mellem især Fatah og PFLP omkring principperne for EK's sammensætning. Fatah mente – som tidligere påpeget – at EK skulle sammensættes ud fra de forskellige PLO-fraktioners styrke, mens PFLP mente at alle fraktioner skulle have samme antal repræsentanter. Altså at fx Fatah, den største, og ALF og PLF, de mindste, skulle have lige mange repræsentanter.

Det blev bemærket at PFLP's leder, George Habash, mødte op på nationalrådet og dermed for første gang i PLO's historie deltog i et nationalråd. Det blev af mange fortolket som vilje fra PFLP's side til at lægge stridighederne omkring ti-punktsprogrammet midlertidigt til side og samles om modstanden mod Camp David.

Alle 302 delegerede støttede kritikken af Camp David-aftalen og bakkede op om Konfrontations- og Fasthedsfronten. Endvidere udtalte man, som man plejede, at fortsat væbnet kamp var vigtig og en ministat uacceptabel. Det nye var at man nu omtalte Sovjetunionen som en allieret.

I den politiske udtalelse hed det:

"PLO bekræfter vigtigheden af sin alliance med de socialistiske stater, anført af USSR, som en absolut nødvendighed i konfrontationen med USA-zionismens sammenlægning imod den palæstinensiske sag og den arabiske befrielsesbevægelse" (Rashid Khalidi, 1979: 28).

Sammenlignet med de politiske udtalelser fra det 12. og 13. nationalråd i hhv. 1974 og 1977 var der tale om et strategisk skift. På disse nationalråd havde PLO talt om at styrke solidariteten og samarbejdet med de socialistiske – og andre – lande, men her på det 14. nationalråd blev Sovjetunionen direkte omtalt som allieret.

DEL VI: Borgerkrigen i Libanon (1975-1990)

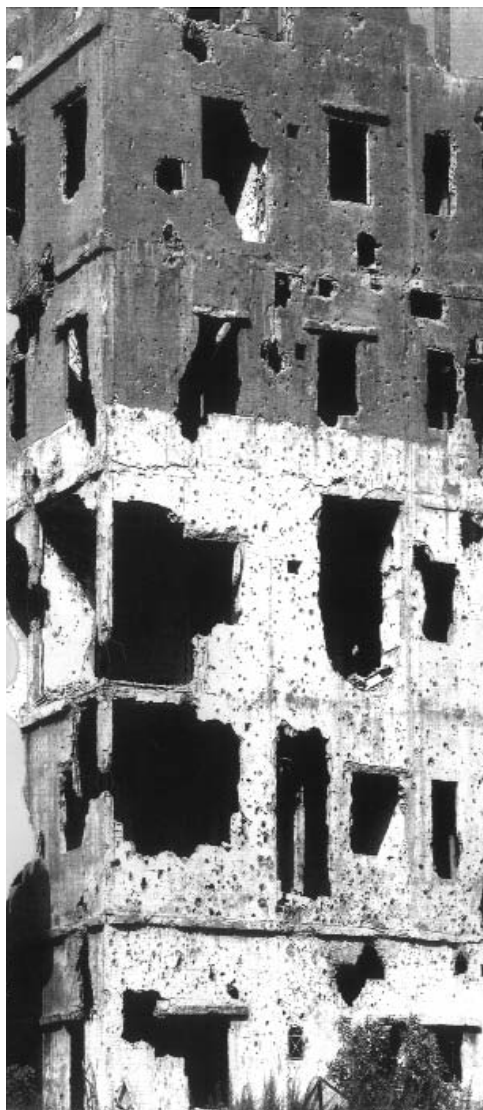
For overskuelighedens skyld bringes borgerkrigens lange historie i tre afsnit:

Kapitel 16: Optakt til borgerkrig og krigens parter

Kapitel 17: Invasioner og kampe

Kapitel 18: Slaget om Beirut¹

Borgerkrigen i Libanon blev en storhedstid for den palæstinensiske fedayin-bevægelse, eller med George Habash's ord: "den palæstinensiske revolutions guldalder". Under borgerkrigen samarbejdede den palæstinensiske befrielsesbevægelse, samlet i PLO, med den libanesiske venstrefløj, samlet i LNM, the Lebanese National Movement. Under borgerkrigen blev i praksis demonstreret den panarabisme som især PFLP stod for, nemlig en fælles kamp mellem arabiske brødre og søstre på tværs af kunstige landegrænser – imod en fælles fjende: den libanesiske højrefløj i samarbejde med den zionistiske stat Israel og den vestlige imperialisme.

Israels bombing af Beirut

Kapitel 16

Optakt til borgerkrig og krigens parter

"Alle ingredienserne til en borgerkrig var til stede: de skrigende forskelle mellem det liv som storborgerskabet levede og så det liv som de fattige levede i Sydlibanon, Beka'a-dalen og i Beiruts fattige kvarterer. Det var disse forhold, mere end palæstinenserne tilstedeværelse, der udløste borgerkrigen. Men sandsynligvis blev udbruddet af borgerkrigen fremskyndet af palæstinenserne tilstedeværelse og ikke mindst fedayin-gruppernes samarbejde med den libanesiske venstrefløj der var forenet i alliancen LNM (the Lebanese National Movement). Der var ikke tale om en religionskrig, som hævdede af højrekræfterne. Men om et fællesskab mellem palæstinenserne og Jumblatts LNM og en samtidig dyb kløft mellem libanenserne" (Habash, 2008:136).

Kort fortalt

Libanon kom efter første verdenskrig under fransk kolonistyre. Den franske kolonimagt bidrog til at bringe det maronittiske borgerskab til magten, bl.a. via et konfessionelt system som fordelte magten i landet på de forskellige konfessioner (trosretninger) og favoriserede maronitterne, en gren af den romersk-katolske kirke. Da palæstinensiske flygtninge i titusindvis ankom til Libanon, ændrede de den demografisk-konfessionelle sammensætning af befolkning og skabte stor bekymring hos den maronittiske herskende klasse.

Borgerkrigen i Libanon var udtryk for at det konfessionelle system var i krise. Men der var først og fremmest tale om en klassekamp mellem på den ene side det maronittiske borgerskab i alliance med den tidligere kolonimagt Frankrig, og på den anden arbejderklassen og andre undertrykte befolkningsgrupper der oplevede en stigende undertrykkelse og økonomisk ulighed.

Historisk baggrund

Umiddelbart efter første verdenskrig blev Libanon gjort til fransk mandat på et territorium hvoraf størstedelen under det osmanniske imperium havde hørt til Syrien. Mange mennesker i den nye stat Libanon blev ved med at føle sig som syrere, og det syriske regime betragtede fortsat Libanon som syrisk territorium og nægtede at oprette ambassade i Libanon.

Den franske stat var interesseret i at få skabt en kristen stat midt i 'det muslimske Mellemøsten' og fik indført et konfessionelt politisk system, dvs. et system hvor de forskellige konfessioner fik tildelt magt i forhold til deres størrelse. Da den maronittiske kirke på det tidspunkt var den største, sikrede Frankrig sig at maronitterne fik den dominerende position i samfundet..

Det konfessionelle system

Det konfessionelle system indebærer at alle poster i statens institutioner, herunder militær og parlament, fordeles efter religiøse kriterier. Systemet er baseret på grundloven af 1926 og blev videreført og omfortolket i Den Nationale Pakt af 1943, dvs. da Libanon opnåede formel uafhængighed i forhold til kolonimagten Frankrig.

Omkring 1920 eksisterede der 17 forskellige konfessioner i Libanon (Daher, 2016: 9). Fordelingen af posterne blev foretaget på basis af folketællingen fra 1932 hvor de kristne udgjorde flertallet, nemlig 55 %, og muslimerne 45 % (Race and Class, nr. 4, 1993:328). Omkring 100.000 palæstinensere var kommet til Libanon fra Palæstina efter al-Nakba i 1948 og ændrede dermed den demografiske sammensætning og bidrog til at antallet af sunnimuslimer voksede.

Det konfessionelle system analyseres af Muhammed Kiehli (1976) som *"... en overbygningsform til det eksisterende økonomiske system i Libanon"*. Systemet er *"en tilsløring af klasse modsætningerne mellem de udbytende klasser og de udbyttede klasser, der rekrutteres fra alle konfessioner"* (Kiehli, 1976: 111).

Palæstinenserne i Libanon

Den palæstinensiske fedayin-bevægelse flyttede efter fordrivelsen fra Jordan til Libanon hvor den oprettede nye baser. Ved den libanesiske borgerkrigs udbrud var der 200.000 palæstinensere i Libanon hvoraf halvdelen boede i flygtningelejrene (Daher, 2016: 20).

Situationen i Libanon lignede på mange måder situationen i Jordan. I begge lande var der mange palæstinensiske flygtningelejre, og begge lande grænsede op til Israel. Men Libanon blev aldrig – til forskel fra Jordan – af palæstinenserne betragtet som en del af Palæstina. Og i Libanon var der ikke – til forskel fra Jordan – en stor oprindelig palæstinensisk befolkning. Libanon var til gengæld 'lettere at gå til' end Jordan når det gælder guerillaaktiviteter. Her var ingen stærk stat og militær, men en svag regering som ofte var splittet.

I slutningen af 1960'erne begav fedayin-grupperne Fatah, PFLP og Sai'qa sig op i de øde områder ved Hermon-bjerget i Sydlibanon. Området ligger på den libanesiske side af den sammenfaldende grænse mellem Libanon, Syrien og Israel. Det arabiske navn for området er Arqub, men vestlige journalister døbte det hurtigt 'Fatah-land'. Syriske leverancer til fedayin-grupperne blev leveret ad 'Arafat-stien'. I starten forsøgte de libanesiske myndigheder at ignorere den kraftige palæstinensiske mobilisering, der hurtigt udvidedes til at omfatte lejrene langs kystlinjen og nåede til selve hovedstaden Beirut.

I 1970'ernes begyndelse fik fedayin-grupperne kontrol med flygtningelejrene. Så snart lejrene var blevet 'befriet', nedsatte palæstinenserne råd og komiteer. Disse bestod af lejrens beboere og var udpeget af de forskellige PLO-fraktioner. Det store flertal var tilsluttet en af fraktionerne og deltog i driften af lejrene. Under paraplyen PLO opbyggede palæstinenserne egne institutioner som skoler, virksomheder, hospitaler, børnehaver, kulturelle institutioner osv. (Race and Class, nr. 4, 1983: 332). PLO forsynede palæstinenserne med sygeforsikring, stipendier og socialhjælp. Forsvaret af lejrene stod fedayin-grupperne for.

I Fakhani-distriktet i Beirut havde PLO og fedayin-grupperne deres hovedkvarterer. PFLP havde sin base i Shatila-lejren tæt ved Cola Pladsen. Man kan forskellige steder læse at PFLP og DFLP under borgerkrigen hver havde omkring 1000 fedayiner, mens Fatah havde 8-10.000 og lige så mange soldater. Men nogen officielle tal kendes ikke.

Til forskel fra i Jordan lykkedes det fedayin-grupperne i Libanon at etablere tæt samarbejde med den libanesiske venstrefløj, der var samlet i LNM, the Lebanese National Movement (den libanesiske nationale bevægelse). Den palæstinensisk-libanesiske alliance var baseret på fælles modstand imod Israels besættelsespolitik og den politiske og sociale undertrykkelse af befolkningen i Libanon.

Optakt til borgerkrig

Op gennem 1960'erne og i begyndelsen af 1970'erne blev de statslige libanesiske institutioner i stigende grad ude af stand til at opfylde de behov som den fattige del af befolkningen formulerede. Den nationale pagt, der angiveligt skulle opretholde social ro og skabe social konsensus, blev i stigende grad udfordret af kritiske og oprørske kræfter, repræsenteret af parterne i LNM. Venstrefløjen betragtede den nationale pagt som et semi-feudalt herskerinstrument der primært tilgodeså de få rige maronit-familiers interesser og krævede pagten fjernet (ibid: 333).

I april 1969 kom det i næsten alle større libanesiske byer til demonstrationer og sammenstød mellem befolkningen og libanesiske politi og militær. Under disse kampe blev 30 mennesker dræbt og 100 såret. Gennem udgangsforbud lykkedes det regimet at få midlertidig kontrol med situation.

Samtidig intensiveredes kampen i Sydlibanon mellem de palæstinensiske fedayin-grupper og det israelske militær. Det libanesiske regimes reaktion var at indskrænke palæstinenserne ytrings- og bevægelsesfrihed.

Det libanesiske regime så sig i stigende grad udfordret af en voksende og stadig mere oprørske intern opposition i samarbejde med en stadig mere militant palæstinensisk fedayin-bevægelse. En situation som blev tilspidset gennem den økonomiske krise som ramte Libanon.

Cairo-aftalen – 1969

De stadig hyppigere sammenstød mellem de palæstinensiske fedayiner og det libanesiske regime op gennem 1960'erne førte til en krise der blev forsøgt løst gennem Cairo-aftalen, der midlertidigt satte en stopper for sammenstødene (Race and Class, nr. 4, 1983: 331). Aftalen blev forhandlet mellem den libanesiske stabschef, Emile Boustani, og PLO's Yassir Arafat i Cairo i november 1969 - med den egyptiske præsident Nasser som mægler. Den gav palæstinenserne ret til at udføre væbnede angreb på Israel fra libanesiske territorium og ret til at oprette baser og folkekomiteer i lejrene. Palæstinenserne forpligtede sig til gengæld til at respektere Libanons integritet og sikkerhed og til at samarbejde med myndighederne.

Aftalen var udtryk for et kompromis, men syntes dog mest at være en sejr for PLO som fik tilladelse til at operere militært fra libanesiske jord.

Den libanesiske nationale bevægelse

LNM, the Lebanese National Movement

LNM var en bred venstrefløjskoalition, bestående af et dusin større eller mindre organisationer. Bevægelsen støttede palæstinenserens kamp mod den israelske besættelse, mens dens hovedformål var:

"transformation af det konfessionelt baserede, elitekontrollerede sociale og økonomiske system i Libanon"
(Race and Class, nr. 4, 1983: 355).

Den dominerende kraft i LNM var PSP, the Progressive Socialist Party, - et socialdemokratisk parti ledet af den karismatiske druser Kamal

Jumblatt. Et andet indflydelsesrigt parti var det libanesiske kommunistparti LCP, hvis generalsekretær under borgerkrigen var George Hawi. Hertil kommer andre små panarabiske afdelinger, flere nasseriske og Ba'ath partier (Traboulsi, 2007: 271).

LAA – the Lebanese Arab Army

Lidt inde i borgerkrigen udbrød der mytteri i den libanesiske hær. Den 21. januar 1976 stod Ahmed al-Khatib i spidsen for et mytteri i den libanesiske hær som han og ligesindede anklagede for at støtte maronitterne. Al-Khatib forlod hæren sammen med 1000 militærfolk, både befalingsfolk og menige, og oprettede LAA der fra nu af deltog i kampene på venstrefløjens side og forsynede den med moderne våben (ibid: 69).

Alliancen LNM-PLO

Alliancen LNM-PLO var opbygget omkring en række fælles, om end ikke identiske interesser. PLO's interesser var at føre befrielseskamp mod Israel fra libanesiske territorium. Men samtidig støttede de venstreo-orienterede PLO-fraktioner også libanesernes kamp imod det reaktionære konfessionelle system og maronitternes dominans.

LMM støttede palæstinenserne ret til at angribe Israel fra libanesiske territorium, men havde samtidig en interesse i at benytte fedayin-gruppernes militære styrke til at nå egne mål.

De arabiske regimer havde ingen interesse i LNM's sekulære reformkamp, men havde en vis sympati for palæstinenserne sag og især en interesse i en løsning på "den arabisk-israelske konflikt" som den ofte kaldtes.

Magthaverne i Libanon

Den libanesiske regering

De libanesiske regeringer søgte under borgerkrigen at agere neutralt og pegede i stedet på falangisterne og oberst Haddad (se nedenfor)

som krigens ene part. Reelt var regeringerne uden fast kurs, og Libanon skiftede regering utallige gange under borgerkrigen. Ifølge PFLP spillede det libanesiske regime en reaktionær rolle under borgerkrigen og havde det klare mål at likvidere den palæstinensiske nationale bevægelse og den libanesiske venstrefløj. Som det lød fra PFLP's 4. kongres i 1981:

"Den libanesiske regerings facade som "neutral" bidrager til at vende massernes opmærksomhed væk fra den nationale fjende og klassefjenden og forklare den sociale uro med den palæstinensiske revolution og den libanesiske nationale bevægelse. Her ser vi hvilken farlig rolle staten spiller" (PFLP, 4th Congress, 1981: 161).

Den maronittiske højrefløj

Det maronittiske borgerskab havde gennem de seneste hundrede år spillet en dominerende økonomisk-politisk rolle i det libanesiske samfund. De fik støtte fra Vesten, især fra den tidligere kolonimagt Frankrig. Maronitterne hævder at de ikke er arabiske, men efterkommere af oldtidens fœnikere. Der havde blandt maronitterne fundet en 'zionisering' sted: Maronitterne forbandt sig i stigende grad ideologisk med zionismen idet både jøder og maronitter er minoriteter i fjendtlige arabiske omgivelser (Svend Holm Nielsen, Palæstina-Orientering nr. 3, 1979).

The Lebanese Front

Den libanesiske ekstreme højrefløj var samlet i *The Lebanese Front*, som var blevet dannet i januar 1976, var overvejende maronittisk og domineret af nogle få rige maronittiske familier. Lederen var Bashir Gemayel. Skønt Fronten var blevet dannet som en koalition af flere bevægelser, var den politisk og militært domineret af Falangistpartiet (Race and Class, nr 4, 1983: 329).

Falangistpartiet – Kataeb

Falangistpartiet, også kaldet al-Kataeb, var blevet dannet af Pierre Ge-

mayel. Han var i 1936 på rejse til Hitlers Tyskland og blev meget inspireret af "dette velfungerende samfund" ((ibid: 331). Sønnen Bashir besad ledende poster inden for the Lebanese Front. Falangisterne var modstandere af ændringer i Den nationale Pagt. De var ligeledes modstandere af PLO som de mente truede samfundet med revolution. Derfor skulle PLO smides ud af landet – som det var sket i Jordan. Men frem for alt frygtede falangisterne alliancen mellem PLO og LNM. Det samme gjorde USA, Israel og – uofficielt – de arabiske regimer.

Major Haddad og hans SLA-hær i Sydlibanon

Efter Israels delvise fordrivelse fra Libanon (se næste kapitel) i 1978 overlod Israel kontrollen af det sydlige Libanon til den deserterede oberst Saad Haddad og hans grænsemilits SLA, South Lebanon Army. Da Haddad i 1979 udråbte ministaten 'Frit Libanon', fik han fuld støtte fra Israel, og SLA blev af vestlige diplomater udpeget som en del af Israels grænseforsvar (Sune Persson, 1994: 153)

Islamisterne i Libanon

Amal

Islamisterne i Amal indtog under borgerkrigen skiftende roller, nogle gange som allieret med venstrefløjen, andre gange med højrefløjen.

Amal var blevet oprettet i 1975 og var overvejende shiamuslimsk og pro-syrisk. Lederen var Moussa al-Sadr der var født i Iran. Med udgangspunkt i den diskrimination som shiamuslimerne var udsat for i Libanon forsøgte han at opbygge en bevægelse der kunne konkurrere med den libanesiske venstrefløj der på det tidspunkt havde en vis indflydelse blandt shiitterne (Daher, 2016: 18). Sadr var ikke modstander af det konfessionelle system, men han kritiserede maronitternes illegitime dominans. Og kritiserede dem for at forsømme Beka'a-dalen og Sydlibanon hvor flertallet af shiitterne boede.

I begyndelsen af borgerkrigen fik Amal hjælp fra de palæstinensiske fe-

dayiner til at opbygge Amal militsen der skulle beskytte shiiterne imod falangisterne. Men Amal bekæmpede kun falangisterne, ikke Israel.

Amal deltog - bortset fra en kort periode i starten af borgerkrigen – ikke i LNM. Under borgerkrigen deltog Amal flere gange direkte i kampe på højrefløjens og Syriens side imod den palæstinensiske nationale bevægelse og den libanesiske venstrefløj.

Hizbollah

Hizbollah blev dannet i 1985 på initiativ af den islamiske stat Iran og var en shia-muslimsk bevægelse med fokus på væbnet kamp imod Israel og politisk-økonomisk indflydelse i Libanon. Hizbollahs rolle i borgerkrigen vil ikke blive behandlet her da bevægelsens indtræden i kampen først sker efter PLO's exit fra Libanon i 1982. Der henvises til Joseph Dahers bog om Hizbollah: "Hezbollah – The Political Economy of the Party of God", Pluto Press, 2016.

¹ Borgerkrigens forløb efter 1982, hvor PLO forlader Libanon, vil ikke blive fortalt i denne bog. Der henvises til litteraturlisten, især Traboulsi, 2007 og Race & Class, nr. 4, 1983

Kapitel 17

Borgerkrigen i Libanon – invasioner, kampe og massakrer

Kort fortalt

Borgerkrisen i Libanon varede fra 1975 til 1990. Pladsen tillader ikke at gå i detaljer med krigens mange kampe og våbenhviler. Endsige de mange regeringsskift der fandt sted. I dette kapitel vil fokus være på de vigtigste slag og invasioner.

Efter to års borgerkrig var den libanesiske venstrefløj LNM i samarbejde med den palæstinensiske fedayin-bevægelse tæt på erobring af den politiske magt. Men så skete det 'utænkelige', nemlig at 'det progressive Syrien', normalt palæstinenserne's allierede, i 1976 gik ind i borgerkrigen på falangisternes side. Det ændrede borgerkrigens forløb. To år senere gik Israel ind i Sydlibanon.

Borgerkrigens første fase (1975-1976)

Libanons hovedstad Beirut var under borgerkrigen opdelt i to krigszoner, adskilt af en såkaldt grøn linje. I vest boede de fattige libanesere og de fleste palæstinensiske flygtninge. I øst boede de rige, kristne maronitter og et mindretal af palæstinenserne.

George Habash fortæller om de palæstinensiske flygtningelejres placering:

"Beirut og omegn var centrum for borgerkrigen. Hovedstaden var delt i to. I øst boede flertallet af de kristne, i vest boede muslimerne. Hvad angår de palæstinensiske flygtninge, der var ankommet efter 1948, havde de fordelt sig uden hensyntagen til religion. Øst for Beirut var der fx oprettet to lejre. Dbaye lejren omfattede kristne palæstinensere som var mål for angreb fra de kristne libanesiske

falangister uden hensyntagen til deres religiøse tilhørsforhold (...). Og så var der den større Tal al-Za'atar lejr med ca. 30.000 indbyggere, både kristne og muslimer, som også blev hårdt angrebet" (Habash, 2008: 137 ff).

Den 13. april 1975 fandt den begivenhed sted som antændte borgerkrigen. En bus med palæstinensere og libanesere kørte gennem det kristne kvarter Ain el-Roumaneh (granatæblekilden) i Østbeirut da den blev udsat for et attentat. Bussen var på vej hjem til flygtningelejren Tal al-Za'atar efter en demonstration i Shatila-lejren, arrangeret af Afvisningsfronten, der omfattede PLO's venstrefløj. Alle 28 passagerer blev dræbt.

Straks efter attentatet eksploderede hele området omkring Tal al-Za'atar og Dekwaneh i voldsomme kampe. Lederen af den libanesiske venstrefløj, LNM¹, Kamal Jumblatt, anklagede den falangistiske milits al-Kataeb for - i samarbejde med det berygtede libanesiske efterretningsorgan *Deuxieme Bureau*, at stå stod bag angrebet. (Cobban, 1984: 126). Falangisterne gik efter "de onde fedayiner", altså de revolutionære kræfter i Afvisningsfronten, men endnu ikke efter "de gode fedayiner", dvs. de moderate kræfter i Fatah. Den 26. april opfordrede LNM til boykot af enhver forbindelse til Falangistpartiet al-Kataeb i håb om at få partiet sat uden for politisk indflydelse. Dette blev indledningen til et parlamentarisk kaos hvor ministre trak sig, nye kom til, og den ene regering afløste den anden².

Den 1. juli 1975 blev en våbenhvileaftale indgået mellem PLO's Yassir Arafat og den libanesiske hær – med tilstedeværelse af den syriske udenrigsminister (ibid: 128). Våbenhvilen bragte fred og ro til Beirut de næste to måneder, dvs. indtil september 1975. Men den libanesiske venstrefløj og palæstinenserne brugte våbenhvilen til at opruste, ingen af dem havde fået gennemført deres krav.

PFLP's principper for deltagelse i borgerkrigen

PFLP forstod hurtigt at der ville blive tale om en langvarig krig og udarbejdede fem punkter som skulle udgøre den røde tråd for PFLP's ageren i borgerkrigen:

LNM skal være frontorganisation i borgerkrigen og have den dominerende indflydelse på spørgsmål vedrørende Libanon.

PFLP skal gøre sit yderste for at eliminere borgerkrigens konfessionelle karakter.

PFLP skal gøre alt for at forhindre en syrisk intervention i borgerkrigen, men kan godt acceptere at Damaskus spiller en mæglerrolle.

PFLP skal opretholde sin militære tilstedeværelse i Sydlibanon og fortsætte kampen mod Israel.

PFLP skal beskytte lejrenes beboere og forsøge at inddrage dem i modstandskampen og i LMN (ibid: 134).

Det er tydeligt at disse principper bygger på de smertefulde erfaringer fra Sorte September i Jordan hvor fedayin-bevægelsen, herunder PFLP, undlod at satse på samarbejde med den jordanske venstrefløj og i overmod udbasunerede paroler om at overtage magten i Jordan – uden hensyn til den jordanske befolkning som de dermed fik vendt imod sig.

Alliancen LNM- PLO

Op til borgerkrigens udbrud havde et voksende samarbejde fundet mellem LNM og de venstreorienterede fedayin-grupper som var med i Afvisningsfronten, herunder PFLP, mens Arafats borgerlige Fatah indtil videre holdt sig ude. Alliancen var til fordel for begge parter: den styrkede palæstinenserne kamp mod Israel, og den styrkede den libanesiske venstrefløjs kamp for reformer. Men Habash understregede at selvom den libanesiske venstrefløj og palæstinenserne ofte havde sam-

menfaldende interesser og gavnede hinandens sag, så *"var vores hovedprioritet forsvaret af den palæstinensiske sag, og vi så frem for alt i den libanesiske nationale bevægelse en støtte til vores kamp"* (Habash, 2008:136).

Fra august 1975 var kampene i gang igen, både inden for og uden for Beirut. Palæstinenserne deltog i borgerkrigen på venstrefløjens side tippede magtbalancen mod venstre med den konsekvens at alliancen LNM-PLO i foråret 1976 kontrollerede 80 % af Libanons territorium (Traboulsi, 2007: 194).

De kristne maronitter frygtede at miste kontrol med 'hjemlandet' i Mont Liban. Mens mange maronitter hidtil havde sat spørgsmålstegn ved falangistpartiet Kataebs brutale ageren, rettedes deres håb nu til samme Kataeb. De indså at de ikke kunne forvente effektiv hjælp fra det svage libanesiske militær. Også syrerne var indstillet på at stoppe LNM's offensiv (Cobban, 1984: 139). Syrerne havde allerede mange pro-syriske enheder inden for både LNM og den palæstinensiske fedayin-bevægelse. Bl.a. var de to fedayin-grupper PFLP-GC og Sai'qa tæt knyttet til det syriske regime.

Den kommende periode var præget af optrapning af krigen og voldsomme kampe, afbrudt af en række ineffektive våbenhviler og en lang række mæglingsforsøg fra libanesiske, syriske, og anden arabisk side (Rahbek, 2000: 211). Men de mange våbenhviler brød sammen, og kampen mellem højrefløj og venstrefløj/palæstinenserne fortsatte. Nu med centrum i en række flygtningelejre i og omkring Beirut.

Kampen om lejrene og dannelsen af LAA, the Lebanese Arab Army

Den 14. januar 1976 lykkedes det en kristen falangist milits at storme den lille flygtningelejr Dbayeh nordøst for Beirut. Fem dage senere blev det fattige kvarter Karantina tæt ved Beirut havn indtaget og indbyggerne fordrevet til Vestbeirut. Endvidere blev lejrene Tal al-Za'atar og Jisr al-Basha blokeret af de kristne militser i de første dage af januar

1976, hvilket blev indledningen til kampen om lejrene frem til sensommeren 1976 (Cobban, 1984: 68).

Det var falangisternes erobring af Dbaye og Karantina som udløste mytteri i den officielle libanesiske hær, der talte 14.000 enheder. En officer ved navn Ahmed al-Khatib anklagede den libanesiske hær med den maronittisk dominerede ledelse for illegalt at have interveneret og støttet højrefløjen da denne angreb Dbaye og Karantina. Den 21.januar 1976 stod Ahmed al-Khatib i spidsen for et mytteri i hæren, som han forlod sammen med ca.1000 militærfolk, både befalingsfolk og menige, og oprettede LAA, The Lebanese Arab Army, der fra nu af deltog i kampene på venstrefløjens side og forsynede den med moderne våben. (ibid: 69 ff). Slagene om Dbaye og Karantina var et forvarsel om belejringen af Tal al-Za'atar og Jisr al-Pasha.

Fatah går ind i kampen

Det var kampene om lejrene som fik Fatah effektivt med i kampen. Fatah kunne ikke i længden holde sig ude af kampene når lejrene, hvor bevægelsen traditionelt havde sin vigtigste opbakning, en efter en blev belejret og erobret af den libanesiske højrefløj. Fatah-ledelsen sendte i slutningen af januar 1976 godt 8.000 veltrænede fedayiner fra Sydlibanon nordpå og nogle af dem ind i Beirut. Fra det tidspunkt og frem til sommeren 1982 var Fatahs skæbne tæt forbundet med LNM's – på trods af Fatahs princip om ikke at blande sig i andre arabiske landes interne forhold!

Syrien invaderer Libanon (1976)

Hafez al-Asad, Syriens præsident, der tidligere havde støttet den libanesiske venstrefløj og de palæstinensiske fedayiner ved at tillade våbentransport over grænsen fra Syrien til Libanon, så med ængstelse på udviklingen i Libanon, hvor et systemskifte måske stod for døren. Hans strategiske vision var et Storsyrien under hans ledelse bestående af tre stater og fire folk: Syrien, Libanon, Jordan og palæstinenserne (Tra-

boulsi, 2007: 194). Et demokratisk sekulært Libanon kunne true Asads stormagtsdrømme. Hertil kommer at Asad frygtede en deling af Libanon hvad kræfter blandt maronitterne overvejede. Mens Henry Kissinger, daværende sikkerhedsrådgiver for USA's regering, over for Kamal Jumblatt havde forsikret at USA var negativt indstillet over for en syrisk invasion i Libanon (Abu lyad, 1980: 244), så forhandlede Syrien, USA og falangisterne i Damaskus om en kommende syrisk invasion.

Den 18. marts 1976 fortalte præsident Asad til USA's ambassadør i Damaskus at Syrien havde besluttet at "række en hjælpende hånd til vores brødre" – underforstået maronitterne i Den Libanesiske Front. (Tra-boulsi, 2007:195). Ved en demonstration i Damaskus den 12. april 1976 til ære for Ba'ath partiet holdt præsident Asad en tale hvor han kritiserede både PLO og LNM og kaldte deres ledere for "*kriminelle som køber og sælger politik og revolution*" og annoncerede at Syrien havde til hensigt at intervenere i Libanon "*for at forsvare enhver undertrykt person mod enhver undertrykker*" (ibid: 197). Den daværende libanesiske præsident Frangieh og den maronittiske ledelse af The Lebanese Front modtog med jubel meddelelsen om Syriens invasion (Cobban, 1984: 137).

Allerede den 9. april 1976 var enheder fra den pro-syriske fraktion al-Sa'iq'a og tropper fra den ordinære syriske hær gået ind i Libanon. Den 21. april annoncerede Israel sin offentlige anerkendelse af den syriske invasion, men understregede at enhver syrisk overskridelse af 'den røde linje' ved Litani-floden i Sydlibanon ville blive betragtet som en terrortrussel. USA's udenrigsminister Kissinger var begejstret. Han noterede i sine dagbøger at det Syrien, som havde kæmpet for PLO's deltagelse i Geneve-konferencen, nu var aktiv i bekæmpelsen af PLO eller forholdt sig passivt, mens de kristne militser angreb de palæstinensiske flygtningelejre (Traboulsi, 2007: 197 ff).

Sovjetunionen, Syriens vigtigste allierede, kritiserede Syrien for at gå imod palæstinenserne, og det moderate Egypten under den provestlige præsident Sadat støttede for en gangs skyld 'de radikale palæstinensiske kræfter'. I juni 1976 havde Syrien 15.000 militære enheder i Libanon som kæmpede sammen med den libanesiske højrefløj.

Den syriske invasion betød at palæstinenserne mistede en allieret i kampen mod Israel, men den forhindrede samtidig en mulig omvæltning af de politiske magtforhold i Libanon og tjente dermed både Syriens og USA's interesser:

"Det stod klart at de syriske troppers intervention i Libanon tjente til at forhindre at Libanon blev omdannet til et demokratisk land der støttede den palæstinensiske revolution (...). Uden Syriens intervention havde vi vundet kampen, og Jumblatt var blevet sat i spidsen for Libanon (...). Jeg siger jer at det var i USA's interesse at få gjort en ende på denne situation eftersom en alliance mellem den libanesiske venstrefløj og palæstinenserne kunne føre til en omvæltning af styrkeforholdene i Libanon" (Habash, 2008: 141).

Det varede ikke længe inden der opstod modsætninger mellem den libanesiske højrefløj og dens syriske allierede hvilket førte til væbnede sammenstød. Syrien turde, når det kom til stykket, ikke over længere tid distancere sig fra sine palæstinensiske og libanesiske naboer (Trauboulsi, 2007: 215). Falangisterne styrkede herefter alliancen med Israel.

I 1978 blev George Habash inviteret til Damaskus hvor PFLP blev tilbudt kontorer, træningsfaciliteter osv. – i et syrisk forsøg på at genoprette forbindelsen til den palæstinensiske venstrefløj. PFLP svarede tøvende ja tak. Den egyptiske præsident Sadats besøg i Jerusalem 1977 bidrog til at forlige de splittede arabiske kræfter imod det forræderiske Egypten (Habash, 2008: 282).

The Joint Forces dannes (1976)

Mens de syriske tropper rykkede frem over Beka'a-dalen, dannede PLO, LNM og LLA, the Lebanese Arab Army, i juni 1976 en fælles militær kommando: '*The Joint Forces*' (egl. The Unified Military Command Joint Forces), hvis formål her og nu var at stoppe syrerne (Cobban, 1984: 72).

The Joint Forces foretog flere vellykkede angreb på de syriske enheder og på de palæstinensiske pro-syriske fraktioner Sa'iqa og PFLP-GC. Sidstnævnte havde svært ved at forsvare at Syrien nu samarbejdede med de fascistiske falangistkræfter. Mange fedayiner forlod dem og gik over til The Joint Forces.

For PFLP var det en vanskelig situation. På den ene side ønskede PFLP ikke en konfrontation med Syrien som man traditionelt betragtede som allieret i kampen mod zionismen, på den anden side var der ikke andet at gøre end at stille sig skulder ved skulder med LMN i en situation hvor lejrene var truet (Habash, 2008: 141).

Syriens invasion og styrkelsen af den libanesiske højrefløj skabte debat blandt fedayinerne om hvor vidt man skulle trække sig tilbage. Palæstinenserne havde ikke glemt erfaringerne fra Sorte September i Jordan hvor hundredvis af palæstinensiske fedayiner var blevet dræbt. Men for PFLP var det vigtigt at fortsætte kampen. Det blev til en langvarig kamp om de palæstinensiske flygtningelejre i det østlige Beirut hen over sommeren 1976.

Massakren i Tal al-Za'atar lejren 1976

I Tal al-Za'atar lejrens slum (Tal al-Za'atar = timian højen) var mere end 30.000 mennesker klumpet sammen, fortrinsvis palæstinensere, men også fattige shiitiske libanesere fra Sydlibanon. Siden Cairo-aftalen i 1969 var lejrens sikkerhed i hænderne på PLO. Da fedayinerne ankom efter fordrivelsen fra Jordan, blev de hjerteligt modtaget, og tusindvis af lejrens indbyggere meldte sig til fedayin-grupperne. Lejren bredte

sig på et stadig større område i takt med stadig flere menneskers ankomst og kom i konflikt med det maronittiske flertal i forstaden Dekwaneh i det østlige Beirut hvor lejren var beliggende.

Som allerede nævnt var lejrene Jisr al-Pasha og Tal al-Zaatar i januar 1976 blevet belejret af falangisterne og andre højreorienterede militser. Mens Jisr al-Pasha faldt i starten af juni, fortsatte belejringen af og kampen om Tal al-Za'atar hen over sommeren. Falangisterne bombarderede lejren, lukkede for el og vand, udsultede og terroriserede lejrens beboere, mens syrerne beskyttede de falangistiske aggressorer.

George Habash skrev i sin dagbog, onsdag den 7. juni 1976:

"Flygtningelejren Jisr al-Pasha faldt i går. Her til morgen føler jeg en tristhed ved at tænke på børnene, kvinderne og de gamle i denne lejr (...). Her til morgen har man lukket for vandet der hvor vi bor hvilket øger min smerte. Jeg tænker på alle de vanskeligheder som disse flygtninge, på vej til en ny eksodus, må gennemgå. Jeg frygter at Jisr al-Pasha markerer begyndelsen til en række nederlag, det ene efter det andet (...). Ved dagens møde i vores partiledelse sagde jeg til kammeraterne at vi ikke skulle overgive os. Jeg spurgte Abu Ahmed (PFLP's militære leder, red.) hvad hans militære plan gik ud på i denne her nye situation. Hans plan består i at trække vores styrker ned fra bjergene og til Tal al-Za'atar, en plan som ifølge ham vil kunne ændre situationen.." (Habash, 2008: 143).

Den 12. august blev det afgørende falangistangreb sat ind, og lejren faldt. Ved Røde Kors' indgriben blev lejrens beboere samme dag givet frit lejde til at evakuere lejren. Næsten alle mænd og drenge blev henrettet ved udgangen (Rahbek, 2000: 212 ff). Der blev begået massakrer som trodser enhver beskrivelse. I alt blev omtrent 3.000 mennesker slået ihjel.

Camille Chamoun, tidligere præsident, hvis kristne milits deltog i mas-sakren, udtalte: *"Jeg vil indgå en pagt med selve djævelen for at slippe af med palæstinenserne"*. Palæstinensiske fedayiner gennemførte vold-somme hævn tog som George Habash i sine erindringer beklager:

"I betragtning af den vold, de var blevet udsat for, var det naturligt at palæstinenserne og de nationale liba-nesiske styrker reagerede. Det gjorde de fx gennem sla-get ved Damour, men også andre angreb fandt sted i Beiruts handelskvarterer, bazarerne, i Karantina og andre kvarterer domineret af falangisterne (...). Grusom-hederne blev ikke kun begået af falangisterne, men også af de libanesiske nationale styrker og den palæstinensi-ske modstandsbevægelse, der selv begik mange volds-handlinger og dermed skadede revolutionen" (Habash, 2000: 139).

I Damour-slaget, som omtales i ovenstående citat, blev ca. 20 falan-gistsoldater og flere hundrede maronitter dræbt af LNM og de palæ-stinensiske fedayiner.

ADF, en 'fredsbevarende styrke' oprettes, 1976

På et arabisk mini-topmøde i Riyadh, Saudi Arabien, den 21. oktober 1976, blev en våbenhvile indgået, og det blev besluttet at oprette en arabisk fredsbevarende styrke, som blev døbt ADF, the *Arab Deterrent Forces* (*De arabiske afskrækkende styrker*). I ADF indgik de syriske trop-per der allerede var til stede i landet, hvortil kommer en rent symbolsk deltagelse af få enheder fra andre arabiske lande. ADF skulle sørge for ro i landet. Denne legitimering af de syriske troppers tilstedeværelse i landet blev bekræftet på det 8. arabiske topmøde i Cairo nogle dage senere (Traboulsi, 2007: 201). Cairo-topmødet gav hermed *de fakto* Sy-rien mandat til at udøve kontrol med Libanon. De syriske tropper for-blev i Libanon indtil begyndelsen af det nye århundrede, hvor de blev tvunget til at forlade landet.

Kamal Jumblatt dræbes (1977)

Lederen af LNM, Kamal Jumblatt, blev den 16. marts 1977 lokket i baghold i Shouf bjergene og myrdet. De fleste var overbeviste om at det var det syriske regime der stod bag. LNM kom i svære vanskeligheder uden sin karismatiske leder.

I slutningen af 1977, efter 19 måneders kamp, var venstrefløjen og palæstinenserne alvorligt svækket. Borgerkrigen havde på det tidspunkt kostet mellem 20.000 og 30.000 mennesker livet, og mere end en halv million var blevet fordrevet fra deres hjem.

Israel invaderer Libanon, 1978

I årene op til borgerkrigen havde Israel adskillige gange overskredet grænsen mellem Israel og Sydlibanon og rettet angreb mod de palæstinensiske guerillabaser i området. Under borgerkrigen blev grænsen åbnet for de kristne militser der modtog våbenhjælp og militær træning fra Israel, og regulære israelske tropper intervererede på falangisternes side imod den palæstinensiske nationale bevægelse og den libanesiske venstrefløj (Internationalt Forum, Blad for international solidaritet, nr. 3, 1978).

Den 14. marts 1978 gik den israelske hær med 20.000 – 30.000 soldater ind i Sydlibanon, bl.a. i det område der er kendt som Fatah-land, og som var kontrolleret af PLO. De israelske styrker fortsatte nordpå til Litani-floden, hvis vand man var interesseret i. Operationen blev kaldt 'Litani-operationen' og havde det officielle mål at hævne et nyligt Fatah-angreb på civile inde i Israel og samtidig skabe en israelsk sikkerhedszone på den libanesiske side af grænsen.

Mange palæstinensiske fedayiner blev dræbt, tusindvis af huse ødelagt, og de fleste PLO-installationer systematisk destrueret. Det lykkedes Israel at besætte en seks miles (10 km) bred zone på den libanesiske side af grænsen. Litani-operationen bredte sig helt op til Beirut og indebar israelsk bombning af Beiruts forstæder og bombning af landsbyen Da-

mour 15 km syd for Beirut. Tre måneder senere, den 13. juni, trak Israel sig ud.

Den israelske invasion i Libanon hang sammen med *"staten Israels ubrydelige alliance med USA"* (Internationalt Forums blad, nr. 3, 1978). Strategisk forfulgte USA og Israel samme mål i Mellemøsten, nemlig *"nedkæmpelsen af alle progressive og antiimperialistiske kræfter i området"* (ibid). USA forsynede ikke kun Israel med mia. af dollars, men også med store våbenforsyninger. Derfor reagerede USA kun tøvende da Israel invaderede Libanon og udtalte sig i bløde vendinger om at Israel burde trække sig tilbage og overlade det til FN at forhindre de palæstinensiske styrker i at angribe Israel. Samtidig var USA opmærksom på at køre lidt lempeligt frem for ikke at forstyrre de igangværende fredsforhandlinger med Egypten.

Invasionen var ikke en ubetinget israelsk sejr. For det første blev operationen. der skulle sørge for 'sikre grænser', ikke så smertefri som Israel havde regnet med, og for det andet lykkedes det ikke Israel at sætte PLO ud af spillet i Sydlibanon.

Militært set betød invasionen at myten om den israelske hærs uovervindelig led et knæk. Den palæstinensiske guerillataktik viste sig i stand til at operere effektivt imod en fjende der både hvad angår militært udstyr og personel var overlegent. Israel måtte kæmpe otte dage og blev påført alvorlige tab.

Israels invasion blev fordømt fra mange sider og taget op i FN. Den 19. marts vedtoges FN-resolution 425 som påbød Israel øjeblikkelig tilbagetrækning fra libanesisk territorium. Der blev dannet en ny FN-styrke som blev sendt til Sydlibanon. Den blev kaldt UNIFIL, the United Nation Interim Forces in Lebanon, og dens opgaver gik ud på at *"sikre tilbagetrækningen af israelske styrker, genoprette international fred og sikkerhed og støtte Libanons regering i at vende tilbage til udøvelse af effektiv myndighed i området"* (Cobban, 1984: 95). Arafats accept af UNIFIL-aftalen og dermed våbenhvilen vakte kritik internt i PLO.

Major Haddad og hans SLA-hær

Efter 1978 overlod Israel kontrollen af Sydlibanon til den deserterede libanesiske oberst Saad Haddad og hans grænsemilitis SLA, *The South Lebanon Army*. Da Haddad i 1979 udråbte ministaten "Frit Libanon" fik han fuld støtte til sit projekt af Israel, og SLA blev af vestlige diplomater udpeget som en del af Israels grænseforsvar (Persson, 1994: 153)

PLO i Sydlibanon var blevet svækket, fedayinernes bevægelsesfrihed indskrænket da store områder nu var under FN's eller Haddads kontrol. Til gengæld havde PLO i og uden for den arabiske verden vundet stor sympati for sin modige kamp mod den israelske invasionsstyrke.

Shiaerne i Syd: fra allierede til fjender

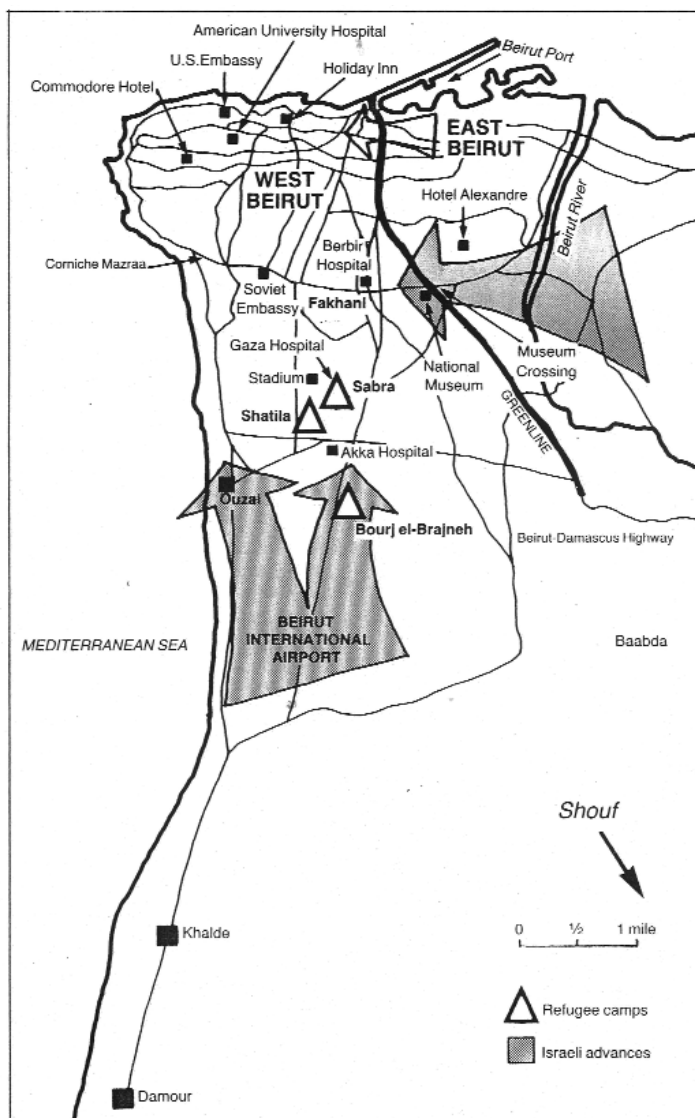
De mange kampe i Sydlibanon var gået hårdt ud over landsbyboerne, hvoraf mange var shiitter. De havde i begyndelsen af borgerkrigen vist sympati for PLO og LNM, men dette ændrede sig gradvist til vrede mod palæstinenserne som de gjorde ansvarlige for de tab de led når de rammes af krigens slag. Tusindvis af fattige shiitter flygtede under Israels invasion til Beirut hvor de bosatte sig i hovedstadens slumkvarterer.

Fra begyndelsen af 1981 begyndte shiitter i Sydlibanon at samarbejde med major Haddad, Israels stråmand. Senere kom det til direkte kampe mellem shiitterne og palæstinenserne i lejrene i Beirut.

---

¹ *The Lebanese National Movement*

² Hvis man vil følge den parlamentariske udvikling under borgerkrigen i Libanon, kan bogen "A History of Modern Lebanon" af Fawwaz Traboulsi, 2007, anbefales.

Beirut by (Race & Class, no 4, 1983)

Kapitel 18

Slaget om Beirut - 1982

Beiruts særlige sjæl:

"Beirut har en slags sjæl, en særlig kvalitet, som kun kan ødelægges ved at ødelægge selve byen. Jeg siger Beirut og ikke Vestbeirut fordi den østlige del af hovedstaden aldrig er blevet set som 'el balad' – byen. El Balad er her, og det er her man finder denne helt specielle sjæl som gør byen til det den er" (Selim Nassib, Race & Class, nr. 4, 1983: 361).

PFLP om erfaringerne fra slaget om Beirut:

"Erfaringerne fra Beirut bekræfter PFLP's synspunkt: at den palæstinensiske revolution er en del af den arabiske nationale befrielsesbevægelse og den arabiske revolution" (DP nr. 1, 1984).

Kort fortalt

Hen over sommeren 1982 kæmpede den palæstinensiske fedayin-bevægelse sammen med den libanesiske venstrefløj imod de israelske troppers belejring. Trods israelsk militær overlegenhed lykkedes det de palæstinensiske og libanesiske modstandskræfter at forsvare Beirut i hele 88 dage. Israels formål med invasionen var at fordrive PLO fra Libanon. Da PLO omsider gav op og accepterede en evakueringsplan – Habib-planen – var lejrene og befolkningen slidt ned og tabene af menneskeliv enorme. Fra 21. august til 1. september fandt evakueringen sted. PLO flyttede sit hovedkvarter til Tunis, mens PFLP, DFLP og andre fedayin-grupper rykkede deres hovedkvarter til Damaskus i Syrien. Trods internationale løfter om beskyttelse af lejrene i Beirut foretog libanesiske kristne falangister i midten af september en grufuld massakre på lejrene Sabra og Shatila, støttet af israelske kræfter med Ariel Sharon i spidsen.

Israelske styrker invaderer Beirut

Den 5. juni 1982, præcist på 15-års dagen for udbruddet af junikrigen 1967, gik israelske styrker ind i Libanon. Israels militære overlegenhed og den hast hvormed tropperne banede sig vej gennem landet på vej mod hovedstaden fik mange til at tro at slaget om Beirut blot ville vare en dag eller to. Til overraskelse for mange, og ikke mindst Israel og USA, lykkedes det de palæstinensiske og libanesiske modstandskræfter at forsvare Beirut i 88 dage. Ifølge den israelske premierminister Begin var formålet med invasionen, der gik under navnet 'Operation Peace in Galilea'¹ at presse 'PLO-terroristerne' tilbage til en afstand af 40 km nord for grænsen - *"... så at alle vores civile i Galilea-regionen kan være fri for den permanente trussel mod deres liv"* (Persson, 1994: 154).

Den 13. juni begyndte 70 dages intensivt israelsk bombardement af Vestbeirut. Bl.a. blev alle offentligt kendte PLO-baser i byen bombet. Israel anvendte internationalt forbudte våben som fosforbomber, klyngebomber og fragmentationsbomber (Race & Class, nr. 4, 1983:391). De bombede tæt befolkede byområder hvor *"millioner af højt eksplosive stoffer blev kastet på et område på ca. 15 kvadratkilometer beboet af ca. en halv million – i en periode på over otte uger"*.

Generelt skelnede Israel ikke mellem civile og militante, men hvor det var muligt, skelnede de mellem libanesere og palæstinensere. Når det drejede sig om angreb på hospitaler, skoler, industrielle og kommercielle virksomheder, var ofrene "all inclusive". Her ramte man både civile og militante og både palæstinensere og libanesere.

Men der hvor palæstinenserne var synligt adskilt fra libanesere som i boligområder og steder som lejrene Ain al-Hilweh, Bourj al-Barajneh, Sabra og Shatila "... blev der bulldozet til grunden, hen over døde og sårede" (ibid: 352).

Palæstinenserne forsvarer Beirut

"At forsvare Beirut mod de fremrykkende israelske styrkers nedslagt-

ning var en militær og politisk bedrift" (Sami J. Al-Banna, ibid: 391).

Bedriften bestod i at den militært og økonomisk svagere stillede befolkning i Vestbeirut, støttet og forsvaret af dårligt udrustede fedayiner, besluttede sig for at kæmpe i stedet for at flygte eller overgive sig. De kæmpede de næste to måneder og satte rekord i udholdenhed når det gælder israelsk-palæstinensisk krig. Jævnfør junikrigen 1967 der kun varede seks dage.

Israel rådede over ca. 50.000 tropper i og omkring Beirut og over 1000 tanks, hvortil kommer yderligere 35.000 tropper i en afstand af en halv times transport fra Beirut (ibid: 391). Israel forsøgte gentagne gange at indtage Beirut, men måtte gang på gang opgive på grund af befolkningens overraskende stærke modstand.

Modstandskræfterne udgjordes af ca. 20.000 fighters, heraf ca. 8.000 såkaldt irregulære, dvs. civile som deltog i forsvaret af Beirut gennem folkekomiteer, folkemilitser osv. Våbnene var overvejende kalashnikov og granater. Objektivt set var våbenstyrkeforholdet mellem de to parter som 1:5000 (ibid, 392).

De af Israel belejrede områder omfattede: Selve Vestbeirut og de sydlige forstæder (Bourj al-Barajneh, Sheia, Hal al-Sulum, Al-Lailaki, Beir Hassan, lufthavnsområdet, Sultan Ibrahim, Sabra, Shatila, Harat Huriak, Al-Goubari, og Tarik al-Judida (ibid: 393). Disse områder var af modstandskræfterne inddelt i otte autonome sektorer, hver med sin egen militære forsvarskommando. Disse otte militære kommandoer refererede til en central militærkommando.

Der blev dannet sikkerhedskomiteer, helbredskomiteer og huskomiteer som tog sig af de sårede og af de mange der flygtede ind til Beirut og manglede mad, logi og andre fornødenheder. Det strømmede til med aktivister fra Mellemøsten og fra hele verden der ville støtte palæstinenserne. Fx vendte mange palæstinensere, der studerede i de østeuropæiske lande, tilbage for at kæmpe.

PFLP: Vi vil kæmpe som var det Stalingrad

George Habash, PFLP's generalsekretær, havde sit kontor i en bunker i Beirut. Hver morgen tog han ud til fronten og inspirerede 'sine' fedayi-ner for at sikre sig at moralen var høj. Derpå vendte han tilbage til frontens hovedkontor hvor han diskutererede strategi og taktik med kammeraterne og tjekkede telegrammer ude fra den store verden. Hver dag ved frokosttid havde Habash møde med frontens ledelse, og om aftenen med lederne af de forskellige PLO-fraktioner (Habash, 2008: 169). Under den 88 dage lange belejring af Beirut skiftede Habash af sikkerhedsgrunde jævnligt opholdssted.

Før udskibningen fra Beirut (se nedenfor) var der inden for PLO to holdninger til hvordan belejringen af Beirut skulle tackles. Den ene holdning blev repræsenteret af PLO-ledelsen der stolede på hjælpen fra de arabiske lande. Arafat bøn-faldt de arabiske regimer om at afholde et arabisk topmøde i håb om at de ville komme palæstinenserne til hjælp. Der blev ikke afholdt noget topmøde, og de arabiske lande kom ikke palæstinenserne til hjælp!

Egypten havde med indgåelsen af i Camp David-aftalen i 1978 valgt side, nemlig den vestlige imperialisme. Irak havde travlt med sin krig mod Iran; Jordan stod på USA's og dermed Israels side. Kun Syrien ville have kunnet yde støtte til palæstinenserne's forsvar af Beirut, de rådede over ca. 30.000 'fredsstyrker' i Libanon, og dets territorium i Golan var besat af Israel. Men det stod hurtigt klart at Syrien ikke havde tænkt sig at komme palæstinenserne til undsætning.

Den anden linje blev repræsenteret af PLO's venstrefløj med PFLP i spidsen. Den havde ingen forhåbninger til de arabiske regimer, og slet ikke til USA, men satsede på samarbejdet med den libanesiske venstrefløj. George Habash opremser her det dilemma som venstrefløjen befandt sig i under belejringen af Beirut:

"Vi stod over for et historisk valg: underkaste os og trække os tilbage -

eller forsvare revolutionen indtil vores ledeses og guerillakæmpers sidste blodsdråbe (...). Jeg sammenkaldte pressen og understregede hvor livsvigtigt det var med vores forsvar af Beirut, som vi ville omdanne til Stalingrad² takket være samarbejdet med vores kammerater i LMN som jeg havde tilkaldt" (Habash, 2008: 168).

Mens der var nogenlunde enighed om den militante linje i begyndelsen af kampen, holdt denne enighed ikke hen over sommeren, hvor både de libanesiske og palæstinensiske modstandskræfter blev stærkt svækket.

Kampene intensiveres

Bombardementerne af Beirut blev i slutningen af august intensiveret, og Israels forsvarsminister Ariel Sharon beordrede uafbrudt bombardement til lands, til vands og fra luften. Nogle få dage senere gik israelerne ind i den sydøstlige del af Beirut og omringede den store palæstinensiske flygtningelejr Bourj al-Barajneh og besatte Beirut lufthavn (Rahbek, 2000: 231 ff).

På det tidspunkt havde der i over en måned været lukket for vand og el, i 40 graders fugtig varme, hospitaler manglede udstyr, affald hobede sig op. Det samme gjorde fortvivlelsen over de mange mistede liv. Fra den 5. juni til den 31. august kostede krigen ifølge libanesiske politi 19.085 mennesker livet og over 30.000 sårede (Persson, 1984: 156).

Habibs evakueringsplan - august 1982

Den 26. juni vedtog FN's sikkerhedsråd en resolution der krævede de israelske troppers øjeblikkelige tilbagetrækning til en afstand af 10 km fra byens centrum - som et første skridt i Israels tilbagetrækning fra Libanon. Samtidig krævede sikkerhedsrådet at de palæstinensiske væbnede styrker skulle trække sig tilbage til de eksisterende lejre. Præsident Reagan sendte Philip Habib afsted for at forhandle ro og orden i Beirut.

Mens kampen om Beirut fortsatte, førtes forhandlinger mellem Philip Habib og den libanesiske regering om en våbenhvile og evakuering af PLO og syriske tropper fra Beirut. Israel godkendte den 19. august Habib-planen.

Habib-aftalen indebar evakuering af 11.000 palæstinensiske fedayiner og PLO-officials og nedrivning af PLO's kontorer og infrastruktur. Evakueringen skulle overvåges af en international styrke, MNF (Multi National Force) med enheder fra Frankrig, USA og Italien. De skulle rømme landet senest 30 dage efter deres ankomst til Beirut. Aftalen indebar også skriftlige garantier for lejrbeboernes sikkerhed (Rahbek, 2000: 232 ff). Efter pres fra PFLP blev det godkendt at fedayinerne kunne tage deres våben med sig.

De lande der skulle modtage de udsendte fedayiner skulle være Syrien, Jordan, Yemen, Sudan, Somalia, Algeriet og først og fremmest Tunesien hvor PLO skulle have sit hovedsæde (ibid: 232).

Fedayinerne forlader Beirut

Evakueringsoperationen fandt sted i perioden 21. august-1. september 1982. Om formiddagen den 21. august blev evakueringen af PLO fra Beirut indledt. USA-marinesoldater, franske helikoptere og italienske tropper var mødt op om morgenen og havde fordelt sig over området ved havnen for at sikre en fredelig og sikker evakuering.

Kl. 10.20 begyndte PLO-fedayinerne at forlade deres baser i Fakhani-kvarteret i Vestbeirut og gik om bord i seks USA-fremstillede lastbiler på deres sidste tur gennem den ødelagte by, der nu var omringet af israelske væbnede styrker (Livingstone og Halevy, 1990: 262 ff).

Fedayinerne var iklædt kampuniformer og bar AK-47 rifler. Tusindvis af palæstinensere – de fleste fra flygtningelejrene og udkanten af hovedstaden - stod tæt i gaderne for at sige farvel. I havnen lå færgen Sol Gregorius og ventede på dem, malet i hvidt og bærende både cypriotisk og FN-flag.

Mens lastbilerne nærmede sig havnen, gav deres kammerater sig til at affyre skud op i luften som en afskedssalut. Så kom man ned til havnen, og fedayinerne kravlede om bord på Sol Gregorius. En af de uniforms-klædte fighters råbte: *"Vi forlader nu Beirut, men vi vender tilbage, ligesom vi vender tilbage til Palæstina"*.

En kvinde på fortovet med et lille barn på armen bar et skilt hvorpå der stod skrevet: *"Jeg overtager jeres plads"*. Kl. 12.05 lagde færgen fra havn omgivet af vestlige krigsskibe.

Arafat forlod Beirut den 26. august 1982 om bord på det græske skib Atlantis som også var malet hvidt og med FN-flaget i græske farver. Han var blevet ledsaget fra Fakhani-distriktet af FN- og Røde Kors-folk og den græske og franske ambassadør.

Arafats afgang blev ledsaget af riffelskud og råb og gråd og hyl. Man så fra havnen Arafat sidde i en lænestol på dækket af Atlantis – som opslugt i egne tanker.

Pr. 30. august havde 14.398 palæstinensiske, syriske og andre militante forladt Beirut (Livingstone & Halevy, 1990: 263). PLO-fedayinerne og deres hovedkvarterer var borte. Fredeligt havde de forladt den by hvor de havde kæmpet i så mange år.

Den 10. september forlod tropperne fra USA, Frankrig og Italien, der havde overvåget evakueringen, Libanon.

PFLP får nyt hovedkvarter i Syrien

Da Syrien den 10. juni 1982 underskrev en våbenhvileaftale med Israel, efter kun fem dages kamp mod de israelske invasionsstyrker, øgede dette naturligt nok spændingerne mellem det syriske regime og det meste af den palæstinensisk-libanesiske modstandsbevægelse. Og bidrog utvivlsomt til at Arafat valgte Tunesien som det nye hovedkvarter for PLO, og ikke Syrien som ellers ville være oplagt da Syrien grænser op til Israel og rummede mange palæstinensiske flygtningelejre (Gresh, 1988: 236).

Arafat forsøgte ihærdigt at forhindre PFLP og DFLP i at rejse til Syrien. Bassam Abu Sharif, i mange år medlem af PFLP hvorfra han blev ekskluderet og senere blev medlem af Fatah, fortæller følgende røverhistorie om forløbet:

"PFLP afholdt et ekstraordinært politbureau-møde hvor man skulle tage stilling til sit nye domicil. Pludselig trådte Arafat ind i mødelokalet fulgt af bevæbnede mænd. "Jeg fangede dig", sagde han spøgende til George Habash og kyssede ham. "Vejen til Jerusalem går ikke gennem Damaskus - George, min bror, kom med mig til Grækenland og derfra til andre steder, men ikke til Damaskus" (Bassam Abu Sharif, 2009: 116).

George Habash svarede høfligt at han ikke selv bestemte, men at han af politbureauet var blevet pålagt at tage til Damaskus. Herefter sagde Arafat farvel og gik.

Sandsynligvis har der været hidsige debatter inden for PFLP om valg af det fremtidige hovedkvarter. Helt sikkert var ikke alle begejstrede for at vælge Syrien som tilholdssted; det var jo kun seks år siden at det syriske regime havde sendt sine tropper ind i Libanon og – i en uskøn alliance med de libanesiske kristne falangister – havde bidraget til at knække de progressive kræfters fremgang.

Når flere af PLO-fraktionerne valgte at rejse til Syrien og her oprette deres nye hovedkvarterer skyldtes det for norges vedkommende – fx Sa'iq'a og PFLP-GC - at de i forvejen var tæt knyttet til det syriske Ba'ath parti. Hvad angår PFLP og DFLP, prioriterede de at opholde sig i et land som havde grænse til Israel.

George Habash's forklaring på hvorfor PFLP gik med til at forlade Beirut var at *"moralisk og materielt havde vi opbrugt vores resurser"*, og at *"Libanenserne begyndte at få nok"*, dvs. begyndte at blive trætte af krigen (Habash, 2008: 177). Om befolkningens situation i Beirut fortæller Habash i sine mémoires:

"Den palæstinensiske og libanesiske befolkning begyndte at lide under bombardementerne af byen. Vand og el var blevet afbrudt. Man begyndte at mangle fødevarer. Vi tog den humane faktor alvorligt, især på baggrund af at der ikke var tale om en kamp på lige vilkår, men at Israel var militært overlegen i luften, og der manglede enhver støtte udefra til vores kamp. Under disse betingelser kunne fortsat modstand kun føre til byens totale selvmord i konfrontationen med den imponerende armada som Israel havde koncentreret for at omringe Beirut" (ibid: 175).

PFLP var klar over at konfrontationerne med Israel ville fortsætte, og at ansvaret ville falde tilbage på patrioterne i LNM og det libanesiske kommunistparti, LCP, der nu på afstand ville blive støttet af palæstinenserne.

"Vi holdt et møde med George Hawi, LCP's generalsekretær, for at diskutere den fortsatte kamp. Men der var alligevel forskelle mellem en konfrontation anført af palæstinenserne, og en konfrontation anført af vores libanesiske allierede. På den baggrund begrænsede vi os til, efter vores afgang fra Beirut, at støtte libanenserne i Bek'a'a regionen og i bjergene (ibid: 175-176).

Sabra og Shatila-massakrerne

I september viste det sig at de garantier, under hvilke PLO havde forladt Beirut, var værdiløse. Israel planlagde nemlig endnu en invasion med den begrundelse at der efter evakueringen af PLO-fedayinerne stadig var 2000 'fedayin-terrorister' tilbage i byen.

Den 23. august 1982, mens evakueringen af palæstinenserne stadig var i gang, blev falangistlederen Bashir Gemayel (søn af Pierre Gemayel) valgt til Libanons præsident. Han var Israels og den libanesiske højrefløjs kandidat. Den 14. september blev han dræbt af en voldsom bombe. Den israelske forsvarsminister Ariel Sharon sendte straks sine tropper til Beirut og trodsede dermed Habib-aftalen af 18. august. De omringede flygtningelejrene Sabra og Shatila i Vestbeirut og banede

vejen for falangisttropperne, der var oprørte over drabet på Gemayel. Der blev holdt koordineringsmøder mellem falangistlederne og de israelske militære ledere. Israel skulle levere luftfotos og vise vejen, mens falangisterne skulle skyde og lave det beskidte arbejde. Man gik efter 'terroristerne' i lejrene. Som Israels hærchef, general Eitan, formulerede det: "Vi skal rense Vestbeirut, beslaglægge våben og arrestere terroristerne" (Rahbek, 2000: 235). Ved aftenstid den 15. september afbrød man elforsyningen så lejrene henlå i mørke.

Ved daggry den 16. september rykkede falangistmilitsens 1500 enheder ind i lejrene og indledte en massakre af chokerende brutalitet. Myrderierne fortsatte de næste 40 timer indtil Israel beordrede angrebene standset. Fra vagtposter så israelske soldater til og meldte tilbage til den militære ledelse. Falangisterne fik hjælp fra den pro-israelske oberst Haddad der var rejst fra Sydlibanon med sine tropper for at hjælpe til med blodbadet. Der blev skudt på alt, kroppe blev skåret i stykker, hele familier sat op på række og skudt ned. Et stort antal palæstinensere blev dræbt. Der er uenighed om tallet, nogle siger 800, andre siger 2.000. Verden gik nærmest i chok da der blev vist billeder af uhyrlighederne. I Tel Aviv demonstrerede fredsbevægelsen *Fred Nu* den 25. september og samlede 400.000 mennesker. De krævede en uafhængig undersøgelse af Israels rolle i massakrerne.

Israel nægtede i starten enhver involvering i massakrerne, men blev af den israelske befolknings store demonstrationer og internationalt pres tvunget til at sætte en undersøgelse i gang. Den såkaldte Kahan-kommission, opkaldt efter den israelske højesteretsdommer Yiyzhak Kahan, frikendte i februar 1983 i det store og hele Israel, men gjorde Sharon, forsvarsministeren, og Yehoshua Suguy, chefen for det israelske militære efterretningsvæsen, medansvarlige for massakrerne. Efterretningschefen måtte træde tilbage og Sharon forlade forsvarsministerposten og blev i stedet minister uden portefølje. Ariel Sharon fik tilnavnet Slagteren fra Sabra og Shatila.

Israelsk militær ødelægger det palæstinensiske forskningscenter i Beirut (1982)

Dagen efter massakrerne, den 17. september 1982, påbegyndte Israel nedrivningen af det palæstinensiske forskningscenter og andre kulturelle institutioner i Beirut. (Palæstina Orientering nr. 1, 1983). Centret var blevet oprettet i 1965 som en videnskabelig og kulturel institution der havde til formål at registrere det palæstinensiske folks historie, zionismens historie, det arabiske folks historie osv. Det rummede 25.000 bøger, heraf 11.000 på engelsk, 5.000 på arabisk og 3.000 på hebræisk og resten på andre sprog. De israelske styrker besatte i invasionens første uge hele centerbygningen i Vestbeirut og brugte fire dage på at fjerne alt materiale fra centret og køre det til Israel og derpå ødelægge centerbygningen. Hertil kom ødelæggelsen af teatre, kunstudstillinger osv. Ødelæggelsen af Forskningscentret blev af den palæstinensiske digter Mahmoud Darwish kaldt "et kulturelt folkemord". Ødelæggelsen af Forskningscentret blev kritiseret af forfattere og forskere over hele verden, bl.a. af danske PEN (Palæstina Orientering nr. 1, 1983)

Libanon-Israel aftalen af 17. maj 1983

En direkte konsekvens af Israels invasion og kampene om Beirut var at den libanesiske regering lod sig presse til forhandlinger med Israel. Disse forhandlinger indledtes den 28. december 1982 med USA som tredjepart og afsluttedes med en aftale den 17. maj 1983. Israels mål havde været en fredsaftale. Men Libanon nægtede – til forskel fra Sadat i Egypten - at indgå en fredsaftale med Israel. I aftalen af 17. maj 1983 bekræftedes det blot at "krigstilstanden mellem Israel og Libanon er afsluttet", og at man "respekterer hinandens suverænitet, politiske uafhængighed og territoriale integritet" (Persson, 1994: 157).

Aftalen af 17. maj 1983 blev godkendt af både det israelske og libanesiske parlament og blev støttet af USA, EU, Egypten, Sudan og Oman. Den afvistes af Sovjetunionen, PLO, Libyen, Syrien m.fl. Men på grund af pres fra den libanesiske venstrefløj, palæstinenserne, Sovjetunionen

og ikke mindst Syrien blev den libanesiske regering presset til i marts 1984 at opsigte aftalen (DP nr. 1,1984). Det som stod tilbage af Israels sejr i 1982 var Israels militære tilstedeværelse i Sydlibanon og PLO's fordrivelse fra Libanon.

Ta'if-aftalen (1990) afslutter borgerkrigen

Som tidligere nævnt omhandler denne bog ikke den periode af borgerkrigen der ligger efter 1982 hvor PLO's fedayin-grupper forlod Libanon. Formelt blev borgerkrigen i Libanon afsluttet i 1990 med Ta'if-aftalen, opkaldt efter den saudiske by Ta'if hvor den blev forhandlet og underskrevet.

Kort fortalt indebar Ta'if-aftalen at:

- Israel skulle trække sig helt ud af Libanon
- Det konfessionelle system blev bevaret – dog med visse ændringer
- Hizbollahs voksende styrke blev anerkendt idet man tillod Hizbollah at opretholde sin væbnede gren
- De syriske troppers tilstedeværelse i Libanon kunne fortsætte, dog med visse begrænsninger
- Sociale og andre reformer blev lovet
- Libanons suverænitet skulle respekteres (Daher, 2016: 33 ff)

Det var tilsyneladende de syriskvenlige kræfter som fik mest ud af Ta'if-aftalen, fx i form af anerkendelse af Hizbollah som en legitim magtfaktor og de syriske troppers fortsatte tilstedeværelse.

---

1 Galilea er en del af det nordlige Israel, altså tæt på Sydlibanon

2 Slaget om Stalingrad (i dag Volgograd) blev et vendepunkt i anden verdenskrig og krigens mest brutale slag. Det fandt sted fra august 1942 til februar 1943. Den sovjetiske arme holdt ud trods tab på over en mio. soldater. Det vurderes at slaget om Stalingrad bidrog til nazisternes nederlag

Kapitel 19

Oprøret i Fatah og kampen om lejrene (1983-1985)

Kort fortalt

I maj 1983 udbrød et internt oprør i Fatah, PLO's største fraktion, anført af Fatahs venstrefløj. Oprøret var vendt mod formand Arafats korrupte og diktatoriske ledelsesstil og hans "afvigende politik". Det var ikke nyt med uenighed i Fatah, men det var første gang at der var tale om et væbnet oprør. Striden i Fatah førte til dannelsen af tre fraktioner i PLO:

En fraktion omkring Arafat og Fatah-flertallet: Fatah-loyalisterne.

En fraktion omkring Fatah-rebellerne støttet af de pro-syriske grupperinger og af det syriske regime.

En fraktion omkring den såkaldt uafhængige venstrefløj, DFLP og PFLP, i samarbejde med kommunistpartiet PCP: Den Demokratiske Alliance.

Fatah-oprøret eller Fatah-intifadaen førte til en svækkelse af PLO og til at mange forskellige kræfter forsøgte at udnytte situationen, ikke mindst det syriske regime. Det bragte PFLP i en vanskelig situation. PFLP ville gerne bevare enheden i PLO, men mente samtidig at Arafat var så stort et problem for befrielseskampen at George Habash – for første og vist eneste gang - på et tidspunkt krævede Arafat afsat.

Kommentar til kapitlets struktur

Tiden efter PLO' fordrivelse fra Beirut blev en meget kaotisk tid for den palæstinensiske nationale bevægelse. PLO's ledelse og de forskellige PLO-fraktioner flyttede til forskellige arabiske lande, der blev fremsat stribevis af fredsforslag, og der opstod dybe splittelser på kryds og tværs.

De mange og hyppige politiske omskiftelser i denne periode har gjort det vanskeligt at strukturere dette kapitel. For overskuelighedens skyld brydes her nogle gange med kronologien. Det gælder fx præsentationen af de mange fredsplaner, og det gælder sammenstillingen af hhv. det 16. og det 17. palæstinensiske nationalråd (PNC).

Baggrund for oprøret i Fatah

Mens PLO op til 1982 havde satset på fred med bistand fra både USA og Sovjetunionen, hvilket Geneve-konferencen var udtryk for, skiftede PLO-ledelsen efter afrejsen fra Beirut i 1982 spor og lagde nu alle sine æg i USA's kurv. Man satsede på USA som fødselshjælper i forhold til en fredsaftale med Israel (DP nr. 1, 1984).

Der havde altid været uenigheder inden for Fatah, hvilket ikke er overraskende i et parti som betegner sig selv som 'ikke-ideologisk' og rummer alt lige fra marxist-leninister til konservative muslimer. Når det kom til så voldsomme sammenstød internt i Fatah, var baggrunden en stigende kritik af Arafats diktatoriske ledelsesstil og det udbredte bureaukrati i PLO, men det var også en kritik af at PLO 'frivilligt' havde forladt Beirut. Lederen af oprøret, Abu Musa, kritiserede endvidere Arafat for den diplomatiske kurs som PLO-flertallet var slået ind på efter afrejsen fra Beirut, og som var på vej til at erstatte den væbnede kamp med forhandlinger.

Oprøret bryder ud (maj 1983)

I slutningen af april 1983 udnævnte Arafat en række af sine 'venner' til ledende poster for Fatahs tropper i Libanon. Den konkrete anledning til mytteriet var Arafats udnævnelse af to militærfolk, Haj Isma'il og Abu Hajem, der skulle erstatte to ledende Arafat-kritikere, kommandanterne Abu Musa og Abu Khaled. De to nyudnævnte blev kritiseret for at have opført sig "defaitistisk, inkompetent og krysteragtigt" under Israels bombardementer af Beirut i 1982 (Saliyeh, 1986: 143). Hermed var mytteriet inden for Fatah i gang, anført af Abu Musa.

Arafat foretog en række manøvrer for at svække oprøret. Han kritiserede i militante vendinger Reagan-planen (se senere), han trak en række af de kontroversielle militære udnævnelser tiltage, han rejste rundt til Fatah-enheder i Beka'a Dalen hvor rebellerne stod særligt stærkt. På et møde i Fatahs Revolutionsråd den 20. juni 1983 (de 10 rebeller deltog ikke) blev der udtalt kritik af oprørerne, men samtidig en opfordring til forsoning (Gresh, 1988: 237).

PFLP og DFLP etablerer fælles ledelse

Den 25. juni 1983 meddelte PFLP og DFLP at de havde dannet et fælles politisk og militært lederskab kaldet *The Joint Leadership*. Hensigten var at styrke enheden inden for PLO ved at styrke enheden på venstrefløjen. Som PFLP formulerede det: *"PFLP er dybt overbevist om at enhed blandt de palæstinensiske venstrefløjskræfter er en betingelse for sejr. Vores folks kamp, ligesom enhver national, demokratisk revolution, har brug for et stærkt avantgarde-lederskab"* (DP nr. 13, 1986). Den fælles venstrefløjsledelse satte nu alt ind på at få stoppet det væbnede oprør inden for Fatah.

Arafats provokationer

Hen over sommeren 1983 foretog Arafat flere provokerende handlinger som bidrog til splittelsen i ikke kun Fatah, men i hele PLO.

Arafat udvises fra Damaskus (juni 1983)

Midt på sommeren 1983 vendte Arafat tilbage til Libanon hvor borgerkrigen stadig var i gang, og hvor kampe rasede mellem Fatah-loyalister og Fatah-rebeller. Syrien, der var militært til stede i Libanon, betragtede PLO-formandens tilbagevenden til Libanon som en provokation. Også PFLP og DFLP kritiserede Arafats tilbagevenden idet de mente at det var den libanesiske venstrefløj som nu skulle stå i spidsen for kampene, mens palæstinenserne blot skulle støtte disse kampe.

Da det syriske regime 24. juni 1983 besluttede at udvise Arafat fra Damaskus, hvor han var på besøg, inden for 48 timer og forbyde ham at vende tilbage eller opholde sig på syrisk kontrollerede områder i Libanon, blev krisen skærpet. Arafat var ikke hr. hvem som helst, men en guru i store dele af den arabiske verden. Syriens beslutning øgede opbakningen bag Arafat, PLO's eksekutivkomite fordømte Syriens beslutning, og PFLP og DFLP følte sig tvunget til at støtte Arafat (Gresh, 1988: 237).

Den palæstinensiske befolkning udtrykte vrede over at en gruppe palæstinensere udførte væbnede angreb på en anden gruppe palæstinensere, og man så skilte og bannere rundt om i flygtningelejrene som krævede stop for interne kampe og enhed blandt palæstinenserne.

Arafat vender tilbage til Tripoli (efterår 1983)

Da det blev klart at styrkeforholdene i Beka'a var til rebellernes fordel, trak Arafat sig 16. september tilbage til de palæstinensiske flygtningelejre nord for Tripoli (ibid, 237). Her var voldsomme kampe i gang i Shouf Bjergene mellem den libanesiske hær og LNM-tropper støttet af palæstinensiske fedayiner, bl.a. Fatah-oprøreren Abu Musa. Det kom til et regulært blodbad mellem Fatah-loyalister og Fatah-rebeller i lejrene omkring Tripoli, indtil Arafat blev tvunget til at trække sig tilbage. Endnu et exit fra Libanon. Men aktionen havde øget Arafats popularitet betydeligt og bidrog til at han fastholdt sin position i PLO. PFLP og DFLP holdt sig ude af kampene og opfordrede til samling af de palæstinensiske kræfter (DP nr. 13, 1986)

Arafat rejser til Cairo (november 1983)

Da Arafat blev tvunget ud af Tripoli, ventede man spændt på hvor han nu ville tage hen. Stor var overraskelsen da han den 22. november rejste til Cairo for at mødes med præsident Mubarak – på trods af den fælles arabiske boykot af det egyptiske regime efter Camp David-aftalen. Arafats rejse udløste et ramaskrig over alt i den arabiske verden

og førte til alvorlig fordømmelse af PLO-formanden. George Habash udtalte på en pressekonference den 24. december 1983 sin kritik af Arafat, som han sammenlignede med forræderen Anwar Sadat der indgik Camp David-aftalen med Israel:

"Formelt er han (Arafat) stadig formand for PLO's eksekutivkomite. Men efter dette farlige skridt (besøget i Cairo) kan han ikke længere betragtes som sådan. I massernes øjne repræsenterer Arafat ikke længere deres mål eller den palæstinensiske revolutions mål. Han er blevet en palæstinensisk Sadat. Jeg er sikker på at vores masser vil indtage samme holdning til Arafat som de gjorde til Sadat" (DP, 1, 1984).

Efter Arafats besøg i Cairo voksede modsætningerne i mellem PFLP og DFLP. Som altid drejede uenighederne sig om holdningen til Arafat/Fatah. Mens DFLP var relativt tæt knyttet til Arafat og Fatah, stod PFLP for en radikal kritik af 'de afvigende holdninger' som Arafat og PLO-flertallet repræsenterede.

Den Demokratiske Alliance (1983)

Organisationerne i The Joint Leadership dannedes senere i 1983 (måned ukendt) *The Democratic Alliance* som bestod af PFLP, DFLP, PCP og PLF (DP, 13, 1986). Den Demokratiske Alliance blev oprettet på et grundlag der lød: konsolidering af PLO på basis af en national og antiimperialistisk kurs, genoprettelse af relationen til Syrien og demokratisering af PLO. Alliancen udviste stor energi i forsøget på at samle det splittede PLO og afviste ethvert krav om et nyt lederskab af PLO.

Aden-aftalen (marts 1984)

I marts 1984 mødtes Den Demokratiske Alliance med følgende tre partier: Det libanesiske kommunistparti, det syriske kommunistparti og Yemens Socialistparti (DP nr. 13, 1986). Her indgik man *Aden-aftalen* som understregede vigtigheden af at bevare den palæstinensiske enhed og samle alle kræfter i kampen mod 'de afvigende tendenser'. Samtidig understregede Aden-aftalen at man forkastede Camp David-

aftalen og Reagan-planen, og fastholdt PLO som den eneste legitime repræsentant for palæstinenserne.

Aden-aftalen indeholdt ligeledes en række forslag til demokratisering af PLO, herunder større demokratisk kontrol med eksekutivkomiteen og Arafat. Den Demokratiske Alliance skulle ifølge Aden-aftalen indlede forhandlinger både med Fatah-ledelsen og med Fatah-rebellerne, men det førte i første omgang kun til forhandlinger med Fatahs centralkomite. Disse resulterede i den såkaldte Aden-Algier aftale.

Aden-Algier aftalen (1984)

Den Demokratiske Alliances forhandlinger i marts 1984 med Fatahs centralkomite – og med den algeriske nationale befrielsesfront, FLN, og Yemens Socialistiske parti som observatører - resulterede i den såkaldte Aden-Algier aftale som politisk "lå under niveauet for Aden-aftalen" (DP nr. 13, 1986).

Aden-Algier aftalen understregede vigtigheden af enhed blandt PLO's organisationer, forkastede Camp David-aftalen og Reagan-planen og fastholdt PLO som den eneste legitime repræsentant for palæstinenserne.

Aftalen betegnede Syrien som en nødvendig strategisk allieret. Man stod fast på at Egypten ikke skulle lukkes ind i den arabiske varme før Camp David var blevet opsagt. Arafats besøg hos Mubarak blev betegnet som "en personlig afvigelse". I aftalen sagde man nej til at Jordan kunne repræsentere palæstinenserne. Aftalerne fra det 16. nationalråd var fortsat gældende retningslinjer (se nedenfor).

Man stillede forslag om demokratisering af PLO, men fastholdt Arafat som formand, hvilket var en stor sejr for Arafat. Og signalerede at PFLP havde modereret sin holdning og nu ikke længere krævede Arafats afgang, hvilket vakte stor vrede i Syrien. Og stor utilfreds hos PLO's pro-syriske fraktioner der fortsat krævede Arafats afgang.

Et mylder af fredsplaner

Op til og efter PLO's fordrivelse fra Beirut blev en stribe fredsplaner fremsat. De skal kort gengives her. De seneste to planer, Reagan-planen og Fez-planen, blev behandlet på PLO's 16. og 17. nationalråd (se nedenfor) og bidrog til udløsningen af mytteriet i Fatah og til dannelsen af *The Salvation Front*. Planerne kan læses i Palæstina Orientering nr. 2, 1983.

Reagan-planen (1. september 1982)

- Stop for oprettelse af israelske bosættelser
- Palæstinensisk selvstyre på Vestbredden og i Gaza i samarbejde med Jordan
- Et udelt Jerusalem

Fez-planen (9. september 1982)

Vedtaget på møde i Den Arabiske Liga i Fez i Marokko som alternativ til Reagan-planen, også kaldet Den Arabiske Fredsplan:

- Israelsk tilbagetrækning fra alle områder besat i 1967
- Fjernelse af alle bosættelser opført efter 1967
- Anerkendelse af PLO som palæstinenserne legitime repræsentant
- Anerkendelse af det palæstinensiske folks ret til selvbestemmelse
- Oprettelse af en selvstændig palæstinensisk stat med Jerusalem (al-Quds) som hovedstad
- FN-garanti for opretholdelse af fred mellem alle stater i regionen

Fahd-planen (8. august 1981)

Planen blev fremsat af den daværende kronprins Fahd af Saudi Arabien:

- Israelsk tilbagetrækning fra alle områder besat i 1967.
- Fjernelse af alle bosættelser oprettet efter 1967.
- Anerkendelse af to millioner palæstinenseres ret til at vende tilbage til deres land og ret til kompensation for dem der ikke ønsker at vende tilbage.
- Oprettelse af en uafhængig palæstinensisk stat med Jerusalem som hovedstad.

Bresnev Planen (16. september 1980)

- Israelsk tilbagetrækning fra alle arabiske områder besat i 1967.
- Etablering af faste grænser mellem Israel og de arabiske naboer.
- Ret til palæstinensisk selvbestemmelse og oprettelse af en palæstinensisk stat på Vestbredden og i Gaza.
- Østjerusalem skal være en del af den palæstinensiske stat.
- Etablering af fred mellem Israel og de arabiske lande.
- PLO, palæstinenserne eneste legitime repræsentant, skal involveres i diverse forhandlinger.

Det 16. palæstinensiske nationalråd (PNC) i Algeriet – februar 1983

Det 16. nationalråd, der blev afholdt inden mytteriet i Fatah, viste sig i stand til at holde sammen på PLO, trods store konflikter efter afrejsen fra Beirut.

Nationalrådet blev afholdt i Algier by 14.–22. februar 1983. Det var det første nationalråd efter PLO's fordrivelse fra Libanon. 3000 journalister havde ønsket at deltage, men der var kun plads til 500. Omkring 5.000 gæster var inviteret. Journalisternes så frem til ballade og splittelse i PLO. Men de blev skuffede. Stort set alle resolutioner blev vedtaget i enighed (Palæstina-Orientering, nr. 2, 1983).

Et vigtigt tema var de mange fredsplaner. Om præsident Reagans fredsplan fra september 1982 udtalte nationalrådet følgende:

"Reagan-planen opfylder ikke, i form og indhold, det palæstinensiske folks umistelige nationale rettigheder fordi den afviser retten til at vende tilbage, selvbestemmelse og oprettelsen af en uafhængig stat og anerkendelse af PLO som den eneste legitime repræsentant for det palæstinensiske folk. Og den strider imod international lovgivning. Af disse grunde erklærer nationalrådet sin afvisning af planen ...." (Frit Palæstina, nr. 18, 1983)

Derimod kunne nationalrådet godt godkende Fez-planen, som talte om oprettelsen af en palæstinensisk stat, men ikke omtalte retten til at vende tilbage. Endvidere fik Bresjnev-planen positiv omtale. Forholdet til Jordan var et andet vigtigt tema. Det hang sammen med USA's ønske om at få Jordans konge til at repræsentere det palæstinensiske folk. Men nationalrådet slog fast at PLO er det palæstinensiske folks eneste legitime repræsentant.

George Habash holdt på det 16. nationalråd i Algier by en af sine brandtaler. Den blev rosende omtalt i en reportage i avisen *Al Fajr*, 4.3.1983 (oversat i Palæstina-Orientering, nr. 2, 1983). Her følger uddrag:

"Fysisk svækket, men i oratorisk topform afviste Al Hakim – doktoren eller den kloge – kategorisk Reagan-planen og dele af de resolutioner man vedtog på topmødet i Fez i Marokko. Han kritiserede dem som ønsker

en tilnærmelse til Jordan og udtalte ønske om fortsat sammenhold (...). Sin voldsomste kritik rettede Habash mod de forskellige fredsplaner, som er blevet offentliggjort efter slaget om Beirut. Reagan-planen er blot en fortsættelse af Camp David-planen og sigter på at bevare USA's kontrol med Mellemøsten. Den nægter palæstinenserne retten til en stat og retten til at blive repræsenteret af PLO. Men den siger intet om fjernelsen af bosættelserne (...).

Han gik kraftigt ind for at forbindelsen til Egypten ikke skal genetableres før Egypten har undsagt Camp David-aftalerne. "Som vores organisations hoved kan Arafat ikke gå på kompromis med Camp David". Habash havde kun hårde ord til overs for de resolutioner som var blevet vedtaget på det nylige arabiske topmøde i Fez. De er et produkt af de svage reaktionære arabiske regimer. Om punkt syv som indebærer en anerkendelse af Israel sagde han: "Vi i PFLP modsætter os det" (...).

Båndene til Syrien må forstærkes geopolitisk på grund af Syriens forbindelse til Sovjetunionen og geografisk på grund af Syriens grænsefællesskab med Libanon og Israel. og fordi det også har mistet et stykke af sit territorium til Israel (Golan, red.).

Habash sluttede med at lovprise PLO's nære forbindelse med Sovjetunionen som er den førende magt inden for gruppen af venligtsindede socialistisk lande".

Det 17. palæstinensiske nationalråd (PNC) i Amman, november 1984 (DP nr. 8, 1985)

Det 17. palæstinensiske nationalråd (PNC) blev afholdt i Amman i Jordan 22.– 29. november 1984 og blev af PLO's venstrefløj kaldt "det il-

legale nationalråd". Kun Fatah, det pro-irakiske ALF og dele af PSF deltog (Gresh, 1988: 239). Det 17. nationalråd blev til på initiativ af Yassir Arafat og Jordans kong Hussein, som PLO-formanden søgte tilnærmelse til efter fordrivelsen fra Beirut. Husseins mål var at få gennemtrumfet PLO's anerkendelse af FN resolution 242, og at få Jordan anerkendt som palæstinenserens repræsentant. Men ingen af tingene lykkedes.

Når Den Demokratiske Alliance boykottede nationalrådet, skyldtes det valg af tid og sted. Man havde anmodet Fatahs centralkomite om at udskyde konferencen så man havde mere tid til at samles omkring 'en national dialog' (DP nr. 7, 1984). Endvidere var man uenig i at konferencen blev afholdt i Amman, Jordans hovedstad, eftersom det jordaniske regime var reaktionært og gennem årene havde gjort hvad det kunne for at tilpasse sig USA's og Israels interesser. Nationalrådet i Amman dokumenterede at der var grund til uro! Selv om nationalrådet tog afstand fra Camp David-aftalen, åbnede det døren for kontakt til det egyptiske regime. Endvidere besluttedes det at "have særlige forbindelser til det jordaniske regime" (DP, 7, 1984).

Optakten til det 17. nationalråd førte til splittelse i den fælles ledelse mellem PFLP og DFLP idet DFLP endnu engang viste sig mindre udholdende i kritikken af Arafat end PFLP. DFLP var, når det kom til stykket, ikke villige til at "korrigere Arafats linje" (Habash, 2008: 193). PFLP krævede at det 17. nationalråd skulle stå fast på den linje der var lagt på det 16. nationalråd. Og George Habash krævede Arafats afgang! (Gresh, 1988: 238).

Amman-aftalen (11. februar 1985)

Amman-aftalen, der blev underskrevet den 11. februar 1985 af Yassir Arafat og Jordans Kong Hussein (DP, 11, 1985) gav Jordan ret til at forhandle på vegne af det palæstinensiske folk. Aftalen anerkendte endvidere den omstridte FN-resolution 242 selvom Arafat forsøgte at foregive at dette ikke var tilfældet. PLO's eksekutivkomite, som var blevet valgt af det 'illegale' 17. nationalråd, godkendte Amman-aftalen på

betingelse af at den blev godkendt "som en samlet arabisk position" (DP nr. 9, 1986). Amman-aftalen udløste et ramaskrig blandt palæstinenserne og de arabiske befolkninger og førte til splittelser og dannelser af nye organisationer.

USA-imperialismen, den arabiske reaktion og det jordanske regime betragtede, ifølge PFLP, Amman-aftalen som "et instrument til at eliminere den palæstinensiske repræsentation og vores folks nationale rettigheder" (DP nr. 26, 1987). Egyptens præsident Mubarak var begejstret for Amman-aftalen og så den som en vej til udvidelse af Camp David-aftalen.

Den Demokratiske Alliance var enig i at man skulle bekæmpe Amman-aftalen, men der var i alliancen forskellige holdninger til *hvordan*. DFLP mente alene at Den Demokratiske Alliance skulle konfrontere Amman-aftalen sammen med massebevægelserne. Nogenlunde det samme mente kommunistpartiet der opfordrede til folkekongresser blandt palæstinenserne.

PFLP, derimod, mente at man måtte gå et skridt videre og argumenterede for dannelsen af et nyt og bredere netværk hvilket var nødvendigt for at konfrontere Amman-aftalen og fjerne de 'afvigende' højreorienterede ledere fra PLO og "*genopbygge PLO på dens tidligere antiimperialistiske linje*" (DP, nr. 9, 1986). Amman-aftalen blev annulleret på det 18. nationalråd i Algeriet i 1987.

The Salvation Front (marts 1985) og Damaskus-aftalen

Amman-aftalen og det 17. nationalråds beslutninger var baggrund for at The Joint Leadership splittedes. DFLP valgte at forlade The Joint Leadership. PFLP gik med til dannelsen af The Palestinian National Salvation Front, i daglig tale kaldet The Salvation Front (Redningsfronten). DFLP var ikke med i The Salvation Front.

The Salvation Front blev præsenteret på et pressemøde i Damaskus den 25. marts 1985. Her deltog George Habash fra PFLP og lederne af

de øvrige deltagende organisationer som var: PFLP-GC, Fatah-Intifada, Sa'iqa, PLF, The Palestine Liberation Front og PRCP, The Palestine Revolutionary Communist Party og PSF, The Palestinian Struggle Front (DP nr. 9, 1986).

Ifølge PFLP blev The Salvation Front dannet ud fra den overbevisning at *"PLO må vende tilbage til sin antiimperialistiske politik hvis det palæstinensiske folk skal opnå sine rettigheder".* Hvorimod ". . . ledelsen omkring Arafat stod for det modsatte: involvering med USA-imperialismen via samarbejde med de reaktionære arabiske regimer" (leder i DP, nr. 9, 1986). Med dannelsen af PNSF opløstes Den Demokratiske Alliance. PFLP understregede at *"... målet for PNSF er at presse PLO tilbage til dens oprindelige nationalistiske, antiimperialistiske og antizionistiske linje. Målet er ikke at splitte PLO"* (DP nr. 11, 1985)

Udadtil talte PFLP med én stemme sådan som man gør når man har demokratisk centralisme. Men indadtil viste der sig to tendenser: Den ene tendens blev personificeret ved Ahmad al-Yamani (Abu Maher), tidligere PFLP's faste repræsentant i PLO's eksekutivkomite, med tætte bånd til Syrien. Yamani blev tildelt sekretærposten i PNSF.

Den anden tendens blev personificeret ved Bassam Abu Sharif (tidligere redaktør for PFLP's tidsskrift Al Hadaq). Han gik ind for at man skulle distancere sig fra Syrien. Denne fløj var modstander af PFLP's indtræden i PNSF og satsede på genopbygning af enheden i PLO uden at afsætte Arafat som formand.

Kampen om lejrene i Beirut - 1985

Kampen om lejrene, der foregik hen over sommeren 1985, får af pladshensyn kun få ord med på vejen.

Da den shiamuslimske Amal-milits sammen med den libanesiske hærs 6. brigade med støtte fra Syrien (nogle mener: på initiativ af Syrien) den 19. maj 1985 angreb lejrene Sabra, Shatila og Bourj al-Barajneh i og omkring Beirut var målet at tømme lejrene for våben og fedayiner.

Eller med andre ord: gøre en ende på PLO's væbnede tilstedeværelse i Libanon. Angriberne havde regnet med en hurtig sejr. Men folk i lejrene forsvarede sig så massivt, under ledelse af *The Salvation Front* og i samarbejde med den libanesiske venstrefløj LNM, at angriberne efter en måneds kamp den 17. juni blev tvunget til at indgå en fredsaftale med The Salvation Front, den såkaldte *Damaskus-aftale*. Damaskus-aftalen betød af palæstinenserne kunne beholde deres lette våben i lejrene, men ikke de tunge. Endvidere betød aftalen at palæstinensere i Libanon fortsat kunne føre væbnet kamp mod den israelske fjende sådan som det var fastslået i Cairo-aftalen fra 1969. Ifølge PFLP afspejlede aftalen styrkeforholdet: "Det bedst mulige i den øjeblikkelige situation" (DP nr. 10). Arafat spillede med de militante muskler og mente at Damaskus-aftalen var et knæfald for Syrien.

Amal-militsens angreb på lejrene blev mødt med kritik fra den libanesiske befolkning og også fra dele af shiiterne. Og var sandsynligvis medvirkende til dannelsen af Hizbollah i 1985 (se kapitel 16).

Kapitel 20

PFLP's fjerde kongres (1981)

Kort fortalt

PFLP's fjerde kongres blev afholdt i Libanon 28. april–4. maj 1981 under overskriften: "Den 4. kongres er et vigtigt skridt på vej til gennemførelse af PFLP's transformation til et marxistisk-leninistisk parti". Det var midt under borgerkrigen i Libanon og kort før Israels invasion af Beirut. Perioden siden den sidste kongres i 1972 blev kaldt "Camp David-stadiet". Et vigtigt tema var holdningen til Sovjetunionen og Kina. PFLP erklærede nu venskabet med Kina for afsluttet med henvisning til Kinas problematiske 'tre-verdens-politik' og sin sympati for Sovjetunionen. Den aktuelle situation, nationalt og internationalt, blev analyseret, den forgangne kongresperiode evalueret og de strategiske og aktuelle opgaver udstukket.

Beretningen fra 4. kongres har titlen "Political Report of the PFLP's 4th Congress", udgivet af PFLP Central Information Committee, 1986. Hvor intet andet er angivet, henvises der til kongresberetningen.

Situationen op til kongressen

Egentlig skulle PFLP's fjerde kongres have været afholdt i 1977, hvis man skulle følge retningslinjerne om afholdelse af kongres hvert fjerde år. Men på grund af uro blandt palæstinenserne efter den egyptiske præsident Sadats besøg i Jerusalem i 1977 og de efterfølgende Camp David-forhandlinger blev kongressen udskudt. I august 1980 var George Habash i gang med at udarbejde den politiske beretning til kongressen, da han blev ramt af voldsomme smerter i fingrene. Næste dag blev han ført til Damaskus hvor en scanning viste at han havde haft en hjerneblødning. En uge senere blev han opereret og behandlet på det Amerikanske Hospital i Beirut. Herefter rejste Habash med sin hustru Hilda på rekreation i Tjekkoslaviet, hvor de opholdt sig i fire måneder.

Camp David-aftalen (1978)

Camp David-aftalen mellem Israel og Egypten er allerede blevet grundigt behandlet i kapital 12 hvor også PFLP's holdning til aftalen blev fremlagt.

Ifølge kongresberetningen er Camp David-aftalen den vigtigste begivenhed i perioden siden 3. kongres i 1972, selvom der i samme periode har været oktober-krig, Geneve-konference osv. Camp David-aftalen er ifølge kongresberetningen en lige så stor katastrofe som Sykes-Picot aftalen fra 1916 som var indledningen til fransk og britisk kolonisering af de arabiske områder, ligesom aftalen sammenlignes med de arabiske landes nederlag til Israel i krigene i 1948 og 1967. Camp David-aftalen er udtryk for at *"Det egyptiske regime eksplicit og officielt anerkendte den zionistiske enklaves ret til at eksistere og ret til sikkerhed på Palæstinas jord"* (55).

Det vurderes at en af de faktorer som lå til grund for Egyptens indgåelse af Camp David-aftalen med Israel var den højredrejning der havde fundet sted efter Sadats overtagelse af præsidentposten efter Nassers død. Andre faktorer var oliesektorens voksende betydning. Efter oktober-krigen og de stigende oliepriser begyndte petrodollars at strømme til regionen hvilket gav øget indflydelse til borgerskabet og de reaktionære kræfter.

Borgerkrigen i Libanon

Borgerkrigen i Libanon er den næst vigtigste begivenhed i perioden siden sidste kongres. Denne er blevet grundigt behandlet i kapitlerne 16, 17 og 18, og kongresberetningen følger ikke for alvor nyt til dette tema.

Pro-sovjetisk linje

Noget varmt forhold havde der gennem årene ikke eksisteret mellem Sovjetunionen og PFLP, selvom PFLP i strategiprogrammet fra 1969 be-

tegnede Sovjet og de østeuropæiske lande som socialistiske. Som Maryam Abu Daqa fra PFLP's politbureau siger i et interview (kapitel 39), så blev PFLP aldrig en del af Sovjets indflydelsessfære. Tværtimod blev Sovjetunionen ofte kritiseret af PFLP's ledelse. Fx når det sovjetiske kommunistparti SUKP - som det ofte skete - støttede Fatahs og PLO-ledelsens Palæstinapolitik og anbefalede fredsforhandlinger med den zionistiske stat Israel. Det var Fatah og PLO som var Sovjets primære palæstinensiske allierede, ikke det 'radikale' PFLP der lavede flykapringer og ville eliminere Israel.

Op gennem 1970'erne udvikledes mere kammeratlige relationer mellem PFLP og de 'socialistiske lande'. En udvikling som blev bekræftet på 4. kongres. Her slår man fast at de tre vigtigste kræfter i verdensrevolutionen er Sovjetunionen og de andre socialistiske lande, de nationale befrielsesbevægelser og arbejderklassepartierne i de kapitalistiske lande.

I kongresberetningen understreges det at arbejdere i Sovjetunionen ikke udbyttes, men bliver ejere af den merværdi de selv skaber:

"Den økonomiske udvikling i de socialistiske lande er ikke resultat af udbytning af arbejderne og andre arbejdende masser i disse lande, eller resultat af plyndring af andre folks resurser som det er tilfældet med det kapitalistiske system. Det er snarere et resultat af at man løser modsætningen mellem produktionsforholdene og produktivkræfterne hvorved de producerende masser blive ejere af frugterne af deres produktion".

Beretningen rummer en lovprisning af mange dele af den sovjetiske politik, herunder den fredelige sameksistens' politik, som PFLP tidligere havde været uenig i. Men uenigheden mellem Sovjet og PFLP i forhold til Palæstinapolitikken består!.

Hvorfor ny pro-sovjetisk linje?

Når PFLP på 4.kongres lægger op til en tilnærmelse til Sovjetunionen, hænger det sandsynligvis sammen med den ændrede politiske situation i Mellemøsten og i den arabiske verden efter Camp David-aftalen. Det stærkeste arabiske land, Egypten, havde med Camp David-aftalen bevæget sig over i den vestlige imperialistiske lejr hvilket styrkede USA-imperialismen, som for PFLP var hovedfjenden. Denne udvikling havde et par år forinden – på det 14 palæstinensiske nationalråd i 1979 – fået PLO til at gå ind for en alliance med Sovjetunionen. Og nu følger PFLP trop – ud fra et ønske om at styrke Sovjetunionen og derigennem modstanden mod USA-imperialismen.

Kritik af Kinas "afvigende politik"

I kongresberetningen gøres der meget ud af at forklare PFLP's tidligere tætte forhold til Kina. Når PFLP fra sin dannelse i 1967 åbent havde sympatiseret med det kinesiske kommunistparti KKP, skyldtes det Kinas klare antiimperialistiske og antizionistiske politik og det faktum at Kina – til forskel fra Sovjetunionen – nægtede at anerkende den zionistiske stat Israel.

PFLP var ikke enig med det kinesiske kommunistparti da det begyndte at betegne Sovjetunionen som socialimperialistisk og påstod at Sovjetunionen var på vej ud af den socialistiske lejr. Men PFLP forudså ikke hvor alvorlig denne konflikt ville blive og opfordrede gennem en lang periode til enhed inden for 'den socialistiske lejr'.

Så offentliggjorde KKP's ledelse sin teori om 'De tre verdener' der "*forklarede den internationale konflikt - ikke som en klassekamp mellem socialisme og kapitalisme, mellem proletariatet og borgerskabet, men som en kamp mellem lande på forskellige økonomiske udviklingsniveauer*" (36). Ifølge denne tese hørte Sovjetunionen og USA til samme kategori, nemlig første verdens lande. Sovjetunionens 'socialimperialisme' udgjorde en endnu større fare end USA-imperialismen. Dette

førte til at Kina betragtede fx Mobuto i Zaïre, Shahen i Iran, Sadat i Egypten, Numeiri i Sudan m.fl. som nationale helte der havde befriet deres lande fra sovjetisk indflydelse. Hertil kom Kinas aggression imod Vietnam, som PFLP kraftigt fordømte (36).

Ifølge kongresberetningen må udviklingen af det kinesiske kommunistpartis "tilbagestående" og "afvigende" politik ses i sammenhæng med den kinesiske ledelses småborgerlige karakter. Partiets klassestruktur er en afspejling af det kinesiske samfund klassestruktur der overvejende består af bønder og småborgerlige elementer, og *"sådan en klassestruktur udgør en frugtbar grund for fremkomsten af idealistiske, subjektive, eventyrlystne og chauvinistiske tendenser"* (36).

Kritik af de arabiske kommunistpartier

Trods PFLP's ovennævnte tilnærmelse til Sovjetunionen udtaler kongressen samtidig kritik af de arabiske kommunistpartier der jo er knyttet til Sovjetunionen. Ifølge kongresberetningen spillede de arabiske kommunistpartier en aktiv rolle i kampen imod den europæiske kolonialisme, men overlod det til borgerskabet at spille den ledende rolle og *"underlagde dermed deres egen kamp under borgerskabet"* (119). Dermed fralagde de sig ansvaret i forhold til at lede arbejderklassens kampe.

De arabiske kommunistpartiers holdning til proklamationen af den zionistiske stat i 1948 havde haft ekstremt ødelæggende virkning på deres popularitet blandt de arabiske masser og følgelig, på deres evne til at lede disse masser (123). Der var dog håb om forandring: Nogle af de arabiske kommunistpartier var begyndt at se med kritiske øjne på deres *"tidligere positioner og (var) i gang med at udvikle svar på vigtige områder som Palæstinaspørgsmålet og spørgsmålet om arabisk enhed, overtagelse af den politiske magt og revolutionær vold og arbejderklassens ledende rolle i fasen med national befrielse"* (129).

Guerillakamp versus traditionel militær kamp

Mens PFLP hidtil havde understreget at guerillakamp og den langvarige folkekrig var de strategisk vigtigste instrumenter i befrielseskampen, bliver dette synspunkt nu modificeret. På kongressen udtaler man at der er 'geografiske' problemer ved guerillakrigsførelse, og at traditionel militær kamp kan være en mulighed:

"Landet Palæstina er ikke geografisk egnet til guerillakrigsførelse. Palæstina har ingen høje, utilgængelige bjerge eller floder som kan forsinke store troppebevægelser. Der er ingen tykke jungler som kan bruges til at skjule militærgrupper og deres hemmelige bevægelser. Samtidig er Palæstinas areal ikke større end 27.000 km². Dette kræver en form for militær aktivitet og organisation som er tilpasset disse geografiske forhold" (252).

Hvad der skyldes denne ændring, får vi ikke at vide. For det er jo ikke nyt at der ikke er høje bjerge eller tykke jungler i Palæstina.

Samarbejde med antizionistisk jøder

Det slås i kongresrapporten fast at

"Vores folks kamp mod den zionistiske fjende ikke (er) en chauvinistisk eller religiøs kamp. Den er ikke rettet mod jødedommen som religion. Den palæstinensiske revolutions strategiske mål er oprettelsen af en folkelig demokratisk palæstinensisk stat hvor alle borgere vil nyde samme rettigheder og pligter, uanset religion, køn og farve" (216).

Det zionistiske samfund er, ifølge beretningen, ikke et klassesamfund i traditionel forstand idet *"det zionistiske samfunds særlige ideologi gør det muligt at samle alle dets egne kræfter, sociale klasser og tendenser*

imod masserne i regionen – baseret på ideologien om "formodet race-mæssig overlegenhed" (219). Det zionistiske bosætter-samfunds særlige økonomiske og klasse-mæssige struktur betyder "at alle dets kræfter og klasser profiterer på processen med udsugning, besættelse og undertrykkelse" (219). Dette medfører at det er vanskeligt at ændre den zionistiske stat indefra. Men det betyder ikke at det zionistiske samfund er fritaget for klassekamp. Det betyder at det er revolutionens opgave at udføre en grundig granskning i de eksisterende konflikter i den zionistiske stat. En vigtig opgave vil være at indgå alliancer med jødiske kræfter "som befinder sig i modsætning til den zionistiske fjende" (219).

Det betyder fx at man godt kan samarbejde med Rakah, det israelske kommunistparti, trods forskelligt syn på staten Israel (som Rakah anerkender). Men Rakahs kritiske holdning til imperialismen og zionismen betyder at der kan etableres praktisk samarbejde *"imod den zionistiske enklaves racistiske politik"* (219).

Internationale hilsener

Kongressen hilser alle verdens nationale befrielsesbevægelser og sender militante solidaritetshilsener til især Farabundo Marti National Liberation Front i El Salvador, the African National Congress i Sydafrika, og SWAPO i Namibia. Kongressen sender en særlig hilsen til det socialistiske Cuba for dets "avancerede position i konfrontation med USA-imperialismen" og til Sovjetunionen og de socialistiske lande. Kongressen hilser "det store vietnamesiske folk og dets forening af de to dele af landet". Endvidere hilser kongressen arbejderklassen og de demokratiske kræfter i de kapitalistiske lande for deres kamp imod kapitalistisk udbytning og for støtten til den palæstinensiske revolution.

Martyrerne hyldes

Kongressen hylder de kammerater som var blevet martyrer siden 3. kongres i 1972. Særligt fokus var der på afdøde Ghassan Kanafani og

Mohammad al-Aswad (Guevara Gaza), begge medlemmer af PFLP's politibureau. Kongresberetningen slutter med:

Længe leve revolutionen! Vi vil sejre!

George Habash genvælges

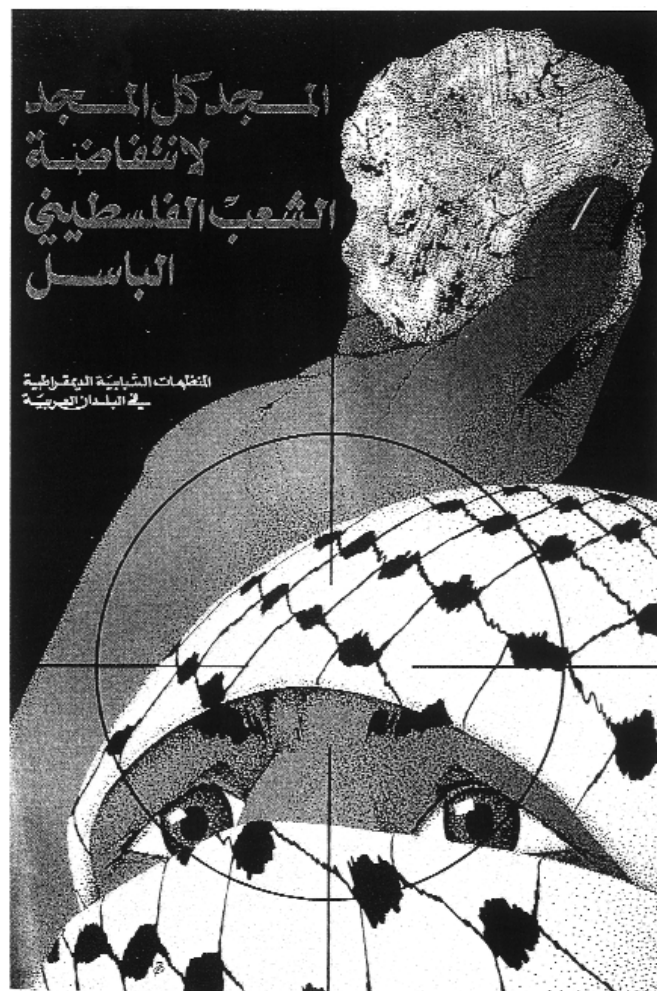
George Habash havde været generalsekretær for PFLP siden dannelsen i 1967. Da han blev ramt af alvorlig sygdom, rejste det spørgsmålet om hvem der skulle afløse ham. Under hans lange sygefravær havde der i PFLP på ledelsesniveau udviklet sig forskellige politiske tendenser.

Det kom til et mindre oprør på kongressen da man diskuterede hvem der skulle være ny generalsekretær. George Habash ønskede angiveligt at gøre Abu Maher (Ahmad al-Yamani) i til ny generalsekretær i stedet for Abu Ali Mustafa, der havde været vice-generalsekretær siden 3. kongres i 1972. Den såkaldt pragmatiske fløj omkring Bassam Abu Sharif, redaktør af PFLP's tidsskrift al-Hadaf, støttede Habash's forslag. Denne fløj var kendt for sin ukritiske holdning i til Arafat og PLO, mens fløjen omkring Abu Ali Mustafa stod for en PLO-kritisk linje og stod fast på vigtigheden af væbnet kamp (As'ad Abu Khalil, 1987: 366).

Efter heftig debat besluttede kongressen at beholde Habash og Mustafa på posterne som henholdsvis generalsekretær og vice-generalsekretær.

DEL VII

Fra intifada til Oslo-aftale

Kapitel 21

1987- Intifadaen

"No Voice is Louder than the Voice of the Uprising"

"Udbruddet af intifadaen i de besatte områder, dens brede massekarakter og brugen af strejker, sten og molotovcocktails fremkaldte bred støtte til den palæstinensiske sag. For første gang blev Israels fascistiske ansigt bredt eksponeret (...). Det palæstinensiske krav om frihed og uafhængighed mødte nu bredere forståelse på internationalt plan end nogensinde før" (DP 33,1989)

Kort fortalt

Intifadaen var det palæstinensiske folks reaktion på 20 års israelsk militær besættelse. Der var tale om et bredt folkeligt oprør, hvis organiseringsform var folkekomiteer, og hvis metoder var stenkast og anden form for civil ulydighed. 1987-intifadaen formåede som det hidtil eneste oprør siden det store oprør i 1936 at sætte magtsspørgsmålet på dagsordenen. Men ligesom oprøret i 1936 blev 1987-intifadaen overtaget af borgerlige kræfter og ført over i diplomatisk manøvrer.

Siden junikrigen i 1967 havde palæstinenserne levet under besættelse, undertrykkelse og fattigdom. Mange oprør var blevet slået ned, de politiske bevægelser forfulgt og lederne fængslet. Egypten havde indgået en fredsaftale med Israel i Camp David, der splittede den arabiske front. Den palæstinensiske modstand imod den israelske besættelse var hidtil fortrinsvis blevet anført af de forskellige fedayin-grupper med base i de arabiske nabolandes flygtningelejre, mens det stort set var lykkedes Israel at knuse den væbnede modstand på Vestbredden og i Gaza. Efter PLO's fordrivelse fra Beirut i 1982 svækkedes håbet om at befrielsen skulle komme 'udefra'.

Samtidig var en ny ungdom vokset frem på Vestbredden og i Gaza som var langt mere militant end PLO-bureaukratiet i Tunesien. De unge havde en bedre uddannelse end tidligere generationer, de var mere rebelske og mindre afhængige af PLO og de forskellige PLO-fraktioner. 75 % af befolkningen var på tidspunktet for intifadaen under 28 år (Freedman, 1991: 54). Det var ofte de unge og dem fra arbejderklassen og de fattige i lejrene som blev *de* reelle ledere af intifadaen. Deres begrundelse for oprøret var *"had til besættelsen og desperation på grund af de barske sociale og økonomiske forhold i lejrene"* (ibid: 56).

"Intifadaen er i gang"

Gnisten sprang den 8. december 1987 i flygtningelejren Jabaliyya i Gaza. En israelsk truck dræbte fire palæstinensiske arbejdere. På et andet tidspunkt kunne en sådan 'hændelse' være gået upåagtet hen. Men her blev den gnisten der satte oprøret i gang. Hverken Israel eller PLO havde forudset intifadaen. PLO's ledelse i Tunis var helt uden fornemmelse for hvad der skete i de besatte områder. Israels ellers effektive efterretningsvæsen, der normalt havde blikket rettet mod hver eneste hus og familie i de besatte områder, havde heller ikke fanget den voksende spænding i befolkningen.

"Da hundredvis af palæstinensere den 8. december 1987 var på vej hjem til Gaza efter dagens arbejde i Israel, blev de vidne til et grusomt drab. Chaufføren i en israelsk militær kampvogn styrede sin vogn direkte ind i en række biler med arabiske arbejdere, og fire blev mast til døde og syv såret. Tre af de døde var fra den nærliggende Jabaliyya flygtningelejr; deres begravelse om aftenen udviklede sig til en demonstration med deltagelse af 10.000 af lejrens indbyggere. Intifadaen var i gang" (Marshall, 1989: 11).

Protestdemonstrationer bredte sig hastigt over hele Vestbredden og Gaza. Nu ville palæstinenserne ikke finde sig i mere. Folk gik på gaden

med det forbudte palæstinensiske flag. De tegnede graffiti, opsatte klistermærker, brændte bildæk af og oprettede barrikader for at vise besættelsesmagten at man ikke ville have den her! De kastede sten mod israelske soldater.

Billeder af stenkastende børn og unge der mødte kæmpe israelske tanks med svært bevæbnet mandskab gik verden rundt. Det viste med al tydeligvis at her var tale om en militært overlegen besættelsesmagt og et besat folk. Små palæstinensiske aktioner udviklede sig til større i takt med at Israel svarede umådeholdent voldsomt igen.

Betegnelsen intifada

Det var angiveligt PLO's formand, Yassir Arafat, der fandt på at betegne oprøret "intifada". Det arabiske ord intifada betegner de rystelser som et feberamt menneske eller en hund med lopper rammes af. Politisk havde man hidtil set ordet brugt om kortvarige politiske rystelser, som fx mytteriet i Fatah i 1983. Men nu kom det til at betegne det oprør der varede fra 1987 til 1993.

UNLU – intifadaens ledelse

I januar 1988, godt en måned efter intifadaens udbrud, blev den hemmelige ledelse af intifadaen dannet. Dens navn blev UNLU, the United National Leadership of the Uprising – på arabisk: al qiyada al wataniyya al muwahida l'il-intifada (Robinson, 1989)

UNLU bestod af repræsentanter for de fire PLO-fraktioner med størst indflydelse i de besatte områder: Fatah, PFLP, DFLP og kommunistpartiet PCP. UNLU koordinerede folkekomiteernes aktioner, udstak politiske retningslinjer, opridsede målet for intifadaen og blev den ubestridte leder af intifadaen. En af UNLU's vigtigste opgaver var at udsende kommunikeer (se nedenfor).

UNLU bestod fortrinsvis af folk der var blevet politisk uddannet i israelske fængsler. Navnene på de fire ledere var hemmelige. Mange gange

fik Israel fat i nogle af lederne, men aldrig alle fire på en gang. Og mange gange fandt der udskiftning sted.

Det er usikkert i hvilket omfang UNLU var i overensstemmelse med græsrodderne, eller om der eksisterede spændinger mellem den uformelle græsrodsstruktur og den hemmelige fraktions-ledelse. Noget tyder på at mens UNLU i starten af intifadaen fungerede i harmoni med basis, opstod der hen ad vejen både spændinger internt blandt fraktionerne og mellem ledelsen og basis. Det var især PFLP som nogle gange klagede over Fatahs dominans og små kup fx i form af ændring af tekster i kommunikeerne. De andre to fraktioner, DFLP og PCP, var historisk tættere på Fatah. I de første par år fungerede 'Fatah inside', altså Fatah på Vestbredden og i Gaza, relativt uafhængigt af 'Fatah outside' – dvs. Fatah-ledelsen i Tunis med Yassir Arafat i spidsen.

Hvad ville intifadaen?

De kortsigtede mål med intifadaen var at skabe en kaotisk situation hvor besættelsesmagten Israel ikke længere var i stand til at styre Vestbredden og Gaza, og hvor Israel led så store økonomiske tab som muligt.

De langsigtede mål blev formuleret af UNLU-ledelsen i samarbejde med folkekomiteerne, det såkaldte *14-punkts program*. I 14-punkts programmet anerkendte man PLO som palæstinenserens legitime repræsentant og anerkendte samtlige FN-resolutioner om Palæstina. De overordnede krav lød: retten til at vende tilbage; retten til en nationalstat og retten til selvbestemmelse, dvs. de samme rettigheder som var blevet garanteret i 1974 med FN-resolution 3236.

Mere specifikke mål var: Stop for besættelsen; respekt for folkeretten; løslad alle politiske fanger fra israelske fængsler; Israels hær ud af de besatte områder; stop for bosættelser; stop for israelsk krav på skatter og moms hos befolkningen på Vestbredden og i Gaza og respekt for de politiske rettigheder (DP nr. 28, 1988)

Kommunikæerne

UNLU's måske vigtigste opgave var at trykke kommunikæerne, hvilket foregik på hemmelige trykkerier, og distribuere dem i løbet af natten. Kommunikæerne – al-bayanat – blev trykt i 100.000 eksemplarer. Det israelske efterretningsvæsen Shin Bet var på nakken af trykkerierne og fængslede lederne, men de fængslede ledere blev hurtigt erstattet af andre. Løbesedlerne informerede om kommende demonstrationer, strejker og andre aktiviteter. PLO's radio i Bagdad spillede også en rolle som info-central og formidlede indholdet i kommunikæerne.

Kommunikæerne udkom fra januar 1988 – altså en måned efter udbruddet af intifadaen - og frem til oktober 1989. Der udkom 47 numre som alle, mere eller mindre, var opbygget over samme model: først politisk analyse og propaganda, herefter annoncering af konkrete aktioner som strejker, skatteboykot osv. Kommunikæerne spillede en vigtig rolle i forhold til fastholdelse og koordinering af oprøret. Samtlige kommunikæer er blevet optrykt i den lille bog: *"No Voice is Louder than the Voice of the Uprising"* (Ibal Publishing, London: 1989).

Kommunikæerne opfattede USA-imperialismen som Israels allierede og Sovjetunionen som en mulig allieret, mens EU blev opfattet som en magt der måske kunne presses til at ændre politik til fordel for palæstinenserne.

I kommunike nr. 6 fra 3.februar 1988 kritiseres den zionistiske fjendes besættelsespolitik. Der opfordres til fortsat civil ulydighed og til dannelse af nye folkekomiteer. Tonen er skarp og militant:

"Til vores folks masser, til dem der er i oprør i lejrene, landsbyerne og byerne: (...). Lad alle bestræbelser, aktiviteter, styrker, nationale og folkelige organisationer og komiteer slutte sig sammen i en fælles vilje til at udvide oprøret, styrke det, og skabe det korrekte netværk i form af komiteer og grupper i hver gade, nabolag, lejr, landsby og by, så vi kan bane vejen for gennemførelse af effektiv civil ulydighed. Den civile ulydighed betyder økonomisk boykot af fjendens apparat, og boykot af

betaling af skat (...). Lad os intensivere krigen med molotovcocktails, sten og flag. Civil ulydighed vil være et hårdt slag for fjenden og fjendens røveri og tyveri i forhold til vores land, vores folk og penge” (30).

I kommuniké nr. 3 fra 18. januar 1988 opfordres til strejke og aktioner for martyrerne. Det bemærkes at arbejderne omtales som avantgarden, men at også butiksejerne omtales rosende.

Til vores masser:

”For at fortsætte og intensivere oprøret, for at besejre besættelsesmagten og opnå hvad parolerne kræver, opfordrer vi alle de nationale og folkelige komiteer til at udvide og intensivere det folkelige oprør ved at erklære total strejke fra tirsdag morgen den 19. januar til fredag aften den 22. januar. Lad alle blive hjemme onsdag og torsdag. Lad os om fredagen bede bønner, lave symbolske begravelser og folkelige demonstrationer for at eviggøre oprørets martyrer. Lad kirkeklokkerne ringe i byerne og landsbyerne i vores besatte land (...).

Til de heroiske butiksejere:

I har reageret flot og modigt i forhold til besættelsesmagts daglige undertrykkelse (...). Vi opfordrer jer til fortsat at danne og udvikle de handlendes komiteer i hver gade, landsby, by og lejr. Vi opfordrer jer til at udarbejde en samlet plan med det formål på nationalt plan at undlade at betale MOMS (...) Boykot af skatter er en vigtig del af vores oprørs paroler (...).

Til den palæstinensiske arbejderklasses masser:

Arbejdernes rolle som avantgarde i oprøret er tydelig og ærefuld. Lad jeres strejker i de israelske projekter udvides. Trusler fra de zionistiske embedsfolk og fabriksejere vil ikke skræmme os. Gennem vores oprør vil vi kun miste en ting: vores lænker (...). At uddybe Israels økonomiske krise er en af de metoder vi bruger til at genvinde vores rettigheder til repatriering, selvbestemmelse og en uafhængig national stat”.

Folkekomiteerne

Det var folkekomiteerne (Iijan sha'biya) som blev den dominerende organisationsform under intifadaen. Tusindvis af folkekomiteer holdt det palæstinensiske samfund i gang og gjorde det muligt i flere år at opretholde og uddybe intifadaen. Der blev dannet strejkekomiteer, fødevarekooperativer, komiteer for nødhjælp, uddannelse, sundhed, folkelig modstand, hjælp til familier osv. De udgjorde nu det bredeste netværk på Vestbredden og i Gaza og 'tilhørte' ikke nogen af PLO-fraktionerne.

Folkekomiteernes hovedopgave var at afbryde alle forbindelser til besættelsesmyndighederne, dvs. boykot af israelske varer, nægtelse af skattebetaling og i det hele taget ramme Israel så hårdt som muligt på økonomien. Samtidig opbyggedes alternative institutioner og centre til produktion af alternative varer, alternativ undervisning, kontrol af priser og kontrol af kollegernes loyalitet i overensstemmelse med UNLU-ledelsens instruktioner.

Et eksempel: Israels hyppige anvendelse af spærretid (curfew) som kollektiv afstraffelse gjorde det vanskeligt at få fat i fødevarer. Nye folkekomiteer blev i hast dannet som fik til opgave at sørge for fødevarefremstilling og -distribution, fx i form af 'backyard farming' (baggårdslandbrug), hemmelig opbevaring og fordeling (Robinson, 1997: 95).

Deltagerne i intifadaen repræsenterede alle klasser, køn, aldre og sektorer i den palæstinensiske befolkning – bortset fra en lille kapitalistklike som flygtede ud af områderne. Købmændene lukkede butikkerne for at deltage i boykotten af israelske varer. Boligejerne opkrævede de første tre måneder af oprøret ikke husleje hos lejerne. Fagforeningerne organiserede gratis reparation af huse og organiserede strejker, kvinderne organiserede fødevarekooperativer og syværksteder. Mange boykottede under hele intifadaen alt arbejde i Israel og i bosættelserne, ligesom de boykottede israelske varer. Studenter og lærere omdannede skoler og universiteter til kampcentre. Kirker og moskeer holdt ceremonier for de mange martyrer.

Civil ulydighed og stenkast

Intifadaen karakteriseres ved et utal af kampformer, "men fælles er deres massekarakter" (DP nr. 28, 1988). Der var ikke tale om aktioner udtænkt af en elite fjernt fra befolkningen, men om handlinger udtænkt og udført af de folkelige organisationer og de brede masser. Sten var til at få fat på hvorfor det blev intifadaens vigtigste våben og selve symbolet på intifadaen. *"Med stenkast og kollektiv aktion udfordrer det palæstinensiske folk en af verdens stærkeste militærmagter. Formålet er at afslutte besættelsen af deres land"* (DP nr. 28, 1988).

Der blev kastet molotovcocktails mod israelske militære køretøjer og sten mod israelske soldater. Der blev kastet med hånden eller med en slangebøsse. Der blev bygget barrikader med sten eller brændende bildæk som skulle forsinke eller spærre for fjendens adgang til byer, landsbyer eller flygtningelejre. Der blev arrangeret demonstrationer og sit-ins på skoler og universiteter. Senere blev aktionerne mere radikale som da man afbrændte ID-kort eller organiserede kollektiv skattenægtelse.

Der blev i intifadaens ledende organer taget en kollektiv beslutning om at koncentrere sig om *militære* mål, dvs. ramme israelske kampvogne, politi og soldater og deres institutioner.

Det var folkekomiteerne der tog mange af de beslutninger som tidligere var blevet taget af kommunalråd eller af de nationalt orienterede fedayin-grupper. I takt med at kampen skærpedes, blev der dannet flere folkekomiteer, ikke med skarpe skel mellem sig, men med et højt aktivitetsniveau hvor ikke mindst de unge, arbejderne og kvinderne spillede en central rolle.

Intifadaens kvinder

Kvindernes rolle under intifadaen var uvurderlig. Hvor de måske tidligere havde været skeptiske i forhold til at engagere sig i kvindekomiteerne og disses meget 'politiske' programmer, gik mange flere kvinder nu med i kvindekomiteerne og folkekomiteerne. I titusindvis af kvinder påtog sig opgaver som ofte lå tæt på deres hverdag: produktion af mad, alternativ undervisning og omsorg for de sårede. De deltog i og var med til at oprette nye folkekomiteerne når nye behov opstod. De deltog også i strejker, demonstrationer og væbnede sammenstød med besættelsesmagtens soldater. Et særligt kapitel vil diskutere kvindernes rolle i intifadaen og sætte intifadaens kvinder ind i et større palæstinensisk kvindeperspektiv (kapitel 33).

Arbejderne strejker

Arbejderne og deres fagforeninger spillede en vigtig rolle under intifadaen, og også i UNLU-ledelsens optik. UNLU opfordrede gennem hele oprøret arbejderne til ikke at tage arbejde i Israel.

Arbejderne organiserede kollektive arbejdsnedlæggelser, især inden for den israelske landbrugs-, bygge- og servicesektor hvor palæstinensiske arbejdere udgjorde en stor del af arbejdsstyrken. Beregninger foretaget af israelske faglige organisationer siger at Israel mistede 70 mio. US dollars om måneden som konsekvens af palæstinensiske arbejderes strejker under intifadaen (DP nr. 29, 1988).

PFLP bakkede op om de forskellige metoder i kampen, "men indtil nu har den vigtigste kampform været strejken" (DP nr. 28, 1988). Herefter opremser PFLP en række eksempler:

Generalstrejken den 21. december 1987 som lammede den israelske økonomi da både arbejdere fra 1948-Palæstina (Israel) og 1967-Palæstina (Vestbredden og Gaza) blev hjemme. Generalstrejken chokerede Israel. Det var første gang siden 1930'erne at palæstinensere fra alle dele af det historiske Palæstina kæmpede sammen for deres nationale

rettigheder. Endvidere praktiserede arbejderne omgangsskruen, endags strejker på særlige dage osv. osv. Folkekomiteerne fungerede under strejkerne som strejkestøttekomiteer. PFLP gav tidligt i intifadaen udtryk for at der - med de palæstinensiske massers omfattende organisering og overtagelse af væsentlige samfundsfunktioner - var tale om en dobbeltmagtsituation, dvs. en situation hvor to parter kæmper om den endelige magt over samfundet. Det var først og fremmest denne dobbeltmagt som de israelske myndigheder forsøgte at komme til livs, da de den 18. august 1988 forbød folkekomiteerne og idømte medlemmer af folkekomiteerne op til ti års fængsel (DP nr. 30, 1988).

Zionistisk jernnæve og imperialistisk tøven

"Man så tegn på frygt hos den zionistiske enklave (Israel, red.) da den opdagede at den ikke kæmpede imod en regulær hær eller en gruppe kommandokrigere, med al mulig respekt for disse. Men førte krig imod et energisk engageret folk som kunne angribe, forsvare sig, bygge op og holde ud" (Beretning fra PFLP's 6. kongres, 2000: 194).

Den israelske regering tog det i begyndelsen af intifadaen stille og roligt. Man forsøgte at skabe indtryk af at det kun var en minoritet af palæstinenserne som gjorde oprør, og at denne var inspireret af Iran, Irak, Syrien og PLO (Marshall, 1989: 13 ff). Den israelske forsvarsminister Yitzak Rabin annoncerede at han ville anvende en 'jernnævepolitik' som bestod i "force, power and blow". Endvidere sagde Rabin: "Vi vil gøre det klart hvem det er som regerer her". Men disse foranstaltninger tog ikke højde for at der var tale om en ny type oprør, baseret på massemobili-
sering og ikke på nogle få PLO-fraktioner som let kunne rammes. Hvad der endvidere chokerede Israel var at den palæstinensiske befolkning inde i Israel den 21. december 1987 sluttede sig til generalstrejken i solidaritet med befolkningen i de besatte områder. Under demonstrationer i israelske byer som Jaffa, Acre og Lod kæmpede palæstinensere mod israelsk politi og demonstrerede "... at 40 år under zionistisk repression ikke havde fjernet deres palæstinensiske identitet" (Mars-

hall,1989: 13). Nu var den israelske stat sat i alarmberedskab. Her havde Israel gået og troet at PLO var sygnet hen efter fordrivelsen fra Beirut. Og så oplevede man et massivt nationalistisk oprør som truede Israels kontrol med de besatte områder og truede med at genoplive PLO!

Allerede i anden halvdel af december 1987 begyndte Israel at lukke palæstinensiske uddannelsesinstitutioner og skoler, nogle for en uge eller måned, men ofte blev lukningen forlænget i op til flere år.

Den 24. december 1987 besluttede den israelske regering at "skyde for at dræbe". Israel forbød den palæstinensiske presse og tillod massearrestation af palæstinensere helt ned til 10-års alderen. I slutningen af december vedtog den israelske regering at stramme yderligere op for at stoppe intifadaen. Ca. 60 ledende aktivister blev i løbet af intifadaens to første år deporteret, dvs. sendt ud af landet.

Men 'Jernnæven' mødte modstand af en slags som den israelske hær ikke var vant til. Den israelske hær var trænet i traditionel krigsførelse i forhold til de arabiske regimers hære og trænet i bekæmpelse af guerrillakamp, men ikke som nu massedemonstrationer, civil ulydighed og stenkastende unge. I januar 1988 måtte den israelske hær indrømme at den var på røven! Avisen Jerusalem Post bemærkede:

"Gaderne, både i Gaza, på Vestbredden og i Østjerusalem er under ungdommens kontrol. Det er en situation hvor vores unge 20-årige bekæmper deres unge 20-årige. Vores bruger helikoptere, skydevåben og geværer – deres bruger køller, sten og primitive molotov-cocktails" (Marshall, 1989, – cit: Jerusalem Post, 23. januar 1988)

I slutningen af januar 1988 gennemførte Israel en 'forsegling', dvs. indespærring, af 300.000 palæstinensere i de flygtningelejre hvor de boede, kombineret med en metode der hed 'slå, men skyd ikke' hvilket betød brækkede arme og ben.

Der blev indsat massiv militær kontrol ved alle checkpoints og øget kontrol af palæstinenserne papirer. Der blev dekretet spærretid i urolige kvarterer. Men disse 'closures' blev udgangspunkt for dannelsen eller videreudviklingen af folkekomiteer der ikke blot organiserede modstanden, men også organiserede hverdagen. Som erstatning for de palæstinensiske arbejdere og intifadaens arbejderstrejker importerede Israel titusindvis af russiske og etiopiske jøder.

Israels hovedallierede, USA, indtog i starten af intifadaen en lavmælt reserveret attitude i forhold til Israels voldsomme fremfærd i forhold til de stenkastende unge palæstinensere - samtidig med at man fortsatte den økonomiske og militære støtte til Israel. Sovjetunionen reagerede også meget spagfærdigt og foreslog afholdelse af en international konference. Også EU forholdt sig tøvende. I tidligere tilspidsede situationer og krige, fx Sorte September og borgerkrigen i Libanon, havde USA reageret klart pro-israelsk med henvisning til at modstanderen var terroristerne i PLO. Denne gang var det sværere at stemple Israels modstandere som en flok terrorister da deres våben var civil ulydighed og deres mål garanteret i FN-resolutioner. Det satte for en tid imperialismen skakmat, men så kom der - på initiativ af bl.a. USA - gang i de Oslo-forhandlinger der snart lagde intifadaen død.

Den israelske fredsbevægelse

I Israel fandt en række protester sted imod det israelske regimes brutalitet mod den civile befolkning i de besatte palæstinensiske områder. *Fred Nu* og *Down with the Occupation* arrangerede de største demonstrationer siden 1982 (hvor Israel invaderede Libanon) med op til 100.000 deltagere. Der blev dannet et utal af nye grupper der kritiserede Israels voldelige fremfærd i de besatte områder. Disse grupper nøjedes med at ønske fred nu, men tog ikke fat i de grundlæggende problemer: besættelsen, koloniseringen og racismen.

De islamiske bevægelser vinder frem

I det fattige Gaza stod islamisterne stærkere end på Vestbredden. Det Muslimske Broderskab var blevet dannet i Egypten i 1928 og havde været aktiv i Palæstina siden 1940'erne.

Til forskel fra Islamic Jihad holdt Det Muslimske Broderskab sig de første 4-5 måneder af intifadaen på sidelinjen. I august 1988 annoncerede Broderskabets leder, sheik Ahmed Yassin, dannelsen af en ny islamisk organisation HAMAS (harakat al-muqawama al-islamiyya – den islamiske modstandsbevægelse) som ville være mere aktiv i intifadaen end Broderskabet havde været.

Hamas' mål med deltagelsen i intifadaen var ”... *at etablere et levedygtigt islamisk alternativ til PLO's sekulære nationalisme gennem en proces med religiøs-politisk socialisering på alle samfundets niveauer*” (Robinson, 1997: 137).

Under intifadaens første par år støttede Israel uofficielt de islamiske bevægelser, som de betragtede som modvægt i forhold til det sekulære nationalistiske PLO. Selvom Hamas stod bag en række voldelige aktioner (som de senere blev dømt for) mente Israel at det at lade Hamas være legal – om end under skarp kontrol – var at foretrække frem for at forbyde bevægelsen. Det var først fra den 28. september 1989, næsten to år inde i intifadaen, at Israel erklærede Hamas ulovlig. Men selvom mange Hamas-folk fra 1989 blev arresteret, herunder lederen Sheik Yassin, fortsatte Israel sin 'tavse støtte' til Hamas de næste tre år.

Islamic Jihad blev dannet i 1979 som en udbrydergruppe fra Det Muslimske Broderskab og blev støttet af PLO med det formål at svække Broderskabet. Fra midten af 1980'erne vandt Islamic Jihad større indflydelse, især i Gazastriben. Islamic Jihad argumenterede for *jihad* – hellig krig mod Israel og for befrielsen af hele Palæstina. De kritiserede PLO for dets kompromispolitik.

I begyndelsen forsøgte UNLU at integrere begge de islamiske bevægelser, men det lykkedes kun delvist i forhold til Islamisk Jihad, som arbejdede sammen med PLO om demonstrationer og aktioner.

Hamas' jagt på intifadaens kvinder

Palæstinensiske sekulære kvinder, især i Gaza, oplevede i løbet af 1988 og 1989 i stigende grad forhindringer for deres deltagelse i intifadaen. Der dukkede graffiti op på murene med opfordring til kvinderne om at bære slør. Det skete samtidig med dannelsen af Hamas. Kvinder der ikke bar hijab blev jaget vildt. Der blev kastet tomater, æg og endda syre imod "de utildækkede kvinder".

Mange kvinder modstod presset, men mod slutningen af 1989 var kampagnen i Gaza nået til et punkt hvor kvinder ikke kunne bevæge sig offentligt uden tørklæde, og det samme var i mindre omfang tilfældet på Vestbredden.

Alligevel forholdt den sekulære del af modstandsbevægelsen sig i lang tid passivt til hijab-kampagnen. UNLU, intifadaens ledelse, og kvindekomiteerne forsøgte i lang tid at forklare angrebene med at der var tale om agenter fra den israelske efterretningstjeneste selvom de godt vidste af Hamas var involveret. Man ville for alt i verden undgå splittelse blandt intifadaens kræfter. Hamas afviste at det var dem der stod bag.

Først efter et års tavshed reagerede UNLU og udsendte i 1989 kommunique nr. 43. Her skrev UNLU at al konflikt gavnedes fjenden, men at man fordømte de radikale grupper, som havde angrebet palæstinensiske kvinder i Hebron, Jerusalem og Gaza.

Da Maha Nasser, leder af PFLP's kvindekomite UPWC, blev spurgt om hun mente UNLU's reaktion på islamisternes hijab-kampagne var i orden, svarede hun:

"Nej, jeg mener de skulle have gjort mere. De skal også bruge slagstyrkerne til at stoppe angrebet på kvinderne."

*De skal bruge **al** deres magt til at stoppe dette, og vi i kvindekomiteerne kræver det. I UNLU's seneste kommunique kommer de ind på emnet og siger at vi skal respektere dem der bærer hijab, mens vi fordømmer dem der tvinger kvinderne til at bære det. Dog opfordrede UNLU samtidig kvinderne til at klæde sig beskedent" (DP nr. 43, 1991).*

Israels mord på Abu Jihad - "De kan dræbe vores ledere, men ikke vores oprør"

PFLP stod stærkt i Gaza. DFLP og PCP stod stærkt på Vestbredden, mens Fatah var den dominerende politiske fraktion på både Vestbredden og i Gaza. Fatah havde dygtige og militante folk på Vestbredden og i Gaza som var vidt forskellige fra bureaukraterne i Tunis.

Abu Jihad (Khalil al-Wazir) var Fatahs ubestridte leder på Vestbredden og i Gaza og også en slags uformel leder af intifadaen. Tidligt om morgenen den 16. april 1988 blev Abu Jihads hus i Tunis omringet af 30 Mossad agenter. Otte af dem trængte ind i huset og tømte deres magasiner i Abu Jihads krop, mens hans kone og børn så til. Likvideringen var blevet godkendt af den israelske regering. Mordet blev fordømt af regeringer verden over, dog med et par undtagelser: USA og Sydafrika (DP nr. 29, 1988).

Israel havde håbet med likvideringen af Abu Jihad at svække PLO og intifadaen. Men det modsatte skete. Sørgeoptoget for Abu Jihad blev fulgt af mellem en og to millioner mennesker i de besatte områder - ledsaget af flag og råb og billeder af Abu Jihad. UNLU-ledelsen udtalte at "de kan dræbe vores ledere, men de kan ikke dræbe vores oprør" og opfordrede til tre dages "raseri, ild og oprør" mod den zionistiske fjende.

Mordet på Abu Jihad og det senere mord på Fatah-lederen Abu Iyad i 1991 bidrog til at styrke Arafat. Nu var de to næstkommanderende, der

stod for en kritisk linje i forhold til Arafat, fjernet og gav hermed frit spil til Arafat og hans trang til at herske over Fatah og PLO.

PFLP og intifadaen

“We resist, therefore we exist” (PFLP-slogan under intifadaen)

PFLP leverer i sit engelsksprogede tidsskrift *Democratic Palestine (DP)* adskillige analyser af intifadaen. Et vigtigt resultat af intifadaen var – ifølge PFLP – at det lykkedes at skabe enhed i kampen mellem de forskellige PLO-fraktioner hvilket blev demonstreret gennem UNLU-ledelsen. Og konkret manifesteret ved at demonstrationerne bar fotos af både Yassir Arafat og George Habash, mens man sang enhedssangen “Unity, National Unity...” (DP nr. 28, 1988).

På trods af den nationale enhed har PFLP og PLO-ledelsen forskellige analyser af intifadaen.

Som George Habash udtrykker det:

”PLO havde som ofte før en anderledes vurdering af situationen (end PFLP). For os kunne oprøret meget vel føre til vores stat, men før vi nåede så langt, ville en lang march skulle gennemløbes, og mange ofre blive krævet. Men for Abu Ammar (Arafat) ville dette oprør tværtimod bringe en sådan stat inden for rækkevidde” (Habash, 2008: 201).

Arafats politiske linje fik som konsekvens at intifadaen hurtigt blev afsluttet og ført over i diplomatiske manøvrer – i første omgang med proklamationen af den palæstinensiske stat og godkendelsen af resolution 242 på det 19. palæstinensiske nationalråd i 1988 (se kapitel 22).

PFLP om civil ulydighed versus væbnet kamp

PFLP havde, ligesom de andre PLO-fraktioner, hidtil haft sin største indflydelse i flygtningelejren i de arabiske nabolande, og i mindre omfang i de besatte palæstinensiske områder. Nu flyttedes kampen helt uventet ind i hjertet af Palæstina. Denne situation gjorde PFLP tøvende i forhold hvilken taktisk linje man skulle lægge for intifadaen. Det var noget helt nyt med græsrodsstruktur og civil ulydighed – og ikke væbnet kamp. Noget tyder på at mens PFLP i starten af intifadaen var tøvende i forhold til civil ulydighed da man muligvis frygtede at denne metode ville udradere den væbnede kamp, så betragtede PFLP allerede i 1988 den civile ulydighed som et stærkt våben i forhold til den israelske besættelsesmagt. Om den civile ulydighed udtalte PFLP at den udgjorde den vigtigste metode under intifadaen fordi den *”mest direkte udfordrer den israelske besættelsesmagts evne til at herske, og samtidig skaber de folkelige strukturer som sikrer oprørets fortsættelse og skaber grundlaget for målet: den palæstinensiske stat”* (DP nr. 29, 1988).

Endvidere hed det begejstret:

”Civil ulydighed er i sit væsen rygraden i den folkelige kamp med henblik på at etablere en dobbeltmagtssituation. Det er en kamp mellem den gamle myndighed som er ude af stand til at kontrollere masserne og opretholde status quo og så den nye myndighed som er skabt af masserne i den kamp som er i gang med at skabe nye politiske, økonomiske og sociale strukturer. Hvad angår Vestbredden og Gaza er civil ulydighed en kamp mellem besættelsens myndighed og palæstinenserne myndighed anført af PLO og dennes politiske fløj i de besatte områder, nemlig UNLU” (DP 29, 1988).

PFLP mente også at hvis palæstinenserne skulle vinde frihedskampen, måtte den civile ulydighed udvikles til væbnet kamp. Om dette udtalte

Abu Ahmad Fouad, PFLP's mangeårige militære leder og i dag (2018) vice-generalsekretær og fungerende generalsekretær (mens PFLPs generalsekretær Ahmed Sa'adat sidder i israelsk fængsel):

"Intet folkeligt oprør mod en besættelsesmagt kan opnå folkets mål, frihed og uafhængighed, med mindre man griber til civil ulydighed og derpå udvikler den civile ulydighed til en væbnet folkelig revolution. Erfaringer som er gjort af folk over hele verden og erfaringer gjort af palæstinenserne viser at besættelsesmagten ikke trækker sig en eneste tomme tilbage med mindre den bliver tvunget til det. Derfor undersøger vi i PFLP og i PLO's væbnede institutioner hvordan vi kan bevæge os til det væbnede stadie af kampen" (DP nr. 29, 1988).

PFLP mente at for at få intifadaen til at udvikle sig, måtte den forsynes med flere folkekomiteer "i hver en gade, gyde, landsby, by og lejr". Endvidere mente PFLP at UNLU-ledelsen "skulle udvides med fagforeninger og folkelige organisationer" (DP nr. 33, 1989) og altså ikke kun bestå af de fire fraktioner hvilket også – ud fra enhver betragtning – ville være mere repræsentativt i forhold til massebevægelsen. Dette forslag blev dog ikke ført ud i livet eftersom PLO-flertallet ikke støttede det. Endvidere understregede PFLP at det var vigtigt at udvikle den lokale økonomi der var blomstret op under intifadaen, fx hjemmeindustrien eller "den revolutionære have", undgå overflødige varer, vise mådehold med hensyn til forbrug, og gerne blive selvforsynende.

Intifadaen ebber ud

Under intifadaens to første år havde PLO-Tunis ikke haft kontrol med intifadaen, som blev styret af de folkelige organer på Vestbredden og i Gaza. Men i takt med at intifadaen antog stadig mere radikale former, forsøgte PLO-ledelsen at få kontrol med oprøret og igangsatte en økonomisk og politisk 'udsultning' af folkekomiteerne. I marts 1990 blev UNLU's funktioner overtaget af velkendte personligheder fra de fire

fraktioner - til forskel fra tidligere hvor UNLU-ledelsen repræsenterede græsrodderne og fagforeningerne (Robinson, 1997: 99). Den nye ledelse fungerede helt anderledes end den gamle undergrundsledelse. Tonen i kommunikerne blev mindre militant og mere bureaukratisk.

Denne udvikling smittede af nedadtil. Stadig flere af folkekomiteerne blev 'overtaget' af fraktionerne. Hamas, der voksede i styrke under intifadaens senere år, havde ikke meget til overs for folkekomiteerne. Hamas trak sine sympatisører til moskeerne og islamiske velgørenhedsorganisationer.

Så langsomt mistede de tusindvis af basisorganiserede folkekomiteer, der havde udgjort selve nerven i intifadaen, deres kraft. Antal strejker, demonstrationer og aktioner faldt støt og jævnt fra starten af 1990'erne.

Hvorfor blev intifadaen svækket?

Hvorfor blev intifadaen svækket? Det spørgsmål besvarer PFLP i 1991:

"Kort sagt. Hvis PLO-ledelsens politik er den hovedansvarlige for intifadaens problemer, så var den anden tendens (de revolutionære, inklusive PFLP) ikke stærk nok til at udgøre et alternativ og redde situationen. Dertil kommer en strøm af begivenheder: Den socialistiske lejrs kollaps, Sovjetunionens opgivelse af status som en stormagt på den internationale scene, en svækkelse af den officielle arabiske position, katastrofen med Golfkrigen osv. – alle disse begivenheder bidrog til at ændre de regionale og internationale styrkeforhold til fordel for den palæstinensiske sags fjender. Hertil kommer at Ar-afats parole om at "staten kun er et stenkast borte" viste sig konkret at være forkert. Staten gik tilbage fra at være en realistisk mulighed til nu blot at være en historisk mulighed" (DP nr. 46–47, 1991).

Når intifadaen efter et par år begyndte at erodere, skyldtes det altså, ifølge PFLP, primært PLO-ledelsen der førte oprøret over i 'hurtige løsninger', fx selvstændighedserklæringen på det 19.nationalråd i 1988 (kapitel 22) – i stedet for at fortsætte og udbygge intifadaen. Hvortil kommer en ændring af styrkeforholdene til fjendens fordel som følge af Golfkrigen og Sovjets sammenbrud. PFLP nævner også den stigende 'fraktionering' ('factionalism') som *"har fremmedgjort masserne og reduceret deres deltagelse i intifadaen"* (DP nr. 45, 1991). Altså det faktum at fraktionerne i stigende grad forsøgte at kontrollere intifadaen og dermed svækkede folkekomiteernes rolle. En udvikling som også PFLP var ansvarlig for gennem sin deltagelse i UNLU. Samtidig hermed indledte PLO de hemmelige Oslo-forhandlinger der få år senere førte til Oslo-katastrofen!

Kapitel 22

PLO's uafhængighedserklæring - 1988

Kort fortalt

Det 19. palæstinensiske nationalråd (PNC) blev afholdt i Algeriet 12.-15. november 1988 og betragtes som et af mest 'berømte'. Det var her PLO-formand Yassir Arafat proklamerede dannelsen af Palæstinastaten med Jerusalem som hovedstad, og det var også her, PLO anerkendte FN-resolution 242 og 338 og dermed staten Israel. Det 19. nationalråd kaldtes også for 'intifada-kongressen' da det blev afholdt midt under det palæstinensiske oprør. Der blev på kongressen vedtaget to vigtige dokumenter: Uafhængighedserklæringen og den politiske beretning. Rygtet gik at ingen af de delegerede ville bo på værelse 242 i de forskellige hoteller, i den grad var FN-resolution 242 kontroversiel. Og resolution 242 kom i høj grad til at præge intifada-kongressen.

PFLP blev bragt i det traditionelle dilemma mellem enten at sikre den palæstinensiske nationale enhed – eller stå fast på sine synspunkter og dermed risikere splittelse. Efter kongressen stod billedet uskarpt: Havde PFLP på nationalrådet anerkendt resolution 242 og dermed Israel – eller ikke?

Baggrunden

På tidspunktet for nationalrådets afholdelse var intifadaen på sit højeste og gik snart ind i sit andet år. Der cirkulerede på Vestbredden og i Gaza i sommeren 1988 et dokument som var et udkast til erklæring om dannelsen af en selvstændig palæstinensisk stat. Dokumentet var sandsynligvis udarbejdet af UNLU, intifadaens ledelse - og ikke af PLO i Tunis. Der er ingen tvivl om at det har lagt pres på PLO, der vurderede at nu måtte der handles (Irving Jensen, 2000: 28). Arafat ønskede at bejle til USA om fredsforhandlinger. I tale efter tale under intifadaen

havde han sagt til palæstinenserne at hvis de holdt ud lidt endnu, ville sejren være nær, og Israel ville være nødt til at indgå i fredsforhandlinger.

Midt under intifadaen, den 31. juli 1988, erklærede Jordans kong Hussein at han opgav kravet på Vestbredden, som hans farfar havde annekteret i 1950, og som Israel havde besat i 1967 (Skovgaard Jensen, 2007: 363). Siden 1967 havde Jordan kæmpet for at få Vestbredden tilbage. Muligvis var den jordanske konge bange for at intifadaen skulle brede sig til Jordan hvor halvdelen af befolkningen var palæstinensere. Med Jordans nye udspil var vejen banet for at det 19. nationalråd kunne udråbe Palæstinastaten

Den politiske beretning

Forslaget til politisk beretning opfordrede til afholdelse af en international fredskonference i FN-regi med deltagelse af de fem permanente medlemmer af sikkerhedsrådet og alle palæstinensiske aktører, herunder naturligvis PLO. Konferencen skulle bygge på FN-resolution 242/338 og garantere palæstinenserens legitime rettigheder, herunder retten til selvbestemmelse, ligesom konferencen skulle løse det palæstinensiske flygtningespørgsmål med udgangspunkt i de relevante FN-resolutioner. De israelske tropper skulle trækkes tilbage, også fra Østjerusalem. Beretningen afviste alle former for terror, også statsterrorisme.

Striden stod om resolution 242. Når Arafat argumenterede for at anerkende resolution 242, understregede han at det skulle ske i konteksten af de andre FN-resolutioner om Palæstina og dermed fastholde "de tre basale principper: en palæstinensisk stat, selvbestemmelse og retten til tilbagevenden" (Rubin, 1994:106). Når nationalrådet inddrog resolution 181, delingsresolutionen fra 1947, der som den eneste omtaler en palæstinensisk stat, var det for at glatte ud og få vedtaget resolution 242.

Ved den særskilte afstemning om resolution 242/338 stemte 338 af de 447 delegerede for, mens bl.a. PFLP's delegerede stemte imod (Rubin, 1997: 104). Til gengæld blev den endelige politiske beretning enstemmigt vedtaget idet ingen stemte imod. Hvorvidt nogen undlod, vides ikke.

På den ene side anerkendte nationalrådet altså FN-resolution 242, på den anden side blev denne anerkendelse 'udvandet' ved at sætte den i relation til de andre FN-resolutioner og vedtage den på samme tid og sted som uafhængighedserklæringen.

Uafhængighedserklæringen

Da Yassir Arafat natten mellem den 14. og 15. november 1988 oplæste erklæringen om "oprettelsen af en palæstinensisk stat på vores palæstinensiske jord med Jerusalem som hovedstad", udbrød der vilde klapsalver. Erklæringen siges at have været gennem digteren Mahmoud Darwish's hænder (Rahbek, 2000: 262). I erklæringen hed det:

"Det palæstinensiske nationalråd proklamerer hermed i Guds og i det palæstinensisk-arabiske folks navn oprettelsen af staten Palæstina på palæstinensisk jord med Jerusalem (Al Quds Ash Sharif) som sin hovedstad" (DP nr. 31, 1988 ff).

Erklæringen slog fast at baggrunden for erklæringen var den palæstinensiske intifada: *"På grund af intifadaen og dens revolutionære irreversible impuls, er Palæstinas historie derfor kommet til et afgørende vendepunkt"*. Denne stat, hed det i erklæringen, skulle være en stat for alle palæstinensere, uanset deres bopæl. Og palæstinenserne ret til tilbagevenden, ligesom deres andre historiske rettigheder, skulle gennemføres. Den palæstinensiske stat skulle baseres på FN's principper, den universelle menneskeretserklæring og de alliancefri landes principper. Endvidere på samtlige FN-resolutioner med fokus på resolution 181 (delingsplanen fra 1947). Om Palæstinastaten hed det at den skulle

baseres på lighed og social retfærdighed uanset køn, race, seksualitet, farve og religion, og at *"Vi udtaler en særlig hyldest til den tapre palæstinensiske kvinde, vogter af vores liv og opretholder af vores folks uopslidelige flamme"*. Det var første gang at et palæstinensisk nationalråd omtalte de palæstinensiske kvinder hvilket sandsynligvis skyldtes den stærke kvindeaktivitet under den igangværende intifada. Og blev set som en sejr for kvindekampen – selvom det må kritiseres at kvinderne som altid blev set som kulturens vogtere og ikke som frihedskæmpere!

Spørgsmålet om en provisorisk regering blev også diskuteret, men ikke afklaret. Hermed rejstes det vigtige spørgsmål om kompetencefordelingen mellem PLO og en evt. regering i de besatte områder Vestbredden og Gaza. Skulle en provisorisk regering være sammenfaldende med PLO? Et spørgsmål som fik store konsekvenser for Oslo-aftalen som ikke gav nogen formel kompetence til PLO. Det blev overladt til PLO's centralkomite at afklare dette spørgsmål.

PFLP om det 19. palæstinensiske nationalråd

Ifølge flere analytikere var både PFLP og DFLP med til at anerkende staten Israel når de stod inde for den politik der lå i nationalrådets udtalelser, bl.a. gennem opfordringen til afholdelse af en fredskonference baseret på FN-resolution 242. Men PFLP og DFLP afviste at det 19. nationalråd havde anerkendt Israel (Rubin, 1994: 115).

Om nationalrådets anerkendelse af resolutionerne 242 og 338 udtalte George Habash:

"Vi i PFLP modsatte os et særligt punkt i rapporten (den politiske beretning, red.) som især refererer til FN-sikkerhedsråds resolution 242 og 338, plus palæstinenserne ret til selvbestemmelse som basis for en fredelig løsning. Under debatten uddybede vi årsagen til vores modstand. Jeg er ked af at sige at på grund af sammensætningen af kongressen blev resolutionen vedtaget.

Det rejser spørgsmålet om i hvilket omfang nationalkongressen er i overensstemmelse med den palæstinensiske offentlige mening. Jeg tror ikke at flertallet af det palæstinensiske folk accepterer 242 og 338 som basis for en fredskonference, dog vedtog nationalrådet, PLO's øverste organ, denne resolution" (DP nr. 31, 1988).

George Habash kritiserede PLO-ledelsen for at have inkluderet resolution 242/338 i den politiske beretning og understregede at PFLP stemte imod:

"Vi afviste både FN's sikkerhedsråds resolutioner 242 og 338 – på trods af at termen "selvbestemmelse" blev indføjet som det legale grundlag for en international konference. Hvorfor skulle PLO lige udpege de to resolutioner 242 og 338 i den politiske beretning blandt de mange andre resolutioner om Palæstina? Jeg forstår ikke en ledelse som opgiver de rettigheder som er tilkendt palæstinenserne (...) fx resolution 194 og 3236¹. Hvorfor skulle vi begrænse vores rettigheder til 242 og 338? (...). Vi er parate til at forhandle om taktikken, men for de fleste i PLO er accept af 242 og 338 i den politiske beretning ensbetydende med en indrømmelse og svækkelse af den palæstinensiske nationale kamp..." (DP 31, 1988).

Habash vidste naturligvis godt hvorfor PLO-ledelsen med Arafat i spidsen indføjede resolution 242 i den politiske beretning, nemlig for at føre PLO ind på det diplomatiske spor og moderere PLO's politik så det blev spiseligt for USA og de reaktionære arabiske regimer.

Som ovenfor fortalt, stemte PFLP imod resolution 242 undervejs i behandlingen af den politiske beretning, men stemte for den samlede politiske beretning. Altså et noget forvirrende signal fra PFLP's side. Hamas, der ikke var medlem af PLO, var helt anderledes klar i sin tale

når det kom til resolution 242. Hamas var imod 242 og førte efter nationalrådet kampagne imod PLO's anerkendelse af staten Israel.

Intifadaen og det 19. palæstinensiske nationalråd

Det 19. nationalråd fik tilnavnet "Intifada-nationalrådet" da det blev afholdt midt under intifadaen. Selvom intifadaen var udgangspunkt for afholdelsen af nationalrådet, kom den til at fylde mindre i debatterne end de to strids- og hovedtemaer: resolution 242 og uafhængighedserklæringen. Der blev i enighed vedtaget flere intifada-resolutioner som bekræftede vigtigheden af national enhed og behovet for at udbygge og styrke intifadaen, herunder den væbnede kamp. Der blev opfordret til aktiv solidaritet både fra palæstinensisk, arabisk og international side.

Internationale reaktioner

Dagen efter Arafats oplæsning af uafhængighedserklæringen gik palæstinenserne på Vestbredden og i Gaza nærmest amok i gaderne og jublede over erklæringen om oprettelse af Palæstinastaten. Men de var knap så begejstrede for anerkendelsen af resolution 242. En opinionsundersøgelse viste at 99 % af de adspurgte på Vestbredden og i Gaza var tilfredse med uafhængighedserklæringen, mens kun 22 % støttede erklæringens anerkendelse af Israel.

På arabisk niveau var der stor tilfredshed med nationalrådets beslutninger, ikke mindst PLO's anerkendelse af resolution 242/338 hvormed der var taget skridt i retning af fredsforhandlinger og i bedste fald stop for intifadaen hvis 'smitteeffekt' de arabiske regimer frygtede.

I Israel reagerede både Arbejderpartiet og Likud negativt på nationalrådets beslutninger som de kaldte "et offentligt stunt". Hvorimod 54 % af Israels befolkning, ifølge en opinionsundersøgelse, var positivt indstillet over for fredsforhandlinger med PLO såfremt man stod fast på det 19. nationalråds beslutninger.

De europæiske lande var tilfredse med nationalrådets moderate beslutninger og så frem til en fredskonference baseret på resolution 242.

De mest positive reaktioner kom fra de afrikanske og asiatiske lande som udtrykte fuld anerkendelse af Palæstinastaten og åbnede palæstinensiske ambassader i deres lande. Nicaragua og Cuba var de eneste latinamerikanske lande som straks anerkendte Palæstinastaten.

USA's reaktion

Kort tid efter meddelte USA's udenrigsminister Schultz at USA så positivt på udmeldingerne fra det 19. nationalråd. Der var nu for første gang åbnet op for samtaler mellem PLO og USA (Rubin, 1997: 111). Arafat lagde op til at forhandle med Washington frem for med Israel. Han henviste til 1956 hvor det var USA der tvang Storbritannien, Frankrig og Israel til at trække sig tilbage fra Suezkanalen. Nu forventede han det samme fra USA's side i forhold til Israels tilbagetrækning fra Vestbredden og Gaza.

Men dagen efter skiftede USA kurs og nægtede Arafat visum i forbindelse med hans deltagelse i FN's generalforsamling, angiveligt for at lægge yderligere pres på PLO-formanden. Det førte til voldsom kritik af USA og til at FN's generalforsamling besluttede at afholde en særlig session i Geneve i Schweiz for at høre Arafat tale.

Arafat i Geneve

Den 13. december 1988 steg Arafat op på podiet i Geneve og holdt en tale hvor han udtalte følgende: *"Vores ønske om fred er strategisk og ikke en midlertidig taktik. Vores stat vil skaffe "redning til palæstinenserne og fred til israelerne"* (Rubin, 1997: 110). Hermed lagde han reelt afstand til PLO's charter, der opfordrede til befrielsen af hele Palæstina, i og med han anerkendte Israel. Men hvad der chokerede palæstinenserne mest og glædede USA mest var følgende udtalelse, som blev tolket som en afstandtagen fra væbnet kamp:

"Vi afviser totalt og kategorisk alle former for terrorisme, herunder individuel, gruppe- og statsterrorisme". Hvorefter han konkluderede: "Nok er nok, nok er nok, nok er nok. Vi ønsker fred, vi er forpligtet til fred, og vi ønsker at leve i vores palæstinensiske stat og lade andre leve" (ibid: 110).

Få timer senere annoncerede USA's udenrigsminister Schultz at USA's forventninger var opfyldt. For første gang siden PLO's dannelse i 1964 var der lagt op til forhandlinger mellem USA og PLO. Dermed havde Arafats diplomatiske linje vundet endnu en sejr.

---

1 resolution 194 handler om retten til at vende tilbage og resolution 3236 om retten til at etablere en stat

Kapitel 23

Madrid-konferencen (1991) – Optakt til Oslo-aftalen

Kort fortalt

Madrid-konferencen i oktober 1991 var USA's forsøg på - efter Golfkrigen - at få gang i fredsprocessen i Mellemøsten. PLO sagde ja til deltagelse i konferencen. PFLP og venstrefløjen var modstandere af konferencen. De mente at palæstinenserne intet ville få ud af konferencen der fandt sted på et tidspunkt hvor palæstinenserne stod svagt. Mens konferencen fandt sted, var der allerede hemmelige forhandlinger i gang i Oslo mellem israelske og palæstinensiske repræsentanter.

Madrid-konferencen blev til på initiativ af USA der havde vundet den første Golfkrig mod Irak i 1990. USA's initiativ hang sammen med at PLO havde støttet Iraks præsident Saddam Hussein under Golfkrigen og stod svækket i forhold til Vesten. Derfor, mente USA, ville PLO være let at presse til forhandlinger. USA så derfor en chance for at vinde øget indflydelse i Mellemøsten og samtidig holde sit løfte til de arabiske lande, der havde deltaget i den vestlige alliance, om at skaffe fred i Mellemøsten. Forhandlingerne skulle tage udgangspunkt i FN-resolutionerne 242 og 338.

Det lykkedes USA, gennem udenrigsminister Bakers intense rejseaktivitet, at få Israel og en række arabiske lande til at støtte forslaget om en kommende fredskonference. PLO accepterede præmisserne for konferencen selvom det betød at PLO som organisation ikke kunne deltage da Israel modsatte sig dette. Israel følte sig presset til at sige ja til deltagelse da de indså at de ikke militært kunne bekæmpe den igangværende palæstinensiske intifada. Måske kunne fredsforhandlinger bidrage til at tage livet af oprøret?

Der havde op til Madrid-konferencen fundet en række uofficielle

møder sted i Europa og USA mellem repræsentanter for PLO og repræsentanter for den israelske såkaldte fredslejr. Målet var at skabe tillidsvækkende relationer der skulle bane vej for direkte forhandlinger. Et af de konkrete resultater af disse møder var de hemmelige forhandlinger der fra starten af 1990'erne fandt sted mellem israelere og palæstinensere i Oslo (Aruri 2001: 96).

Madrid-konferencen – 30. oktober 1991

Madrid-konferencen blev afholdt den 30. oktober 1991. Værter var den spanske premierminister Felipe Gonzales og præsidenterne George Bush og Mikhail Gorbatsjov. I konferencen deltog Israel og de arabiske lande: Syrien, Egypten, Libanon og en fælles jordansk-palæstinensisk delegation. Også EU var repræsenteret. Men ikke Frankrig, for Israel ville ikke have Frankrig med! (Rahbek, 2000: 269). PLO deltog ikke da Israel havde fået gennemtruffet at organisationen ikke kunne deltage. Palæstinenserne skulle indgå i fælles jordansk-palæstinensisk delegation, og deltagerne skulle komme fra de besatte områder Vestbredden og Gaza, men ikke fra Østjerusalem som Israel ikke betragtede som besat. På det 20. palæstinensiske nationalråd en måned før konferencen udpegede man de palæstinensere som skulle deltage i Madrid-konferencen.

Hanan Ashrawi, Haider Abdel Shafi og Faysal al-Husseini stod i spidsen for den palæstinensiske delegation. Sidstnævnte havde tidligere været med i ANM (Habash, 2008: 244).

På vegne af Israel talte premierminister Yitzhak Shamir fra Likud på konferencen. Om hans tale siger Avi Shlaim: "Hans tale var lang med hensyn til anti-arabiske klicheer, men kort med hensyn til substans" (Rahbek, 2000: 269). Israel demonstrerede tydeligt sin modvilje imod konferencen.

På vegne af palæstinenserne talte Haidar Abdel Shafi, en 72-årig politisk veteran, der trods israelske protester havde fået samme taletid

som de andre delegationsledere. Han sagde bl.a.: ”Vi er kommet til jer fra et forpint land, men vi er et stolt folk selvom vi ligger i lænker. Vi er blevet anmodet om at forhandle med dem der holder os besat” (ibid: 270 ff). Efter en lang beskrivelse af det palæstinensiske folks lidelser udtalte Shafir at palæstinenserne var indstillet på forhandlinger. Og at de ønskede deres egen stat, men var villige til at acceptere en overgangsordning på betingelse af at den ikke udviklede sig til en permanent ordning.

Madrid-konferencen endte uden konkrete resultater. Herefter fortsatte forhandlingerne, men nu som bilaterale møder. De følgende par år blev der afholdt omkring ti møder rundt omkring i verden, i Washington, Moskva, Tokio, Wien og Bruxelles.

Madrid-forhandlingerne kørte snart fast. Israel afviste at imødekomme palæstinenserne krav om stop for udbygning af bosættelserne og krav om en selvstændig myndighed i de besatte områder. Men da havde der allerede i længere tid været ført hemmelige forhandlinger i Oslo der kort tid efter førte frem til ”Køreplan for fred” – også kaldet Oslo-aftalen.

Mens Madrid-projektet havde været præsident Bush og republikanernes ’fredsprojekt’, så blev Clinton ’Oslo-processens præsident’. Clinton var mere Israel-venlig end republikanerne. Hans mulige valg til præsidentposten i USA afhang bl.a. af den zionistiske lobby i USA, hvis stærke repræsentant AIPAC (American Israel Public Affairs Committee) han bejlede til. Clinton førte valgkamp i 1992, vandt valget og tiltrådte som præsident januar 1993, samme år som Oslo-aftalen blev indgået.

Ved det israelske valg i maj 1992 mistede Likud partiet regeringsmagten, og Arbejderpartiet tog over. Den nye premierminister, Yitzhak Rabin, lovede at slutte fred med palæstinenserne i løbet af 9 måneder (ibid: 271). Palæstinenserne ser – ifølge folkeviddet – forskellen mellem de to partier som følger: Den ene part – Likud – spiser dem med fingrene, mens den anden part – Arbejderpartiet – spiser dem med kniv og gaffel (ibid: 272).

PFLP og Madrid-forhandlingerne

PFLP var dybt uenig i PLO-flertallets beslutning om palæstinensisk deltagelse i Madrid-forhandlingerne som man mente at palæstinenserne – på grund af de ugunstige styrkeforhold – var dømt til at tabe. PFLP opfordrede i stedet til fortsat kamp for at ændre på styrkeforholdene. George Habash udtalte: *"Jeg er ked af at konstatere at vi har startet forhandlinger, mens opførelse af bosættelserne fortsætter. Derfor er det PLO's pligt at ændre den nuværende kurs meget snart og føre masserne ud på gaderne og kæmpe for at ændre styrkeforholdene. Jeg er ked af at sige at nogle ledere fejrer deres eget nederlag."* (Cubert, 2006, note 33: 179).

PFLP var måske allermest kritisk i forhold til spørgsmålet om den palæstinensiske delegation hvis sammensætning Israel med støtte fra USA havde besluttet. Og som brød med det efter PFLP's mening afgørende princip om PLO som palæstinenserens eneste legitime repræsentant:

"Efter vores mening er det alvorligste af alt at PLO-flertallet har godkendt USA's plan og accepteret dannelsen af den palæstinensiske delegation efter kriterier som er udtænkt af Baker, men oprindeligt besluttet af Israel, uden deltagelse af palæstinenserne i diasporaen¹ og uden en repræsentant fra Jerusalem (...)" (George Habash på pressemøde i Damaskus, 6. november 1991, DP nr. 46–47, 1991)

Endelig understregede PFLP at man ville gøre sit yderste for at spolere USA's plan ved at *"optrappe Intifadaen og andre former for kamp"*. PFLP ville ligeledes *"stræbe efter at beskytte PLO fordi den (PLO) er vores folks moralske hjemland og vil forblive den eneste legitime repræsentant for vores folk og ikke kun for en enkelt organisation eller individ"* (ibid: 4).

Det 20. palæstinensiske nationalråd (PNC) - 1991

PLO afholdt sit 20. nationalråd i Algeriet i slutningen af september 1991, ca. en måned før Madrid-konferencen. PLO-flertallet udtrykte vilje til at deltage i den kommende Madrid-konference og give indrømmelser til Israel for at få en overgangsløsning i hus, mens venstrefløjen anført af PFLP var modstandere af at give køb på PLO's principper.

PLO udpegede, i samarbejde med lederne fra Vestbredden og Gaza, en liste på 15 palæstinensere der skulle deltage i de kommende Madrid-forhandlinger. Denne liste blev forhandlet på plads med USA. Samtidig udpegede PLO i Tunis en følgegruppe der skulle overvåge forhandlingerne. Det nye var at man nu tillod en delegation fra de besatte områder at forhandle selvstændigt med Israel hvilket altid tidligere havde været udelukket (Rubin, 1997: 188).

Men som Arafat sagde: *"Ingen kan skjule solen med sine fingre"* (ibid: 188). Underforstået: Man kunne ikke skjule noget for PLO, for uanset hvem der forhandlede, ville det være PLO der forhandlede eftersom alle palæstinensere er PLO.

---

¹ eksilet

Kapitel 24

PFLP's 5. kongres (1993)

"Nogle af aviserne skrev (om den 5. kongres) at partiet ikke længere var knyttet til marxismen; at dets ideologiske position var forandret, og at det måske vendte tilbage til flykapringerne (det sidste fordi Wadi' Haddad blev rehabiliteret på kongressen). Andre skrev om ideologiske og politiske kampe inden for PFLP; om akutte konflikter mellem PFLP 'exterior' og PFLP 'Inside', om en overvældende sejr for 'hardlinerne' og om svage resultater for 'de moderate'. Men ingen af kommentarerne afspejlede hvad der egentlig skete på kongressen " (DP nr. 54, 1993).

Kort fortalt

PFLP's 5. kongres i 1993 fik stor mediedækning. Rygterne gik at PFLP var i gang med at forlade marxismen-leninismen. Dette var, ifølge PFLP, ikke tilfældet, men det var korrekt at kongressen udtrykte ønske om "at tilpasse teorierne til den arabiske virkelighed". PFLP besluttede at tilslutte sig samtlige FN-resolutioner om Palæstina, hvilket man indtil da havde modsat sig. Endvidere understregede PFLP vigtigheden af kvindekampen.

PFLP's 5. kongres blev afholdt 12.-17. februar 1993 under sloganet: *"Den 5. nationale kongres er udgangspunkt for fornyelse, konsolidering af partiets folkelige basis, beskyttelse og udvikling af intifadaen"*. Kongressens hovedtemaer var de igangværende 'hemmelige' Oslo-forhandlinger, intifadaen og diskussion af PFLP's strategi og taktik.

I det følgende vil der primært blive fokuseret på spørgsmål hvor der er tale om nybrud i PFLP's politik, hvorimod de vedtagelser som afspejler tidligere PFLP-programmer og analyser ikke vil få megen plads her. Det hele kan læses i "Political Program of the PFLP's 5th Congress, February 1993". Hvor intet andet er anført, henvises til det politiske program.

Optakt til kongressen

Kongressen fandt sted i en periode med store forandringer: Sovjetunionens kollaps, intifadaen der nærmede sig sin afslutning, Madrid-konferencen og ikke mindst de igangværende Oslo-forhandlingerne. Samtidig fik de islamiske kræfter øget indflydelse. Disse var ikke medlem af PLO, da PLO er en sekulær organisation, men forsøgte at fremstå som et radikalt alternativ til PLO. PFLP var dermed under pres fra både PLO-flertallet der trak mod højre, og islamisterne der stormede frem med militante slogans og aktioner.

Om strategiske og taktiske mål

Kongressen slog fast at befrielseskampen befandt sig på ”den nationale befrielseskamps stadie” – og altså endnu ikke på den demokratiske (socialistiske) revolutions stadie.

Det strategiske mål for den palæstinensiske revolution var dannelsen af en demokratisk stat i hele Palæstina med Jerusalem som hovedstad. Denne stat *”... vil garantere juridiske rettigheder og lighed for alle borgere uden diskrimination på grund af religion, seksualitet, tro eller farve. Den vil bekæmpe zionismen og imperialismen og orientere sig mod demokratisk enhed med andre arabiske lande”*. Her fastholdes målet fra 1969-programmet om en demokratisk sekulær stat på hele Palæstinas område, men med en ekstra betoning af lige juridiske rettigheder til alle.

Det understreges at *”de strategiske mål skal kædes sammen med taktiske positioner som skal besluttet i lyset af objektive og subjektive betingelser, og her er de vigtigste styrkeforholdet på internationalt, arabisk og palæstinensisk niveau, massernes mobilisering og alliancerne”* (DP nr. 53, 1993). Her understreger PFLP – som så ofte før - at når man beslutter sin taktik, sker dette i nøje overensstemmelse med strategien og i lyset af de aktuelle styrkeforhold.

Revolutionens kræfter

På det nuværende stadie af kampen *"er revolutionens drivkræfter alle klasser og lag eftersom de har en ægte interesse i at blive befriet fra besættelsen og dens ødelæggende, udsugende, aggressive og terroristiske politik"*. Det er arbejderklassen som er den mest udbyttede, udholdende og standhaftige kraft i kampen mod undertrykkelse. Men bønderne er også en vigtig kraft blandt revolutionens kræfter *"eftersom deres jord, som udgør grundlaget for deres livsgrundlag, er konfigureret af besættelsesmagten (...). Flertallet af bønderne, især de små og fattige bønder, har en ægte interesse i revolutionen og i en stærk alliance med arbejderklassen. Denne alliance (af arbejderne og bønderne, red.) udgør grundlaget for den brede nationale klassealliance som kan (...) føre revolutionen til endemålet"*.

Endelig omtales palæstinenserne i flygtningelejrene både inden for og uden for "hjemlandet". Dem man nogle gange kalder 'lumpenproletariatet' dvs. dem med uofficielle jobs, småhandlende eller småproducenter af mad og andre ting. Deres liv er kendetegnet ved fattigdom, slid og lidelser. *"De kendetegnes også ved en stor evne til kamp og tilføjer revolutionen styrke og mulighed for fortsat kamp"*.

Stort set fastholdes klasseanalysen fra 1969-strategien bortset fra - som noget nyt - en (noget mangelfuld) analyse af flygtningelejrenes 'lumpenproletariat', som udgør en stor del af lejrenes beboere og en vigtig kraft i befrielseskampen.

Revolutionens fjender

Den aktuelle modsætning defineres som modsætningen mellem "den zionistiske enklave (Israel) og den palæstinensiske revolution. Men, slår kongressen fast, *"Den nuværende konflikt som begyndte for over 100 år siden er ikke en konflikt mellem to nationer. Den er snarere en konflikt mellem på den ene side den arabiske og palæstinensiske nationale bevægelse og på den anden side den reaktionære imperialistiske – zio-*

nistiske alliance". Den relation der eksisterer mellem zionismen og imperialismen *"er strukturel, baseret på gensidige interesser"*.

Det bemærkes at programmet ofte anvender begrebet 'USA-administrationen' i stedet for USA-imperialismen, ligesom de konservative arabiske regimer ikke konsekvent beskrives som reaktionære sådan som tilfældet var i 1969-programmet.

"Intifadaen er akse for vores kamp"

Centrum for den palæstinensiske befrielseskamp er via intifadaen flyttet ind i Palæstina, hvorimod centrum for befrielseskampen fra 1967–1982 lå uden for Palæstina. Kongressen erklærer at den vigtigste kamp nu er kampen inde i Palæstina. Kongressen udtaler sin ubetingede støtte til intifadaen under slogan'et: *"intifadaen er akse for vores kamp"*. Intifadaen alene kan ikke skaffe palæstinenserne deres stat. Men intifadaen kan bringe palæstinenserne nærmere målet.

Forskellige former for kamp

Det understreges adskillige gange at man skal *"bruge alle former for kamp og hele tiden udvikle dem med henblik på at skabe et højt niveau af revolutionær drivkraft"* (ibid). PFLP anser dog stadigvæk den væbnede kamp for den vigtigste metode i den nuværende fase af kampen. Men revolutionær vold er ikke terrorisme eftersom *"Revolutionær vold og væbnet kamp er legitime rettigheder for folk som er konfronteret med besættelse, udsugning og bosætter-kolonialisme – således som det er fastslået i internationale deklamationer"*.

FN-resolutionerne anerkendes

Kongressen bekræfter at *"PFLP ikke er principielt imod kompromiser og politiske løsninger. Den korrekte taktik i den nuværende fase (...) skal baseres på de internationalt anerkendte resolutioner som tilkender os visse af vores rettigheder og udgør et vigtigt våben for os når vi henvender os til offentligheden"* (DP 53, 1993).

Her foretager PFLP et stort politisk spring og anerkender de FN-resolusioner som fronten hidtil har bekæmpet. Det gælder især resolutionerne 242 og 338, som ellers kritiseres for ikke at anerkende palæstenserne som et folk og for at anerkende Israel.

Hvad angår Oslo-forhandlingerne, som stadig er i gang, fastholder PFLP sin *"definitive og absolutte afvisning af USA's og zionismens likviderings-projekt"*.

Marxisme-debatten

PFLP's 5. kongres var genstand for stor mediedækning, både i palæstinske, arabiske og internationale medier. Nogle medier spurgte om PFLP mon var på vej væk fra marxismen? Og det blev hævdet at PFLP havde ændret strategi.

En fire sider lang artikel i *Democratic Palestine* (nr. 54, 1993) bærer overskriften: "Forny et engagement i marxismen". Her imødegår PFLP de mange rygter i medierne om ændring i PFLP's strategi. Og afviser blankt at man er på vej væk fra marxismen.

Kongressen bekræfter PFLP's tilslutning til den dialektiske og historiske materialisme "som guide for at forstå virkeligheden med henblik på at forandre den (...), ikke som et dogme eller abstrakt begreb fjernet fra virkeligheden" (DP nr. 53, 1993). Det besluttes på kongressen at se på teorien med kritiske øjne og tage den arabiske virkelighed i betragtning. Ja man taler ligefrem om en 'arabisering' af marxismen.

PFLP tog fra begyndelsen marxismen-leninismen til sig, men har sin egen forståelse af marxismen:

"At tage den videnskabelige socialisme til sig er ikke ensbetydende med at forkaste fortidens viden, den nationalistiske kamp eller troen på arabisk enhed som et objektivt behov hos de arabiske masser. Det betød heller ikke at PFLP skulle være enig i hvad som helst fra Sov-

jetunionen, som center for den internationale marxistiske bevægelse. PFLP har altid haft en særlig tilgang til det palæstinensiske spørgsmål, til nationalisme, til forskellige former for kamp og strategi og taktik.

PFLP udviklede sig til et marxistisk-leninistisk parti med sin egen forståelse af den palæstinensiske og arabiske virkelighed. Dette blev klart i den politiske og organisatoriske strategi som blev vedtaget på den 2 kongres i februar 1969" (DP nr. 54).

Men, hedder det: *"Vi må forstå den nye situation som verden befinder sig i og forsøge at forny marxismen i lyset heraf".*

Herefter bringes et Goethe-citat, hvori det understreges at virkeligheden kommer før teorierne:

"Goethe sagde: Teori, min ven, er abstrakt, men livets træ er grønt.

Livet kommer før teorien; virkeligheden kommer før den ideologiske refleksion, men teori kan bevare sin styrke og vitalitet hvis den tager virkelighedens udvikling i betragtning og udvikler sig sammen med den. Det er præcist hvad marxisme handler om. Derfor understregede den 5. kongres den videnskabelige forståelse af marxismen som en metode til revolutionær videnskabelig analyse af verden og dens modsætninger (...). Med denne forståelse fornyede PFLP sit tilhørsforhold til den dialektiske og historiske materialisme som ledetråd for at forstå virkeligheden" (ibid).

Hele denne debat kan tyde på at der har været kræfter på kongressen som har ønsket at rokke ved PFLP's tilhørsforhold til marxismen-leninismen. Ovenstående citater signalerer at PFLP holder fast i marxismen-leninismen, men imødekommer kritikerne ved at understrege at man skal tage udgangspunkt i den særlige 'arabiske virkelighed' eller ligefrem 'arabisere marxismen'.

Kvindekampen

Om kvinderne siges det i det politiske program:

PFLP vil arbejde for at "styrke de palæstinensiske kvinders militante rolle og deltagelse i de palæstinensiske nationale aktiviteter inden for forskellige netværk og på forskellige niveauer, arbejde for at udvikle og forene kvindernes organisationer inden for rammerne af The General Union of Palestinian Women¹, bestræbe os på at frigøre de palæstinensiske kvinder fra de sociale forhold som begrænser deres deltagelse i kampen for national befrielse".

Kongressen udtrykker her ønske om at styrke kvindernes deltagelse i den nationale kamp, hvilket ikke er nyt. Det epokegørende er at kongressen her understreger at det er vigtigt at frigøre kvinderne fra de sociale forhold (konservative familie- og kønsstrukturer, red.) som begrænser deres deltagelse i befrielseskampen. Kongressens kvindepolitiske udmelding kan kun ses som et resultat af kvindernes massive involvering i 1987-intifadaen og den politiske bevidstgørelse som intifadaen førte med sig.

Wadi' Haddad rehabiliteres

Kongressen besluttede at rehabilitere Wadi' Haddad, medstifter af både ANM og PFLP og George Habash's nære ven. Haddad var hjernen bag 1960'ernes flykapringer, men blev på 3. kongres i 1972 ekskluderet hvorefter han med sin egen gruppe, PFLP Special Operations, fortsatte med flykapringer og andre 'eksterne operationer'. Hans sidste operation blev Entebbe Operationen i 1976 (Habash, 2008: 108). Haddad og Habash forblev venner til det sidste.

PFLP afviste at der med rehabiliteringen af Wadi Haddad var tale om en tilbagevenden til flykapringer. Nej, flykapringer "er en praksis som hører fortiden og en anderledes periode til" lød det fra kongressen.

Men kongressen ærede til gengæld "en storslået militant aktivist som viede hele sit liv til sit folk i overensstemmelse med PFLP's principper" (DP nr. 54, 1993). Wadi' Haddad døde i Østtysklands i 1978, kun 50 år gammel. Rygter sagde at han blev forgiftet.

PFLP fastholder den demokratiske centralisme

Kongressen vedtog med overvældende flertal at bevare den demokratiske centralismes princip. Dette princip var imidlertid ikke ensbetydende med at overse vigtigheden af at forny partiets struktur. De vigtigste organisatoriske ændringer var følgende:

Afholdelse af urafstemning i vigtige spørgsmål

Et medlem af politbureauet kan højst sidde på posten i 15 år. Det gælder også generalsekretæren

Flere spørgsmål lægges ud til afgørelse på lavere niveau i organisationen (DP nr. 54, 1993).

Der fandt på 5. kongres den hidtil største udskiftning sted i ledelsen, idet f.eks. 60 % af den nyvalgte centralkomite var nye medlemmer. Mange hidtidige medlemmer af centralkomiteen, der havde været med til at stifte PFLP for 25 år siden, forlod for første gang centralkomiteen for at give plads til yngre kræfter. PFLP roste sig af at have fået flere kvinder i centralkomiteen, ligesom der var kommet flere fra 'det indre', dvs. fra Vestbredden og Gaza, med i ledelsen.

George Habash overvejede at trække sig, men ...

På trods af kongressens vedtagelse af 15-års reglen for varighed af ledelsesposter, blev Habash genvalgt til generalsekretærposten, som han havde varetaget i 25 år.

"Grunden til at jeg overvejede at trække mig som generalsekretær på PFLP's 5. kongres i 1993 var mange. Jeg

ønskede først og fremmest at vise hvordan demokratiet fungerer i en palæstinensisk organisation. I den arabiske verden holder magthaverne fast ved magten i det uendelige. Jeg ville bruge dette eksempel over for dem som fortsætter uden valg eller lader deres sønner få magten uden at de formelt har evnerne. Jeg ønskede endvidere at være med til at oprette et forskningscenter der behandle erfaringerne fra den nationale arabiske bevægelse, fra PFLP og andre nationalistiske partier (...). Men mange kammerater var forbavsede over min beslutning om at holde op. De insisterede på at jeg skulle forblive på posten. Jeg genovervejede min situation og lovede at fortsætte mine aktiviteter en tid endnu så jeg havde god tid til at forberede mine efterfølgere på en dag at overtage ansvaret". (George Habash, 2008: 243).

George Habash forblev altså på ledelsesposten en tid endnu. Nogle kilder, bl.a. Habash selv, fortæller at grunden til at han forblev på posten var at der ikke var enighed blandt de kongresdelegerede om hvem der skulle efterfølge ham. Skulle det være vicegeneralsekretær Abu Ali Mustafa, eller Habash's kandidat: PFLP's hemmelige leder på Vestbredden under intifadaen, som Habash var meget begejstret for (Habash, 2008:202). Kompromiset blev – ligesom på 4. kongres - at Habash fortsatte!

Kongressen ærer befrielseskampens martyrer

Kongressen blev afsluttet med et minuts stående stilhed til ære for den palæstinensiske revolutions martyrer og martyrerne fra den arabiske nationale befrielseskamp og fra den internationale bevægelse for fremskridt, fred og demokrati.

Jo, der var mange diskussioner og uenigheder, men ...

"Set fra PFLP's synspunkt oplevede kongressen de bedste og mest demokratiske diskussioner hidtil. Det er

sandt at der var forskellige synspunkter på kongressen i forbindelse med mange emner: politiske, teoretiske, organisatoriske og militære. Udviklingen af det interne demokrati i PFLP gennem de seneste 25 år på den ene side, og den ekstremt vanskelige situation for Palæstinaspørgsmålet på den anden side, gjorde sådanne debatter naturlige. Uenigheder, forskelligheder, modsigelser og diskussioner i et hvilket som helst parti er tegn på styrke, ikke svaghed. Uden disse er det vanskeligt at skabe fremskridt og styrke partiets struktur og enhed. Kongressen stemte med overvældende flertal for at bevare den demokratiske centralisme som et redskab i det interne partiliv. Uden dette er det vanskeligt at forestille sig et seriøst sammenhængende parti” (DP nr. 54, 1993).

GUPW, kvindeorganisation inden for PLO (se kapitel 33)

Kapitel 25

Oslo-aftalerne (1993-2000)

Kort fortalt

Intifadaen havde rystet Israel og for første gang stillet spørgsmålstegn ved Israels kontrol med Vestbredden og Gaza. Israel blev yderligere rystet da PLO på sit 19. nationalråd i 1988 proklamerede oprettelsen af en selvstændig palæstinensisk stat. USA lagde pres på Israel og tvang regeringen til at genoverveje sin strategi. Det gik ikke længere med den hårde undertrykkelse af palæstinenserne hvilket intifadaen havde demonstreret. Man skulle finde et alternativ, som hverken gav palæstinenserne en selvstændig stat eller berøvede Israel kontrollen med de palæstinensiske områder.

Fra begyndelsen af 1990'erne fandt der hemmelige forhandlinger sted i Oslo mellem Israel og palæstinenserne, samtidig med at der foregik officielle bilaterale Madrid-forhandlinger. De hemmelige forhandlinger resulterede i Oslo-aftalen (Oslo 1 eller blot 'Oslo'), som blev underskrevet af PLO's og Israels repræsentanter på plænen foran Det hvide Hus i Washington den 13. september 1993. Osloaftalen var en køreplan eller rammeaftale for kommende forhandlinger.

I dette kapitel præsenteres Oslo-aftalen og den lange række aftaler som skulle udmønte køreplanen. I kapitel 26 analyseres Oslo-aftalen med fokus på modstand og konsekvenser.

Oslo-aftalerne

Oslo-aftalen – Principerklæringen (Oslo I)

Principaftalen (Declaration of Principles, DOP), også kaldet Oslo-aftalen eller Oslo 1, er ikke en fredsaftale, men *"en principerklæring, som danner grundlag for en overgangsperiode med begrænset palæstinensisk selvstyre i de områder af Palæstina, som blev besat af Israel i 1967"*

(Bjørn Meidell, Operation Dagsværk, 1997: 33). Oslo-aftalen bygger på FN-resolutionerne 242 fra 1967 og 338 fra 1973.

De vigtigste elementer i Principerklæringen er

- Oprettelsen af en palæstinensisk selvstyremyndighed, PA, Palestinian Authority, som gradvist skal overtage ansvar for kultur, sundhed, uddannelse, socialområdet, skat og turisme.
- Israelsk tilbagetrækning fra Gaza og Jericho senest fire måneder efter underskriften.
- Afholdelse af palæstinensiske valg med international observatørdeltagelse.
- Gaza og Vestbredden (undtaget Jerusalem og bosættelserne) betragtes som en samlet territorial enhed.
- Forhandlinger om en varig fredsløsning (the Final Settlement) skal gennemføres senest tre år efter Oslo-aftalen. Disse fredsforhandlinger skal omhandle de uløste spørgsmål: Jerusalem, flygtninge, bosættelser, sikkerhed og grænser.
- Oprettelse af israelsk-palæstinensiske fælles komiteer til overvågning af overgangsaftalernes implementering.

Oslo-aftalen blev underskrevet på plænen foran Det Hvide Hus i Washington den 13. september 1993 af PLO-formand, Yassir Arafat, og den israelske premierminister, Yitzhak Rabin – under overværelse af præsident Bill Clinton.

De to breve

Forud for underskrivelsen af Oslo-aftalen i Washington var der blevet udvekslet breve mellem Arafat og Rabin. Et fra Arafat til Rabin og et fra Rabin til Arafat, begge dateret den 9. september 1993. Arafat bekræfter i sit brev til Rabin at PLO anerkender Israels ret til at eksistere i fred og sikker-

hed, hvilket "gav Israel en legitimitet som landet i manges øjne ikke havde før" (Irving Jensen og Laursen, 2000: 36). Endvidere accepterede Arafat på PLO's vegne resolutionerne 242 og 338 og frasagde sig, på vegne af PLO, brugen af vold. Han forpligtede endvidere PLO til at ændre de paragraffer i det palæstinensiske nationale charter der strider mod freden. Rabin anerkendte i sit brev PLO som repræsentant for det palæstinensiske folk, men anerkendte ikke palæstinenserens ret til en stat.

Den økonomiske protokol, også kaldet Paris-protokollen (29. april 1994)

Den økonomiske protokol eller Paris-protokollen blev underskrevet den 29. april 1994 og indgik senere i revideret form i Cairo-aftalen (maj 1994) og Oslo 2-aftalen (september 1995). Den omhandler handelsforbindelserne mellem Israel og Palæstina. PLO foreslog – forgæves – faste toldgrænser mellem Israel og det palæstinensiske selvstyreområde og garanti for et bestemt antal palæstinensiske arbejdspladser i Israel. Israel fik gennemtrumfet åbne grænser mellem de to områder og ingen forpligtelse til et bestemt antal palæstinensiske arbejdere (Rahbek, 2000: 294). Paris-protokollen betød at den palæstinensiske økonomi blev tæt knyttet til den israelske og underlagt israelsk bureaukrati og kontrol: *"Streng (israelsk) administrativ kontrol med vandforsyning og jordudnyttelse, krav om særlige tilladelser til dyrkning af bestemte afgrøder og restriktioner m.h.t. at måtte etablere virksomheder og investeringsprojekter underminerede effektivt produktionsmulighederne på Vestbredden og i Gazastriben, især på de områder hvor der kunne tænkes at være konkurrence i forhold til israelske produkter"* (Numan Kanafani i: Irving Jensen (red.), 2001: 34).

Oslo-aftalen førte til at Israel fik adgang til ikke kun det palæstinensiske marked, men også til nogle af de arabiske markeder, da Israel og PLO nu gensidigt havde anerkendt hinanden. Alt i alt betød 'Oslo' en styrkelse af Israels økonomi, men en svækkelse af den palæstinensiske som blev præget af varig krise og ekstrem arbejdsløshed.

Hvad der yderligere svækkede den palæstinensiske økonomi var de

mange 'closures' eller afspærringer som Israel gennemførte i tiden efter 1994. De var en effektiv forhindring for transport af varer, transportmidler og arbejdskraft ud og ind af de besatte område (ibid, s. 41). Nogle gange blev de igangsat som kollektiv afstraffelse, andre gange som forebyggende foranstaltninger.

Gaza-Jericho aftalen, også kaldet Cairo-aftalen (4. maj 1994)

Gaza-Jericho aftalen blev underskrevet i Cairo den 4. maj 1994. Den angiver retningslinjer for Israels tilbagetrækning fra Gaza og Jericho, og stipulerer hvordan det foreløbige selvstyre kan sættes i gang i de to områder. Aftalen omhandler bl.a. Jericho-områdets størrelse, regler for de israelske soldaters tilstedeværelse i Gaza, hvordan der kan krydses grænser, det palæstinensiske politis bevæbning osv. (Operation Dagværk, 1998: 34).

Hvorfor lige Gaza og Jericho? For Israel er Gazastriben ikke (bibelsk) vigtig på samme måde som Vestbredden er det, men dyr at holde besat. Jericho blev taget med for at have Vestbredden med. Men Jericho er en ørkenby og ikke vigtig eller 'farlig' for Israel. Jericho havde altså mest symbolsk betydning.

Bosætter udfører massakre i Hebron (maj 1994)

16 dage efter Gaza-Jericho aftalen gennemførte den fanatiske israelske bosætter Baruch Goldstein, iført den israelske hærs uniform, en massakre på palæstinensere i Ibrahimi moskeen i Hebron. Han var rasende over at muslimer kunne bruge moskeen, som rummer hellige jødiske steder. Han dræbte 29 og sårede 300 palæstinensere, før han selv blev dræbt. I april 1995 kom de første hævnaktioner fra palæstinensisk side da Hamas gennemførte en selvmordsaktion, der dræbte otte israelske jøder i en bus i byen Afula (Rahbek, 2000: 293).

Oslo 2-aftalen, også kaldet Taha-aftalen (28.9.1995)

Oslo-2 blev forhandlet i den egyptiske by Taha og underskrevet i Washington den 28. september 1995. Den udvidede det begrænsede selvstyre i Jericho og Gaza til også at omfatte dele af Vestbredden og valg til selvstyret, præsidentposten osv.

Vestbredden inddeles i tre zoner:

Zone A: omfatter seks palæstinensiske byer (Jenin, Nablus, Tulkarem, Ramallah, Qualqilia, Bethlehem) der tilsammen udgør mindre end 4 % af Vestbreddens areal (5.600 km²) og ca. 20 % af befolkningen. I område A er *palæstinensisk* politi og sikkerhedsstyrker ansvarlige for indre sikkerhed, men bosætterne har fri bevægelse under ledsagelse af israelsk-palæstinensiske patruljer. For Hebron gælder særlige regler. Dens 130.000 palæstinensere kommer under palæstinensisk jurisdiktion. Israel beholder til gengæld kontrollen over Ibrahimi moskeen og det område hvor bosætterne holder til.

Zone B: omfatter ca. 450 landsbyer på Vestbredden, hvor 66 % af befolkningen bor. Her skal *Israel* og *palæstinenserne* deles om ansvaret for den indre sikkerhed. Zone B omfatter 23 % af Vestbreddens areal.

Zone C: omfatter resten af Vestbredden, 73 % af området, hvor der bor 2 % af befolkningen. *Israel* har ansvaret for den indre sikkerhed. Planen er at Israel skal trække sig ud af Zone C i takt med at man bliver enige om det (!). Dette er ikke sket.

Oslo-2 opremser de myndigheder som skal etableres i selvstyret, men udskyder endnu engang de vanskelige spørgsmål til den endelige fredsaftale.

Hermed er taget skridt til den geografiske struktur der fremover skal opsplitte Vestbredden og Gaza, dels splitte Gaza fra Vestbredden, dels splitte Vestbredden i to adskilte enklaver – det nordlige og det sydlige Vestbredden. De opsplittede områder kaldes ofte for bantustans – med henvisning til det sydafrikanske apartheidsystem.

Det var ifølge Oslo-2 hensigten at forhandlinger om en endelig aftale skulle påbegyndes senest 1. maj 1996, og at disse forhandlinger kunne forløbe indtil deadline for overgangsperioden, som var 1. maj 1999 (Irving Jensen, 2001: 25).

Godt en måned efter underskrivelsen af Oslo-2, nemlig den 4. november 1995, blev den israelske premierminister Yitzhak Rabin (fra Arbejderpartiet) myrdet af en person der mente at Oslo-aftalen ville føre til en palæstinensisk stat på Judæa og Samaria (jødernes betegnelse for Vestbredden). Han mente – i lighed med zionistisk-jødisk tankegang – at disse to områder hører til Israel og derfor ulovligt er overtaget af palæstinenserne.

Den israelske arbejderpartiregering, der indgik Oslo-1 med PLO, blev i 1996 erstattet af en Likud-regering under ledelse af Benjamin Netanyahu, der erklærede krig mod Oslo. Under hans ledelse kørte Oslo-forhandlingerne fast, og den tidsramme der var indbygget i Oslo-1 blev overskredet.

Israels annekteringsplaner for zone C

Det var Zone C som især var genstand for Israels annekteringsplaner. Dette område omfatter nemlig de strategisk vigtige områder Jordandalen og Det Døde Hav. Dette område, som altså kommer under fuld israelsk sikkerhedskontrol, er beboet af godt og vel 300.000 israelske jøder og ca. 150.000 palæstinensere (Roy, 2009: 79).

I Jordandalen, et meget frugtbart område, satsede Israel hurtigt efter 'Oslo' på opdyrkelse af en stærk landsbrugsproduktion i de jødiske bosættelser. Her dyrkes bl.a. Medjoul-dadler, der indbringer Israel millioner af shekel hvert år. Og som er på den internationale Boykot Israel-bevægelses sorte liste! Israel er i zone C i gang med en økonomisk udsultning af palæstinenserne landsbyer i håb om derved at presse palæstinenserne til at flytte et andet sted hen – med formålet: mest muligt palæstinensisk jord på israelske hænder og færrest muligt pa-

læstinensere (kilde: repræsentant fra NGO'en *Maan Development Center* på møde i København, oktober 2017).

Hebron-protokollen (15. januar 1997)

Hebron-aftalen trak ud i ti måneder og blev – efter massivt amerikansk pres- underskrevet den 15. januar 1997. Ifølge Hebron-aftalen kontrollerer det palæstinensiske selvstyre 80 % af Hebron, dog med en række begrænsninger. Israel kontrollerer de resterende 20 % som er Hebrons indre bydel (Operation Dagsværk, 1997: 34). Hebron-protokollen pålagde endvidere Israel en række tilbagetrækninger fra Vestbredden de kommende måneder. Det var den første aftale mellem palæstinenserne og en Likud-regering.

Wye River-aftalen (23. oktober 1998)

Efter et års krise i forhandlingerne pga. Israels bygning af bosættelser i Østjerusalem lykkedes det præsident Clinton endnu en gang at presse parterne til forhandlingsbordet. Han organiserede et møde mellem premierminister Benjamin Netanyahu og præsident Yassir Arafat i Wye River Plantation i Maryland i USA. Forhandlingerne resulterede i en aftale om at Israel skulle overføre yderligere 13 % af Vestbredden til palæstinenserne, over tre runder i løbet af en periode på tre måneder (Rahbek, 2000:315). Endvidere blev det aftalt at PLO skulle fjerne de paragraffer i sit nationale charter som stred mod fredsftalerne (Habash, 2000: 250). Ved det israelske valg 17. maj 1999 vandt Ehud Barak magten tilbage til Arbejderpartiet. Han fik mandat til at genoptage fredsforhandlingerne, men den kraftige udbygning af bosættelserne vanskeliggjorde processen.

Sharm el Sheik-aftalen – Wye River II-aftalen (1999)

Den aftale, som Barak og Arafat underskrev i Sharm el-Sheik den 4. september 1999, afspejlede styrkeforholdene, som klart var i Israels favør. Aftalen tillod Israel at forsinke tilbagetrækningen som ellers var aftalt i Wye River-aftalen – frem til 20. januar 2000 (Rahbek, 2000:

319). Den indeholdt endvidere en ny køreplan som udskød deadline for den endelige aftale til 13. september 2000. Men Israel opfyldte ikke aftalen og trak sig ikke tilbage.

Camp David-forhandlingerne (2000)

I et sidste forsøg på at bryde den fastlåste situation inviterede præsident Clinton til en ny forhandlingsrunde i Camp David i juli–august 2000 med deltagelse af Barak og Arafat. Hermed håbede Clinton at få forhandlet de udskudte temaer på plads. Men forhandlingerne brød sammen. Arafat blev af 'hele verden' gjort ansvarlig for sammenbruddet og for at have sagt nej til Baraks 'generøse tilbud' om at trække sig fra '90 % af Vestbredden og hele Gaza'.

Ifølge journalist John Pilger er myten om Camp David-2000 en af nutidens stærkeste israelske myter (Pilger, 2010: 102). Den fortæller at premierminister Ehud Barak tilbød Arafat at tilbagegive 90 % af de besatte områder, og at Arafat afviste tilbuddet. Men den myte er der intet hold i, mener Pilger:

"Der var ikke noget tilbud om '90 %'. I Camp David tilbød Barak en symbolsk militær tilbagetrækning fra ikke mere end 12 % af de besatte områder. Han gjorde det også klart at Israel ikke havde nogen planer om at tilbagegive så meget som en tomme af Storjerusalem, der rummer noget af den bedste palæstinensiske landbrugsjord og er Palæstinas administrative og kulturelle hjerte. De fleste af de ulovlige bosættelser, der kontrollerede 42 % af Vestbredden og Gaza, skulle fortsat eksistere – hvilket efterlod palæstinenserne med kun fragmenter af deres oprindelige hjemland, eller 15 % af det præ-israelske Palæstina" (ibid: 102).

I mellemtiden var en stærk bevægelse for 'retten til at vende tilbage' (*Haq al-Awda*) vokset frem. Dens repræsentanter frygtede at i og med

Oslo-aftalen var kravet om tilbagevenden blevet glemt. Da Arafat ankom til Camp David, modtog han en fælles erklæring fra 'De folkelige organisationer i Vestbreddens flygtningelejre' hvor der bl.a. stod:

"Forhandlerne skal ikke bryde sig om at vende tilbage, med mindre de bringer 'retten til at vende tilbage' med sig" (Aruri, 2001: IV).

Barak havde før sin afrejse til Camp David erklæret at han aldrig ville acceptere en anerkendelse af FN resolution 194, hvori palæstinenserne garanteres retten til at vende tilbage (Ibid: 174).

Da Arafat i 2000 afviste Bill Clintons og Baraks pression, skete det ud fra en kynisk vurdering af at hvis ikke han sagde nej, ville hans dage som palæstinensisk leder være talte. Som han bliver citeret for at sige: "Hvis jeg dropper kravet om flygtningenes ret til tilbagevenden, kan jeg ikke vende hjem" (Habash, 2000: 256).

Clinton fik ikke gennemført en fredsaftale i Mellemøsten og fik dermed ikke erobret den glorie som han havde håbet på.

Arafat og PLO-ledelsen vender tilbage

Israel og PLO underskrev med Gaza-Jericho-aftalen af 4. maj 1994 en aftale om begrænset palæstinensisk selvstyre, der i første omgang skulle omfatte Gaza og Jericho og siden udvides. Denne aftale førte til at Yassir Arafat og PLO-ledelsen i 1994 vendte tilbage til Gaza efter mange år i eksil. Senere flyttede de til Ramallah på Vestbredden. Om Arafats tilbagevenden skrev David Hirst i den engelske avis The Guardian:

"Han kom som kollaboratør i lige så høj grad som han kom som befrier. For Israel var sikkerhed – deres, ikke palæstinenserne – Oslo-aftalens alfa og omega. Hans (Arafats) job var at skaffe dem det. Men han kunne kun fortsætte i kollaboratørens rolle hvis han til gengæld fik den politiske gevinst, der gennem en række "midlertidige aftaler" skulle føre til den "endelige fredsaftale". Den

kunne han aldrig få ... (Hen ad vejen) affandt han sig med at han måtte give et stigende antal indrømmelser der kun gjorde afstanden større og større mellem det, han faktisk opnåede til sidst, og det han forsikrede sit folk at han ville opnå på den måde. Han var stadig Mr. Palæstina ...” (Tanya Reinhart i: Feldt, 2002: 91)

Valg til præsidentposten og The Legislative Council (1996)

Det palæstinensiske selvstyre blev forberedt og ledet af Arafat, der både var premierminister, leder af de væbnede styrker, udpegede ministre og dommere og samtidig var formand for PLO. Altså en enorm magt samlet i én person.

I overensstemmelse med 'Oslo' afholdt palæstinenserne valg til PLC, the Palestinian Legislative Council (det lovgivende råd eller parlament) den 20. januar 1996. 79.9 % stemte, dvs. også mange fra de grupper som opfordrede til boykot, herunder PFLP. Der skulle vælges 88 medlemmer til PLC og en 'rais', dvs. en præsident. Officielt var målet at indføre demokrati, men for både Israel og PLO-flertallet var målet at styrke Arafat og selvstyret og svække oppositionens indflydelse. Set i det lys var valget en succes. Fatah vandt 50 ud af parlamentets 88 pladser og altså næsten total dominans. Arafat blev valgt til præsident med 88 % af stemmerne (Irving Jensen, 2000: 92).

PFLP besluttede at boykotte valget – dels i protest mod 'Oslo', dels fordi ikke alle palæstinensere, men kun dem i 'selvstyreområderne', Vestbredden og Gaza, kunne stemme. Samme beslutninger tog DFLP, Islamic Jihad og Hamas (Robinson, 1997: 196).

Et korrupt selvstyre, PA

Yassir Arafat og Fatah blev populære hos de reaktionære arabiske regimer hvis ønsker var blevet tilgodeset: Intifadaen var blevet stoppet og en fredsaftale med Israel indgået. Belønningen var enorme økonomiske bevillinger – fra Jordan, Egypten, Saudi Arabien og Golflandene.

Disse gigantiske økonomiske midler administrerede Arafat og PLO-ledelsen og brugte dem til at 'belønne' politiske venner og straffe kritiske kræfter. Det betød at de titusindvis af palæstinensere, som blev ansat i selvstyreadministrationen, var afhængige af Arafats og Co's velvilje, hvis de skulle regne med at få deres løn.

Til ledende poster satsede Arafat på Fatah-bureaukraterne fra Tunis, mens han forsøgte at holde de militante Fatah-folk fra intifada-tiden ude. Han forsøgte at få ledende medlemmer af venstrefløjsfraktionerne med i selvstyreprøjet. Nogle sagde først nej, men siden ja og har i dag ministerposter, det gælder fx DFLP. PFLP sagde konsekvent nej til ministerposter og andre poster i PA og fortsatte kampen imod Oslo-aftalen. Det førte til at PFLP blev økonomisk straffet og frataget økonomiske midler som fronten ellers, som medlem af PLO, havde ret til.

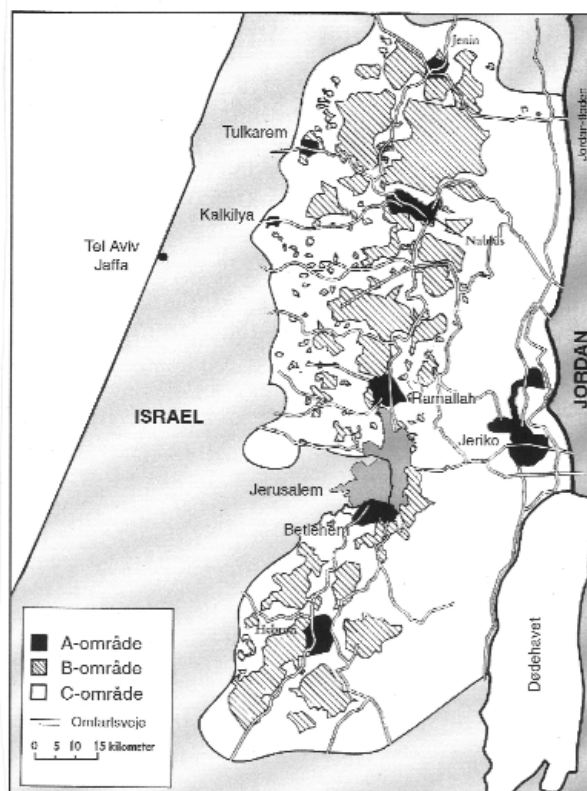
Det 21. palæstinensiske nationalråd (PNC), 1. session, i Gaza (april 1996)

Som led i Oslo-forhandlingerne mødtes det palæstinensiske nationalråd (PNC) i Gaza den 24. april 1996 og vedtog med 504 stemmer imod 54, mens 14 undlod, at fjerne de dele af det palæstinensiske nationale charter der stred imod ånden fra de to breve der blev udvekslet mellem formand Arafat og premierminister Rabin i 1993. Det drejede sig om paragrafferne 1-5, 11, 14, 16-18, 25, 27 og 29. Dog forblev det mest en symbolsk ændring idet charteret som sådan ikke blev ændret. George Habash deltog ikke i nationalrådet under henvisning til hans tidligere nævnte beslutning om ikke at vende tilbage før flygtningene kunne vende tilbage. Andre folk i PFLP's ledelse mente at det var OK at deltage. Leila Khaled deltog da hun ikke ville undlade at benytte denne enestående chance til at gense Palæstina.

Det 21. palæstinensiske nationalråd (PNC), 2. session, i Gaza (december 1998).

Da nationalrådet mødtes igen i Gaza i december 1998, var det på ordre

fra den israelske premierminister Benjamin Netanyahu, der mente at fredsprocessen ikke kunne fortsætte hvis der ikke blev afholdt et nyt nationalråd. Nationalrådet blev overværet af USA's præsident Clinton og bekræftede at man annullerede de dele af det nationale charter som strider imod 'Oslo-brevene'. PFLP boykottede denne gang enhver deltagelse i nationalrådet.

Kapitel 26

Oslo-aftalen: modstand og konsekvenser

Kort fortalt

Israel og USA ønskede med Oslo-aftalen (Oslo) først og fremmest at stoppe intifadaen. Mere langsigtet ønskede de at fratage PLO al magt, hvilket var forsøgt i Jordan i 1970 og i Beirut i 1982, men uden held. Forhandlingerne i Oslo skulle dokumentere Israels fredsvilje, men uden at stoppe besættelsen og ekspansionen. PLO-flertallet accepterede en aftale med Israel som ikke førte til en palæstinensisk stat, som ikke fjernede bosættelserne, som end ikke nævnte palæstinenserne ret til at vende tilbage. Oslo gjorde den palæstinensiske ledelse til loyale kollaboratører, der administrerede besættelsen og varetog sikkerhedsopgaver for Israel. Samtidig skabte Oslo-aftalen indtryk af at nu var besættelsen slut, og Israel kunne fritages for de forpligtelser som ifølge folkeretten påhviler besættelsesmagten.

Amira Hass, israelsk journalist: *"Inden Oslo-aftalen erkendte Israel at den var en besættelsesmagt der derved havde nogle forpligtelser over for palæstinenserne. Men efter Oslo-aftalen virkede det som om palæstinenserne fik deres egen stat, så Israel ikke længere havde nogen forpligtelser. Men palæstinenserne fik ikke deres egen stat, for israelerne fortsatte med at regere. Og så skete der det samme som skete i Sydafrika. Der kom en separat udvikling for jøder og for palæstinensere"*¹

Taghred Abdel Al, bosat i Beirut, medlem af PYO², under besøg i København, 2. maj, 2017: *"Jeg tilhører den tredje generation af palæstinensere efter al Nakba. Jeg ville hellere have tilhørt en af de tidligere generationer. De – mine bedsteforældre og forældre – var en del af den palæstinensiske revolution. Før Oslo-aftalen var Libanon*

centrum for PLO og de forskellige fedayin-grupper. Der var palæstinensiske virksomheder, skoler, banker, trykkerier, osv. Efter Oslo-aftalen flyttedes centrum for befrielseskampen til Palæstina, og vi her i Libanon følte os 'ladt tilbage'. PLO som samlende organisation mistede sin indflydelse til det palæstinensiske selvstyre, Palestinian Authority, som ikke gavner palæstinenserne befrielseskamp, tværtimod".

Modstanden imod Oslo organiseres

Umiddelbart efter Madrid-forhandlingerne i 1991 begyndte modstanderne af Oslo at organisere sig. Det blev til både et bredt og et smalt oppositionsnetværk. PFLP, der var den stærkeste venstrefløjsorganisation, og Hamas, der var den stærkeste islamiske bevægelse, stod i spidsen for modstanden. Men også mange af de såkaldt uafhængige var imod Oslo-aftalen. Det gælder den kendte (desværre afdøde) palæstinensiske professor, Edward Said. Han kritiserer her Israel og Oslo-aftalen, og også den retorik Oslo-aftalen ikklædes:

"Palæstinenserne betaler den tunge, tunge pris for Oslo, som efter ti års forhandlingerne ikke efterlod dem andet end småbidder af deres land uden sammenhæng, sikkerhedsinstitutioner der var udtænkt til at sikre deres servilitet i forhold til Israel, og et liv der gjorde dem mere og mere fattige, så at den jødiske stat kunne trives og opnå velstand. Det var forgæves at nogle af os gennem disse ti år søgte at advare om at der var et misforhold mellem USA's og Israels fredssprog og så den rystende virkelighed – et misforhold der aldrig blev bygget bro over, men det var heller ikke meningen. Man brugte i flæng ord som fredsproces og terrorisme uden nogen relation til virkeligheden" (Edward W. Said, 2004: 163).

De ti fraktioner - det brede modstandsnetværk

I slutningen af 1991 dannede de palæstinensiske fedayin-grupper, som var modstandere af en fredsforhandling med Israel, et løst netværk som omfattede både sekulære og islamistiske grupper. Det fik navnet "De ti fraktioner" og omfattende følgende grupper: PFLP, DFLP, PFLP-GC (anført af Ahmed Jibril), Fatah-Intifada (udbryderne fra Fatah, anført af Abu Musa), Sa'iqa, PSF, ALF, Palestinian Revolutionary Communist Party, Hamas, Islamic Jihad, (Cubert, 1997: 86, note 15). Men altså ikke PCP, det palæstinensiske kommunistparti, og FIDA, en udbrydergruppe fra DFLP.

'De ti fraktioner' gennemførte kampagner mod Oslo og krævede at Arafat trak sig ud af forhandlingerne. De gennemførte eksempelvis kampagnen: *"Lad den 28. oktober blive en dag med folkelig vrede i protest imod fredsforhandlinger og overgivelse"* (Cubert, 1997: 86).

Alliancen af Palæstinensiske Kræfter i Damaskus - den smalle opposition

I midten af december 1993 blev den sekulære opposition mod Oslo etableret. Den omfattede de sekulære fedayin-grupper (dvs. "De ti fraktioner" minus islamisterne) og havde base i Damaskus og tog navnet 'The Alliance of Palestinian Forces in Damascus' (ibid: 87).

Oppositionen imod Oslo truede ikke blot med at ødelægge Israel-PLO forhandlingerne. Den udførte også væbnede angreb på israelske mål og distribuerede i tusindvis af flyveblade hvor man gennemgik aftalerne og fremhævede deres fejl og katastrofale konsekvenser. Et af de vigtigste kritikpunkter var aftalerne om dannelse af israelsk-palæstinensiske samarbejdskomiteer der skulle overvåge implementeringen af Oslo- aftalen. Men de to oppositionsgrupper var ikke stærke nok til at forhindre forhandlingernes videre forløb. Så Oslo-køreplanen blev underskrevet i 1993 og de øvrige aftaler indgået op igennem 1990'erne.

PLO og Oslo

PLO-flertallet så Oslo som en gradvis opløsning af besættelsen og et skridt på vejen til etablering af en palæstinensisk stat. De hoppede på illusionen om Oslo som en fredsproces der ville føre til en palæstinensisk stat. Det samme gjorde de israelske fredsgrupper.

Oslo-aftalen blev det endelige brud med den oprindelige PLO-strategi om en sekulær palæstinensisk stat i hele Palæstina. jfr. PLO's nationale charter. Men som Arafat var kendt for at sige: "A Small Palestine is better than no Palestine at all". Arafat legitimerede dannelsen af selvstyret med at PLO's nationalråd i 1974 havde godkendt dannelsen af en palæstinensisk myndighed "på ethvert område af Palæstina der måtte blive befriet". Oslo-aftalen blev godkendt på et møde i PLO's eksekutivkomite den 3. september 1993, hvor dog kun 13 ud af komiteens 19 medlemmer var mødt op. Syv stemte for, seks imod (Irving Jensen, 2000: 34).

Den 11. oktober 1993 blev Oslo-aftalen ratificeret i PLO's Central Council hvor 63 stemte for, otte imod, og 11 undlod, mens 25 medlemmer boykottede mødet, herunder PFLP (ibid: 2000: 34). Flere af Fatahs ledende medlemmer stemte imod. Det gælder Farouq Qaddoumi, PLO's 'udenrigsminister', og Hani al-Hassan. Sidstnævnte udsendte i august 1993 erklæring hvor han bl.a. skrev: "De som giver deres tilslutning til denne aftale, allierer sig med Israel og går imod det palæstinensiske folk og de arabiske nationer" (ibid: 34). Folk fra oppositionen krævede det palæstinensiske nationalråd indkaldt, men det afviste Mr. Arafat.

PFLP og Oslo

"Vi fordømte principielt Oslo. Vi vidste at Arafat befandt sig på en håbløs vej. Derfor modsatte PFLP sig Oslo-aftalen af alle kræfter. Oslo gav os ikke et minimum af det som palæstinenserne krævede. På trods af vores helhjertede indsats i de seks år intifadaen havde varet, høstede

vi kun krummer på det politiske plan. Oslo, det var bjerget som fødte en mus" (Habash, 2008: 247).

PFLP karakteriserede Oslo-aftalen som *".. det største slag mod den palæstinensiske nationale kamp som historien har set da den ikke leverer svar på spørgsmålene om bosættelserne, Jerusalem og de fire millioner palæstinensere i diasporaen, og denne plan betyder total kollaps for PLO-ledelsen"* (Cubert, 1997: 87).

PFLP's kritik af Oslo gik bl.a. på at Israel kun anerkendte PLO, men ikke anerkendte dannelsen af en palæstinensisk stat. Og at spørgsmålene om Jerusalem, en selvstændig stat og palæstinenserens ret til tilbagevenden ikke indgik i Oslo-aftalen, men var udskudt til den endelige fredsaftale (the Final Agreement), der aldrig blev til noget.

Det måske alvorligste problem ved Oslo var, ifølge PFLP, at aftalen alvorligt svækkede PLO, ja på det nærmeste likviderede PLO. Mens det palæstinensiske nationalråd (PNC) repræsenterer alle palæstinenserne, dvs. dem i de besatte områder, dem i Israel og dem i diasporaen (eksilet), repræsenterer selvstyret kun palæstinenserne på Vestbredden og i Gaza. Arafat og PLO-flertallet nægtede at bidrage til at afklare PLO's rolle i forhold til selvstyret. Men det havde PFLP en holdning til:

George Habash: "Vi må adskille PLO's rolle fra Oslo-selvstyrets rolle og bevare PLO's nationale charter som handler om Palæstinaspørgsmålet set fra et historisk såvel som strategisk perspektiv. Der skal være demokrati i alle de politiske og organisatoriske institutioner med henblik på at blive et rigtigt netværk for den demokratiske proces inden for det palæstinensiske samfund." (DP nr. 70, 1999).

Med Oslo begik PLO efter PFLP's mening et historisk forræderi hvilket hang sammen med at Fatah, det dominerende parti i PLO, er et borgerligt parti der i sidste ende valgte alliancen med borgerskabet – i

troen på at imperialismen ville støtte PLO i kampen for en palæstinensisk stat:

”Vi mener at selvstyret (PA) ikke ønsker at konfrontere besættelsesmagten fordi dette strider imod dets snævre klasseinteresser” (DP nr. 64-65, 1998)

Islamisterne og Oslo-aftalen

Oslo-aftalen bragte de tidligere fjender, den sekulære venstrefløj og islamisterne, ind i et taktisk samarbejde gennem deres fælles modstand mod Oslo-aftalen.

Islamisterne i Hamas og Islamisk Jihad erklærede sig fra starten som modstandere af Oslo-aftalen. Deres mål var at opbygge en islamisk stat i hele Palæstina. De udnyttede dygtigt modstanden mod Oslo til at rekruttere tilhængere blandt især de fattige palæstinensere. I dag (2018) har Hamas droppet kampen for en stat i hele Palæstina og accepterer nu en to-statsløsning.

Konsekvenserne af Oslo-aftalen

Israel og USA havde to hensigter med Oslo-forhandlingerne: at stoppe intifadaen og svække PLO. Begge mål blev nået.

Med Oslo-aftalen lykkedes det Israel at opnå hvad Sharon ikke havde opnået med belejringen af Beirut i 1982: At fratage PLO rollen og indflydelsen som den eneste legitime repræsentant for det palæstinensiske folk. Denne rolle blev reelt overtaget af det palæstinensiske selvstyre PA, Palestinian Authority, selvom dette kun repræsenterede halvdelen af palæstinenserne, nemlig dem på Vestbredden og i Gaza – og ikke dem i eksilet eller i Israel.

Med oprettelsen af PA blev PLO's rolle uklar, og Arafat undgik behændigt at sætte undersøgelser i gang der kunne afklare PLO's rolle i den stærkt forandrede situation. Siden da har PLO's rolle været nærmest usynlig.

Tanye Reinhard, professor i lingvistik ved Tel Aviv Universitet, mener at - set fra israelsk side - var Oslo-aftalen en succes, ikke mindst da det lykkedes at få Arafat og selvstyret til at overtage rollen som besættelsesmagtens politibetjent og holde befolkningen i ro:

"Oslo (var) i bund og grund en succes. Arafat evnede ved hårdhændet undertrykkelse at holde frustrationen hos sit folk nede og garantere bosætternes sikkerhed, mens Israel uantastet fortsatte med at oprette nye bosættelser og annektere mere palæstinensisk jord. Arafats forskellige sikkerhedsstyrker blev oprettet og trænet i samarbejde med Israel" (Tanya Reinhart i: Jakob Feldt og Michael Irving Jensen, 2002: 86).

NGO'erne erstatter massebevægelserne

Khaled Barakat, PFLP: *"Det måske mest katastrofale ved Oslo var den rolle som NGO'erne kom til at spille. Donorpenge kom til at styre. Fra USA, EU og de arabiske regimers side satsede man bevidst på NGO'erne som instrumenter til at kontrollere Palæstina"* (interview, kapitel 38)

Det donorsamfund, der blev skabt efter Oslo-aftalen, bestod primært af donorer fra USA og Europa. De forsøgte at arbejde 'uden for konflikten' og tage sig af de opgaver som ifølge Geneve-konventionen påhviler en besættelsesmagt. Det var ofte de højtuddannede palæstinensere, dem med erfaring fra græsrodsarbejdet under 1987-intifadaen, som blev rekrutteret til NGO'erne – ofte til lønninger i dollars og euros som lå langt over de lokale lønninger. De styrede – i samarbejde med vestlige donorer – landsbrugs-, kvinde-, børne- og sundhedsprojekter. Det betød at huslejerne steg i Ramallah og Jerusalem – til skade for den lokale befolkning. NGO'erne skulle ofte skrive under på at de ikke måtte støtte terror, hvormed mentes støtte til kampen imod den israelske besættelse.

Inden for PFLP var der stor uenighed om hvordan man skulle forholde sig til NGO'erne. Nogle mente at NGO'erne fungerede som imperialismens instrumenter og tjente til at svække modstandskampen, andre at NGO'erne var vigtige instrumenter i det palæstinensiske statsopbygningsprojekt.

Med fare for overdreven skematisering kan man sige at det var PFLP-folk på Vestbredden og i Gaza, der så positivt på NGO'erne, mens PFLP-folk i flygtningelejrene og diasporaen generelt var dybt skeptiske.

NGO'erne erstattede, ifølge Khaled Barakat, de palæstinensiske massebevægelser (kvindeunionen, arbejderunionen, studenterunionen) der hidtil havde udgjort grundpillerne i den palæstinensiske nationale bevægelse. NGO'erne styres af de vestlige og arabiske donorer og deltager kun i ringe omfang (eller i det skjulte) i kampen mod besættelsen.

Oslo og kvinderne

Den relative autonomi som de palæstinensiske kvinder havde opnået gennem intifadaens græsrodsstruktur og folkekomiteer kom efter Oslo-aftalen under pres. Selvstyret forsøgte "... med dets karakteristiske patriarkalske struktur, med Yassir Arafat og hans kumpaner i spidsen" (Tripp, 201: 204) at styre kvinderne ind i traditionelle patriarkalske og parlamentariske strukturer – og væk fra den nationale og sociale befrielseskamp.

De kvindekomiteer der blev oprettet efter etableringen af det palæstinensiske selvstyre, PA, var som regel NGO'er - uafhængige af de politiske fraktioner, men afhængige af donationer fra vestlige fonde og regeringer. Oslo-aftalen betød en splittelse af kvinderne, mellem dem der gik ind i NGO'er og dem der fortsat kæmpede i græsrodsorganisationer og kvindekomiteer imod besættelsen:

"... de palæstinensiske kvinder blev splittet i deres dagsorden og holdning til kvindekampen. Den lodrette splittelse handlede om spørgsmålet om social og national

kamp. Dele af kvindebevægelsen mente at tiden nu var inde til fred, og at det sociale tema skulle fokusere på fredsforhandlinger, og de fik masser af penge fra NGO'erne. Den anden del mente at besættelsen stadig eksisterede, og at den nationale befrielse og kvindernes befrielse skulle gå hånd i hånd, og de valgte græsrodsvejen. Den vandrette splittelse handlede om metoder (approach). De der var fokuseret på forskning og en høj grad af normalisering med israelske kvindeorganisationer modtog masser af donorge penge og blev værdsat af Vesten som "civiliserede akademikere" (DP, 112, 2002: 7).

PFLP's kvindekomite, UPWC, og andre af intifadaens kvindekomiteer er fortsat aktive på Vestbredden og i Gaza og kæmper for kvindernes befrielse og for national befrielse (se mere om kvinderne og intifadaen i kapitel 33).

Oslo bringer PFLP i krise

PFLP gennemgik, ifølge George Habash, en af frontens vanskeligste perioder i forbindelse med Oslo-processen (Habash, 2008: 250).

Der var i PFLP uenighed om hvorvidt man skulle deltage i selvstyremyndighederne eller ej, og der var uenighed om hvorvidt PFLP-kadrerne (lederne) skulle vende tilbage til Vestbredden og Gaza eller ej. Det var især PFLP's lokale repræsentanter på Vestbredden og i Gaza som talte for at deltage i ledelsen af selvstyret.

I maj 1994 mødtes Arafat med repræsentanter for PFLP og Hamas i Tunesien hvor Arafat tilbød dem ledende poster i det palæstinensiske selvstyre, men begge parter sagde nej tak (Cubert, 1997: 181). PFLP nægtede og nægter fortsat at deltage i det palæstinensiske selvstyre.

Efter Oslo-aftalen fik fedayinerne mulighed for at vende tilbage til Vestbredden og Gaza, dog således at Israel kunne nedlægge veto mod enkeltpersoner.

På et møde i PFLP's politbureau i januar i 1996 blev det besluttet at sige ja til at fedayiner kunne vende tilbage (Cubert, 1997: 174). En liste med navne på ledende PFLP-medlemmer blev udarbejdet, og de fleste på listen fik tilladelse til at vende tilbage.

Det var George Habash uenig i. Han fortæller i sine erindringer at indtil 1998–99 var alle i PFLP-ledelsen modstandere af at kadrerne skulle vende tilbage til Vestbredden og Gaza – ”der hvor selvstyret i teorien udøvede sin indflydelse” (Habash, 2008: 251). Habash accepterede dog at de kammerater, der ønskede det, kunne vende tilbage. Men, siger han, ”Personligt har jeg afvist at vende tilbage idet jeg altid har sagt at jeg ikke vender tilbage til Palæstina før det kan ske sammenmed de fem millioner flygtninge” (ibid: 251).

Da der var givet grønt lys, vendte et halvt hundrede PFLP-kadrer tilbage til Vestbredden og Gaza. En af dem var Abu Ali Mustafa, PFLP's kommende generalsekretær.

---

¹ *Modige Kvinder, Ti kvinder der gør en forskel, Lene Johansen, DR, 2008:140*

² *Palestinian Youth Organization, ungdomsorganisation tilknyttet PFLP*

DEL VIII

PFLP-ledere udskiftes, myrdes og fængsles

Kapitel 27

PFLP's 6. kongres - George Habash går af (2000)

PFLP's 6. kongres fandt sted i perioden april-juli 2000. Den var usædvanlig på den måde at den blev afholdt tre forskellige steder: i Damaskus, i Gaza og på Vestbredden. Den var også speciel i den forstand at George Habash efter 33 år som PFLP's generalsekretær overlod posten til Abu Ali Mustafa, vicegeneralsekretæren.

Hele kongressen var præget af en defensiv stemning, hvilket tilskrives Oslo-aftalen, Sovjets sammenbrud og de islamiske kræfters fremgang på bekostning af venstrefløjen. Centrale temaer på kongressen var holdningen til PLO og islamisterne. PLO havde med sin indgåelse af Oslo-aftalen med Israel definitivt forladt modstandens vej. Derfor stod PFLP på kongressen over for dilemmaet om man skulle forlade PLO og danne en alternativ front eller forblive i PLO?

På kongressen bekræftede PFLP sin taktiske alliance med de konservative, islamiske kræfter idet man i den nuværende defensive fase mente at det var vigtigt at samle alle kræfter som var modstandere af den israelske besættelse.

Kongresberetning har titlen "The Sixth National Congress, July 2000 – Towards A New Political Vision". Hvor intet andet er anført, henvises til kongresberetningen.

Den aktuelle situation

Ifølge beretningen finder kongressen sted i en situation præget af mange vanskeligheder:

"Sovjetunionens kollaps, forandringer i de internationale alliancer, USA's dominans, forandringer i den arabiske verden efter den anden Golfkrig, etableringen af det palæstinensiske selvstyre (PA), forandringer i den interne magtbalance, krisen

blandt de demokratiske kræfter, og normaliseringen i forhold til Israel ...”.

Om den nuværende defensive situation udtaler kongressen følgende: ”Det som er revolutionært i en bestemt fase, vil ikke passe til en anden helt anderledes fase. I en defensiv fase er det revolutionært at være defensiv (...), mens en revolutionær og oprørske fase vil kræve helt anderledes svar”.

Altså, i en politisk svag fase som den nuværende vil det være revolutionært at indtage defensive positioner, mens defensive svar ikke vil passe til en oprørske fase, som vil kræve helt andre radikale svar.

Oslo-aftalen – en defensiv overgangsfase

Kongressen udtrykker skarp kritik af Oslo-aftalen. En af årsagerne til Oslo-katastrofen er den palæstinensiske venstrefløjs, herunder PFLP’s, svage position:

”Det var de oppositionelle kræfters manglende styrke som banede vejen for Oslo, gav selvstyremyndighederne mulighed for at få kontrol med den palæstinensiske situation og det palæstinensiske folk uden at blive konfronteret med en forenet opposition”.

Et af de største problemer ved Oslo-aftalen var at man reelt havde droppet kravet om flygtningenes ret til tilbagevenden. Som Abu Ali Mustafa, der på kongressen afløste George Habash som generalsekretær, udtrykker det i sin åbningstale til kongressen:

”Kære kammerater. Vores kongres afholdes i en meget kritisk og vanskelig situation hvor US-amerikanske og israelske kræfter forsøger at gennemtvinge en løsning som ødelægger den palæstinensiske sag der er kernen i den arabisk-israelske konflikt. Den foreslåede løsning annullerer den palæstinensiske sags nationale principper som er baseret på retten til at vende tilbage. Dette udgør en reel fare på

det politiske, økonomiske og strategiske niveau, som vil give USA hegemoni i regionen. Dette stiller vores nationale kongres over for en række opgaver og ansvarsområder" (DP nr. 84, 2000).

Holdningen til PLO

Holdningen til PLO var et af de mest kontroversielle temaer på kongressen. Det var der flere grunde til. En af dem var PLO's højredrejning, manifesteret i underskrivelsen af Oslo-aftalen i 1993. En anden var PLO-apparatets kontrol med de økonomiske midler, der reelt skulle fordeles til alle PLO's fraktioner, men som PFLP blev snydt for – som straf for oppositionspolitikken. Disse og andre faktorer fik PFLP til at stille følgende spørgsmål til de delegerede: Skal PFLP forlade PLO og danne et alternativt forum – eller: Skal PFLP forblive i PLO og presse PLO i progressiv retning?

I betragtning af de nuværende defensive styrkeforhold og i betragtning af den fragmentering der pt. hersker blandt de nationale kræfter, mener kongressen at det rigtige vil være at *"bevare PLO som repræsentant for hele folket, som en bevægelse der er uafhængig af selvstyret"*. Det vil ifølge PFLP kræve hårdt arbejde at sikre PLO's uafhængighed og forhindre at PLO bliver annekteret af selvstyret. Derfor gælder det om at transformere PLO "til en stærk kraft i den konkrete konfrontation (med Israel) som hele det palæstinensiske folk deltager i ". Ligeledes er det vigtigt at demokratisere hele PLO's struktur og se på en evt. fornyelse af PLO's charter:

" I denne sammenhæng lægger den 6. kongres stor vægt på at genopbygge PLO's institutioner på nationalt og demokratisk grundlag. Og kaste et nyt blik på PLO's charter og dets nationale program såvel som dens rolle som palæstinenserne eneste legitime repræsentant i hjemlandet og i diasporaen – med henblik på at bevare (det palæstinensiske folks) politiske enhed" (DP nr. 64, 2000).

PFLP og de islamiske kræfter

På kongressen slås det fast at PFLP betragter 'de politiske islamiske kræfter' som allierede i kampen mod den israelske besættelse – et samarbejde der var blevet indledt i 1990'erne da man sammen kæmpede imod Oslo-aftalen. Indledningsvis hedder det: *"De palæstinensiske islamiske kræfter udgør en naturlig komponent i den palæstinensiske nationale bevægelse, uanset hvilke særtræk de måtte have"*.

PFLP bruger her betegnelsen 'politiske islamistiske kræfter' idet de skelner mellem 'islam' som religion og islam som bestanddel af diverse politiske organisationer. PFLP begrundet alliancen med islamisterne med at de er en del af modstanden mod besættelsen:

"Sammen med de politiske islamistiske kræfter er vi i opposition til og i konfrontation med USA's og Israels besættelsesprogram som tilstræber ødelæggelse af det palæstinensiske folks rettigheder – trods nogle mindre forskelle og særpræg med hensyn til holdninger og visioner".

PFLP's samarbejde med islamisterne fra starten i 1990'erne hang sammen med den palæstinensiske revolutions tilbagegang. Ti år tidligere blev islamisterne af PFLP betragtet som fjender af revolutionen. PFLP's taktiske alliance med islamisterne har mødt stor kritik internt i PFLP, i hvert fald på græsrodsniveau, ikke mindst på grund af islamisternes konservative kvindesyn.

Ahmad Sa'adat, PFLP's fængslede generalsekretær, udtaler sig kritisk om islamisternes forhold til de politiske rettigheder: "Islamisterne har ingen respekt for menneskers frihed, og politisk vil de føre os mange år tilbage i tiden. Vi har mange erfaringer med deres system andre steder i verden, fx i Iran, Sudan og Afghanistan" (interview i kapitel 36).

Respekt for de borgerlige frihedsrettigheder

I kongressens afsluttende udtalelse nævnes det at PFLP i forbindelse

med opbygningen af en palæstinensisk stat går ind for de borgerlige frihedsrettigheder. Det drejer sig bl.a. om:

- *"Adskillelse af den lovgivende, dømmende og udøvende myndighed*
- *Respekt for den udøvende myndighed og dens beslutninger*
- *Respekt for lovgivningen*
- *Respekt for ytrings- og forsamlingsfriheden*
- *Respekt for det civile samfunds institutioner"* (DP nr. 84, 2000).

Hvorfor det er lige på dette tidspunkt at PFLP markerer sin opbakning bag de borgerlige frihedsrettigheder kan man kun gisne om. Måske skyldes det den taktiske alliance med Hamas, der har problemer med disse rettigheder (jfr. ovenfor)?

Struktur og ledelse: Demokratisk centralisme fastholdes, kønskvotering indføres

Kongressen beslutter at fastholde princippet om demokratisk centralisme. Kongressen bekræfter endvidere en beslutning fra 1996 om at indføre kønskvotering til ledende poster (Sarah Irving, 2014). Abu Ali Mustafa, vice-generalsekretæren, vælges som ny generalsekretær. Habash beholder dog fortsat en vis indflydelse i PFLP. "Jeg er som en åndelig leder" – siger han lidt ironisk i sine memoires. Han bliver jævnligt konsulteret af partiets ledelse og andre medlemmer om vigtige spørgsmål.

George Habash forlader posten som generalsekretær

Op til afholdelsen af den 5 kongres i 1993 havde George Habash anmodet ledelsen om dens accept af hans afgang. Men for at holde sammen på fronten havde ledelsen overtalt ham til at forblive på posten lidt endnu. Her på den 6. kongres bliver hans anmodning imødekommet.

George Habash's afskedstale:

Jeg afslutter nu mit job og mine pligter som generalsekretær, men det indebærer ikke at jeg vil være langt borte fra jer. Tværtimod vil jeg være tæt på jer og følge jeres march. PFLP har akkumuleret meget og givet meget. (...). Jeg har givet mit liv og min energi til Fronten gennem mange og lange år, og jeg er glad for at Fronten vil fortsætte ad sin vej, at fronten vil krydse virkelighedens mark og vil forny sig selv. Jeg ved hvad slags stof I er gjort af, jeg kender værdien og dybden af frontens traditioner og den etik og de værdier som Fronten har sat højt i alle disse år. Jeg har tiltro til at I ikke vil ødsle disse værdier bort (...).

Som det sidste finder jeg det nødvendigt at sige at jeg er helt klar over at de mål som jeg har arbejdet og kæmpet for ikke er nået. Og jeg kan ikke sige hvordan og hvornår de bliver nået. Men jeg kan godt sige – på baggrund af mine studier af historiens march generelt og den arabiske og palæstinensiske historie i særdeleshed - at de vil blive nået. Trods denne bitre sandhed forlader jeg min post som generalsekretær i Fronten med tilfreds hjerte og samvittighed. Min samvittighed er tilfreds fordi jeg gjorde min pligt og arbejdede med størst mulig anstrengelse og med fuldstændig og dyb oprigtighed. Mit sind er tilfredst fordi jeg – gennem alle mine arbejdsår – støttede mig til kritik-selvkritik metoden (...).

Mit mål med denne afslutningstale er at sige til jer alle – og ikke kun til jer her, men til alle fængslede, til alle der har oplevet fængsling, til martyrernes familier, til martyrernes børn, til dem der er sårede, til alle der gav ofre og gav noget til vores sag, jeres ofre har ikke været forgæves. De retfærdige og legitime mål, som de har kæmpet for og givet deres liv for, vil før eller senere blive nået. Og jeg ønsker igen og igen at understrege hvor vigtigt det er at I fortsætter kampen for vores folk, for alle palæstinenser og arabers sag (...). I skal altid være af roligt sind og udholdende bevidsthed, med en stærk beslutsomhed og en vilje af stål, for I er stadig på slagmarken for retfærdighed og fremskridt, den slagmark hvis

mål vil blive nået, og som uundgåeligt vil opnå sine legitime rettigheder. For dette er læren af historien og af virkeligheden. Ingen rettighed er mistet så længe der er nogen der kæmper for den” (dr. George Habash Address to PFLP Sixth Convention, pflp.ps)

Kongressen hylder George Habash

I kongresudtalelsen hedder det bl.a.:

”Kongressen gav udtryk for i hvor høj grad den værdsatte den nøglerolle som George Habash havde spillet på det palæstinensiske område. Han gav sit liv, sine tanker, ideer og kompetencer til revolutionen og gjorde dermed revolutionen rigere (...).Kongressen lyttede til George Habash’s store tale som både omhandlede organisatoriske og politiske temaer. Kongressen understregede vigtigheden af at drage nytte af dr. Habash’s meninger og omfattende erfaringer” (DP nr. 84, 2000).

Kongressens afslutningshilsen

Til slut udsendte kongressen følgende hilsener:

Den nationale kongres hilser alle fanger og tilbageholdte i israelske fængsler (...) og i selvstyrets fængsler og kræver dem løsladt uanset deres politiske tilhørsforhold (...).

Kongressen hilser alle progressive og frihedselskende kræfter i hele verden som kæmper for frihed og uafhængighed (...).

Kongressen hilser den palæstinensiske og arabiske og internationale arbejderklasse og forsikrer dem at det er fra dem friheden skal komme. Det er også fra dem kapitalismen, monopolernes og globaliseringens nederlag skal komme. Humanismen vil helt sikkert sejre!”

Abu Ali Mustafa

Kapitel 28

PFLP-leder Abu Ali Mustafa dræbes af israelsk militær (2001)

Det israelske luftvåben dræbte den 27. august 2001 Abu Ali Mustafa, PFLP's nyvalgte generalsekretær. Fra en USA-fremstillet Apache helikopter blev to missiler affyret mod Abu Ali Mustafas kontor i Ramallah hvor han sad og arbejdede. Han døde øjeblikkeligt.

Kort før sin død havde Abu Ali Mustafa udtalt at han mente at palæstenserne havde ret til at kæmpe med alle midler imod besættelsesmagten, også væbnet kamp. Han blev af Israel gjort personligt ansvarlig for en række bilbombeangreb, gennemført af PFLP efter hans tilbagevenden til Palæstina. Da han blev spurgt om han ikke frygtede israelske angreb på sin person, svarede han:

"Vi er alle mål for israelske angreb så snart vi bliver aktive. Vi gør vores bedste for at undgå deres angreb, men vi lever under brutal zionistisk besættelse af vores land, og deres hær er kun få meter borte fra os. Vi skal naturligvis være forsigtige, men vi har en opgave at udføre, og intet kan stoppe os". (wikipedia, Abu Ali Mustapha, Biography).

Mere end 50.000 mennesker deltog i sørgemarchen gennem Ramallahs gader mens de råbte: "Abu Ali Mustafa, dit blod vil ikke være spildt". Butikkerne var lukkede pga. generalstrejke. Det palæstinensiske selvstyre, PA, havde erklæret tre dages landesorg til ære for martyren Abu Ali Mustafa. Fra de lukkede butikker og huse lød den palæstinensiske nationalsang ud i gaderne. Abu Ali Mustafas døde legeme var omgivet af PFLP-flag og Palæstina-flag og palæstinensisk politi.

PFLP's centralkomite afholdt den 4. oktober et ekstraordinært møde hvor man udpegede Ahmad Sa'adat til ny generalsekretær og Abdel

Rahim Mallouh til vicegeneralsekretær (DP, nr. 96-97, 2001,s.1). Samtidig opfordrede PFLP til "at vores folk og vores politiske ledelse svarer igen på likvideringen af kammerat Abu Ali Mustafa ved at optrappe intifadaen imod den zionistiske besættelse og aggression" (GAIA, nr. 36, 2002, s. 14). PFLP kaldte fra da af sine væbnede styrker for Abu Ali Mustafa Brigaderne.

PFLP's svar: Israelsk turistminister likvideres

Mest kendt blandt de hævnaktioner som PFLP igangsatte var drabet på den israelske turistminister Rehevam Ze'evi. Drabet sendte rystelser gennem de israelske sikkerhedstjenester. Hvordan kunne det ske?

Den 17. oktober 2001 skaffede to palæstinensere sig adgang til Israels turistminister der boede på 8. sal på Hiyat hotellet i Vestjerusalem. Tre kugler blev affyret mod turistministeren der var død på stedet. Gerningsfolkene flygtede gennem rulletrappen ud i det besatte Østjerusalem. PFLP påtog sig ansvaret for likvideringen.

Rehevam Ze'evi var leder af Modelet partiet som var et af Israels mest racistiske partier og kendt for at gå ind for transfer, dvs. tvungen forflyttelse af palæstinenserne. Og som medlem af den israelske regering var Ze'evi – ifølge PFLP – medansvarlig for mordet på Abu Ali Mustafa. Ze'evi's lange politiske karriere gik helt tilbage til Nakbaen i 1948, og han var kendt for sine racistiske holdninger. Fx betegnede han palæstinenserne som 'en kræftsvulst' og 'lus'.

Sharons svar

Israels premierminister Ariel Sharon annoncerede på et regeringsmøde dagen efter likvideringen af turistministeren at enten skulle Arafat overdrage turistministerens mordere til Israel, eller også ville Arafats selvstyre (PA) blive defineret som en terroristrede – af samme slags som Taleban. Sharon havde længe pønset på skridt der kunne ødelægge "det Oslo-shit" (Oslo-aftalen). Og nu benyttede han dygtigt turistministersagen til at lægge op til det der året efter blev til

genbesættelse af de palæstinensiske selvstyrebyer og belejringen af Arafats hovedcenter i Ramallah, Muqata.

For PFLP betød likvideringen af turistministeren en øjeblikkelig styrket folkelig opbakning.

Selvstyrets og Arafats reaktion

Det palæstinensiske selvstyre fordømte mordet på den israelske turistminister og erklærede Abu Ali Mustafa Brigaderne for ulovlige. Selvstyret udsendte den 24.oktober en ultimativ ordre om at PFLP's nyudnævnte generalsekretær, Ahmed Sa'adat, skulle melde sig til PA-myndighederne og tage ansvar for likvideringen af turistministeren. (DP 116/117, 2006:4). Den 15. januar 2002 blev Sa'adat arresteret af selvstyremyndighederne. Alt tyder på at Arafat havde indgået en aftale med USA og Israel om at udlevere Sa'adat - mod til gengæld at få sin bygning i Ramallah frigjort fra belejring.

Abu Ali Mustafa – et portræt

Abu Ali Mustafa, hvis civile navn var Mustafa al-Zabri, blev født i 1938 i byen Arraba i Jenin distriktet på Vestbredden. Han var søn af en bondefamilie. Som 17-årig tilsluttede han sig den panarabiske bevægelse ANM der blev forløberen for PFLP. I 1957 blev han arresteret i Amman i Jordan hvor han bekæmpede det jordanske regimes samarbejde med de vestlige stormagter. Han tilbragte 5 år i jordansk fængsel. Han var i 1967 med til at grundlægge PFLP. I 1968 blev han udpeget til leder af PFLP's militære gren.

På PFLP's 3. kongres i 1972 blev han valgt til vicegeneralsekretær og militær repræsentant for PFLP i Jordan. Efter Sorte September-krigen i Jordan (1970-1971) flyttede han til Libanon. I 1982, efter Israels invasion i Libanon, flyttede han sammen med PFLP til Syrien. Her kritiserede han det syriske regimes forsøg på at kontrollere PFLP og blev midlertidigt udvist til Irak. Fra 1987 – 1991 var han medlem af PLO's eksekutivkomite. Ved udbruddet af den anden intifada i 2000 bekræf-

tede Mustafa sin støtte til den væbnede kamp og opfordrede sin organisation til at udføre væbnede aktioner mod den zionistiske fjende.

Mustafa flyttede i 1999 tilbage til Palæstina efter 32 år i eksil. Ikke fordi han selv ønskede at vende tilbage til det palæstinensiske selvstyre, men fordi PFLP's ledende organer pålagde ham det. 53 procent stemte for at han skulle vende tilbage da man mente at der var brug for ham og hans militante politiske linje (personlig kilde).

Abu Ali Mustafa var kendt for sine militante holdninger. I 1996 udtalte han til avisen Al Quds at han ikke kunne drømme om at lade PFLP indgå i det palæstinensiske selvstyre (PA) pga. de store politiske uenigheder mellem selvstyremyndigheden og PFLP.

Abu Ali Mustafa var gift med Khitam, parret havde 5 børn.

Abu Ali Mustafa var højt respekteret af kvinderne i PFLP på grund af sin prioritering af kvindekampen og sin dybe respekt for Palæstinas kvinder. Det har denne forfatter erfaret ved samtaler med PFLP-kvinder under besøg i flygtningelejren Yarmouk uden for Damaskus.

Det ser ud til at det var Abu Ali Mustafa der indførte traditionen med at hilse på både søstre og brødre, mens tidligere officielle PFLP-udtalelser som regel kun henvendte sig til 'Brothers'!

Et eksempel: *"I greet you, sisters and brothers, our comrades, and I thank you for participating in our national festival of the 33rd anniversary of the PFLP and the 13th anniversary of the great Intifada"*. (DP nr. 90-91, 2001).

Solidaritetshilsen fra Palæstina Initiativet i Danmark (der var med til at danne Boykot Israel Kampagnen i 2002 og herefter lod sig opløse)

"I anledning af den zionistiske stat Israels mord på Abu Ali Mustafa, generalsekretær for PFLP, ønsker Palæstina Initiativet i Danmark at udtale følgende:

"Vi fordømmer den zionistiske statsterror som bakkes op af USA-imperialismen. Vores fjender rammer med mordet på Abu Ali Mustafa ikke kun det palæstinensiske folk, men alle antiimperialister og progressive kræfter i verden. PFLP spiller en vigtig rolle i den nye intifada og har siden sin dannelse i 1967 været en vigtig politisk kraft i den palæstinensiske befrielseskamp.

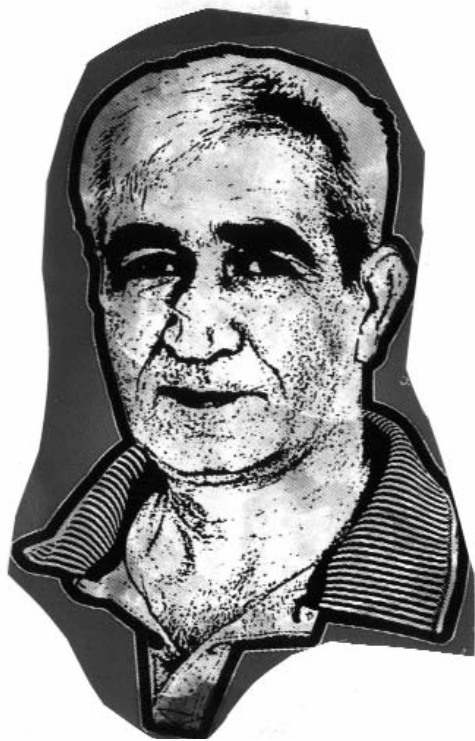
Palæstina Initiativet udtrykker over for det palæstinensiske folk og PFLP vores dybeste sorg og medfølelse over tabet af Abu Ali Mustafa

Længe Leve PFLP - Leve intifadaen!

Den 30. august 2001 - Palæstina Initiativet"

Ny hjemmeside for Abu Ali Mustafa (2015)

I 2015 oprettede PFLP en hjemmeside for Abu Ali Mustafa som skal mindes Abu Ali Mustafa og hans indsats i befrielseskampen og inspirere nye generationer til at følge hans eksempel og visioner: www.abualimustafa.org

Ahmad Sa'adat

Kapitel 29

Ahmad Sa'adat, PFLP's generalsekretær, kidnappes og fængsles af Israel (2002)

Ahmad Sa'adat: *"Hvor jeg end er, vil jeg fortsætte med at kæmpe"*

Ahmad Sa'adat (Abu Ghassan) bliver ny generalsekretær

Israel dræbte, som omtalt i forrige kapitel, PFLP's generalsekretær Abu Ali Mustafa den 27. august 2001. PFLP's centralkomite valgte på sit møde den 3. oktober 2001 Ahmad Sa'adat til ny generalsekretær. Ahmad Sa'adat var kendt for sin modstand imod Oslo-aftalerne og gik ind for fortsat væbnet kamp. Valget af Sa'adat var en sejr over den pragmatiske fløj i PFLP, hvis kandidat Abdul Rahim Mallouh fortsatte som vicegeneralsekretær. Sa'dat sagde selv at valget af ham var "et kompromis", men at det er naturligt med forskellige politiske holdninger inden for et demokratisk venstrefløjsparti:

"Det er ikke spor mærkeligt at have en kamp om ideerne inden for folkefronten. Det er noget helt naturligt for det indre liv i ethvert demokratisk venstrefløjsparti".

Sa'adat tilføjede at valget af ham fandt sted "helt i overensstemmelse med partiets valgeregler..." (DP nr. 98/99, 2001).

Ahmed Sa'adat var naturligvis kendt af PFLP's ledelse, men stort set ukendt af det palæstinensiske folk da han i så mange år havde levet under jorden på Vestbredden eller opholdt sig i israelske fængsler.

Sa'adat fængsles af det palæstinensiske selvstyre (PA)

Tre måneder senere, den 15. januar 2002, blev Ahmad Sa'adat og fire af hans kammerater lokket i baghold og pågrebet af det palæstinensiske selvstyre, PA, og anklaget for at stå bag mordet på den israelske turistminister, Rehavam Ze'evi.

Sa'adat og hans kammerater sad herefter fire år i et fængsel i Jericho på Vestbredden hvor de blev overvåget af britiske og US-amerikanske vagter. Fængslingen var, ifølge PFLP, godkendt af Yassir Arafat og resultat af en studehandel mellem det palæstinensiske selvstyre, Israel, USA og Storbritannien der gik ud på at ophæve Israels belejring af Arafats hovedkvarter al-Muqata i Ramallah til gengæld for pågribelse og fængsling af Sa'adat.

Selvstyrets fængsling af Ahmad Sa'adat udløste voldsomme protester over hele Palæstina og i store dele af verden. PFLP kritiserede voldsomt selvstyret for dets fængsling af kammerat Sa'adat:

"Når selvstyret arresterer Sa'adat, så agerer de stikkere for fjenden af det palæstinensiske folk som ønsker at skabe splittelse mellem os, nedkæmpe folkets intifada og for evigt opretholde besættelse, apartheid og etnisk udrensning" (DP nr. 104, 2002).

PFLP indledte umiddelbart efter Sa'adats fængsling en kampagne for hans frigivelse (se nedenfor).

PFLP trækker sig fra PLO's eksekutivkomite

Efter selvstyrets fængsling af Sa'adat forsøgte PFLP med støtte fra både de sekulære fraktioner i PLO og de islamistiske organisationer uden for PLO at presse selvstyret til at løslade Sa'adat. Da det ikke lykkedes, bekendtgjorde PFLP at man trak sig fra PLO's eksekutivkomite indtil Sa'adats løsladelse. Her følger uddrag af den erklæring PFLP udsendte den 3. februar 2002:

"Kammerater, (...) PFLP har besluttet, i protest imod beslutningen om at arrestere kammerat Sa'adat, at suspendere vores deltagelse i PLO's eksekutivkomite indtil kammerat Sa'adat bliver løsladt. Vi ser tilbageholdelsen af kammerat Sa'adat og af mange andre af intifadaens og modstandens helte som yderst farlig, for de sker som

konsekvens af USA's pression og Israels grænseløse afpresning. Og påfører vores folk umådelig skade i konfrontationen med besættelsesmagten”.

Besøg i fængslet i Jericho

Denne forfatter fik i sommeren 2005 lejlighed til – sammen med en europæisk delegation – at besøge Ahmad Sa’adat i fængslet i Jericho. Fængslet havde karakter af barakker og var skarpt bevogtet af britiske og US-amerikanske vagter. De var ikke begejstrede for at lukke os ind, men vi havde fået en tilladelse fra de palæstinensiske myndigheder. Så ind kom vi! Vi blev budt velkommen af Ahmad Sa’adat og fik serveret the og søde kager. Jeg husker en plakat på væggen med Che Guevara ved siden af spraglede plastikblomster. Vi havde forberedt spørgsmål som vi på skift stillede, og som Ahmad Sa’adat beredvilligt svarede på. Han var meget beskeden, venlig og imødekommende. Han gjorde et uudsletteligt indtryk på os. Vores interview kan læses i GAIA nr. 50, 2005. Et mere omfattende interview med Ahmad Sa’adat fra fængslet i Jericho kan læses i kapitel 36: ”Slås for retfærdighed i jeres eget land”.

Sa’adat kidnappes af israelsk militær

Den 14. marts 2006 gennemførte IDF-styrker¹ et angreb på fængslet i Jericho, efter at de britiske og amerikanske vagter ’tilfældigvis’ havde trukket sig tilbage. Og efter 10 timers belejring, der resulterede i flere døde og sårede, blev Ahmad Sa’adat og fem andre fanger kidnappet og flyttet til israelske fængsler. Ahmad Sa’adat er siden da blevet flyttet fra det ene israelske fængsel til det andet, har været udsat for tortur, isolation og besøgsforbud. Sa’adat lever til fulde op til sig eget slogan: ”Hvor jeg end er, vil jeg fortsætte med at kæmpe”. Fra fængslet har han spillet en ledende rolle i flere fangeoprør og sultestrejker, ligesom han – i det omfang det lader sig gøre – gennem sine advokater og familie har fremsat politiske udtalelser og dermed i et vist omfang har deltaget i udviklingen af PFLP’s politik. På PFLP’s 7. kongres i 2013 blev han genvalgt til generalsekretærposten, mens Ahmad Fuad, mangeårig

leder af PFLP's militære gren, blev valgt til vicegeneralsekretær.

Den israelske militærdomstol dømte den 25. december 2008 Ahmad Sa'dat til 30 års fængsel "for at lede en terrororganisation" (PFLP, red.) og være ansvarlig for alle PFLP's handlinger, herunder mordet på den israelske turistminister Rehavam Ze'evi.

Portræt

Ahmad Sa'adat (krigsnavn Abu Ghassan) blev i 1953 født i Birch nær Ramleh, som søn af en flygtninge-bonde familie. Han læste til folkeskolelærer med speciale i matematik ved UNRWA-lærerseminariet i Ramallah og blev færdiguddannet i 1975. Fra 1967 var han studenterpolitisk aktiv i den PFLP-ledede Palestinian Student Union. I 1969 sluttede han sig PFLP.

Sa'adat blev valgt til PFLP's centralkomite på 4. kongres i 1981. På 5. kongres i 1993 blev han valgt til politbureauet. På 6. kongres i 2000 blev han genvalgt til politbureauet. Og som nævnt blev han valgt til generalsekretærposten på 7. kongres i 2013.

Ahmad Sa'adat blev syv gange i perioden 1970 – 1992 sat i israelsk fængsel, i flere omgange op til 28 – 30 måneder. I 1990'erne blev han tre gange fængslet af det palæstinensiske selvstyre (DP nr. 96-97, 2001).

Ahmad Sa'adat er gift med Abla Sa'adat, parret har fire børn. Abla Sa'dat er aktiv i den palæstinensiske kvindebevægelse på Vestbredden, bl.a. i PFLP's kvindeunion UPWC, Union of Palestinian Women's Committees. Abla Sa'adat besøgte I 2012 Danmark hvor hun deltog I en Boykot Israel-supermarkedsaktion og i et møde i Solidaritetshuset på Nørrebro i København med titlen "Vi glemmer aldrig Sabra og Shatila" til minde om massakrerne i Beirut i 1982.

Free Ahmad Sa'adat-kampagner

Umiddelbart efter fængslingen af Ahmad Sa'adat blev der indledt en kampagne med krav om hans løsladelse. Læs mere om kampagnen på:

www.freeahmadsaadat.org

www.freeahmadsaadat.dk

De palæstinensiske politiske fanger udgør ifølge PFLP en vigtig del af befrielseskampen. Det er ofte de mest aktive kadre der fængsles, og store dele af modstandsbevægelsen befinder sig pt. – eller har befundet sig – bag tremmer i israelske fængsler. Med jævne mellemrum gennemfører de palæstinensiske fanger sultestrejker – med krav om respekt for deres menneskerettigheder i fængslet og som led i kampen mod besættelsen.

I foråret 2017 gennemførte fangerne en omfattende sultestrejke - med Fatahs Marwan Barghouti og PFLP's Ahmad Sa'adat i spidsen. De sultestrejkende fangers udholdenhed og den stærke internationale solidaritet rystede det israelske magtapparat og pressede det til at forhandle med repræsentanter for fangerne (i sig selv en sejr) og give en række indrømmelser. Den langvarige sultestrejke demonstrerede at palæstinenserens kamp imod den israelske besættelse foregår både uden for og inden for fængselsmurene.

DEL IX

2000-intifadaen og Gaza-massakrer

Kapitel 30

2000-Intifadaen (2000–2007)

"Kald den intifada 2, intifada 2000, den palæstinensiske uafhængighedskrig, alt andet end "Al-Aqsa intifadaen" som gør den til en uløselig religiøs konflikt" (Jeff Halper, News from Within, nr. 8, 2000).

Kort fortalt

2000-Intifadaen skyldtes palæstinenserne frustration over at Oslo-aftalen ikke førte til forbedringer af deres situation, men at Israel fortsatte den daglige terror og udbygningen af bosættelserne. Hvor 1987-intifadaen havde været et bredt folkeligt oprør hvis metoder var stenkast og civil ulydighed, blev den anden intifada snarere 'fraktionernes intifada' med anvendelse af væbnet kamp. Sharons og Israels brutalitet i forhold til palæstinenserne førte til en styrkelse af Palæstina-solidaritetsarbejdet over store dele af verden, bl.a. til dannelsen i 2002 af Boykot Israel Kampagnen.

Baggrunden

1990'erne var præget af Oslo-forhandlingerne og Israels forsøg på at fremstille forholdet mellem palæstinenserne og Israel som 'normaliseret'. Men det var et falsk billede. Israel fortsatte udbygningen af bosættelserne og afspærringerne på Vestbredden og i Gaza og indledte bygningen af 'forsvars- eller antiterror-gærdet', også kaldt Apartheid-muren.

Intifadaen var ikke kun en protest mod besættelsesmagten, men også imod det palæstinensiske selvstyre, PA, der ikke havde forbedret palæstinenserne hverdag. Selvstyrets bureaukrater mæskede sig med store biler og whisky, mens de menige palæstinensere manglede job, mad og vand.

Intifadaen bryder ud

Gnisten der antændte den anden intifada var den israelske premierminister Ariel Sharons provokerende besøg den 28. september 2000 på Haram al-Sharif pladsen i Jerusalem hvor al-Aqsa moskeen er beliggende. Jøderne refererer til stedet som Tempelbjerget. Sharon var ledsaget af en politieskorte på ca. 1000 enheder. Der var ifølge Palæstina-Orientering (nr. 2, 2005) tale om *"en velovervejet vanhelligelse af et helligt sted med det formål at sende et signal om at Israel altid ville kontrollere palæstinenserne med brutal undertrykkelse"*. Besøget var et led i Sharons valgkampagne. Kort tid efter blev han valgt til premierminister for Likud partiet. Han havde under valgkampen lovet den israelske befolkning at knuse den palæstinensiske modstand og få orden i den israelske økonomi. Ingen af løfterne blev opfyldt.

Oprøret, der begyndte med at nogle få hundrede unge kastede sten mod Sharons politieskorte, udviklede sig hurtigt til demonstrationer over hele Vestbredden og Gaza til råbene *"Vi vil have en intifada"*. Dagen efter åbnede Sharons styrker ild mod de ubevæbnede unge på Al-Aqsa grunden og dræbte syv personer og sårede 100. Et fransk tv-hold fangede den 30. september 2000 en situation i Gaza som mange af os stadig har siddende på nethinden: En 12-årig dreng blev skudt gentagne gange af israelske soldater, mens han klyngede sig til sin fars ben. Den dræbte dreng hed *Mohammed al-Durrah* og blev et symbol på den israelske stats brutalitet under intifadaen¹. Efter en måneds oprør mindede situationen om en borgerkrig.

Det palæstinensiske selvstyre og intifadaen

Under 1987-intifadaen eksisterede det palæstinensiske selvstyre ikke, men det gjorde det under den anden intifada, og det førte til mange komplikationer og interessekonflikter. Hovedproblemet var det fælles sikkerhedssamarbejde mellem Israel og PA, som var en del af Oslo-aftalen.

Sikkerhedspartnerskabet havde været Israels bedste kort på hånden til at sikre sig fortsat kontrol over de besatte områder, mens det for palæstinenserne, bortset fra eliten omkring Fatah og Arafat, havde været deres værste mareridt! Oprøret bragte for første gang i mange år det palæstinensiske politi i konflikt med det israelske militær IDF². Nu hvor sikkerhedsalliancen syntes at bryde sammen, begyndte Israel at terrorstemple selvstyret og dets leder, Yassir Arafat – de hidtil 'moderate' palæstinensere.

Når Arafat under den anden intifada af Vesten og Israel blev gjort til terrorist, var det hverken på grund af hans udemokratiske metoder eller hans berygtede bureaukrati. Tværtimod havde det været en del af Israels planer med Oslo-aftalen at indsætte et korrupt lag af nyrige palæstinensere som ville være parate til at samarbejde med Israel. Vesten behøvede Arafat selv om man anklagede ham for terrorisme. Han var nemlig garant for at de militante dele af befrielsesbevægelsen ikke satte sig igennem, og at intifadaen ikke eskalerede ud af selvstyrets kontrol. Arafats styrke lå i at han på en og samme tid *kontrollerede* og *beskyttede* opstanden. Hvis han havde afvæbnet modstandsbevægelsen, havde han mistet sin magtbase.

Da Arafat døde i 2004, blev han afløst som præsident og PLO-formand af Mahmoud Abbas (Abu Mazen), tidligere premierminister. Han var ikke på samme måde som Arafat i stand til at kontrollere modstandsbevægelsen, hvad den senere splittelse mellem Fatah og Hamas demonstrerede.

Apartheidmur på Vestbredden

De fysiske barrierer (closures) som Israel etablerede under den første intifada, blev under den anden intifada videreudviklet. Den 14. april 2002 indledte Israel bygningen af en 'sikkerhedsbarriere' på Vestbredden. Muren kaldes af palæstinenserne for apartheidmuren. Ifølge officiel israelsk retorik bygges muren på Vestbredden udelukkende af sikkerhedshensyn – som en forsvarsmekanisme der skal forhindre ter-

rorister i at rejse ind i Israel. Men muren følger ikke Den Grønne Linje, dvs. våbenstilstandslinjen fra 1949, men vikler sig ud og ind af Vestbredden og annekterer dermed vigtige vandressurser og frugtbar jord. Muren er projekteret til at strække sig over 615 km, dvs. den dobbelte længde af Den grønne Linje som er på 315 km. Den forhindrer bønders adgang til jord, palæstinensers adgang til hospital og universitet da de forskellige porte i muren kun åbnes af israelske sikkerhedsfolk en gang i mellem.

Protester imod Apartheidmuren – Riv Muren Ned-aktioner

Også under den anden intifada praktiserede palæstinenserne civil ulydighed, om end langt fra i samme omfang som under den første intifada.

Israels bygning af apartheidmuren provokerede palæstinenserne, specielt de unge, til anvendelse af ikke-voldelig modstand. Palæstinensiske landsbyer, der blev ramt af muren, dannede modstandsgrupper der fx en gang om ugen demonstrerede med det formål at stoppe muren, rive muren ned eller ændre dens rute. Riv-Muren-Ned grupperne gennemførte sit-ins, demonstrationer, lavede plakater og graffiti og video-filmede aktionerne og de israelske soldaters angreb. Ved byerne Ni'lin og Bilin gennemførtes hver fredag protestaktioner, ofte med deltagelse af internationale brigadister der var organiseret gennem *ISM – the International Solidarity Movement*, i dansk sammenhæng *Palæstina Fredsvagterne*. Enkelte gange lykkedes det at presse Israel til at flytte murens rute. De internationale mediers interesse var stor og gjorde Israels brutalitet kendt uden for muren!

Dagliglivet under intifadaen

Ifølge Edward W. Said ophørte alt normalt liv under intifadaen:

”Vestbredden er besat af tusind israelske tanks hvis eneste formål er at skyde på og terrorisere de civile. Spærreretid påtvinges i perioder på op til to uger, uden

afbrydelse. Skoler og universiteter er enten lukkede eller umulige at nå frem til. Ingen kan rejse hverken mellem de ni hovedbyer eller internt i den enkelte by. Hver eneste by er i dag et landskab af ødelagte bygninger, plyndrede kontorer, bevidst ødelagte vand- og el-systemer. Handel er stoppet. Underernæring rammer halvdelen af børnene. To tredjedele af befolkningen lever under fattighedsgrænsen på 2 dollars pr. dag..." (Edward W. Said, 2004: 198).

Menneskeretsgrupper som Amnesty International og Human Rights Watch kritiserede Israels overdimensionerede brug af vold og tortur mod palæstinenserne, ofte civile, og illegale arrestationer af børn. USA og andre aktører pressede på for våbenhviler. Det kom til flere våbenhviler, men de blev alle brudt af den ene eller anden part.

Operation Defensive Shield og Jenin massakren (2002)

Det var Oslo-aftalens opsplitning af Vestbredden og Gaza som gjorde det muligt for Israel i 2002 at genbesætte de palæstinensiske selvstyreområder på Vestbredden. Fra den 28. marts til 4. april 2002 gennemførte Sharon og hans IDF-tropper "Operation Defensive Shield". Israel invaderede fem af de otte byer i A-området som officielt var under selvstyrets administration: Betlehem, Jenin, Qualquilia, Ramallah og Tul-karem og besatte Arafats kontor al-Muqata i Ramallah.

Israel blev kritiseret for gentagne brud på Oslo-aftalen, bl.a. af PFLP's vicegeneralsekretær Abd Al-Rahim Mallouh:

"Den israelske regering har anerkendt PLO og har indgået aftalen med PLO. Men den har nægtet at stå ved denne anerkendelse og har genbesat områder under det palæstinensiske selvstyre, har besat Arafats hovedkvarter og reelt spærret ham inde i mere end ni måneder. Israel har gennemført en kampagne med arrestationer

som har ramt tusindvis, herunder mig selv, og jeg er medlem af PLO's eksekutivkomite " (DP nr. 109, 2002).

Med genbesættelsen opløste Sharon i virkeligheden Oslo-aftalen. Under pres fra 'det internationale samfund' trak Sharon tropperne tilbage fra nogle af byerne, men ikke alle.

Den virkelige kamp blev udkæmpet i Jenin flygtningelejren og i byen Nablus, - de to steder som var centrum for den væbnede palæstinensiske modstand. Israelsk militær gennemgik hus efter hus i Jenin-lejren i jagten på 'terrorister' og ødelagde alt omkring sig og dræbte 52 palæstinensere, mens 23 israelske soldater mistede livet. PLO-fraktionerne fandt sammen med islamisterne i fælles kommandoer imod de angribende israelske styrker. Belejringen af Jenin-lejren varede fra den 2. til 19. april 2002 og førte til en næsten total ødelæggelse af lejrens boliger og infrastruktur.

FN udgav en rapport der gjorde begge parter skyldige i konflikten, og afviste at der – som palæstinenserne hævdede – var tale om en massakre.

Oprørets ledelse: The Nationalist and Islamic Forces (NIF)

The Nationalist and Islamic Forces, NIF, blev dannet kort efter udbruddet af intifadaen. Den bestod både af de sekulære fedayin-grupper Fatah, PFLP, DFLP, PFLP-GC, PPP, Fida, Sa'iq, ALF, PLF, og af de islamiske grupper Hamas og Islamic Jihad. Men NIF sikrede kun en mangelfuld koordinering af oprøret – helt i modsætning til UNLU's effektive ledelse af den første intifada. Alliancen spillede en vis rolle i intifadaens første fire-fem år, men herefter blev alliancens indflydelse svækket.

Intifadaen inde i Israel

2000-intifadaen blev skelsættende for palæstinenserne inde i Israel og redefinerede deres rolle som palæstinensere. De gennemførte i intifadaens begyndelse en generalstrejke og omfattende demonstrationer. Israel svarede hårdt igen og dræbte 13 palæstinensere og sårede 1600

(Mahmoud Hawari i: Irving Jensen, 2001: 134). 1948-palæstinenserne deltagelse i oprøret kom som et chok for det israelske regime der forsøgte sig med både pisk og gulerod for at stoppe det, dels gennem løfte om økonomisk forbedring af palæstinenserne forhold, dels trussel om sanktioner hvis 'terroristerne' ikke droppede kampen. For palæstinenserne betød det at de nu både kæmpede for ligestilling som minoritet inde i Israel og for nationale rettigheder til det palæstinensiske folk.

PFLP om kampene inde i Israel:

"Det faktum at intifadaen førte kampene ind i 'landet af 1948' hvor der fandt blodige sammenstød sted er et vigtigt signal om den historisk vigtige rolle som en million palæstinensere (i Israel) vil spille for den palæstinensiske sag i fremtiden. De udgør et strategisk potentiale for fremtidens kamp" (DP, nr. 87, 2000)

Fraktionernes intifada

Det var de forskellige PLO-fraktioners militser som - sammen med islamisterne - spillede den afgørende rolle i den anden intifada og i langt mindre grad de folkelige bevægelser. Deraf navnet 'fraktionernes intifada'.

Fatah-militser

Tanzim ("Organisationen") var blevet dannet under den første intifada af unge militante Fatah-folk omkring Fatah-lederen Abu Jihad, der blev dræbt af Israel. Tanzim-brigaderne udgjorde en slags militær basis under selvstyret og forsynede Fatah og selvstyret med en 'nationalistisk legitimitet'.

Som følge af det øgede israelske militære pres gav Arafat tilladelse til at Fatah-folk oprettede militser til forsvar af de vigtige selvstyrebyer Betlehem, Nablus og Jenin. Dermed opstod *Al-Aqsa Martyrernes Brigader*, anført af unge militante Fatah-folk der spillede en vigtig rolle i kampen om Jenin.

Selvstyrets rolle under den anden intifada kan kort karakteriseres som "hverken – eller". Selvstyret forsøgte at fremstå som en befrielsesbevægelse der var med i intifadaen, mens det på den anden side forsøgte at tilfredsstille USA og Israel og leve op til Oslo-aftalen om at stoppe terrorisme.

Islamisternes rolle

De islamiske bevægelser Hamas og Islamisk Jihad var markant til stede i den anden intifada og spillede med deres deltagelse i det væbnede oprør og deres selvmordsbomber en dominerende rolle. Til forskel fra den første intifada arbejdede Islamisterne sammen med de sekulære fedayin-grupper, herunder Fatahs Al- Aqsa Martyrernes Brigader, Tanzim-brigaderne og de venstreorienterede fedayin-grupper PFLP, DFLP, m.fl.

Kvinderne og den anden intifada

Den anden intifada blev som sagt en mere traditionel væbnet konflikt end den første intifada. Kvinderne var talmæssigt langt mindre tilstede her end under den første intifada. Til gengæld deltog kvinderne mere massivt end før set i de væbnede kampe.

I løbet af intifadaen blev over 300 kvinder og piger arresteret af besættelsesmagten. Dette var en betydelig stigning i forhold til tidligere oprør. Anklagerne gik på alt lige fra deltagelse i demonstrationer, strejker, stenkast og kastning af molotovcocktails til forsøg på at knivstikke israelske militærfolk. Hertil kommer fire tilfælde af selvmordsbombeangreb, udført af kvinder (News from With, nr. 7, 2002). Altså anklager om langt mere militante aktioner end under den første intifada hvor kvindernes 'forbrydelser' var civil ulydighed og kun sjældent væbnede angreb.

PFLP og den anden intifada

PFLP var ikke overrasket over udbruddet af den anden intifada:

"Denne revolte kom reelt til at bekræfte vores forudsigelser om at Oslo-aftalerne ikke gav noget. Israelerne

vil aldrig give indrømmelser på spørgsmålet om Jerusalem eller flygtningenes ret til tilbagevenden (...). Selvom Israel har anerkendt PLO, så giver Israel – og jeg gentager det – aldrig indrømmelser på de centrale spørgsmål” (Habash, 2008: 255).

PFLP, der havde været en ledende kraft under den første intifada, så sig her under den anden intifada 'udmanøvreret' af selvstyret på den ene side og islamisterne på den anden side.

For PFLP var det i orden at den anden intifada i højere grad end den første tog militære angreb i anvendelse:

”Det var vigtigt at vi – ud over stenene – kunne påføre fjenden militære tab. Efter min mening er alle former for folkelig og militær kamp legale. Konfronteret med en israelsk ødelæggende militær kraft måtte vi udruste os med våben” (ibid: 254).

Da George Habash et år inde i intifadaen blev bedt om at vurdere hvad oprøret havde betydet, fremhævede han bl.a. at: intifadaen havde bekræftet at palæstinenserne holdt fast på deres rettigheder, at aftaler (Oslo, red.), der ikke respekterede det palæstinensiske charter og internationale aftaler, var dømt til at slå fejl, at intifadaen havde udstillet zionismens karakter, og at intifadaen havde sat palæstinenserens sag på den internationale dagsorden som den vigtigste befrielseskamp (News from Within, nr.XXII, 2001).

Intifadaen kører af sporet

Der blev gennemført flere våbenhviler under intifadaen, disse blev hver gang brudt, ofte af Hamas' selvmordsbomber. PFLP var modstander af våbenhviler. De arabiske regimer forholdt sig passivt bortset fra kritisk retorik uden handling. Sådan fortsatte intifadaen frem til 2005 og 2006 hvor der blev afholdt palæstinensisk kommunal- og parlamentsvalg (se næste kapitel).

Yassir Arafat dør (2004)

Arafats død blev bekendtgjort natten mellem den 10. og 11. november 2004. Med ham døde ikke kun en præsident, han var også et symbol for palæstinenserne som folk. Arafat var både en del af kampen for national befrielse, men var samtidig, som repræsentant for det palæstinensiske borgerskab, repræsentant for undertrykkelsen. Han, der i starten agiterede for væbnet kamp og befrielsen af hele Palæstina, endte med at stå som fortaler for kompromiser med den zionistiske fjende og USA, hvilket blev demonstreret gennem Oslo-aftalen. Arafat formåede at balancere mellem frihedskamp og samarbejde med besættelsesmagten og formåede som ingen anden at holde styr på den palæstinensiske nationale bevægelse, eksemplificeret ved hans mange sejre i det palæstinensiske nationalråds sessioner (PNC), også når myt-terier lurede lige om hjørnet.

George Habash dør (2008)

George Habash, PFLP's mangeårige generalsekretær, døde den 26. januar 2008 (se mindeportræt i kapitel 40).

Intifadaen og den internationale Palæstinasolidaritet

Ariel Sharon og hans troppers vilde skyderi på unge palæstinensere under besøget på Haram al-Sharif i Jerusalem førte til protestdemonstrationer over store dele af verden og fik betydning for dannelsen af nye solidaritetsgrupper. Også Jenin-massakren i 2002 førte til protester og dannelsen af nye solidaritetsbevægelser.

Boykot Israel Kampagnen i Danmark (2002)

I april 2002 – midt under Jenin-massakren - blev Boykot Israel Kampagnen dannet, inspireret af 1980'ernes succesfulde boykot af det sydafrikanske apartheidregime. Boykot Israel går ind for en generel boykot af Israel, dvs. økonomisk, politisk, sportslig, kulturel og akademisk. Kampagnen opfordrer til boykot af alle produkter fra Israel, og arbejder

under parolen "From the River to the Sea Palestine shall be free".

Boycot Israel deltager i internationale kampagner i samarbejde med BDS.

www.boycotisrael.dk – facebook.com/boycotisrael.dk

BDS dannes (2005)

I juli 2004 blev Muren på Vestbredden af Den Internationale domstol i Haag erklæret ulovlig, og alle stater som er forpligtet i forhold til Den fjerde Genevekonvention blev opfordret til at arbejde for at få Muren revet ned. Men intet skete. Derfor besluttede en lang række palæstinensiske græsrodsorganisationer og NGO'er i 2005 at tage sagen i egen hånd og dannede en international boykotkampagne – under navnet BDS (Boycott, Divestment, Sanctions - Boykot, De-investering og Sanktioner).

BDS arbejder for tre mål: 1) stop den israelske apartheid, 2) stop den israelske besættelse og 3) støt kravet om palæstinenserens ret til tilbagevenden. Metoden er civil ulydighed.

BDS har allerede opnået mange sejre: kunstnere som nægter at 'spille for apartheid', nordamerikanske universiteter og europæiske banker, pensionsfonde og investeringsselskaber som trækker investeringer ud af selskaber som samarbejder med Israel om besættelsen, og fagforeninger som støtter opfordringen til boykot af Israel.

Staten Israel har som reaktion på det voksende økonomiske og politiske pres fra den internationale boykotkampagne vedtaget en lov der forbyder støtte til BDS (Læs mere om BDS i bogen: "Derfor sanktioner imod Israel", forlag Solidaritet, 2012)

bdsmovement.net

MUHAMMED

Digt af Mahmoud Darwish

Muhammed

hviler I sin fars skød

som fuglen i sin rede

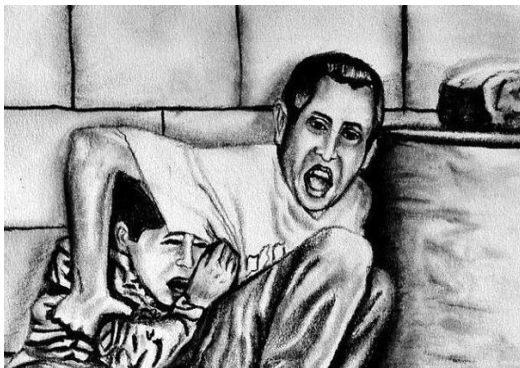
Skræmt bort fra himmeriges helvede:

Forskån mig, far

for at flyve! Mine vinger

er for små til vinden.

Og lyset er sort.

Muhammed

vil gerne vende hjem

uden cykel eller ny skjorte

han vil gerne i skole,

læse grammatikken.

Følg mig hjem far,

Jeg vil læse lektier

og leve på stranden

Under palmen.

(...)

Muhammed

ser døden han ikke kan undgå,

husker en tiger han så i fjernsynet,

en stærk tiger, der indkredser et diende hjortekid.

Helt tæt ved kunne tigreren lugte mælken,

og tog ikke sit bytte.

Mælken tæmmede tigreren.

Så vil jeg leve, siger drengen.

Og han råber: Mit liv gemmer sig i min mors lønkammer.

Jeg vil leve og være vidne.

Muhammed

er en lille engel,

er stenkast fra den koldblodige jægers

riffel,

Drengen sidder alene i sin skygge,

kameraet fotograferer hans bevægelser:

Hans ansigt ligner morgengryet,

hans hjerte der er rent som æblet,

og hans ti fingre der er som lys,
mens duggen hænger ved hans bukser.
Jægeren tænkte og sagde:
Jeg vil lade ham være indtil han kan udtale
Palæstina fejlfrit.
Jeg vil lade ham være nu
som min samvittigheds gidsel,
og dræbe ham i morgen
Når han gør oprør.

Muhammed

En lille Kristus som sover og drømmer,
I hjertet af en ikon, der er gjort af kobber og oliventræ
Og et genfødt folks håb

(Oversat fra engelsk af Anne Marie Bjerg, Palæstina Orientering, nr. 4,
2000)

---

1 Læs digt af Mahmoud Darwish sidst i kapitlet: "Mohammed"
2 Israel Defense Force

Kapitel 31

Gaza: Parlamentsvalg, belejring og massakrer

Kort fortalt

Med valget til den palæstinensiske lovgivende forsamling i januar 2006 trådte palæstinenserne ind i endnu en vanskelig periode. Den islamiske bevægelse Hamas blev valgets store vinder og erobrede snart efter den politisk-økonomiske magt i Gaza. Israel, USA og EU nægtede at acceptere valgets resultat. Straffen var belejring og sanktioner. Israelske tropper gennemførte i 2010'erne en række massakrer i Gaza hvis grusomhed chokerede omverdenen, men ikke førte til sanktioner mod Israel.

Massakrerne betød en styrkelse af den palæstinensiske venstrefløj, især af PFLP, som under Gaza-massakrerne deltog i den væbnede modstand mod de israelske besættelsesstyrker og genvandt noget af fordoms styrke.

Et palæstinensisk valg og dets konsekvenser

Præsidentvalg - 2005

Ved præsidentvalget i 2005 blev Fatah-lederen, Mahmoud Abbas, valgt til præsidentposten med 62,5% af stemmerne, mens venstrefløjens kandidat, Mustafa Barghouti, blev nr. 2 med 19,48%. Mustafa Barghouti var tidligere medlem af det palæstinensiske kommunistparti, PCP, men havde i 2002 grundlagt *The Palestinian National Initiative*, der bl.a. blev støttet af Edward Said og andre intellektuelle. Mustafa Barghouti gik til valg på et sekulært program hvis mål var en selvstændig Palæstina-stat, som skulle opnås ved hjælp af en såkaldt ikkevoldelig intifada.

Valg til den lovgivende forsamling - 2006

Ved valget til den lovgivende forsamling (PLC, Palestinian Legislative Council) den 25. januar 2006 fik Hamas rent flertal i parlamentet med 74 ud af 132 pladser. Arafats parti Fatah opnåede kun 45 pladser. Altså en jordskredssejr til Hamas.

På den interne palæstinensiske scene førte Hamas' valgsejr til en brutal konflikt mellem Fatah og Hamas der resulterede i at Hamas, efter voldelige sammenstød med Fatah, i juni 2007 erobrede kontrollen over Gaza, mens Fatah beholdt kontrollen over Vestbredden. Premierminister i Gaza blev Hamas-lederen Ismail Haniyeh.

PFLP, der i 1996 havde boykottet parlamentsvalget, stillede op på en liste kaldet "Martyr Abu Ali Mustafa listen" og opnåede tre pladser i parlamentet. De tilfaldt: Ahmad Sa'adat (PFLP's fængslede generalsekretær), Jamil Majdalawi og Khalida Jarrar.

USA og Israel nægtede at anerkende Hamas' valgsejr med henvisning til at Hamas ikke anerkender Israel og ikke tager afstand fra terrorisme. Og straffen var hård. Israel strammede belejringen af Gaza, afskar vand- og andre forsyninger, tilbageholdt økonomiske midler og øgede volden. Israels kurs blev yderligere skærpet da den israelske soldat, Gilad Shalit, den 25. juni 2006 blev taget til fange af Hamas. Om Vestens afvisning af at anerkende valgets resultat udtalte George Habash, PFLP's tidligere generalsekretær:

"Det er en reel lussing til alle i den arabiske verden som ønsker demokrati. Denne afvisning af at anerkende virkeligheden viser at Vesten kun anerkender sin egen form for demokrati, og at Vesten kun ønsker at samarbejde med personligheder efter eget valg" (George Habash, 2006: 266)

Bosætterne ud af Gaza – øget annektering af jord på Vestbredden

I sommeren 2005 trak Israels premierminister Ariel Sharon de ca. 8500 jødiske bosættere ud af Gaza. Et træk der skabte international velvilje. Adam Keller fra den israelske fredsbevægelse, Gush Shalom, ser tilbagetrækningen som et led i israelsk forsøg på at adskille det tæt befolkede Gaza fra Vestbredden og dermed som et led i 'demografien'¹

"Israel er fortsat besat af tanken om den demografiske udvikling. Palæstinenserne må ikke komme i flertal i Israel og på de besatte områder. Dermed opstod ideen om at udskille Gaza fra Vestbredden, mens Vestbredden forbliver under israelsk styre. Dermed bliver antallet af palæstinensere meget mindre og kommer ikke til at udgøre en trussel mod det jødiske befolkningsflertal i Israel. Det er baggrunden for, at Sharon valgte at trække sig ud af Gaza i 2005" (Meidell, 2015: 98).

Ahmad Sa'adat, PFLP's fængslede generalsekretær, betragtede fjernelsen af bosættelserne som et resultat af den stærke palæstinensiske modstandskamp i Gaza:

"Retræten (fjernelsen af bosættelserne, red.) er et nederlag for Israel. Den er kommet i stand takket være palæstinenserens modstandskamp. Sharon forsøgte at fremstille retræten som en stor sejr. Han vil forsøge at bruge retræten til at gennemføre sin plan, ændre Kørereplanen for fred² til Israels fordel, fortsætte murbyggeriet og udbygge bosættelserne på Vestbredden" (interview, kapitel 36).

Palæstinenserne i Gaza var naturligvis glade for tilbagetrækningen af bosættelserne. Men Israel opførte sig stadig som en besættelsesmagt. Den israelske hær byggede endnu et sikkerhedshegn rundt omkring Gaza, militæret var massivt tilstede, Israel kontrollerede Gaza fra landjorden, luften og havet.

I perioden frem til midten af oktober 2005 flyttede mindst 5500 flere bosættere end der var blevet fjernet fra Gaza ind på Vestbredden (ibid: 143). Østjerusalem blev omringet af en sand bosættelsesbølge.

Fire et halvt år senere indledte premierminister Ariel Sharon sine massakrer på Gazas befolkning. Det er sandsynligt også i det lys man skal se tilbagetrækningen: bosættelserne måtte fjernes hvis Israel, der havde planer om at sønderbombe Gaza, ville undgå at ramme de jødiske bosættere og deres vagtværn.

På Vestbredden optrappede Israel samtidig sin annekterings- og opsplitningspolitik i form af udbygning af bosættelserne, apartheidmuren, apartheidveje og checkpoints.

PFLP-aktivist:

"Vestbredden er også under belejring, men af en anden type. De er belejret af besættelsen, af de 11.000 politiske fanger, af den stadige konfiskation af land, bygningen af bosættelserne, oprettelsen af annektsionsmuren og andre forbrydelser mod vores folk. Israel regner med at verdens øjne ikke længere er rettet mod Vestbredden på grund af massakrerne i Gaza, så de kan konfiskere endnu mere land og foretage endnu flere angreb på Vestbredden" (Gaia, nr. 62, 2009).

Forsøg på forsoning

PFLP og de øvrige politiske grupperinger var meget bekymrede over splittelsen mellem de to største palæstinensiske bevægelser, Fatah og Hamas, og førte en ihærdig kampagne for samling af de palæstinensiske modstandskræfter, sekulære såvel som islamister.

Den palæstinensiske befolkning gennemførte i marts 2011 kæmpe demonstrationer i Gaza og på Vestbredden og krævede forsoning mellem de to stridende parter og dannelse af en enhedsregering. Konsekven-

sen blev en enhedsaftale underskrevet i Cairo i oktober 2012 af Fatah, Hamas og 14 palæstinensiske grupperinger (Marianne Risbjerg Thomsen i Palæstina Orientering, nr. 4, 2013).

Selv om skridt blev taget til en såkaldt teknokratregering, kom den aldrig til at fungere. Hamas trak sig, og kontakten mellem Hamas og Fatah blev afbrudt.

I oktober 2017 kom det frem at Fatah og Hamas havde underskrevet en forsoningsaftale i Cairo i Egypten. Den går ud på at en enhedsregering vil overtage administrationen af Gaza og kontrollere grænsen til Egypten. Aftalen betyder ikke at Hamas nedlægger våbnene (Forhandlinger foregår stadig her ved deadline for denne bog, marts 2018).

Israels belejring af Gaza (Gaza-blokaden)

Da Hamas vandt magten over Gaza i 2007 - og Fatah, Vestens darling, blev fjernet fra magten samme sted - indførte Israel en total belejring af Gaza – fra luften, fra vandet og fra landjorden. Rafah-grænseovergangen til Egypten blev lukket hvilket skete i samarbejde med det egyptiske regime. Der blev – under de israelske myndigheders overvågning – blokeret for indførelse af basale fødevarer, byggematerialer, benzin, dåsemad, kosmetik, hygiejnevarer, osv. – alt sammen med henvisning til 'beskyttelse imod terrorisme'. Fiskeriet og landbruget, Gazas vigtigste erhverv, blev bragt i alvorlig krise.

Hertil kommer at Israel, i samarbejde med Kvartetten, indførte økonomiske sanktioner mod Gazas befolkning hvilket førte til at Gazas økonomi blev lagt i ruiner. Gazas befolkning levede i 'verdens største fængsel' og i dyb nød.

Israelsk massakre på The Gaza Freedom flotilla (maj 2010)

Som konsekvens af Israels blokade af Gaza opstod nye solidaritetsbevægelser. En sådan var *The Free Gaza Movement*, en koalition af menneskerets- og solidaritetsorganisationer, hvis mål var at bryde Israels

illegale blokade af Gaza. Der blev fra 2008 sendt skibe afsted til Gaza med nødhjælp, nogle nåede frem, andre blev af de israelske myndigheder stoppet og sendt retur.

I maj 2010 blev *The Gaza Freedom Flotilla* sendt afsted, bestående af seks skibe og med en last på mange tons nødhjælp. I internationalt farvand blev flotillaen den 31. maj angrebet af israelske sikkerhedskommandoer med udgangspunkt i helikoptere og speedbåde. Værst gik det ud over aktivisterne på det tyrkiske skib *MV Mavi Marmara*. Ni personer blev dræbt og mange såret. Alle skibene blev bragt til israelske havne og aktivisterne fængslet. De blev senere løsladt. En diplomatisk krise mellem Tyrkiet og Israel fulgte. Over store dele af verden blev der afholdt demonstrationer i protest mod den israelske stats brutale angreb på nødhjælps-flotillaen. Bl.a. afholdt Boykot Israel Kampagnen samme dag en demonstration ved den israelske ambassade i København.

Efter angrebet på Freedom-flotillaen forsøgte en koalition af 22 NGO'er i juli 2011 at sende en flotilla afsted med ti skibe og 1000 aktivister for at bryde Gaza-blokaden. De lagde til i Grækenland for at forberede sejladsen, men den græske regering forbød dem at sejle til Gaza og stoppede og ødelagde de skibe der alligevel forsøgte at sejle afsted.

Israels massakrer i Gaza

Efter Hamas' erobring af magten over Gaza foretog Israel en række massakrer i Gaza. Om disse og andre massakrer siger den israelske historiker Ilan Pappé at Israel fulgte et bestemt mønster. Helt tilbage i 1948 *"forsøgte Israel at fremstille sine aktioner som gengældelse og ikke som indledningen til vold. Utallige gange har Israel indledt missioner der havde til hensigt at fremprovokere voldelige reaktioner fra palæstinenserne så man kunne retfærdiggøre større aktioner imod dem"* (Pappé, 2015: 3). Herefter nævner Pappé den begivenhed i 2014 som førte til Israels angreb på Gaza. Tre jødiske teenagere fra nærliggende bosættelser blev myrdet på Vestbredden i en slags individuel

desperat handling sådan som det ofte er sket siden 1967. Israels svar var øjeblikkelige angreb på Hamas, som bevisligt intet havde med drabene at gøre. Israels angreb på Hamas førte til Hamas' øjeblikkelig gengangreb på Israel. Spiralen var i gang, men den var indledt af Israel.

Skyd på de civile

Noam Chomsky skrev efter Gaza-massakren i 2008/2009 en artikel med overskriften "Exterminate All the Brutes" (Chomsky og Pappe, 2010). Sætningen "Exterminate Alle the Brutes" refererer til Joseph Conrads bog "Mørkets hjerte", der omhandler den europæiske kolonialismes grusomheder og folkemord i Afrika, især Congo.

Ifølge Chomsky lærer de israelske soldater at der ikke findes uskyldige i Gaza, men at alle palæstinensere er "kollektivt skyldige". Og derfor legitime mål. I militære kredse i Israel diskuteres det åbent at Israel bevidst går efter at ramme civile mål. Ze'ef Schiff, en ledende militæranalytiker, har udtalt: *"Den israelske hær er altid – helt bevidst – gået efter at ramme civile befolkningsgrupper. Hæren har aldrig skelnet mellem civile (og militære) mål, men bevidst angrebet civile mål"* (Ha'aretz, 15. maj 1975, Chomsky, ibid).

Formålet med at angribe civile er, ifølge Chomsky, på en og samme tid at sikre Israel mulighed for at opfylde zionismens mål om "den uendelige ekspansion" og skræmme befolkningen fra at deltage i kampen imod besættelsen. At ramme civile ud fra politiske mål er, ifølge Chomsky, selve kernen i statsterrorismen.

2006: Operation Summer Rain

Operation Summer Rain blev indledt af det israelske militær IDF den 28. juni 2006 angiveligt som reaktion på Hamas' tilfangetagelse af den israelske soldat Gilad Shalit den 25. juni 2006.

Israel angreb især infrastruktur som elværker, broer, kommunikation, ministerier osv. og ramte derved mange civile. Kampene fortsatte med

pauser frem til november 2006. hvor der blev indgået våbenhvile mellem Israel og Hamas. Ifølge Wikipedia mistede Israel 5 soldater og 6 civile og 40 blev såret. 4166 palæstinensere mistede livet. Det vides at Hamas' væbnede gren, Izz al-Din al-Qassam brigaderne, mistede 124 fighters.

Amnesty International kritiserede Israels bevidste angreb på civil ejendom og infrastruktur og kaldte dem for krigsforbrydelser.

2008/2009: Operation Cast Lead

Operation Cast Lead (Smeltet Bly) havde været lang tid under forberedelse, nogle siger et halvt år (Chomsky i Chomsky og Pappe, 2010: 79). Israel satte sit angreb ind lørdag den 27. december kort før kl. 12, et tidspunkt hvor børn forlader skolerne, og der er tæt med mennesker på gaderne i Gaza By. Det tog kun Israel et par minutter at dræbe over 200 mennesker og såre 700 (ibid: 79 ff).

Efter et par uger med sanseløse bombninger udtalte UNRWA, den FN-organisation som står for Gaza-befolkningens daglige fornødenheder, at det israelske militær nægtede skibe med nødforsyning adgang til Gaza på grund af Sabbahen, jødernes hellige dag. *"Så for at ære den hellige dag, nægtes palæstinenserne, der er på kanten af overlevelse, føde og medicin, mens hundrede kan dræbes på sabbahen af US-jetbombere og helikoptere"*. Der blev dræbt 1419 palæstinensere og 13 israelere under Operation Cast Lead.

Efter Israels brud i november 2009 på våbenhvilen (fra juni måned) blev belejringen strammet, og den 5. november forseglede Israel alle indgange til Gaza og nægtede adgang af fødevarer, brændstoffer, medicin osv. med det resultat at mange palæstinensere sultede og døde som følge af belejringen.

Israels brutalitet rystede verden, og FN udarbejdede en rapport ved navnet Goldstone-rapporten. Den var opkaldt efter lederen af fact finding-missionen, den kendte internationale jurist og jøde Richard Golds-

tone. Rapportens konklusion var at Operation Cast Lead var et bevidst 'disproportionelt' terrorangreb, og at Israel bevidst var gået efter civile mål (Journal of Palestine Studies, nr. 161, volume XII, 2011: 191). Under pres fra Israel og Vesten trak Goldstein et par år senere (2011) sin rapport tilbage med henvisning til at der var fremkommet nye oplysninger (!).

2012: Operation Pillars of Smoke

Da Israel den 8. november 2012 indledte Operation Pillars of Smoke var situationen ændret siden Operation Cast Lead. I 2011 var præsident Mubarak blevet afsat i Egypten og Det Muslimske Broderskab styrket hvilket fik betydning for Hamas i Gaza. Der kom nu fine statsbesøg til Gaza fra de arabiske regimer med mio af dollars i lommerne (Palæstina Orientering, sommeren 2016). Operation Cast Lead havde styrket sympatien med Gazas befolkning i Vesten. "Det er på tide at slå græsset igen" – dvs. sætte Hamas på plads, lød det fra Israel.

Operation Pillars of Smoke varede i otte dage. 168 palæstinensere blev dræbt, heraf 42 børn, 1235 såret, 1350 bygninger ødelagt. Den indgåede våbenhvile stillede krav til både Israel og Hamas og blev fejret af palæstinenserne - som var der tale om et bryllup (Palæstina-Orientering, online, sommeren 2016).

2014: Operation Protective Edge

I juni 2014 blev tre jødiske teenagere dræbt uden for en bosættelse på Vestbredden. Det blev – som tidligere nævnt - dokumenteret at Hamas intet havde med drabet at gøre. Ikke desto mindre blev Hamas af Israel beskyldt for medansvar, og Israel indledte i juni 2014 Operation Protective Edge. Israel var skræmt over den forsoningsaftale som var indgået mellem Fatah og Hamas i april 2014, og som blev rost af EU og USA. Israel havde brug for at få Hamas til at vende tilbage til terrorrollen. Målet var endvidere at splitte Fatah og Hamas.

Israel angreb beboerområdet, skoler, FN-bygninger, tunneller, og ka-

stede flyveblade ned til palæstinenserne og advarede om kommende luftangreb hvilket fik palæstinensere til at søge ly i skoler og moskeer, hvorefter Israel angreb skoler og moskeer!!

2200 palæstinensere blev dræbt, herunder 551 børn.

En svækket palæstinensisk venstrefløj?

Ved indgangen til det nye årtusinde stod den palæstinensiske venstrefløj svækket. Dette hang ikke kun sammen med Sovjetunions sammenbrud, men hang i høj grad sammen med Oslo-aftalen. Modstanden mod Oslo-aftalen havde lidt nederlag. Nogle venstrefløjskræfter var blevet opslugt i selvstyrebureaukratiet, mens andre var blevet opslugt i de vestligt dominerede NGO'er. Og endelig og ikke mindst var islamisterne gået voldsomt frem, bl.a. inspireret af islamisternes overtagelse af magten i Iran i 1979.

På nyhedssitet Al Akbar (www.al-akbar.net) skriver Orouba Othman (06.03.2015) en kritisk analyse af den palæstinensiske venstrefløj – som medierne ellers sjældent beskæftiger sig med. Det palæstinensiske kommunistparti PPP (tidligere PCP) får kritiske ord med på vejen:

”Umiddelbart efter opløsningen af Sovjetunionen (...) skiftede PCP navn og begyndte at bejle til Fatah, indtil det blev en kopi af Fatah og var rede til at indgå i et hvilket som helst regerings-set up i Ramallah”.

Også om DFLP udtales kritiske ord:

”Mens det palæstinensiske selvstyre, PA, fortsatte sit tostatsprogram som afgav mere end 70 % af det historiske Palæstina til besættelsesmagten, udgjorde de fraktioner som lagde sig tæt på Fatah (DFLP m.fl.), ikke nogen opposition imod forhandlinger og sikkerhedskoordinering med Israel”.

Samme Othman mener dog at der findes palæstinensiske venstrefløjspersoner med ryggrad! Han nævner Khalida Jarrar, valgt til PCL, det palæstinensiske parlament, for PFLP og kendt feminist og menneskeretsaktivist. Om hende skriver han:

"Hun forlod et møde i PLO's eksekutivkomite i protest imod forhandlinger (med Israel) og imod korruptionen i PLO. På det tidspunkt øgedes spændingen dramatisk mellem PFLP og Mahmoud Abbas som efterfølgende afbrød forbindelsen til PFLP og suspendede de økonomiske bevillinger til PFLP".

Khalida Jarrar var en kendt figur i den solidaritetsbevægelse, der voksede frem på Vestbredden under Israels massakrer i Gaza. Hun fremhævede den politisk-geografiske enhed mellem Vestbredden og Gaza, selvom medierne og magthaverne fremstiller dem som to adskilte områder. Flere gange forsøgte Israel at deportere Khalida Jarrar fra hendes hjem i Ramallah, men måtte opgive pga. internationale protester, bl.a. fra Internationalt Forum i Danmark. Men til sidst fik Israel spærret Khalida inde – nemlig via administrativ tilbageholdelse, dvs. uden retssag.

PFLP var også svækket i perioden efter Oslo-processen. Men, skriver Othmann og citerer en anonym PFLP-kilde:

"Trods vores (PFLP's) svaghed inden for og uden for PLO er vi en stadig kilde til ængstelse for det palæstinensiske selvstyre, PA, særligt efter PFLP's 7. kongres hvor vi udsendte klare signaler om opposition til det palæstinensiske selvstyres politik og praksis, og om et vist sammenfald med Hamas' positioner".

PFLP tog på den 7. kongres klart afstand fra "Oslo-regimet, dets konsekvenser og den aktuelle polarisering".

PFLP's indsats under Gaza-massakrerne

Under massakrerne i Gaza viste PFLP, efter års svaghed, stor militær og politisk styrke. Historisk havde Gaza altid været en stærk PFLP-bastion, mens Vestbredden var en Fatah-bastion. PFLP's stærke position gik tilbage til tiden efter juni-krigen 1967 hvor Israel besatte Vestbredden og Gaza, og hvor Guevara-Gaza var en ledende PFLP-skikkelse i kampen mod den israelske besættelsesmagt.

Orouba Othman skriver følgende om PFLP's rolle under Gaza-massakrerne:

"Det er vanskeligt at overse den rolle som Abu Ali Mustafa-brigaderne, PFLP's væbnede gren, spillede i løbet af Gaza-krigen. Brigadernes operationer og raketenheder var en modvægt til venstrefløjens generelle tilbagegang...."

Mens de fleste venstrefløjsfraktioner havde nedlagt våbnene, deltog PFLP i den væbnede modstandsbevægelse i Gaza: *"PFLP var den første til at bryde våbenhvilen og besvare besættelsesmagts angreb sammen med Al Quds-brigaderne (Islamic Jihads væbnede gren)" (ibid).* Det blev dermed demonstreret at PFLP ikke havde forladt den væbnede kamp.

¹ Demografi: læren om befolkningens sammensætning

² Køreplan for Fred i Mellemøsten eller The Roadmap for Peace, som byggede på FN-resolution 242, blev i 2002 lanceret af den såkaldte Kvartet, bestående af EU, USA, FN og Rusland.

DEL X: Temaer

Kapitel 32

Den palæstinensiske fagbevægelse: klassekamp og national kamp

I dette kapitel forsøges det at undersøge hvordan den israelske besættelse påvirker den palæstinensiske arbejderklasses faglige organisering og holdning til den nationale kamp og klassekampen. Fokus vil ligge på den dramatiske periode efter 1967-besættelsen hvor de nationalistiske fedayin-grupper begyndte at engagere sig fagligt og dermed udfordrede kommunistpartiet PCP's hidtidige dominans inden for den palæstinensiske fagbevægelse.

Om kilder

Temaet om den palæstinensiske arbejderklasse/fagbevægelse er meget lidt belyst i Palæstinalitteraturen, ja nærmest fraværende. En undtagelse er bogen "Behind the Intifada – Labor and Women's Movement in the Occupied Territories" af Joost R. Hiltermann (1991), som er hovedkilde til dette kapitels beskrivelse af fagbevægelsen op til 1990.

Hvad angår perioden omkring og efter Oslo-aftalen i 1993 er hovedkilden Jonas Devantier, international rådgiver i 3F samt materialer fra 3F International ¹.

PFLP's analyse af den palæstinensiske arbejderklasse

Den palæstinensiske arbejderklasse er, ifølge PFLP, undertrykt af både kapitalismen og den zionistiske besættelse. Den er altså dobbelt undertrykt, mens arbejderkvinderne herudover er underkastet patriarkalsk undertrykkelse og tredobbelt undertrykt (DP nr. 16, 1986).

Besættelsespolitikken har splittet de palæstinensiske arbejdere i forskellige geografiske grupper: 1) dem der "lever i det område af Palæ-

stina som blev besat i 1948 og blev benævnt 'Israel', 2) dem fra områderne som blev besat i 1967 (Vestbredden og Gaza), og som dagligt rejser hen for at arbejde for israelske arbejdsgivere, nogle med arbejdstilladelse, nogle illegalt, hvilket de presses til "af Israels kvælning af den palæstinensiske økonomi", og endelig 3) palæstinenserne i diasporaen, dvs. dem som lever uden for Palæstina².

PFLP mener at de palæstinensere der arbejder i Israel kan karakteriseres som 'semi-proletariserede', i og med at de bliver boende i deres landsbyer på de besatte områder, mens de arbejder i Israel og i ledige perioder dyrker deres små jordlodder. Deres løn for arbejdet i Israel lægges sammen med udbyttet fra jordloddene. De er altså halvt lønarbejdere, halvt småbønder – eller med PFLP's ord: semi-proletariserede

Kort historisk introduktion til den palæstinensiske fagbevægelse

Den palæstinensiske fagbevægelse, *the Arab Workers' Association* (AWA), blev grundlagt i Haifa i begyndelsen af 1920'erne under det britiske mandat (Palestinian Trade Unions, 2006: 9). Den spillede en vigtig rolle i kampen mod den britiske imperialisme der – med Balfour-erklæringen fra 1917 - søgte at fremme zionistisk-jødisk kolonisering af Palæstina. PCP var i denne periode den ledende kraft i AWA. Efter Al-Nakba (1948) kom Vestbredden under jordansk og Gaza under egyptisk styre. Det betød at fagforeningerne på Vestbredden blev underlagt jordansk-britisk arbejderlovgivning, mens fagforeningerne i Gaza kom under egyptisk arbejderlovgivning.

Den Gaza-baserede fagbevægelse, PTUF, the Palestinian Trade Union Federation, besluttede i 1964 at oprette et særligt kontor for arbejdere uden for Palæstina, og 13 afdelinger blev oprettet for arbejdere i Europa og Mellemøsten og fik en 'eksil-ledelse' under PLO's hovedcenter i Amman i Jordan (ibid: 9).

På Vestbredden var situationen anderledes. Her blev de faglige ledere

op gennem 1950'erne af det jordanske regime så kraftigt forfulgt og kommunistpartiet forbudt at det fik den palæstinensiske fagbevægelse til at flytte sit hovedkvarter fra Amman til Nablus under navnet PGFTU (ofte blot GFTU - Palestinian General Federation of Trade Unions), hvor landsorganisationen også i dag har sit hovedkvarter.

Med Israels besættelse af Vestbredden og Gaza i 1967 blev al palæstinensisk faglig aktivitet forbudt (indtil 1979, *ibid*: 10). Mange faglige ledere blev chikaneret, fængslet eller fordrevet. Selvom fagbevægelsen opererede under jorden, voksede den faglige aktivitet kraftigt – i takt med at den palæstinensiske modstand mod besættelsen voksede.

På Vestbredden: faglig organisering og splittelse

På Vestbredden havde PCP indtil 1967 været altdominerende inden for den faglige landsorganisation GFTU og satset på traditionelle fagforeningsspørgsmål som løn og arbejdsforhold. Efter Israels besættelse voksede den palæstinensiske nationalisme, og en række fedayin-grupper blev dannet. PCP fik konkurrence fra PLO-fraktionerne Fatah, PFLP og DFLP, der fra starten af 1970'erne begyndte at mobilisere 'inside', dvs. på Vestbredden og i mindre omfang i Gaza. Hidtil havde de primært været aktive 'outside', dvs. i flygtningelejrene i Jordan, Syrien og Libanon. Israels militære besættelse prægede alle aspekter af palæstinensernes liv, og det gjorde arbejderne lydhøre over for fedayin-gruppernes nationalistiske budskaber. Der blev op gennem 1970'erne kæmpet en voldsom kamp om indflydelsen i fagforeningerne og i landsorganisationen GFTU.

Det handlede ikke blot om faglig uenighed, men nok så meget som forskellige holdninger til det nationale spørgsmål, altså hvordan man skulle bekæmpe den israelske besættelse. De nye fedayin-grupper var kritiske i forhold til kommunistpartiet der – ligesom Sovjetunionen - gik ind for en to-statsløsning og dermed accepterede staten Israels ret til at eksistere. Der blomstrede et væld af nye fagforeninger op, nogle gange betød det at der i en by var flere fagforeninger for samme fags

arbejdere, fx to tekstilfagforeninger i Hebron, en domineret af kommunisterne og en af DFLP.

I slutningen af 1970'erne dannede fedayin-grupperne deres egne 'uofficielle' faglige blokke – som udgangspunkt for deres arbejde inden for fagbevægelsen, og det samme gjorde kommunistpartiet PCP.

DFLP dannede **WUB**, The Workers' Unity Bloc

PFLP dannede **PUAF**, The Progressive Union Action Front

Fatah dannede **WYM**, The Workers Youth Bloc

PCP dannede **PWB**, The Progressive Workers' Bloc

Ba'athisterne³ dannede **PVB**, The Progressive Vanguard Bloc (Hiltermann, 1991: 66).

Spittelsen i 1981 – to forskellige landsorganisationer

Ifølge PFLP var det den faglige højrefløj, dvs. Fatah og deres faglige blok WYM, der stod bag den splittelse som fandt sted inden for GFTU i 1981:

"Fatahs højrefløj insisterede på at dominere GFTU's ledelse (...). De mobiliserede medlemmer som støttede dem, og udelukkede nye medlemmer og fagforeninger hvor de progressive kræfter dominerede. I 1981 organiserede de en udemokratisk afstemning i GFTU hvor deres repræsentant (...) erstattede Adel Ghanem, der længe havde været generalsekretær i GFTU og var en progressiv fagforeningsaktivist" (DP nr. 10, 1985).

Ghanem kom fra den kommunistiske blok, og mange fagforeninger nægtede at acceptere valget af Fatah-repræsentanten. Det resulterede i at der fra 1981 og nogle år frem var to forskellige GFTU'er: den progressive GFTU-Ghanem, som blev støttet af kommunisterne, PFLP og DFLP, og GFTU-WYM, støttet af højrefløjen og Fatah.

Ny faglig splittelse (1985) – tre forskellige landsorganisationer

I GFTU-Ghanem, domineret af PCP, deltog de tre venstrefløjsblokke, PUAF (PFLP), WUB (DFLP) og PVB (Ba'athisterne). I takt med at især WUB (DFLP's faglige blok), der havde godt tag i immigrantarbejderne, de unge og kvinderne, stormede frem og dannede mange nye fagforeninger, alt imens kommunisterne forsøgte at bremse dem. kom det i 1985 til en ny faglig splittelse, der førte til at der nu var tre GFTU'er:

GFTU-WYM (Fatah-domineret), GFTU-WUB (DFLP-domineret) og GFTU-PWB (PCP-domineret), som alle gjorde krav på at repræsentere 'den rigtige GFTU'!

PUAF (PFLP) dannede ikke egen GFTU, men satsede på faglig enhed. PUAF støttede, så vidt vides, på skift de to venstrefløjs-GFTU'er.

PUAF's første kongres⁴ (1985)

Det er småt med fagligt stof i PFLP's blad Democratic Palestine (DP), der udkom fra 1984 og frem til ca. 2010, og er denne bogs primære kilde til kendskab til PFLP - set indefra. Til alt held findes en artikel i Democratic Palestine (nr. 1, 1985) om PUAF's første kongres i maj 1985, hvori deltog 15 fagforeninger. Den blev afholdt under parolen "For en forenet fagbevægelse på militant demokratisk basis", hvilket signalerede PFLP's vilje til enhed og faglig kamp, - i en situation hvor venstrefløjen var i gang med at splitte det progressive GFTU-Ghanem. Om PUAF hedder det i artiklen at

"PUAF blev dannet som svar på skærpelsen af den palæstinensiske arbejderklasses fattige økonomiske forhold, behov for mere militant faglig aktion og forsøg på at få den palæstinensiske arbejderklasse i de besatte områder til at spille en ledende rolle i den nationale befrielseskamp".

Om PFLP's forsøg på at hele den faglige splittelse hedder det i artiklen: *"PUAF har arbejdet for at forene hele den palæstinensiske arbejder-*

klasse inden for GFTU'erne og har igangsat mange initiativer for at undgå splittelser inden for Vestbreddens GFTU'er".

Kongresberetningen handler både om faglige og nationale spørgsmål. Der fremsættes en hård kritik af 1985-aftalen mellem Jordans kong Hussein og PLO's Arafat, den såkaldte Amman-aftale, der gav Jordan ret til at forhandle på vegne af palæstinenserne (aftalen blev senere trukket tilbage).

I beretningen rejses spørgsmålet om national kamp versus klassekamp: *"Kongressen afviser den opfattelse at klassekampen i de besatte områder skal nedfryses til efter befrielsen".*

Artiklen anklager den faglige højrefløj for at lancere denne fejlagtige linje – nedfrysning af klassekampen – hvilket er til skade for arbejderklassen. Forbindelsen mellem klassekamp og national kamp understreges: *"Den dialektiske forbindelse mellem den nationale kamp og klassekampen er meget vigtig i den nuværende fase.*

PUAF har – ifølge kongresberetningen – arbejdet for at styrke egne fagforeninger og danne nye over alt på Vestbredden. Formålet med denne *"bredere organisering er at forbedre arbejdernes forhold og få arbejderne organiseret i den nationale befrielseskamp. Især vil Fronten (PFLP) arbejde for at danne fagforeninger på alle arbejdspladser og boligområder i Gazastriben. Og vil kæmpe for at svække den reaktionære ledelse af GFTU i Gaza".*

Opsummerende erklæres det at PUAF's opgaver er *"...at aktivere arbejderklassens militante rolle i den politiske kamp – kampen mod den israelske besættelse, kampen mod israelske love som indskrænker fagbevægelsens frihed, kampen for at bekæmpe Amman-aftalen og den palæstinensiske højrefløjs linje, og kampen for at få PLO tilbage på den nationale linje, og kampen for at forhindre jordanske og højreorienterede personer i at virkeliggøre Amman-aftalen gennem møder med zionistiske embedsfolk".*

"Besættelsen forener"

Ikke kun de palæstinensiske arbejdere, men også arbejdsgiverne, er modstandere af den israelske besættelse. Som Jonas Devantier fra 3F har formuleret det: "Besættelsen forener".

Besættelsen generer virksomhedernes produktion, vanskeliggør adgangen til vand og råvarer, import og eksport og begrænser deres profit. Den fælles nationale kamp, ganske vist ud fra forskellige klasseinteresser, får i et vist (men ukendt) omfang arbejderne og deres fagforeninger til at 'nedfryse klassekampen'. Måske stiller arbejderne kun beskedne lønkrav for ikke at ødelægge den palæstinensiske økonomi, måske gennemfører de kun kortvarige strejker af samme grund? Det er et spørgsmål som deler de faglige vande! Ifølge PFLP – jfr. ovenfor – er det især de højreorienterede Fatah-ledede faglige organisationer som går ind for nedfrysning af klassekampen.

Arbejderklassens kvinder

De palæstinensiske kvinder var i mindre grad end mændene fagligt organiseret. Dette hang, ifølge Hiltermann (1981) sammen med følgende faktorer:

- Kvinderne var præget af samfundets konservative traditioner hvilket gjorde det vanskeligt at deltage i møder og aktiviteter uden for hjemmet; det gjaldt især kvinder der havde stiftet familie
- Kvinderne arbejdede oftere end mændene derhjemme, fx med tekstilarbejde
- Fagforeningerne, der var domineret af mænd, gjorde ikke forsøg på at tage kvindernes særlige problemer op eller tage initiativer til mobilisering af kvinderne

Fra slutningen af 1970'erne ændredes denne situation til det bedre, og kvindearbejderne blev i stigende grad fagligt organiseret. Dette hang sammen med at de fire ledende palæstinensiske organisationer: Fatah,

PFLP, DFLP og PCP, dannede kvindekomiteer som opfordrede kvinderne til at organisere sig fagligt (se kapitel 33). I Gaza, hvor fagbevægelsen stod svagt, varetog kvindekomiteerne i mange tilfælde direkte fagforeringsarbejde. De hjalp kvinderne med – over for arbejdsgiverne – at kræve deres rettigheder i forhold til løn- og arbejdsforhold.

Faglig og politisk forsoning – op til og under 1987-intifadaen

På det 18. palæstinensiske nationalråd i 1987 fandt en forsoning sted blandt PLO's fedayin-grupper. Den vigtigste beslutning var at kommunistpartiet PCP for første gang blev medlem af PLO. Denne udvikling på det politiske niveau smittede af 'nedad' på de palæstinensiske massebevægelser, herunder fagbevægelsen og kvindebevægelsen og var en vigtig forudsætning for den palæstinensiske intifada, der blev indledt i december 1987. Det betød ikke at den faglige splittelse på Vestbredden hermed var afsluttet, den lurede under overfladen. Men intifadaen betød at det nationale spørgsmål i flere år var det dominerende, altså kampen mod den israelske besættelse. Det fremmede enheden blandt de faglige ledere og var en medvirkende årsag til at arbejderklassen under 1987-intifadaen spillede en så betydningsfuld rolle (se kapitel 21).

Arbejderklassen og fagbevægelsen efter Oslo-aftalen (1993)

GFTU

I begyndelsen af 1990'erne, efter den langsomme opløsning af 1987-intifadaen, tog de forskellige PLO-fraktioner initiativ til samling af fagbevægelsen. Et møde fandt sted i 1991 mellem PPP (tidligere PCP), PFLP og Fatah (men så vidt vides ikke DFLP). Her besluttedes det at opdele de forskellige fraktions-ledede fagforeninger på 12 industribase-rede fagforeninger og samle dem i GFTU under ledelse af den største fraktion, Fatah og med Fatah-medlem Shaher Saed som generalsekretær. GFTU blev opdelt i henholdsvis GFTU-Vestbredden under ledelse af Shaher Saed og GFTU-Gaza under ledelse af Basem Bayara (ibid: 12).

PGFTU er i dag den officielle palæstinensiske faglige landsorganisation og den som 3F Danmark via sit nu nedlagte Ramallah-kontor i en år-række arbejdede sammen med.

PTUF: en PLO-tilsluttet landsorganisation

En anden landsorganisation er i dag PTUF der oprindeligt blev dannet i Gaza som en afdeling for arbejdere uden for Palæstina: PTUF-in Exile. PTUF, der er knyttet til PLO, organiserer fortrinsvis arbejdere uden for Palæstina. Lederen, Haider Ibrahim, der efter oprettelsen af det palæstinensiske selvstyre, PA, i 1994 af præsident Arafat blev udpeget til arbejdsminister, har forsøgt at udkonkurrere GFTU som landsorganisation. Men da PTUF har ringe tilslutning blandt arbejderne på Vestbredden og i Gaza, men har sine fleste medlemmer i de arabiske lande, og da GFTU allerede var etableret, mislykkedes hans forsøg (ibid:19). PTUF har ret til at sende 15 delegerede til PLO's nationalråd - i kraft af sin tilknytning til PLO, hvilket GFTU ikke har. Lederen af GFTU, Shaher Saed, kritiserer PTUF for ikke at gøre noget for sine medlemmer, men for "blot at være to tomme kontorer". Og han tilføjer: "Desværre kan GFTU ikke repræsentere arbejdere uden for Palæstina" (ibid: 12).

PTUF og selvstyret PA har forsøgt at sammenlægge de to landsorganisationer, altså den interne GFTU og den eksterne PTUF. Indtil videre uden resultat.

Islamiske fagforeninger

Der findes en del såkaldte islamiske fagforeninger under Hamas' kontrol, men disse arbejder i højere grad med sociale spørgsmål end med faglige. De vinder dog frem i takt med islamisternes voksende politiske indflydelse. Men på spørgsmålet om GFTU vil optage dem svarer generalsekretær Shaher Saed kort og præcist: "*Jeg nægter at optage de islamiske fagforeninger i vores paraply da vi ikke er en religiøs organisation*" (ibid: 13).

Den israelske arbejderklasse og fagbevægelse

Den israelsk-jødiske arbejderklasse har spillet en fremtrædende rolle i koloniseringen af Palæstina og i "erobringen af jorden" og "erobring af arbejdet" (IF – Blad for international solidaritet, nr. 2, 1980). Med fordrivelsen af palæstinenserne i 1948 og de efterfølgende krige har Israel bragt sig i et modsætningsforhold til de arabiske befolkninger, og det har gjort det muligt at skabe en alliance mellem arbejderklassen og borgerskabet i Israel – imod de fjendtlige 'arabere'. Den israelske arbejderklasse nyder privilegier bl.a. i kraft af massiv økonomisk støtte fra USA – og 'frihed fra' de dårligste jobs som palæstinensiske immigrantarbejdere af økonomisk nød tvinges til tage.

Fagbevægelsen i Israel

En hjørnesten i koloniseringen af Palæstina var den faglige bevægelse Histradut, som blev dannet i 1920. Histradut var allerede i 1948, ved staten Israels oprettelse, "en mægtig koloniseringsvirksomhed" som den senere premierminister Golda Meir udtrykte det (ibid: 23). Histradut kontrollerer en stor del af Israels produktion og økonomi og er landets næststørste arbejdsgiver – efter staten.

PFLP's syn på Israelsk jødiske arbejdere

"Vi er bevidste om at den palæstinensiske nationale bevægelse er forpligtet til at befri både araberne og jøderne, og gennem kampen må vi forsøge at vinde de jødiske arbejdere som er undertrykt af zionistisk udbytning og dens imperialistiske allierede, over på vores side. Det er ingen let sag" (PFLP och terrorn, 1973: 34).

PFLP forestiller sig at der vil ske en bevidstgørelse af de israelsk-jødiske arbejdere i takt med at der opstår revolutioner i store dele af Mellem-østen, som kæmper for arbejderklassens og de undertrykte befolkningers rettigheder og tager afstand fra den israelske stats forbrydelser mod palæstinenserne. Samtidig vil det være vigtigt at fremlægge et politisk program som kan tiltrække de jødiske arbejdere. Her nævnes PFLP's program om en demokratisk sekulær stat for jøder og palæsti-

nensere og andre folk – med lige rettigheder og pligter, uden hensyn til nationalitet og religion (ibid: 31).

Palæstinensiske arbejdere i Israel

Israel udnytter den billige palæstinensiske arbejdskraft, især inden for sektorer som landbrug, byggeri, renovation osv. hvor de jødiske arbejdere ikke ønsker at arbejde. I 1993 arbejdede ca. 30-40 % af de palæstinensiske arbejdere fra Vestbredden og Gaza i Israel, svarende til ca. 120.000 arbejdere.

De palæstinensiske arbejdere i Israel diskrimineres. Deres lønninger ligger 30-40 % under de israelsk-jødiske arbejderes – for samme slags arbejde. De skal betale kontingent til Histadut til sundhedsforsikring osv., men uden at kunne nyde godt af de velfærdsydelser som de betaler til. De palæstinensiske fagforeninger har ingen jurisdiktion i Israel. Og palæstinenserne kan ikke blive medlem af Histadut – med undtagelse af palæstinensiske arbejdere i Østjerusalem og palæstinensiske statsborgere i Israel.

Ifølge Jonas Devantier fra 3F arbejder der i dag 40.000 palæstinensere 'legalt' i Israel, 40.000 'illegalt' og 40.000 i de israelske bosættelser på Vestbredden.

Arbejdssituationen på Vestbredden og i Gaza

De palæstinensiske arbejdere på Vestbredden arbejder primært inden for industri, landbrug, service og tekstil, mens de i Gaza primært arbejder inden for landbrug og fiskeri – hvis de i det hele taget kan arbejde når Israel jævnligt udsætter området for massakrer. De palæstinensiske arbejdspladser er som regel relativt små med omkring "et par dusin arbejdere". Arbejdsløsheden blandt palæstinensiske arbejdere er i gennemsnit 27 %, fordelt med 41 % arbejdsløse i Gaza og 18 % på Vestbredden (Årsrapport 2016 - 3f International).

Hele Vestbredden er i dag præget af vestlige NGO'er. I nogle byer findes

der ikke et normalt arbejdsmarked, men et liv som er domineret af NGO'er. Det gælder især Ramallah, Jerusalem og Betlehem, der ifølge Jonas Devantier fra 3F " fungerer som bobler i det palæstinensiske samfund". I fx den kristne by Betlehem arbejder ca. 300 NGO'er, og her vil stort set alle kristne med en ordentlig uddannelse kunne finde et job inden for NGO-industrien! Anderledes er situationen i 'normale' byer som Nablus, der er præget af fattigdom, uden smarte cafeer til de rige NGO-folk.

Det palæstinensiske selvstyre undertrykker de faglige rettigheder

Efter oprettelsen af det palæstinensiske selvstyre, PA, i 1994 blev arbejdernes faglige rettigheder - ifølge Jonas Devantier fra 3F - kraftigt indskrænket. Selvstyret har i perioder beslaglagt GFTU's bankkonti, fængslet eller afsat faglige ledere når de var utilfredse med deres faglige linje, ja PA har endog forhindret afholdelse af en kongres. Selvstyret modsætter sig at fagbevægelsen deltager i kampen imod den israelske besættelse og forsøger med bureaukratiske kneb af svække venstre-fløjens indflydelse i fagbevægelsen. Det hænger sammen ned at selvstyret, der ledes af det borgerlige Fatah, har indgået en fredsaftale med besættelsesmagten Israel og forpligtet sig til at bekæmpe 'terror', dvs. al kamp imod besættelsen. Selvstyrets forsøg på kontrol med GFTU har svækket fagbevægelsen. I dag skal palæstinensiske arbejdere ikke blot kæmpe imod den israelske besættelsesmagts undertrykkelse, men også imod det palæstinensiske selvstyres forsøg på at knægte deres faglige og politiske rettigheder.

3F Palæstinanetværk – "... arbejder med politisk solidaritetsarbejde og har lavet træning for 3F's tidligere partnerorganisation i Palæstina. Netværket arbejder med oplysning, kampagner og demonstrationer for Palæstinas befrielse og anerkendelse".

Kontakt: jonas.devantier@3f.dk (3F International - Årsrapport 2016)

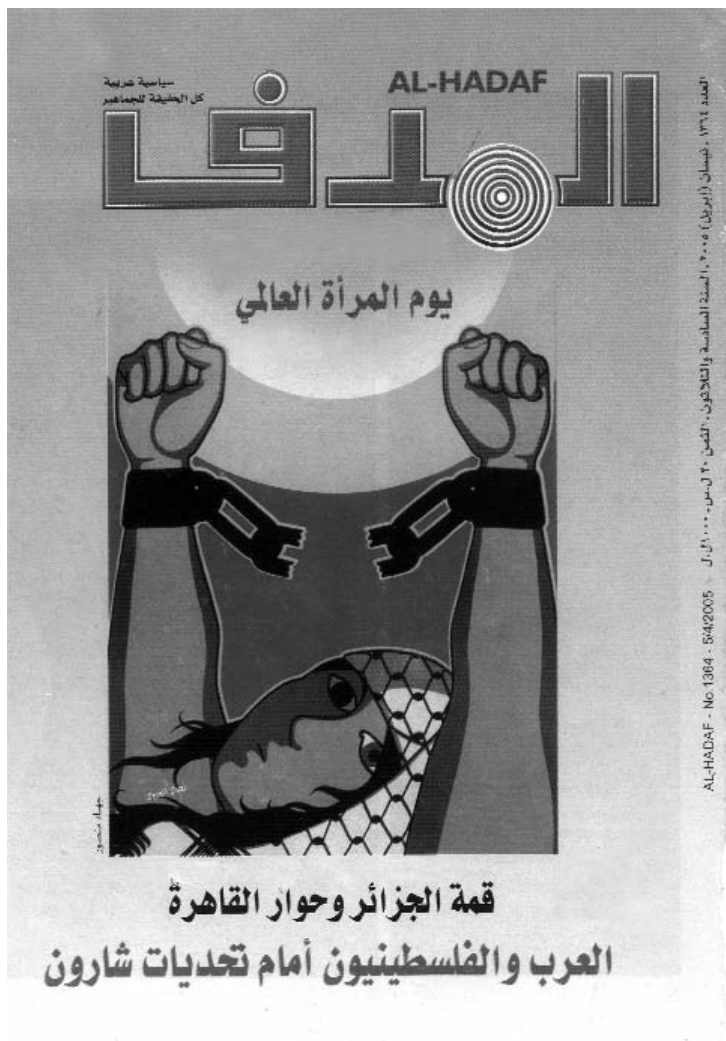
---

1 3F, Danmarks største fagforbund, har i perioder drevet et fagligt kontor i Ramallah på Vestbredden. I dag har 3F nedlagt Palæstinakontoret og arbejder bredt i regionen med fokus på faglige spørgsmål og flygtningespørgsmål

2 I dette kapitel diskuteres kun arbejderne på Vestbredden og i Gaza og ikke de andre grupper af palæstinensiske arbejdere.

3 Organisationer med sympati for Ba'ath-partierne i Syrien og Irak

4 I DP nr. 1, 1985 omtales PUAf som The Progressive Front for Trade Union Action eller PFTUA – sandsynligvis et resultat af forskellige oversættelser fra arabisk til engelsk

Kapitel 33

Intifadaens kvinder

"I begyndelsen af intifadaen begyndte kvinderne at komme ud af husene, ud af deres puppe, væk fra køkkenerne og opvasken, og begyndte at gå ud og deltage sammen med mænd. Som om hun havde glemt hele historien om den patriarkalske undertrykkelse. Hun kunne nu lede folkekomiteer, opbygge nye komiteer, selv beslutte og deltage i beslutningsprocesser. Dette er ikke kun nationalisme. Her blev forbindelsen skabt ubevidst (mellem den nationale kamp og kvindekampen, red.)" (Manar Hassan, i: Abdulhadi, 1998).

Med udgangspunkt i 1987- intifadaen forsøges det i dette kapitel at belyse og diskutere kvindernes involvering og rolle i oprøret. Hvad var forklaringen på kvinderne så massive deltagelse? Hvordan så kvinderne på de tre former for kvindeundertrykkelse: den klassemæssige, den nationale og den patriarkalske?

En af de ting der gjorde 1987-intifadaen speciel var at den - til forskel fra tidligere oprør – ikke kun blev ledet af de politiske fraktioners erfarne aktivister (mænd), men at kvinder i alle aldre og fra alle klasser deltog i intifadaen, især kvinder fra landsbyerne, flygtningelejrene og byernes slumkvarterer. Der var tale om kvinder som det hidtil havde været vanskeligt for organisationernes kvindekomiteer at komme i kontakt med, men som nu strømmede ud på gaderne og blev drivkraften i mange af intifadaens folkekomiteer. De deltog også i den direkte konfrontation med besættelsesmagts soldater, fx med stenkast.

Noget tyder på at kvinderne følte sig bedre tilpas med denne form for græsrodsorganisering der var tættere på deres hverdag med omsorg og flad struktur, end i de formelle partihierarkier hvor mændene tilsyneladende følte sig bedst tilpas og i hvert fald forsøgte at holde fast ved deres privilegier. Denne situation varede dog ikke ved. I løbet af intifadaens andet år skete der et skift som svækkede kvindernes del-

tagelse i kampen. Dette hang især sammen med den islamiske bevægelse Hamas' voksende indflydelse og forsøg på via tørklædekampagner at drive kvinderne ud af intifadaen, men hang også sammen med at PLO-ledelsen i Tunis forsøgte at få kontrol med intifadaen og svækkede folkekomiteerne.

I det følgende vil mange udtalelser være modstridende. Fælles for kvindeaktivisterne er at de principielt vurderer de tre former for undertrykkelse: den nationale (dvs. zionismens besættelse af Palæstina), den klasse-mæssige (kapitalistklassens undertrykkelse af arbejderklassen) og den patriarkalske (den mandlige dominans af kvinderne som udmøntet i de konservative, ulige kønsroller) - som sammenhængende og lige vigtige. Men når det kommer til den brutale konfrontation med besættelsesmagten, er det som regel den nationale kamp der får første prioritet.

Det er vanskeligt at sige hvad der præcist kom ud af kvindernes involvering i intifadaen. Men sikkert er det at kvinderne gennem deltagelse i intifadaens kollektive aktiviteter blev mere bevidste om og begyndte at beskæftige sig med deres rolle og rettigheder som kvinder - og ikke kun deres forhold til den nationale befrielseskamp. Og at der for mange blev skabt en forbindelse mellem kampen for befrielsen af Palæstina og befrielsen af kvinderne. Mange af intifadaens kvinder er i dag fortsat kvindepolitisk aktive.

Kvindeorganisering før og under intifadaen

Palæstinensiske kvinder har altid været politisk aktive. Dette går helt tilbage til starten på det 20. århundrede, altså længe før staten Israels grundlæggelse. Tidligere var der især tale om velgørhedsarbejde – bortset fra oprøret 1936–39 hvor kvinderne deltog i det væbnede oprør. Men dette ændredes med Israels besættelse af Vestbredden og Gaza i 1967. Nu lavede kvinderne ikke kun velgørhedsarbejde, men deltog også i kampen imod den nationale undertrykkelse, sammen med mændene, om end ikke på lige fod med mændene.

Fra slutningen af 1970'erne fandt der på Vestbredden og i Gaza en opblomstring af græsrodskomiteer sted, som var drevet frem af militante unges modstand mod besættelsen. Det var disse komiteer som lagde grunden til intifadaens græsrodsbaserede struktur (se kapitel 21). Ud af denne græsrodsbevægelse voksede nye kvindekomiteer frem.

Indtil da havde GUPW (General Union of Palestinian Women), en masseorganisation under PLO-paraplyen, været den kvindeorganisation som samlede kvinderne både i og uden for Palæstina, og hvortil de forskellige PLO-fraktioner (Fatah, PFLP, DFLP m.fl.) sendte kvinderepræsentanter. GUPW var blevet dannet i 1965, to år før Israels besættelse af Vestbredden og Gaza. I PLO's nationale charter beskrives den væbnede kamp som "den eneste strategi til befrielsen af Palæstina". I forsøg på at mobilisere flest muligt til den palæstinensiske befrielseskamp blev det en vigtig opgave for PLO-fraktionerne at mobilisere kvinderne til deltagelse i kampen. GUPW var i høj grad styret af den dominerende fraktion i PLO, nemlig Arafats parti Fatah. GUPW var bureaukratisk opbygget og uden større appel til de ikke-organiserede kvinder.

Hver PLO-fraktion havde som regel sin egen kvindegruppe som varetog kvindearbejde inden for fraktionen og sendte repræsentanter til GUPW. Men med tiden udvidedes kvindearbejdet, og der blev behov for organisationer som også kunne rumme kvinder der ikke var medlem af nogen af PLO-fraktionerne.

I 1978 blev *The Women's Work Committee (WWC)* dannet på Vestbredden (Hiltermann, 1991: 132). WWC var en form for alternativ til velgørenhedsgrupperne og i realiteten også til GUPW. Initiativtagere og aktivister var især studerende og universitetslærere. WWC stod for en klar nationalistisk linje og var officielt ikke tilknyttet nogen fraktion. Den havde fokus på kvindernes arbejde, faglige organisering og sundhed, samtidig med at komiteen forsøgte at mobilisere kvinderne til kampen imod besættelse. Det lykkedes WWC at oprette et netværk af kvinder i landsbyerne og flygtningelejrene. De forskellige fraktioners kvinder deltog i WWC's arbejde. Men enhedsarbejdet led et knæk efter

PLO's exit fra Beirut 1982 og splittelsen inden for PLO (se kapitel 32). Det betød af kvinderne i begyndelsen af 1980'erne dannede fire nye kvindekomiteer som var knyttet til de fire dominerende PLO-fraktioner på Vestbredden og i Gaza, nemlig de fraktioner som også var repræsenteret i intifadaens UNLU-ledelse.

De fire komiteer var:

UPWC, Union of Palestinian Women's Committees – tilknyttet PFLP

UPWC blev dannet i 1981 af en gruppe PFLP-kvinder i Betlehem. UPWC lagde stor vægt på at organisere arbejderkvinder og de fattige kvinder. Flertallet af UPWC's medlemmer var studerende, kvinder fra kontor og faglærte og altså med en overvægt af middelklasse.

UPWC havde på tidspunktet for intifadaen 41 afdelinger og drev 15 børnehaver på Vestbredden og i Gaza (DP nr. 18, 1986). UPWC havde i mange år Maha Nassar som forkvinde (se senere).

FPWAC, Federation of Palestinian Women's Action Committees - tilknyttet DFLP

FPWAC blev dannet i 1979 og satsede primært på at rekruttere husmødre som udgjorde 50 % af medlemmerne. Hertil kommer 25 % arbejdere og 25 % studerende (Hiltermann, 1991: 141).

UPWWC, Union of Palestinian Working Women's Committees - tilknyttet kommunistpartiet PCP

UPWWC blev dannet i 1981 og havde afdelinger i alle større byer på Vestbredden og senere i landsbyerne. PCP havde i mange år været aktive inden for den palæstinensiske fagbevægelse og dermed også organiseret kvinderne. UPWWC var den af kvindekomiteerne som havde flest arbejderkvinder som medlemmer. I 1983 var 65 % af UPWWC's medlemmer arbejdere og resten studerende og husmødre. Komiteen oprettede specielle grupper der skulle styrke og træne kvinderne i at

blive aktive i de mandsdominerede fagforeninger. I 1985 fortalte en talskvinde for UPWWC at komiteen havde 5000 medlemmer fordelt på 54 afdelinger.

WCSW, Women's Committee for Social Work – tilknyttet Fatah

WCSW blev dannet i 1982 af kvinder med tilknytning til Fatah. En talskvinde hævdede at komiteen i 1985 havde mellem 3000 og 4000 medlemmer (ibid: 141). Denne komite adskilte sig fra de tre andre komiteer derved at den i højere grad end de andre prioriterede velgørenhedsarbejde.

Kvindepolitisk enighed, men uenighed om det nationale spørgsmål

De fire komiteers kvindepolitiske programmer og aktiviteter var nogenlunde ens, dog med den forskel at den Fatah-tilknyttede WCSW, som nævnt ovenfor, var fokuseret på hjælpearbejde.

Der hvor grupperne var uenige var på det nationale spørgsmål. Her udviste kvindekomiteerne samme uenigheder som dem der herskede mellem de fire PLO-fraktioner de var tilknyttet. Eller - som en UPWC-aktivist udtrykte det:

"Vores komites aktiviteter ligner i høj grad de andre komiteers. Vi er forskellige i politik, og mht. hvordan man rekrutterer kvinder på basis af hvilket program. De politiske uenigheder handler om det nationale spørgsmål, og om hvad der er hovedformålet for den palæstinensiske bevægelse" (ibid: 134).

Kvindernes involvering i de nye kvindegrupper smittede også af på deres indflydelse inden for moderfraktionen og betød fx at kvinderne nu fik større indflydelse i PFLP. Maha Nassar, forkvinden for UPWC, var også medlem af PFLP's centralkomite. Dette betød til gengæld at kvindekomiteerne langt fra var uafhængige af fraktionerne, og nogle gange lod sig presse til at følge partilinjen – undertiden til skade for kvindekampen.

The Higher Women's Council (HWC) - 1988

I december 1988, et år inde i intifadaen, besluttede de fire kvindekomiteer at oprette *The Higher Women's Council* - i et forsøg på at koordinere kvindernes aktiviteter (ibid: 198). Denne enhedsbestræbelse afspejlede den nationale enhed mellem fraktionerne som man var nået frem til på det 18. palæstinensiske nationalråd i Algeriet i 1987. I 1988 arrangerede HWC fælles 8. marts arrangementer, udsendte fælles erklæringer og arrangerede fælles aktioner. HWC formidlede UNLU's manifest ud til kvinderne eller omfortolkede dem så de blev rettet til kvinderne. I forsøg på decentralisering opfordrede de fire kvindekomiteer til oprettelse af lokale kvinderåd ude i lejrene og landsbyerne, hvilket i et vist omfang lykkedes. Men koordineringen af de fire komiteers aktiviteter førte ikke til sammenlægning af dem, dertil var uenighederne på det nationale spørgsmål for store. Til gengæld igangsatte HWC en lang række principielle diskussioner om fx kvinder og jura, kvinderettigheder osv. der skulle forberede dem til livet i en kommende palæstinensisk stat.

National befrielse versus kvindernes rettigheder

Det var ikke nyt at tale om de tre former for undertrykkelse som de palæstinensiske kvinder var underlagt. Det nye var, ifølge en kvindeaktivist hvis status som organiseret eller uorganiseret ikke kendes, at først med oprettelse af de fire kvindekomiteer indså mange kvinder at der er en sammenhæng mellem de tre former for undertrykkelse, og at de må bekæmpes samtidigt:

"Mens de fire komiteer er noget forskellige i deres struktur, politiske synspunkter og vedtægter, er de enige om at de tre sfærer for undertrykkelse af palæstinensiske kvinder må tackles samtidigt – den økonomiske, sociale og politiske". Som en aktivist formulerede det: "Før kvindekomiteerne dukkede op, kunne kvindebevægelsen ikke se den organiske forbindelse mellem disse tre former for undertrykkelse. Det er kombinationen af de tre som virkelig undertrykker kvinderne, og intet

hjørne af trekanten kan ødelægges uden at det hele ødelægges. Det er gennem denne operation at selve samfundet vil blive befriet” (First Year of the Intifada nr. 1, 1987: 12).

De fire komiteer var i princippet enige om at kvinder var underlagt de tre former for undertrykkelse, ligesom de var enige om at bekæmpe dem. Men i praksis – og også i retorikken – var dette spørgsmål langt mere kompliceret. I bund og grund lå den nationale kamp *altid* – eksplicit og implicit – som den altoverskyggende undertrykkelse og som den vigtigste at mobilisere imod. Dette hang sammen med at kvinderne og palæstinenserne som folk dagligt var konfronteret med den israelske militære besættelse som prægede alle sider af deres tilværelse. Og at det ofte bevirkede at den nationale undertrykkelse fik første prioritet. Eller det betød undertiden at man – af hensyn til den nationale enhed – lukkede øjnene for kontroversielle problemstillinger som kunne splitte den nationale enhed.

Da den islamiske bevægelse Hamas under intifadaen gennemførte en jagt på kvinder der ikke bar tørklæde, reagerede såvel de politiske organisationer som kvindebevægelsen meget spagfærdigt, angiveligt for ikke at splitte den nationale enhed (se kapitel 21 om 1987-intifadaen).

De venstreorienterede kvindekomiteer var i princippet enige om at placere kvindespørgsmålet foran eller på linje med det nationale spørgsmål:

UPWC (tilknyttet PFLP): *”Vi placerer kvindespørgsmålet foran det nationale spørgsmål. Vi fokuserer alle vores aktiviteter på at bringe kvinderne ud af deres hjem for at gøre dem mere selvbevidste og uafhængige. Først når de tror på sig selv, vil de blive i stand til at blive ledere på et hvilket som helst område de vælger, herunder det militære område” (Hiltermann, 1991: 168).*

En aktivist fra FPWAC (tilknyttet DFLP): *”Befrielsen af*

den palæstinensiske kvinde er snævert forbundet til den generelle kamp for politisk uafhængighed og opnåelse af det palæstinensiske folks legitime rettigheder ... Dette er en nødvendig betingelse for senere overgang til en radikal løsning af kvindens problem gennem stadier af kamp på vej til et samfund hvor lighed mellem kvinder og mænd vil blive opnået" (ibid: 165).

Græsrodsmobilisering og kvindekomiteerne

Under 1987-intifadaen spillede kvindekomiteerne en afgørende rolle. De bidrog til at udvikle intifadaens mangefacetterede kampmetoder (Tripp, 2013: 2003). I takt med at det 'normale liv' ophørte da boykot og afspærringer blev sat i gang, opstod nye behov og aktiviteter. Mens det var masserne der formulerede behovene, var det ofte aktivister fra kvindekomiteerne, gerne fra flere forskellige komiteer, som stod for den første organisering og oprettelse af nye folkekomiteer. Her blev kvindernes "grupper, kooperativer, uddannelses- og alfabetiseringskredse, boykotkomiteer, børnehaver og kommunikationsnetværk af afgørende betydning" (ibid: 2003). Herigennem lykkedes det både at mobilisere de eksisterende græsrodsgrupper, men også at mobilisere i tusindvis af hidtil ikke-aktive personer. Det var det der gjorde intifadaen til et folkeligt masseoprør.

Ifølge Maha Nassar fra PFLP's kvindekomite UPWC fandt der under intifadaen to slags kvindeinvolvering sted (DP nr. 43). Den ene type involvering var de organiserede kvinders, og den anden var de mange uorganiseredes spontane involvering i oprøret. De 'spontane' kvinder reagerede i høj grad på "hvad der skete på det politiske, økonomiske og sociale område" (ibid). Hvis der manglede mad pga. boykotten af israelske produkter, engagerede kvinderne sig måske i en folkekomite eller mad-kooperativ for at afhjælpe dette konkrete problem. Hvis skolen blev lukket, gik de ind i en komite der forestod alternativ undervisning. Hvis der skulle gennemføres demonstrationer, gik de ind i ledelsen af demonstrationen.

Kvindekomiteernes aktivister var ofte ledende i de forskellige folkekomiteer, ikke kun i forhold til at igangsætte nye folkekomiteer eller kvindegrupper, men også i forhold til at bringe spørgsmålet om kvindernes rettigheder ind i komiteerne så det ikke kun handlede om de praktiske opgaver eller det nationale spørgsmål, men også og ikke mindst om kvindernes situation og rettigheder. Resultatet af kvindernes involvering i intifadaen beskriver Maha Nassar som følger:

"Som følge af interaktionen mellem de to typer kvinde-roller under intifadaens tre år kan vi se hvordan kvindernes rolle skiftede fra kun at konfrontere besættelsesmagten til en ægte kvindebevidsthed. Kvinderne går ikke kun ud på gaderne, demonstrerer, kaster med sten, og konfronterer besættelsens fysiske kugler, men når også frem til at indse at de har en vigtig rolle at spille i samfundet, - en rolle som de ikke kan spille med mindre de bliver befriet for en masse ting" (ibid).

Tilgangen af flere nye kvinder til kvindekomiteerne *"tvang os til at blive bevidste om vores vedtægter, strukturer og fremtidige programmer, hvis vi ønskede at fastholde disse kvinder i de organiserede kvinders komiteer"* (ibid).

Disse overvejelser resulterede i at kvindekomiteerne satsede på at kunne rumme "hver eneste kvinde", også hende der "kun kan tage vare på sit køkken". Kvindekomiteerne skulle *"nå kvinderne og virkelig blive en bred masse- og græsrodsbaseret bevægelse"* (Maha Nassar, ibid). Dette krævede programmer som i højere grad var åbne for kvindernes bekymringer, og som var åbne over for en bredere kreds af kvinder end kvindekomiteerne var vant til. Dette fik komiteerne til at tage fat på temaer som: skilsmisse, misbrug af kvinder, arveret, sundhed, krop, osv. Kvindekomiteerne rummede – til forskel fra fraktionernes kvindegrupper - også kvinder som ikke var tilsluttet fraktionerne, men som muligvis senere blev det.

Kvindemartyrer og kvinder i fængsel

I den første fase af intifadaen, som strakte sig fra december 1987 til november 1988, var intifadaen et massivt, spontant og militant folkeligt oprør hvor fraktionerne spillede en begrænset rolle (Kuttab, 1993: 8). I denne periode deltog kvinderne nogenlunde på lige fod med mændene, ja var i mange af folkekomiteerne de ledende kræfter. Kvinderne var derfor også udsat for besættelsesmagts brutale undertrykkelse.

Over tre tusind kvinder blev arresteret fra begyndelsen af intifadaen og til juli 1991. Nogle blev administrativt tilbageholdt, andre underkastet barsk tortur, andre blev dræbt, enten direkte skudt eller banket ihjel af besættelsesmagten. Kvinder blev anholdt pga. deltagelse i forbudte organisationer, demonstrationer, strejker, angreb på israelske soldater med sten og knive og for fire tilfælde af selvmordsbombeangreb.

I perioden mellem december 1987 og december 1991 fik intifadaen 903 martyrer af hvilke 99 var kvinder, svarende til 11 %. De fleste kvindemartyrer på Vestbredden var fra landsbyerne, mens de fleste kvindemartyrer i Gaza var fra flygtningelejrene. *"Dette dokumenterer (...) at landsbyerne og flygtningelejrene udgjorde rygraden i intifadaen"* (DP nr. 43, 1991).

Blandt de arresterede kvinder under 1987-intifadaen var kun 3 % tilknyttet en politisk fraktion, mens det tilsvarende tal under den anden intifada ti år senere var ca. 90 % (News from Within, volume XXII, 2006: 33). Dette tal illustrerer den første intifadas massekarakter versus den anden intifadas militære karakter.

De traditionelle kønsroller?

Hvilke andre faktorer end besættelsen kan forklare at der 1987 stadigvæk herskede traditionelle kønsroller blandt palæstinenserne som i tyve år havde ført væbnet og anden form for befrielseskamp og var berømte for deres kvindeguerillaer? En årsag var ifølge Leila Khaled følgende:

"Den palæstinensiske revolution rejste ikke spørgsmålet om lighed mellem kvinder og mænd. Den rejste temaet om kvinders deltagelse i den nationale befrielseskamp. Derfor skulle kvinderne bevise deres dygtighed og kvalifikationer i kampens proces (...). Kvinderne var kun lige med manden i spørgsmål der vedrørte kampen" (DP nr. 43, 1991).

Det snævre rum der var til rådighed for kvinderne i Palæstina hang, ifølge Charles Tripp, sammen med de herskende patriarkalske strukturer som igen hang sammen med og blev fastholdt af den centrale rolle som familien spillede for et folk uden stat. I den traditionelle familie var manden overhoved, og den rolle blev ført ind i organisationerne hvor mændene - nærmest som en selvfølge - overtog lederskabet:

"Som ledere af de politiske organisationer, eller som patriarkalske ledere af familien og klanen, var det mændene som definerede (indholdet i) den kollektive nationale interesse, og de overlod meget lidt plads til at kvinderne kunne udtrykke sig i den bredere kamp for befrielse" (Tripp, 2013: 202)

Så vidt vides var der ingen kvinder i intifadaens UNLU-ledelse.

Husmor versus frihedskæmper – og en afstikker til borgerkrigen i Libanon

Det palæstinensiske befrielsesbevægelses stærke fokus på den nationale kamp skabte kvindehelte som Leila Khaled, men udstillede også kvindernes dilemma mellem at være tapre, militante frihedskæmpere og ønsket om at opfylde forventningerne til den traditionelle kvinde-rolle, som hele opvæksten havde lagt op. Ofte kunne kvindernes deltagelse i militante kampe give problemer i familien. I bogen "Leila Khaled – symbolet for Palæstinas befrielse" (2014) diskuterer Sarah Irving dette spørgsmål. Leila Khaled har – ifølge Sarah Irving - altid været

set som den palæstinensiske befrielseskamps særlige kvindeikon. Men denne position har altid været dobbelttydig. En ung palæstinensisk aktivist formulerer dilemmaet på denne måde:

"Jeg indså at selvom jeg var opdraget til at idealisere kvindelige revolutionære fightere, ville jeg aldrig blive som dem. Jeg skulle giftes, have børn, være en god kone og støtte min mand. Jeg lærte at disse kvinder var vigtige komponenter i den palæstinensiske modstand, men jeg skulle ikke være en af dem, fordi det ville betyde at jeg ikke ville være "en god arabisk kvinde" (ibid: 135).

På trods af traditionelle familie- og kønsstrukturer gik masser af kvinder under borgerkrigen i Libanon – ifølge antropologen Julie Peetet – *"ind i alle områder af modstanden. Nogle få indtog ledende positioner, og flest var koncentreret i den sociale sektor. Alligevel var kvinderne nu mere end koner og mødre, de var fightere, ledere, arbejdere, studenter, aktivister, kadre og martyrer. Den sociale praksis der var forbundet med disse aktivitetsformer, blev fulgt af en ny identitetsfølelse og forhåbninger lagt uden for hjemmet"* (ibid: 137).

Hvad kan der gøres

Maha Nassar fra PFLP giver sit bud på hvordan problemet med kvindens dobbeltarbejde under intifadaen kan tackles, dvs. dels hendes deltagelse i oprøret, dels hendes ansvar for hjemmet. Ja, kvinderne må prøve at overtale mændene til i højere grad at deltage i husarbejdet, siger Maha Nasser. Men:

"Vi kan ikke blot lave en feministisk revolution midt i intifadaen. Vi er meget bevidste om ikke at dreje vores politiske og samfundsmæssige aktiviteter ind i en rent feministisk kamp a la Vesten. Vi er en national befrielsesbevægelse der kæmper for vores ret som palæstinensere til selvbestem-

melse, dannelse af en uafhængig palæstinensisk stat og vores vigtige ret til at vende tilbage. Vores kamp som kvinder går hånd i hånd med denne kamp, men vi er bevidste om at i visse perioder kan et aspekt af kampen få fortrinsret over andre aspekter af kampen, så vi må ikke blive forvirrede. Vi siger ikke at den ene er vigtigere end den anden. Begge må arbejde sammen” (DP nr. 43, 1991).

Som ovenfor demonstreret er det ikke entydige meldinger der kommer fra intifadaens ledende PFLP-kvinder som Maha Nassar, Leila Khaled og andre kvindeaktivister. Nogle gange siger de at kvindekampen er vigtigst, andre gange at den nationale kamp er nr. ét. Men sjældent taler de om klassekampen. Bag de mange udtalelser ligger den opfattelse, som deles af både palæstinensiske kvinder og mænd, at hovedkampen er den nationale kamp, altså kampen mod den israelske besættelse, og at denne kamp er første skridt i retning af befrielsen af Palæstinas kvinder. Men at det er vigtigt at ændre ved de herskende konservative køns- og familiestrukturer som forudsætning for kvindernes fulde og ligestillede engagement i den nationale befrielseskamp.

Et konkret udtryk for denne holdningsændring var vedtagelsen på det 19. palæstinensiske nationalråd (PNC) i 1988 af en udtalelse som – for første gang på et nationalråd – understregede vigtigheden af kvinderne deltagelse i den nationale kamp. Et andet var en kvindepolitisk udtalelse på PFLP’s 5. kongres i 1993 der betonede vigtigheden af at bekæmpe de snærende sociale normer som begrænser kvindernes deltagelse i befrielseskampen.

Ikke som kvinderne i Algeriet

”Vi ønsker ikke at tolerere en situation som den i Algeriet. Hvis det bliver nødvendigt vil vi lave revolution mod reaktionære mænd som vi har gjort mod besættelsesmagten” (DP nr. 42, 1990)

Hvis ikke befrielseskampen også prioriterer kvindekampen, kan det blive svært at fastholde opnåede kvinderettigheder når først befrielseskampen er vundet, mener Eileen S. Kuttat:

”Det er blevet klart at sociale befrielseskampe handler om komplicerede temaer, og med mindre de er bundet sammen med den nationale frihedskamp, kan det blive svært at opnå samfundsmæssig befrielse når først den nationale befrielse er opnået. Det algeriske eksempel har været en advarsel til den palæstinensiske kvindebevægelse. Skønt den palæstinensiske kvindebevægelse er kommet længere end den algeriske, så er det vigtigt at have det algeriske tilfælde for øje. Som en kvindeaktivist fra Mozambique argumenterer: Det er lettere at eliminere kolonial borgerlig indflydelse som er blevet os påtvunget og identificeret som fjendtlig – end eliminere generationers traditioner inden for samfundet” (Kuttat, 1993: 13).

Palæstinensiske kvinder er sig pinligt bevidste hvordan det gik de algeriske kvinder efter selvstændighedskampen imod Frankrig – som af de mandlige fedayiner blev set som inspiration for den palæstinensiske befrielseskamp. Efter at de algeriske kvinder havde deltaget i den antikoloniale kamp mod Frankrig, med store omkostninger for deres egne liv, opdagede de efter selvstændigheden at de levede under en ny ’patriarkalsk’ orden, endnu mere undertrykkende end den franske! Zahira Kamal har påpeget at ”der var ikke nogen kvindebevægelse, intet teoretisk grundlag eller historie eller kamp for kvindernes rettigheder (...), kun en nationalistisk bevidsthed. Da kampen for den nationale befrielse var vundet, blev kvinderne følgelig sat tilbage til deres underkuede situation som fra før befrielsen. De havde ikke organiseret sig med henblik på at undgå dette” (Torres, 1991: 2),

Udvikling gennem kampen

I et interview fra 1991, tre år inde i intifadaen, forsøgte Maha Nassar¹ fra PFLP at opsummere hvad kvinderne havde lært af intifadaen. Her følger et enkelt klip:

"Gennem de tre års intifada er kvindernes rolle ændret fra 'kun' at konfrontere besættelsen til udvikling af en egentlig kvindebevidsthed. Kvinderne går ikke kun ud på gaderne, demonstrerer, kaster med sten og deltager i fysisk konfrontation med besættelsesmagts kugler, men bliver også bevidste om at de spiller en vigtig rolle i samfundet, - en rolle som de kun kan spille hvis de bliver gjort fri af en masse ting. Kvinderne bliver bevidste om hvilke skridt de må tage for at opnå ligestilling i samfundet. Det betyder at kvinderne ikke kun skal deltage i hjemmets økonomi under intifadaen, tage sig af børn og hjem, men at de også skal være ægte deltagere i intifadaens politiske diskussioner, ikke blot udføre beslutningerne, men deltage i selve planlægningen" (DP nr. 43, 1991).

---

¹ Maha Nassar døde i 2008, kun 54 år gammel

Kapitel 34

Flygtningespørgsmålet & Retten til at vende tilbage

"Ikke én flygtning vil vende tilbage. De gamle vil dø. De unge vil glemme" (Ben Gurion, Israels første premierminister, juni 1948)

Kort fortalt:

I 1948 blev 750.000 palæstinensere fordrevet fra Palæstina. I 1967 blev 340.000 fordrevet. FN havde i 1948 vedtaget resolution 194 som garanterer palæstinensiske flygtninges ret til tilbagevenden. Men Israel nægtede at lade palæstinenserne vende tilbage. For PFLP blev 'retten til tilbagevenden' det centrale befrielseskrav. PFLP mener at kun hvis der dannes en demokratisk sekulær stat i *hele* det historiske Palæstina, vil kravet om tilbagevenden kunne realiseres.

Historisk baggrund for flygtningespørgsmålet

De 750.000 palæstinensere, der i 1948 blev fordrevet fra Palæstina, flygtede videre til Gaza og Vestbredden eller flygtede til de arabiske nabostater Jordan, Syrien, Libanon og Egypten.

De 340.000 palæstinensere, der under junikrigen i 1967 blev drevet på flugt, flygtede til Jordan, Syrien, Libanon og Egypten. Israel håbede at palæstinenserne hen ad vejen ville blive assimileret i de arabiske værtslande.

FN-resolution 194 om retten til at vende tilbage

Resolution 194 blev vedtaget af FN's generalforsamling den 11. december 1948. Det er ifølge PFLP den vigtigste af de mange FN-resolutioner om de palæstinensiske flygtninge. Israel har altid afvist at implementere resolution 194 trods det faktum at Israels optagelse i FN var betinget af dets anerkendelse af resolutionerne 181 (delingsresolutionen) og 194.

De vigtigste formuleringer i resolution 194 lyder:

Generalforsamlingen "beslutter at de flygtninge der ønsker at vende tilbage til deres hjem og leve der i fred med deres naboer skal have mulighed herfor så snart det er praktisk muligt, og at der skal betales kompensation for tab af eller skade på ejendom til dem som vælger ikke at vende tilbage ... " (Aruri, 2001: 34).

Generalforsamlingen har vedtaget omkring 50 resolutioner som i en eller anden form refererer til FN-resolution 194, herunder flere som forbinder retten til tilbagevenden med retten til selvbestemmelse. En af de vigtigste er FN-resolution 3236 af 22. november 1974 som 1) genbekræfter det palæstinensiske folks ret til selvbestemmelse uden ydre indblanding, 2) genbekræfter retten til national uafhængighed og suverænitet og 3) genbekræfter palæstinenserens ufravigelige ret til at vende tilbage til deres hjem og ejendom hvorfra de blev revet op med rode (ibid: 90).

Hvorfor er 'retten til tilbagevenden' så vigtigt et krav?

I 2005 var der ca. 7.2 millioner palæstinensiske flygtninge, svarende til omtrent 74 % af den samlede palæstinensiske befolkning, som på verdensplan er 9.7 millioner (Al-Awda, the Palestine Right to Return Coalition – <http://www.al-awda.org>)

De palæstinensiske flygtninge udgør størstedelen af den palæstinensiske befolkning hvilket er en af forklaringerne på at retten til tilbagevenden er et så vigtigt spørgsmål. Den palæstinensiske historiker, Nur Masalha, mener at sloganet om 'retten til at vende tilbage' også handler om at skaffe palæstinenserens oprejsning for den uretfærdighed, som de blev udsat for under al-Nakba i 1948:

"Kun ved at forstå betydningen af al-Nakba kan man forstå palæstinenserens opfattelse af 'retten til tilbage-

venden'. Den uret som blev påført palæstinenserne kan kun rettes op og katastroferne afsluttes ved en tilbagevenden til deres land ..." (Nur Masalha i Aruri, 2001: 36).

Staten Israel frygter palæstinenserens krav om tilbagevenden da de ser 'tilbagevenden' som et angreb på selve den jødiske stats eksistens. Palæstinenserens tilbagevenden vil skabe arabisk flertal.

Flygtninge eller frihedskæmpere?

Palæstinenserne har været omhyggelige med ikke at definere Palæstinaspørgsmålet som udelukkende et flygtningespørgsmål. Hvis man begrænser Palæstinaspørgsmålet til et flygtningespørgsmål, kan svaret være en humanitær løsning baseret på 'genbosættelse' (*re-settlement*) snarere end et svar der indebærer national selvstændighed (Peteet, 2011: 1). I perioder nægtede palæstinenserne at kalde sig flygtninge på grund af de politiske implikationer dette kunne have. De foretrak at blive kaldt 'palæstinensere'. Eller – under borgerkrigen i Libanon - frihedskæmpere, nationalister, osv. Senere, efter PLO's fordrivelse fra Libanon og tabet af PLO's kontrol med lejrene, blev det igen mere eller mindre acceptabelt at anvende flygtningebegrebet. Efter Oslo-procesen i 1990'erne blev der for alvor sat fokus på flygtningespørgsmålet og på retten til at vende tilbage. Det hang sammen med at palæstinenserne uden for selvstyreområdet, altså palæstinenserne i diasporaen og i Israel, 'blev glemt' og sat uden for indflydelse.

Ønsket om tilbagevenden præger palæstinenserens hverdag

Længslen efter at vende tilbage præger palæstinenserens hverdag. De udtrykker denne længsel i deres sange, talemåder og folkelige fortællinger. Og i den måde deres lejre er indrettet på.

Lejrene og lejrenes gader og kvarterer opkaldes efter hjemlandets byer eller landsbyer. Og børnene svarer, når de bliver spurgt hvorfra de kommer, at de kommer fra Jaffa, Majdal osv. selvom de er født i lejre i Syrien, Libanon eller Jordan.

Palæstinenserne laver fortsat klæder med broderier hvis mønstre er specielle for deres landsby. Der synges sange til bryllupper som refererer til familiens landsby. Ting fra hjemmet de flygtede fra fx en nøgle til huset i gamle Palæstina (nu Israel) opbevares omhyggeligt. Disse ting skal være parate når familien vender hjem.

Børnene lærer fra fødslen deres palæstinensiske historie at kende. De synger palæstinensiske sange, tegner palæstinensisk landkort med 'hele det historiske Palæstina'. Dermed videreføres fra generation til generation ønsket om at vende tilbage.

Fedayin-grupperne og retten tilbagevenden (haq al-awda)

Det er ikke tilfældigt at PFLP's logo symboliserer palæstinenserens 'awda' – tilbagevenden. Logoet består af det historiske Palæstina med det arabiske bogstav djim der er første bogstav i det arabiske ord for front: djabha og udgør en pil der – udefra – har retning mod Palæstina. Det er næppe heller tilfældigt at en af de grupper som i 1967 var med til at danne PFLP var *Heroes of Return*. Ønsket om tilbagevenden til hjemlandet var en væsentlig motivation bag dannelsen af de mange fedayin-grupper i anden halvdel af 1960'erne – der stort set alle blev dannet med base i flygtningelejrene i Palæstina og nabolandene. Selve kravet om tilbagevenden fyldte imidlertid ikke meget i de palæstinensiske organisationers første politiske programmer.

I PLO's nationale charter fra 1968 behandles befrielse og tilbagevenden som nærmest synonyme som når det i paragraf 9 hedder: *"Væbnet kamp er den eneste vej til befrielsen af Palæstina ... en væbnet folkelig revolution til befrielse af (det palæstinensiske folks) land og deres tilbagevenden til det "* (DP nr. 43).

I beretningen fra PFLP's 2. kongres i 1969 tales der ikke specifikt om 'tilbagevenden'. 'Tilbagevenden' er indeholdt i det overordnede begreb 'befrielse'. På PFLP's 3. kongres i marts 1972 vedtog man følgende formulering: *"Den palæstinensiske nationale befrielsesbevægelse .....har*

som mål at nedbryde den zionistiske struktur som den er udmøntet i Israel. Den har også som mål at befri alt palæstinensisk land, at (sikre) det palæstinensiske folks tilbagevenden til deres land og dannelsen af et demokratisk samfund i Palæstina" (DP nr. 43, 1991).

Det var ikke før midten af 1970'erne at 'retten til tilbagevenden' blev et fast formuleret krav sammen med de andre ufravigelige nationale rettigheder i den palæstinensiske befrielsesbevægelses dokumenter. Dette hang – ifølge DP nr. 43 – sammen med FN's og Den Arabiske Ligas anerkendelsen af PLO som den eneste legitime repræsentant for det palæstinensiske folk, og FN generalforsamlingens bekræftelse af palæstinenserne ret til tilbagevenden, selvbestemmelse og national uafhængighed - som formuleret i resolution 3236 fra 22. november 1974 (jfr. ovenfor).

PFLP: tilbagevenden og den demokratiske stat

For PFLP hænger befrielsen af det historiske Palæstina (Palæstinamandatet) sammen med palæstinenserne ret til tilbagevenden.

På PFLP's 2. kongres i 1969 gøres den demokratiske sekulære palæstinensiske stat til et strategisk mål. En stat hvor palæstinensere og jøder lever i fred og lighed side om side. En demokratisk sekulær stat er en forudsætning for PFLP's mål om flygtningenes ret til tilbagevenden.

Omtrent fem af de syv millioner palæstinensiske flygtninge lever uden for Palæstina. Dem ville Vestbredden og Gaza ikke kunne rumme. Som Abu Ali Mustafa (PFLP's myrdede generalsekretær) i 1982 formulerede det:

"..disse arealer (Vestbredden og Gaza) er for små til at rumme alle palæstinenserne, derfor er den eneste gyldige løsning på Palæstina-problemet (at tilbageerobre) hele Palæstina" (Steinberg, 1988: 5).

Hertil kommer at staten Israel og den verdensomspændende zionistiske bevægelse aldrig ville acceptere palæstinenserne tilbagevenden da det ville true Israels eksistens som jødisk stat.

Hvis kravet om tilbagevenden skal gennemføres, må palæstinenserne – ifølge PFLP - først tilkæmpe sig en selvstændig stat der omfatter *hele* det historiske Palæstina. Når den situation er nået, vil flygtningene kunne vende hjem. Og jøder og palæstinensere vil kunne leve i fred og fordragelighed som de gjorde inden starten på den zionistiske kolonisering af Palæstina.

Kampen for tilbagevenden

Efter Oslo-aftalen-aftalen fra 1993 der betød at al magt blev koncentreret i det palæstinensiske selvstyre, PA, og palæstinenserne i diasporaen blev 'glemt', er der vokset en international bevægelse frem der kæmper for retten til at vende tilbage til Palæstina. Overalt i den arabiske verden dukkede komiteer og bevægelse op som støttede kravet om Haq al-Awda. Der er i dag komiteer i Jordan, Libanon og Syrien, og i USA og Europa, herunder Danmark, som støtter kravet om palæstinensernes ret til tilbagevenden.

Da præsident Clinton i 2000 organiserede Camp David-konferencen, var der verden over en så massiv og højtråbende bevægelse omkring kravet om 'tilbagevenden' at det fik betydning for præsident Arafats nej til Camp David-udspillet.

Da Arafat ankom til Camp David, modtog han en erklæring fra den brede 'ret til tilbagevenden'-bevægelse der bl.a. lød:

"Vores forhandlere skal ikke vove at vende tilbage hvis de medbringer noget der er ringere end 'retten til tilbagevenden'. Vi vender tilbage – hjem til Palæstina. Vores oliventræer og appelsiner venter på os. Vi accepterer ikke noget ringere – uanset hvem der underskriver den næste af den uendelige række aftaler" (Aruri, 2001: IX).

Kapitel 35

Modstandsformer & terrorspørgsmålet

Michel Foucault: *"Hvor der er magt, er der modstand..."*

Leila Khaled:

"Når jeg hører ordet terrorisme. må jeg stille et andet spørgsmål: Hvem var det som plantede terrorismen på vores område? Der var nogen der kom og tog vores land, tvang os på flugt og tvang os til at leve i flygtningelejre.... Efter min mening er det terrorisme. At man bruger midler til at gøre modstand mod en sådan terrorisme og dens virkninger, det kaldes kamp" (Katharina Viner i: Abdo, 2014: 48).

Efter 11. september 2001 indledte USA 'krigen mod terror'. PFLP og flere andre palæstinensiske organisationer blev sat på USA's og EU's terrorlister. Det er ikke nyt at modstandsbevægelser af magthaverne omtales som terrorister. Det skete som bekendt i Danmark under anden verdenskrig hvor regeringen betegnede frihedskæmperne, der sprængte broer og toge i luften for at genere den tyske besættelse, som terrorister og opfordrede befolkningen til at angive dem. I dag hvor nazismen er besejret, betragtes de samme 'terrorister' som helte. Det samme gælder Nelson Mandela fra Sydafrika. Mens ANC kæmpede en væbnet kamp imod det sydafrikanske apartheidregime, blev ANC og Mandela betragtet som terrorister. I dag er afdøde Nelson Mandela hele verdens helt. Det nye var at man, i forbindelse med 'krigen mod terror', udarbejdede terrorlister og ulovliggjorde international solidaritet i forhold til terrorstemplede organisationer.

Vigtigheden af væbnet kamp havde palæstinenserne lært af befrielseskampene i Kina, Cuba, Vietnam og de antikoloniale bevægelser i Afrika og Mellemøsten. I 1974 havde FN's generalforsamling med re-

solution 3246 erklæret at for et besat og koloniseret folk var det legitimt af kæmpe med våben og andre midler.

Roden til væbnet kamp

Når der anvendes vold, finder den sjældent sted i et tomrum, men drives frem af sammenstød mellem sociale klasser eller nationer. Om palæstinensernes brug af vold skriver Fawaz Turki, forfatter til bogen "The Inherited" (1974):

"Palæstinensisk vold finder ikke sted i et tomrum. Den forstås bedst i den dikotomi¹ der eksisterer mellem undertrykkeren og den undertrykte, mellem besætteren og den besatte, mellem kolonisatoren og den koloniserede, mellem herren og slaven, mellem den vold der anvendes af herren til at underkue slaven og den vold slaven anvender for at bryde sine lænker".

Israels brug af medierne og 'terrorvåbenet'

Det er Israels besættelse af Palæstina som har fremkaldt den palæstinensiske modstandskamp, ikke omvendt. For hver dræbt israeler dræbes der 10-40 palæstinensere, hvilket demonstrerer det ulige styrkeforhold. Alligevel bliver Israels politik stort set aldrig kritiseret for statsterrorismen eller mødt med sanktioner.

Israel indtager en særstilling i vestlige medier og politikeres tale. Som (afdøde) Sven Holm Nielsen, professor i teologi, og Danmarks måske første palæstinaaktivist, har formuleret det:

"Når talen drejer sig om Mellemøsten, er der et land, Israel, der indtager en særstilling; dets forhold drøfter man ikke på samme måde som de andre landes. Det er næsten sakrosankt. Israel kan foretage sig ting, som andre lande ikke kan. For Israel er der altid en forklaring, altid en undskyldning. Israel nyder – og gør krav på at

nyde – en særlig velvilje. Hvad der end sker, hvilke problemer der end opstår, er det på forhånd givet, at Israel har retten på sin side...” (Israel i den arabiske verden – krig eller fred, 1967).

Israel har dygtigt brugt 'krigen mod terror' til at fremstille den palæstinensiske modstandsbevægelse som en del af terroren. Eller som det siges i kapitel 31 om Gaza-massakrerne: at få gjort alle palæstinensere, også børn, til potentielle terrorister.

Israel benytter sikkerhedsargumentet i alle mulige situationer, mener Danmarks kendteste pro-zionistiske Mellemøstenkommentator, Herbert Pundik:

”Hensynet til sikkerhed kan begrunde enhver svinestreg, ethvert brud på internationale normer og moralske hensyn, som f.eks. næsten 50 års besættelse af de palæstinensiske områder under seksdageskrigen i 1967 og bosættelsen af næsten en halv million israelske jøder på palæstinensisk jord. Alt i den nationale sikkerheds navn” (Herbert Pundik: ”Netanyahu dyrker frygtkulturen”, Politiken, 26. juni 2016).

Ilan Pappé kommenterer i sin bog ”The Idea of Israel” (2014: 27) en TV-udsendelse fra januar 2012 med titlen ”The History of Terror”, som var en samproduktion mellem Israel og France 2. I en gennemgang af terrorismens verdenshistorie trækker udsendelsen forbindelsen mellem algeriske FLN, den cubanske revolution og PLO som alle, ifølge programmet, repræsenterer ”morderiske ideologier”. Billedet af palæstinenserne som terrorister er, ifølge Pappé, dybt rodfastet i zionismen. Enten eksisterede palæstinenserne ikke, som Golda Meir udtrykte det, eller hvis de eksisterede, var det som terrorister der skulle elimineres.

PFLP og flykapringer

Det var PFLP's flykapringer i slutningen af 1960'erne der for alvor hæftede terrorstemplet på PFLP. For PFLP var flykapringer et taktisk instrument tilpasset en bestemt historisk periode og hang bl.a. sammen med ønsket om at sætte palæstinenserne på verdenskortet efter mange år i glemsel.

Leila Khaled:

"Jeg (...) har altid fastholdt at vi var tvunget til at gøre det. Det var ikke fordi vi nød at gøre det, vi vidste på forhånd at disse mennesker, passagererne, ikke havde noget med konflikten at gøre. Men før det var der ingen der havde hørt om vores skrig fra teltene. Ingen ønskede at lytte til eller lære noget om vores lidelser. Ingen hørte dem der blev tortureret i fængslerne. Eller, selv om de gjorde, ønskede de ikke at gøre noget ved det. Så vi kunne ikke se andre udveje, og vi brugte det kun i en kort periode, bare for at råbe verden op (...). Faktisk blev ingen dræbt eller såret gennem PFLP's flykapringer, bortset fra nogle af vores egne" (Sarah Irving, 2014: 61).

Efter intens debat på alle niveauer i PFLP blev det på PFLP's 3. kongres i 1972 besluttet endegyldigt at stoppe med flykapringerne.

PFLP og væbnet kamp

For PFLP var – og er – væbnet kamp den vigtigste metode til bekæmpelse af den israelske besættelse. Erfaringer rundt om i verden viser at kun med brug af væbnet kamp kan man besejre en militært overlegen fjende:

"Linjen med væbnet kamp blev vedtaget med udgangspunkt i det palæstinensiske folks erfaring og den vurdering at kun gennem revolutionær vold kombineret med

andre former for kamp kan palæstinenserne genvinde deres rettigheder. Væbnet kamp er en bevidst strategi som har bevist sin værdi i Vietnam, Algeriet og andre antikoloniale kampe” (DP nr. 23, april 1987).

Civile eller militære mål

”Hovedlinjen i den palæstinensiske modstandskamp er, naturligvis, at ramme zionistiske militære mål” (DP nr. 23, 1987).

Ifølge krigens love skal krigsførende parter til enhver tid skelne mellem den civile befolkning og krigens kæmpere, mellem civile objekter og militære mål og skal udelukkende rette deres angreb mod militære mål. Dette basale princip er fastslået i forskellige internationale konventioner.

Da denne forfatter den 15. juli 2009 i Damaskus spørger Abu P.² hvad der er PFLP’s mål for de væbnede angreb, svarer han:

”PFLP’s militære enheder angriber militære mål, politistationer, efterretningsmål og nogle gange forsamlinger af den slags folk selvom de er i civil. Men vi angriber ikke civile mål. Dog kan det ske at der befinder sig civile i nærheden når vi angriber, så der kan være civile tab. Men for PFLP er det ikke målet at ramme civile. Til spørgsmålet om selvmordsbomber, så er det ikke vores politik, det var det en kort overgang i 1960’erne hvor vi udførte enkelte angreb med selvmordsbomber som svar på israelske raketangreb, men den politik er for længst forladt. PFLP går ikke ind for og har i mange år ikke udført selvmordsbombninger”.

Og Abu P. tilføjer:

”Bosættelserne er et kapitel for sig. Vi betragter bosættelserne som legitime mål for militære angreb. De er civile i uniform. Når man vælger at blive bosætter, ved man godt at man derved fordriver palæstinensere fra deres

jord. Det er altså bevidste koloniseringsfolk. Dertil kommer at de fleste af dem er bevæbnede – for at beskytte sig mod terror, som det hedder”.

PFLP og selvmordsbomber

PFLP er blevet kritiseret for ikke at tage afstand fra sabotageaktioner, selvmordsbomber og angreb på civile. Hertil svarer PFLP at der er forskel på at forstå motiverne og så være enig i metoderne:

”Der er forskel mellem dem som forstår motiverne, men forkaster metoderne, og så dem der ikke forstår og ikke ønsker at forstå motiverne, og derfor forkaster operationerne, og kræver stop for dem og endda kræver dem som udfører operationerne, straffet” (The Popular Front and External Operations, 1971, på nettet).

PFLP forstår godt den vrede der får palæstinensere til at ofre livet i en selvmordsaktion, men går ikke selv ind for denne metode:

George Habash:

”Jeg har aldrig været tiltrukket af denne praksis (selvmordsbomber). Selvom jeg har forståelse for at mænd og kvinder kan nå dertil, når man tænker på den undertrykkelse de lider under, så har jeg aldrig opfordret til selvmordsangreb inden for PFLP (...). Jeg tror mere på militære angreb end på selvmordsangreb. Siden starten på den anden intifada i 2000 har der kun været udført et eneste selvmordsangreb af et PFLP-medlem. Vi foretrækker at satse på målrettede militære operationer og mobiliseringen af befolkningen. På det her punkt er der total enighed inden for fronten. Selvom vi har forståelse for selvmords-aktørerne, så er den slags aktioner ikke del af vores politik” (Habash 2006: 269).

Og Habash tilføjer

”Menneskelivet har en så stor værdi at jeg ikke bifalder selvmordsangreb. Måske har vi på det her spørgsmål en holdning som ligger tæt på Vestens. Men forskellen er at jeg aldrig fordømmer disse handlinger” (ibid: 270).

PFLP har, ifølge ”Modrapporter – FARC og PFLP” (59), gennemført to selvmordsbombeaktioner under den anden intifada. Den ene fandt sted den 19. maj 2002 på et marked i Netanya hvor to israelere blev dræbt, den anden fandt sted den 1. november 2004 på et marked i Tel Aviv hvor tre israelere blev dræbt.

PFLP: Men også andre former for kamp er vigtige

På PFLP’s 5. kongres i 1993 og 6. kongres i 2000 diskuterede PFLP de forskellige former for kamp, og det blev understreget at alle former for kamp, ideologisk, politisk og væbnet osv. er vigtige hvis man skal matche fjenden, den israelske besættelsesmagt. Ved at satse på alle former for kamp, og altså ikke kun den væbnede, vil man kunne opnå *”at mobilisere de bredeste masser omkring forskellige former for kamp og dermed opnå resultater og sejre som er skridt på vejen til vores folks overgangsmål og strategiske mål”*. (beretning fra 5. kongres: 45).

Dette synspunkt uddyber Abu P.:

”Når der er kommet lidt mere fokus på ’de andre kamp-former’, så hænger det sammen med Oslo-aftalen og PA, Palestinian Authority (det palæstinensiske selvstyre). Og læg mærke til at vi ikke siger PNA, Palestinian National Authority, da vi ikke mener at Oslo-aftalen repræsenterer palæstinenserne som nation, men primært varetager USA’s og Israels interesser. Men det er en anden sag. Med det såkaldte selvstyre blev PFLP – uanset om vi kunne lide det eller ej – nødt til at forholde os til alle de sociale, sundhedsmæssige og uddannelses-

mæssige opgaver der lå foran os efter Oslo. Vi kunne ikke bare stå der og sige: Vi tror kun på væbnet kamp, når vi så hvordan PA og NGO'erne forsøgte at få den palæstinensiske befolkning til udelukkende at fokusere på projekter og fjerne opmærksomheden fra kampen mod besættelsen".

PFLP – frihedskamp eller terrorisme?

George Habash:

"... Det er meget vigtigt ikke at sammenblende modstandskamp og terrorisme. Vi er imod enhver tilfældig terrorhandling som rammer uskyldige civile. Modstandskamp, derimod, er et legitimt svar på en besættelsessituation. Et folk har ret til at forsvare sit land når det er besat" (Habash, 2008: 268).

Det specielle ved 'krigen mod terror' var at der blev udarbejdet officielle terrorlister og bestemmelser som gjorde det ulovligt at udøve solidaritet i forhold til terrorstemplede organisationer og enkeltpersoner. Det er kun organisationer og enkeltpersoner, som havner på terrorlisterne, ikke stater.

I en pressemeddelelse fra 4. juli 2002 udtalte PFLP under overskriften: "Det er USA som er terroristen":

"Enhver handling som USA foretager på denne jord hænger i øjeblikket sammen med mottoet: Bekæmp terrorismen (...). Men vi ved alle at USA var det første land som praktiserede terror, og at USA er et land som stadigvæk praktiserer alle former for terror. Det startede med udryddelsen af de oprindelige nordamerikanere, slavehandel, diskrimination af de sorte, krigen i Vietnam og Indokina, drabet på Salvador Allende i Chile, embargoen mod Cuba, aggressionen mod Libyen, øde-

læggelsen af Irak, og sidst men ikke mindst støtten til den racistiske stat 'Israel' hvor USA dækker over Ariel Sharons krigsforbrydelser og kalder ham 'en fredens mand' (...).

Det er på basis af USA's beskidte 'krig-mod-terror'-motto at den seneste EU-beslutning skal ses hvor EU bøjer sig i støvet for USA og udråber PFLP og andre palæstinensiske befrielsesbevægelser til terrorgrupper. Vi i PFLP betragter EU's terrorliste som en terroristisk handling (...).

Vi i PFLP betragter os selv som en national befrielsesbevægelse og ikke som en terrorgruppe. Vi er del af en international kamp for en bedre verden, en verden med menneskelig værdighed, retfærdighed og fred. Samtidig opfordrer vi EU til at udarbejde en ny terrorliste og sætte USA på denne liste på grund af USA's forbrydelser mod menneskeheden i Libyen, Irak, Afghanistan og andre steder i verden. Og naturligvis må 'Israel' med på terrorlisten på grund af dets forbrydelser mod palæstinenserne i Palæstina".

Israelsk historiker: PFLP er en befrielsesbevægelse

Den israelske historiker Ilan Pappé, der deltog som vidne i retssagen mod tøjfirmaet Fighters & Lover (se nedenfor) blev den 14.11.07 interviewet af DR-journalist Kurt Strand i programmet Deadline. Her følger uddrag:

Kurt Strand: Velkommen Ilan Pappé. Du har vidnet i byretten i dag. Mener du at PFLP er en terrorgruppe eller en befrielsesbevægelse?

Ilan Pappé: "Det er en befrielsesbevægelse og del af en mere generel befrielsesfront. Den anvender vold i kampen for befrielse. Den er ikke anderledes end alle andre

befrielsesbevægelser som kæmpede imod kolonisering og besættelse i Afrika og Asien. Det er en bevægelse som endnu ikke har befriet sit land. Jeg tror ikke der er nogen i den arabiske eller asiatiske verden som betragter PFLP som en terrororganisation, Det er kun i den vestlige verden.

I 1980-1990 blev PFLP betragtet som avantgarden blandt befrielsesbevægelserne. Vi taler her om en socialistisk sekulær bevægelse – ikke om en fanatisk islamistisk bevægelse. Men folk ændrer syn og forbinder den nu med terror. PFLP er en konstruktiv del af den palæstinensiske nationale bevægelse som i fremtiden vil spille en vigtig rolle.

Jeg forstår hver vreden og frustrationen kommer fra. Den kommer fra 100 års kolonisering, besættelse og etnisk udrensning. Man kan ikke forvente at folk der udsættes for den slags skal sidde passivt og se til. Jeg forstår det, men ønsker at finde en løsning så medlemmer af PFLP kan stoppe angrebene og finde en vej til sameksistens”.

Kurt Strand: Gør det angrebene acceptable?

Ilan Pappé: ” Nej, vold er ikke acceptabel, ikke fra nogen af siderne (...). Terror er et middel til at opnå magt. Israel bruger langt mere magt end palæstinenserne nogensinde kunne drømme om (...). Spørgsmålet er ikke midlerne, men målet, ideologien. Jeg støtter en bevægelse som vil stoppe besættelse og kolonisering”.

Terrorstempling af PFLP: ”Det var Sharon som bad om det”

Her følger uddrag af mit interview med PFLP-medlem Ahmed³ om EU’s terrorstempling af PFLP. Interviewet fandt sted i Berlin i foråret 2002⁴.

Ahmed:

"Med EU's seneste udvidelse af terrorlisten, hvor PFLP og Al Aqsa-Brigaden er kommet med, har EU i realiteten sat 90 % af den palæstinensiske modstandsbevægelse på terrorlisten. Nemlig både venstrefløjen i PLO (PFLP), Arafat-fløjen i PLO (Al Aqsa Brigaden der er knyttet til Fatah) og islamisterne (Hamas og Islamic Jihad).

Alle de grupper som kæmper mod besættelsen er gjort illegale hvorved EU indirekte fratager den palæstinensiske modstandsbevægelse dens legitimitet. Samtidig har man vanskeliggjort eller umuliggjort enhver form for støtte til palæstinensernes kamp i og med man har ulovliggjort indsamlinger til vores organisationer og projekter, vores blade og tidsskrifter".

Jamen, Arafats Fatah er da ikke kommet på terrorlisten?

Ahmed:

"Nej, men i og med at Al Aqsa er på terrorlisten, vil man til enhver tid kunne sætte Fatah-aktivister i forbindelse med den 'ulovlige' Al Aqsa-Brigade.

Det er første gang i historien at en kamp mod en besættelsesmagt er gjort ulovlig. Selv langt tilbage i historien, måske 1000 år tilbage, var det ærefuldt at bekæmpe en besættelsesmagt. Under anden verdenskrig blev de der bekæmpede den nazistiske besættelse betragtet som frihedskæmpere. Dermed har EU både brudt med FN-normer og med sin egen hidtidige politiske linje i Palæstinaspørgsmålet. Fx EU's såkaldte Berliner-erklæring fra 1999 hvor EU udtaler at man anerkender palæstinensernes ret til selvbestemmelse og ret til en selvstændig stat og beskriver besættelsen som illegal.

Ifølge folkeretten betragtes det nemlig som legitimt at et besat folk fører væbnet kamp mod en besættelsesmagt, det fastslår FN's generalforsamlings resolution nr. 3246 af 29. november 1974.

Men hvad er det som har fået EU til at tage de palæstinensiske modstandsgrupper med på sin terrorliste?

Ahmed:

Sharon bad EU gøre det. USA havde gjort det. Først sagde EU nej. Der var flere EU-lande som stod på god fod med palæstinenserne, fx Grækenland og i et vist omfang Italien. Og vi palæstinensere glemmer ikke Oluf Palme! Men Tyskland og muligvis Frankrig gik i spidsen og fik gennemtrumpet at vi – de palæstinensiske modstandsgrupper – skulle på terrorlisten. Selvom der givetvis var modstand fra flere lande. Til gengæld fik Spanien så en række baskiske grupper på terrorlisten. Terrorlisten er en 'deal' – landene giver noget og får noget.

Med sin terrorliste har EU givet Sharon grønt lys til at fortsætte besættelsen og den daglige terror mod den palæstinensiske befolkning. Og har endvidere fået et redskab til at stoppe for solidaritet udefra".

Terrorstempling af internationalt solidaritetsarbejde - Svar: "Frihedskamp er ikke terrorisme"

EU's sortlistning af flere af verdens mest indflydelsesrige befrielsesbevægelser og kriminalisering af det internationale solidaritetsarbejde førte i 2004 og 2005 til dannelsen af to protestbevægelser i Danmark, nemlig *Foreningen Oprør* og *Fighters & Lovers*. Under parolen "*Frihedskamp er ikke terrorisme*" forsøgte de at udfordre terrorlovene som de mente var en udhuling af de politiske rettigheder, især organisations- og ytringsfriheden. Mønsteret var at man officielt sendte støttebeløb

til to terrorstemplede organisationer, PFLP i Palæstina og FARC i Colombia (*Fighters & Lovers* via de penge som t-shirts med FARC- og PFLP-logo indbragte). Det resulterede i langvarige retssager mod de to organisationer, hvis talspersoner blev dømt for støtte til terror og idømt betingede straffe og pålagt at betale sagens million-dyre omkostninger. Talspersonen for Horserød-Stutthof Foreningen blev i 2011 idømt to måneders ubetinget fængsel som straf for foreningens økonomiske støtte til et PFLP-projekt i Gaza.

Foreningernes aktioner vakte vrede hos magthaverne i Colombia og Israel, men begejstring hos de palæstinensiske, colombianske og andre befrielsesbevægelser. Repræsentanter fra de tre foreninger blev inviteret til konferencer rundt omkring i verden, og foreningernes aktioner og de efterfølgende retssager bidrog til at skærpe debatten om terrorlovene og deres konsekvenser i forhold til de politiske frihedsrettigheder.

Et stort problem ved de tre retssager var at PFLP's og FARC's handlinger ikke blev vurderet på baggrund af Israels og Colombias statsterrorisme, men blev set på isoleret. Det var ligeledes et problem at man satte statens domstole til at afgøre om PFLP og FARC var terrorister eller ej. Dette på trods af at der ikke eksisterer internationalt anerkendte definitioner af hvad der forstås ved terrorisme. Tværtimod er det en udbredt opfattelse at "den enes terrorist er den andens frihedskæmper".

¹ præsentation af to ting som modsatrettede

² Abu P. ønsker at være anonym. Han har været medlem af PFLP siden partiets start og før den tid aktiv i ANM. Han flygtede i 1948 med sin familie fra Palæstina til Syrien

³ der er bosat i Tyskland hvor han arbejder med IT

⁴ trykt i Dagbladet Arbejderen den 30. juli 2002 under overskriften: "Det var Sharon som bad om det".

Del: XI

Interviews

Kapitel 36

Interview med Ahmad Sa'adat

Interview med Ahmad Sa'adat, PFLP's generalsekretær, ved Erik D., Proletären, 13. september 2005. Interviewet blev foretaget i selvstyrefængslet i Jericho på Vestbredden (forkortet, lettere redigeret)

"Slås for retfærdighed i jeres eget land – så støtter I os palæstinensere"

Fortæl om PFLP

Ahmad Sa'adat: PFLP er en marxistisk organisation som forener den palæstinensiske befrielseskamp med kampen imod imperialismen i den arabiske verden og international solidaritet. Vores program bygger på to punkter. Det første handler om kampen her og nu, det andet om den langsigtede strategi med befrielsen af hele Palæstina.

Det første handler om at afslutte besættelsen af Gaza og Vestbredden inklusive Østjerusalem samt flygtningenes ret til tilbagevenden som fastlagt i FN resolution 194 fra 1948. Dette ser vi som et første skridt på vejen mod det langsigtede mål: en varig fred og oprettelse af en demokratisk stat i hele Palæstina med lige rettigheder for alle, uanset nationalitet, religion, klasse eller køn.

En en-statsløsning

Vi mener også at kun en socialistisk stat kan garantere disse rettigheder. Se fx på Sverige. Til trods for at det er et udviklet land, hvor der formelt råder lighed, er der store forskelle mellem mennesker på grund af klasse, køn og etnisk tilhørsforhold.

En to-statsløsning kan aldrig fungere. Det blev prøvet i Sydafrika – og mislykkedes. I Israel bor der allerede nu to og en halv million palæstinensere. Når flygtningene vender tilbage, bliver det mere end fem millioner. Israel kan ikke være en stat for jøder når en stor del af befolk

ningen er palæstinensere. Desuden findes der andre nationaliteter i Israel. Derfor må målet for vores kamp være en demokratisk stat med lige rettigheder til alle.

Tre hovedretninger blandt palæstinenserne

Hvilke politiske hovedretninger ser du inden for det palæstinensiske samfund?

Ahmad Sa'adat: Der findes tre hovedretninger.

Den første hovedretning er den som repræsenteres af ledelsen af Fatah-bevægelsen (Arafats parti, red.) som jeg vil karakterisere som komprador-bourgeoisiets repræsentant. Dets politik bygger på kompromis med Israel. Det har etableret et system som i vidt omfang følger USA's og Israels vilje og er en del af USA's plan om at omskabe Mellem-østen efter egne interesser. Det jeg her har sagt gælder toppen af Fatah. De folkelige dele af Fatah står i dag uden ledelse, og det forklarer krisen inden for Fatah.

Den anden hovedretning udgøres af venstrefløjen. Venstrefløjens vision er en sekulær stat med politisk og økonomisk demokrati. Det palæstinensiske samfunds økonomi må opbygges på en sådan måde at den kan blive en del af befrielseskampen. Venstrefløjens politik bygger på respekt for alle menneskers frihedsrettigheder.

Den tredje hovedretning er den ny-gamle islamiske retning. På det økonomiske område er den neoliberal. Islamisterne har ingen respekt for menneskers frihed, og politisk vil de føre os mange år tilbage i tiden. Vi har mange erfaringer med deres system andre steder i verden, fx i Iran, Sudan og Afghanistan.

Eksemplet Iran viser at islamismen ikke formår at løse samfundets problemer. Iran er ikke et demokrati. Kun islamister får lov til at stille op til valgene. De nationale minoriteter, fx araberne, savner alle rettigheder. Dog må det siges at Iran trods alt er modstander af imperialismen.

Men med sin mangel på demokrati kan landet ikke være en pålidelig allieret i kampen mod imperialismen.

Både venstrefløjen og islamisterne går ind for kamp imod imperialismen. Derfor er det muligt at opbygge en enhedsfront med islamisterne. En sådan front kan dog kun være mulig hvis man kan enes om at respektere menneskers grundlæggende frihedsrettigheder (...).

Hvordan påvirker kampen i Irak og det øvrige Mellemøsten situationen i Palæstina?

Ahmad Sa'adat. Vores kamp er tæt forbundet med kampen imod imperialismen i resten af den arabiske verden. Især har modstanden i Irak stor betydning for os. En af USA's vigtigste grunde til Irakkrigen var at man søgte at beskytte Israel. Hvert nederlag for imperialismen, i Irak eller andre steder, er en sejr for os. Vores mål kan kun nås hvis de arabiske masser forener sig i kamp mod USA-imperialismen (...).

USA's plan for Mellemøsten er at sikre kontrollen med olien i regionen. Man bruger betegnelser som 'demokrati', 'reformer' eller 'kamp mod terror' for at retfærdiggøre sine ambitioner. USA vil sikre sig regimer som er underordnet USA's politiske program, som bygger på deregulering af økonomien og kontrol med olieresurserne. Israels rolle er at agere vagthund for imperialismen i Mellemøsten. Derfor er det så vigtigt for USA at få etableret regeringer i de arabiske lande som er venligt indstillet over for Israel. (...).

Hvordan ser du på kampen mod Muren? (apartheidmuren, red.)

Ahmad Sa'adat: Al modstand, uanset formen, er god. Den nuværende kamp mod Muren vil ikke kunne løse vores problemer. Men den har en vigtig funktion ved at påvise at en eller anden 'forhandlingsløsning' ikke kan fungere. Vi kan aldrig gå på kompromis med kravet om en afslutning på besættelsen af Vestbredden og Gaza. Besættelsen strider, ligesom Muren, imod folkeretten. Vi kan forhandle om en tidsplan for at ophæve besættelsen, men ikke om besættelsen som sådan.

Dette betyder ikke at vi generelt er imod forhandlinger. Hvad vi vender os imod er en løsning der alene er baseret på kompromiser. Enhver løsning vil, under de nuværende styrkeforhold, være til Israels fordel. Vi taler for en international konference i FN-regi om løsningen på konflikten og skabelsen af en palæstinensisk stat. Derimod er vi imod de forhandlinger der føres med Israel og den såkaldte Kvartet¹. Internationale spørgsmål løses i FN, og ikke af en eller anden selvudvalgt gruppe af stater (...).

Hvordan påvirkes befrielseskampen af klasseforholdene?

Ahmad Sa'adat: Jeg vil starte med at påpege at vi har et borgerskab i Palæstina idet Fatah-ledelsen udgør et bureaukratisk borgerskab. Efter oprettelsen af PA, det palæstinensiske selvstyre, gik Fatah-ledelsen fra at være ledere for PLO til at være ledere af det palæstinensiske samfund (selvstyreområdet). Den personlige gevinst for dens ledere viser sig på mange måder, ikke mindst gennem det enorme sikkerhedsapparat som omgiver ledelsen af selvstyret og gennem den enorme korruption. Det palæstinensiske borgerskab er økonomisk knyttet til Israel gennem de mange samarbejdsaftaler mellem Israel og det palæstinensiske selvstyre.

Det israelske borgerskab har en interesse i at dets palæstinensiske klassefælle skal lede det palæstinensiske folk. At de skal have penge, magt og indflydelse. På grund af den særlige situation som råder nu kan man ikke tale om et egentligt borgerskab, men snarere om en samling tyve som handler for egen vindings skyld. De har penge, VIP-kort, og bevægelsesfrihed gennem de israelske checkpoints.

I den nuværende situation er det umuligt at adskille klassekampen og den nationale kamp. Det betyder at hvis den nationale kamp skal have fremgang, må den ledes af venstrefløjen. For at udfylde den rolle, må venstrefløjen have teori.

PFLP er den eneste helt igennem marxistiske organisation i Palæstina.

De andre venstrefløjsorganisationer er delvist marxistiske, delvist socialdemokratiske. En del af dem deler visse visioner med det palæstinensiske borgerskab og har ingen andel i den væbnede kamp. De fjerner sig let fra virkeligheden og lader sig forføre af fx Geneve-initiativet²

PFLP er den eneste venstrefløjsorganisation som ved hvad den vil. Fatah og PPP (det tidligere kommunistparti) taler om en stat inden for 1967-grænserne, DFLP er svævende hvad angår målet for kampen. DFLP taler om flygtningenes ret til tilbagevenden, men uden at præcisere om de mener til hele Palæstina eller til Vestbredden og Gaza.

Hvor skal der føres væbnet kamp?

Ahmad Sa'adat: Alle palæstinensiske grupper hævder retten til at angribe israelske soldater og bosættere. (...). Vi hævder at hele Israel er en kolonialistisk stat, og at vi derfor også har ret til at angribe i 1948-området (Israel). I den nuværende situation går vores taktik dog ud på kun at angribe soldater og bosættere på Vestbredden og i Gaza.

Under den nuværende intifada (2000-intifadaen, red.) er Israels vold trængt ind i hver en sprække af vores samfund. I visse situationer har vi anset det for rigtigt også at gennemføre væbnede operationer i 1948-området som svar på de forbrydelser som besættelsesmagten har udsat os for. De myrder os nu i vores egne hjem. Så hvorfor skulle vi ikke have lov til at føre vores forsvarskamp ind i 1948-området? Der har dog kun været få operationer og udelukkende som svar på israelske angreb. I alt fire angreb hvoraf de to var rettet imod soldater og to imod bosættere. Og hotellet hvor Ze'evi (turistministeren som blev dræbt af PFLP, se kapitel 26) blev dræbt, lå faktisk inden for 1967-grænsen.

Hvordan kan vi støtte palæstinenserens frihedskamp?

Ahmad Sa'adat: Mit budskab er det samme til alle folk i verden. Vi fører alle den samme kamp imod imperialismen. Den bedste måde I kan støtte os på er ved at I slås for lighed og retfærdighed i jeres egne hjemlande. Vores mål er at opbygge en verden uden ulighed mellem men-

nesker, - en verden hvor udbytning ikke findes. På den måde er enhver fremgang i kampen mod imperialismen en fremgang for os i Palæstina og for alle folk som slås for frihed.

Kilde: Tidsskriftet Proletären, udgivet af Kommunistiska Partiet, Sverige, september 2005

---

1 Note 1: Kvartetten består af FN, USA, Rusland og EU og lancerede i 2002 Køreplan for fred eller Roadmap for Peace. Den bygger på FN-resolution 242 og opregner en række forhandlingsfaser. 2 2: Geneve-initiativet: Et initiativ som fremsatte et fredsforslag også kaldet Geneve-aftalen, lanceret den 12. oktober 2003, udarbejdet af israelske og palæstinensiske forhandlere og byggende på tidligere fredsforslag, bl.a. Køreplan for fred, Det arabiske fredsiniciativ osv.

Kapitel 37

Rapport fra møde i København med Khaled Barakat Er en ny intifada på vej?

Søndag den 18. oktober 2015 var der fuldt hus i Solidaritetsbutikken i Griffenfeldsgade 41, København N. Folk var kommet for at høre palæstinensiske Khaled Barakat fortælle om den aktuelle situation i Palæstina. Det blev til et møde om oprøret omkring Jerusalem, Oslo-aftalen, principper for samarbejde med progressive jøder, den internationale Boykot Israel-kampagne og meget mere.

Khaled Barakat er internationa koordinator tor *Free Ahmed Sa'adat-kampagnen*. Det var Internationalt Forums Mellemøstgruppe som havde arrangeret mødet.

Er en tredje intifada på vej?

Khaled Barakat (KB) mente det er svært at vurdere om en tredje intifada er på vej. I øjeblikket er det primært unge i Jerusalem og inde i '1948 Palæstina' (Israel) som kæmper mod besættelsesmagten. Israel forsøger at gøre oprøret til et religiøst spørgsmål ligesom de forsøgte under første og anden intifada. Men det har ikke noget på sig. Mange af de unge oprørere er ikke religiøse. De politiske spændinger har ulmet siden israelere brændte en ung palæstinensisk teenager til døde i juli 2014. Så det her er et oprør mod den israelske brutalitet, mod besættelsen, mod husødelæggelser, mod Gaza-massakrer osv. osv. Når der især kæmpes i disse områder, skyldes det at de ligger uden for det palæstinensiske selvstyres 'administration'. Selvstyremyndigheden (PA) med Mahmoud Abbas i spidsen forsøger at tale oprøret ned.

1987-intifadaen var et bredt folkeligt oprør som involverede alle grupper af det palæstinensiske samfund: kvinder og mænd, unge og gamle, massebevægelser for studerende, lærere, arbejdere, bønder osv. Der var en hemmelig ledelse, og hele intifadaen blev organiseret via ugent-

lige flyveblade der lå foran éns dør om aftenen og oplyste om den kommende uges program: den og den dag strejke, den og den dag blokade, åbning af skoler osv. Intifadaen truede Israels kontrol med områderne, og den var årsagen til at Oslo-aftalen blev sat i gang. 'Oslo's formål var at stoppe intifadaen, og det lykkedes.

Det nuværende oprør omfatter langt fra hele det palæstinensiske samfund, der er fx ingen mobilisering af massebevægelser for arbejderne, kvinderne osv., og der findes ikke en ledelse og et fælles mål. Men det kan komme.

Oslo-aftalen var en katastrofe

Nu godt 20 år efter Oslo-aftalen kan vi se at palæstinenserne intet vandt ved den såkaldte fredsproces. Tværtimod tabte vi alt. Med Oslo-aftalen mistede PLO sin status som det palæstinensiske folks eneste legitime repræsentant. Palæstinenserne blev splittet i 1: dem på Vestbredden og Gaza som har indflydelse på selvstyret, 2: palæstinenserne i Israel og 3: palæstinenserne i diasporaen (eksilet); sidstnævnte udgør 65 % af den palæstinensiske befolkning, men de blev med Oslo-aftalen frarøvet enhver indflydelse. Kravet om flygtningenes ret til tilbagevenden blev 'glemt'.

Siden Oslo-aftalen har Israel skærpet krigen mod palæstinenserne. De bruger nu giftgas, tanks og andre tunge våben. Før 'Oslo' så man ikke tanks i gaderne som det sker i dag. Med 'Oslo' har selvstyremyndigheden forpligtet sig til at samarbejde med besættelsesmagten om sikkerheds- og efterretningsarbejde, og sikkerhedsarbejdet finansieres og trænes af USA. Det meste af Vestbredden er i dag under kontrol af Israel.

Det der i dag tilbydes palæstinenserne er: apartheid, ingen ret til tilbagevenden og ingen selvbestemmelse. Det tjener intet formål at fortsætte 'fredsprocessen' under disse forhold.

Kun gennem palæstinenserens kamp kan vi ændre situationen. Fra ge-

neration til generation har vi kæmpet, og på grund af vores udholdenhed og beslutsomhed fortsætter vi. Kampene går op og ned, men de fortsætter.

Israel er en racistisk, kolonialistisk stat som er dømt til at opløses. Vi kan ikke eksistere sammen med et apartheidregime. Vi kan kun eksistere under forhold hvor mennesker fungerer på lige fod.

I 1948 kæmpede palæstinenserne ikke kun imod zionismen, men også imod en stærk imperialistisk magt og imod de reaktionære arabiske regimer, og de tre sidste var allierede.

Palæstinenserne er del af en antiimperialistisk bevægelse verden over hvor vi ikke kun kæmper for palæstinensernes befrielse, men har kæmpet sammen med folkene i Sydafrika imod apartheidregimet, vi har kæmpet sammen med de irske modstandsfolk, sammen med de sorte i USA osv.

Den unge generation, som nu gør oprør, er født efter Oslo-aftalen. Men de har oplevet konsekvenserne af 'Oslo', og de river 'Oslo' i stykker. De kræver retten til tilbagevenden og retten til selvbestemmelse.

Israel vil på et tidspunkt blive en byrde for imperialismen, ligesom vi har set andre samfund blive en byrde for imperialismen.

Israel har *aldrig* frivilligt givet indrømmelser, det sker kun gennem pres. Når fangerne i fængslerne opnår forbedringer, hænger det altid sammen med deres sultestrejker. Når fanger bliver udvekslet, sker det gennem tilfangetagelse af deres folk. Det gælder både dag-til-dag kampen, og det gælder den langsigtede kamp for befrielse.

Retten til at vende tilbage er kernekravet

Her i den vestlige verden er folk hurtige til at forære dele af vores land bort. I skal acceptere de 20 % som I får tilbudt så der kan blive fred, lyder det. Men vi siger nej. Vi vil befri hele Palæstina. Vi vil ikke dele

vores land. Og vi glemmer ikke palæstinenserne i eksilet som omfatter flertallet af palæstinenserne. Vi står fast på retten til at vende tilbage. Uden opfyldelse af kravet om tilbagevenden bliver der ingen fred. Uden lige rettigheder bliver der ingen fred.

Flygtningene i lejrene i Libanon, Jordan og Syrien, de glemmer ikke Palæstina. De kan se Palæstina fra lejrene, en halv times kørsel borte. Og alligevel kan de ikke rejse til Palæstina. De kan se de byer de blev smidt ud fra i 1948 eller 1967. Kravet om tilbagevenden er kernekravet i befrielseskampen.

Boykot af Israel kan ikke erstatte palæstinensernes kamp

PFLP støtter den internationale Boykot Israel-bevægelse som jo ikke kun består af BDS, men af mange forskellige boykotbevægelser. Det er vigtigt på alle måder at arbejde for at isolere Israel. Ikke blot straffe Israel for deres krænkelser af menneskerettighederne. Det er en kolonialistisk stats natur at opføre sig sådan, og sådan vil Israel blive ved med at opføre sig til koloniseringen ophører! Det koster Israel penge når vi boykotter. Og det er vigtigt at besættelsen koster Israel dyrt. Men boykotten kan ikke erstatte palæstinensernes kamp for befrielse af deres land. Boykotten er en taktik der støtter palæstinenserne i deres kamp. Der er en rig arv af boykottraditioner. Fra boykotten af Sydafrikas apartheidregime, de sortes boykot i i USA, det indiske folks boykot osv. Vi skal støtte alle bevægelser der boykotter Israel, men det er også vigtigt at kæmpe på andre områder, fx støtte de politiske fangers kamp, støtte modstandens kamp osv. BDS (Boykot, De-investering og Sanktioner) er en god bevægelse, men vi skal også være kritiske over for dem og give dem gode råd.

Mange såkaldt venstreorienterede tøver med at støtte Boykot Israel-kampagnen. Det gælder progressive partier som det tyske Die Linke, og det gælder de israelske fredsbevægelser.

”Jeg ville elske at have en jødisk leder i befrielseskampen”

Det palæstinensiske kommunistparti havde et slogan der lød *”Palestinian and Jewish Workers, Unite - Fight for Socialism”*. Vores erfaringer siger os at samarbejde med progressive jøder skal foregå på helt klare præmisser. Landet Palæstina tilhører palæstinenserne, og Israel er en bosætter-kolonialistisk stat. Det må vi være enige om for at kunne samarbejde. Hvis de ikke erkender at palæstinenserne har betalt prisen, bliver det svært at samarbejde. Det er kun i Nordamerika at der finder et samarbejde sted mellem progressive jøder og den palæstinensiske nationale bevægelse – i form af grupper som *Jews Against Zionism*. Hvis de går ind for en jødisk stat, er de ikke progressive, for zionismens mål om en jødisk stat er en racistisk tankegang. Vi siger gerne til jøderne: Kom og slut jer til palæstinenserens modstandskamp. Vær med til at befri vores land fra zionistisk besættelse og apartheid. Men så skal I jo også være parate til at gå i fængsel for sagen! Betale prisen ligesom palæstinenserne gør. Ellers er der intet partnerskab. Jeg (Khaled Barakat) ville elske at have en jødisk leder i den palæstinensiske befrielseskamp. I Sydafrika så man hvide ledere i kampen mod apartheid. Dertil et vi endnu ikke nået i Palæstina. De få antizionistiske jøder, der er vokset op i Israel, de forlader landet fordi de ikke kan holde ud at leve som bosættere. Det er historikeren Ilan Pappé et eksempel på. Han arbejder i dag på et universitet i England.

PFLP skal være mere synlig

En mødedeltager spurgte Khaled hvorfor mon PFLP ikke er mere synlig?

Khaled: Det er der subjektive og objektive grunde til. Der finder en ’sieve’ (belejring’) sted af PFLP. Hver gang PFLP udtaler sig kritisk i forhold til selvstyret (PA), skærer selvstyret i det økonomiske tilskud til PFLP. Medierne er ikke interesseret i at omtale PFLP. De foretrækker at modstille Fatah og Hamas, og bortskærer konsekvent den revolutionære venstrefløj. Men hvis vi bliver stærke nok, kan medierne ikke ignorere os. Det kan man se med oprøret i Jerusalem. Nu er

palæstinenserne tilbage i medierne – efter at have været 'glemt' under de arabiske oprør.

Vi befinder os på den nationale befrielseskamps stadie, og her gælder det om at samle alle nationalistiske kræfter, ikke kun venstrefløjten. Det gælder også islamisterne i Jihad og Hamas. Vi har længe forsøgt at få Hamas og Jihad med i PLO, men det er ikke lykkedes.

Når PFLP for nylig sagde nej til afholdelse af en ny PLO-kongres, skyldtes det at vi ikke vil acceptere at afholde kongres på besat jord. Derfor blev kongressen – indtil videre - ikke til noget. For uden PFLP – ingen PLO-kongres.

Referent ic

Læs mere om PFLP og den aktuelle situation på: www.pflp.ps

Khaled Barakat

Kapitel 38

Fra 'Oslo' til PFLP's 7. kongres

Interview med Khaled Barakat i Beirut, Libanon, marts 2015. Khaled Barakat er forfatter, international koordinator i Free Ahmed Sa'adat Kampagnen og medlem af PFLP (Folkefronten til Palæstinas Befrielse)

Hvor står PFLP i dag?

Khaled Barakat (KB):

Efter Oslo-aftalen ('Oslo') blev alt forandret. Indtil da havde palæstinenserne kæmpet for befrielse, nu blev projektet at opbygge en stat. Nogle mente – fejlagtigt - at det palæstinensiske selvstyre, PA (Palestinian Authority) var et skridt på vejen mod en palæstinensisk stat. Men Israel fastholdt besættelsen, og nu med støtte fra dele af palæstinenserne. Israel udbygger bosættelserne og apartheidmuren, og besættelsen er blevet endnu mere brutal.

PFLP sagde nej til 'Oslo', vi har altid nægtet at forhandle med den zionistiske besættelsesmagt, og det gør vi stadig. Men der var folk især blandt de fattige, også i PFLP, som sagde: hvorfor ikke lade os prøve. Måske der kan komme noget godt ud af 'Oslo'. Og Arafats Fatah og de andre fedayin-grupper fik nu mulighed for at vende tilbage til Palæstina fra deres tvungne eksil. Ved det første valg til det lovgivende råd (PLC) i 1996 var der over 80 % som stemte. PFLP boykottede valget. Det var en rigtig beslutning. Men en ting er at tage de rigtige beslutninger, noget andet er hvis ingen lytter til dig. Der var folk fra PFLP der fik kontorer og jobs i selvstyret hvilket gjorde vores modstand mod 'Oslo' mindre konsistent. De islamiske grupper *Islamic Jihad* og *Hamas* var heller ikke konsekvente i deres modstand mod 'Oslo'. Men de gennemførte militære offensiver på Vestbredden og i Gaza og inde i Israel, hvilket betød at de blev styrket, mens de sekulære grupper blev svækket. Det sidste hang også sammen med Sovjetunionens sammenbrud som svækkede hele den internationale venstrefløj, herunder PFLP.

NGO'erne erstatter de palæstinensiske massebevægelser

Det måske mest katastrofale ved 'Oslo' var den rolle som NGO'erne kom til at spille. Donorpenge kom til at styre. Fra USA, EU og de arabiske regimers side satsede man bevidst på NGO'erne som instrumenter til at kontrollere Palæstina. USA og EU delte opgaverne mellem sig. USA's støtte var øremærket til finansiering af selvstyrets sikkerhedssystemer, mens EU stod for finansiering af de civile NGO'er. Samtidig reducerede man UNWRA's rådighedsbeløb hvilket gav større magt til NGO'erne – og dermed til imperialismen og Den Arabiske Liga.

USA finansierede uddannelsen af palæstinensiske sikkerhedsfolk i Jordan, USA og Israel. Heri spillede også CIA en vigtig rolle, idet det var CIA som trænede den palæstinensiske 'præventive sikkerhedstjeneste' som står for jagten på de palæstinensiske frihedskæmpere ('terrorister').

Målet var en total omstrukturering af det palæstinensiske samfund og opløsning af den palæstinensiske nationale bevægelse. Dette er i vidt omfang lykkedes idet NGO'erne har erstattet de palæstinensiske kæmpende massebevægelser.

PLO (Palestinian Liberation Organization) er den paraply som organiserer alle de sekulære fedayin-grupper: Fatah, PFLP, DFLP osv. Under denne paraply fandtes tidligere en række stærke massebevægelser som organiserede kvinderne (General Union of Palestinian Women), arbejderne (General Union of Palestinian Workers), studenterne (General Union of Palestinian Students) osv. Disse bevægelser organiserede ikke kun palæstinenserne i Palæstina, men *alle* palæstinenserne, på samme måde som PLO er repræsentant for palæstinenserne over hele verden.

Disse massebevægelser havde opnået forbløffende resultater: opbygget virksomheder, børnehaver, sundhedsklinikker, uddannelsesinstitutioner og alfabetiseringskurser i flygtningelejrene, samtidig med at de

uddannede folk til national modstand mod besættelsen. Palæstinenserne havde det absolut bedste uddannelsessystem i den arabiske verden. Det var 'vores' uddannelsesinstitutioner. I min landsby samlede vi penge ind til uddannelse. Vi satte os ud over Israels kontrol med uddannelserne ved at køre et 'dobbeltspor'. Vi overholdt det formelle *curriculum* samtidig med at de palæstinensiske lærere underviste i kritisk stillingtagen og modstand mod besættelsen. Det var med til at forberede os til intifadaen i 1987. Når vi i dag ikke har en tredje intifada, hænger det sammen med at vi ikke længere har denne folkelige struktur med massebevægelser og massemodstand.

Denne udvikling betød af palæstinenserne uden for Palæstina blev hægtet af. Nu var der ikke længere nogen struktur som forenede alle de palæstinensiske lærere, kvinder, arbejdere, studenter, ingeniører og forfattere. Nu blev alting bestemt i Ramallah (hos det palæstinensiske selvstyre, red.). Palæstinenserne i diasporaen havde ikke længere nogen stemme.

De borgerlige og venstrefløjen

For PFLP er det en vigtig opgave at skabe palæstinensisk enhed og få Fatah og Hamas til at arbejde sammen idet de repræsenterer det store flertal af palæstinenserne. Begge grupper er som bekendt stærkt højreorienterede. Med Hamas har vi siden 'Oslo' indgået i en taktisk alliance på trods af stor politisk uenighed. Men PFLP ønsker i den aktuelle situation at arbejde sammen med alle de kræfter som kan forenes i kampen mod den zionistiske besættelse. Specielt ønsker vi at samle og styrke venstrefløjen.

Hvem er venstrefløjen – ud over PFLP?

KB: DFLP (udbrydergruppe fra PFLP) og PPP (Palestinen People's Party, det tidligere palæstinensiske kommunistparti PCP) fremfører en venstreorienteret retorik, men når det kommer til stykket, retter de ind efter Fatah og er ikke længere venstreorienterede. De arbejder sam-

men med Abu Mazen (krigsnavn for Mahmoud Abbas, PLO's formand og selvstyrets præsident). Alligevel siger vi: Let us unite. Men det siger de nej til. De vil kun samarbejde på betingelser som accepteres af Fatah.

DFLP er langt svagere end de selv giver udtryk for. Vi forsøger at rykke dem over mod vores program, vi skal i hvert fald ikke overtage deres program. Nogle gange lykkes det os at lave en fornuftig alliance med DFLP, f.eks. i kampen mod korruption. PPP er kun til stede på Vestbredden og i Gaza, ikke i diasporaen. Så er der Mustafa Barghouti. Han leder en NGO (Palestinian National Initiative) og ikke et parti, og denne NGO består af ham og kun ham. Hvis han forsvinder, eksisterer den ikke.

Med Fatah er det kompliceret. Fatah er via selvstyret ansvarlig for sikkerhedstjenesten (the Security Agency) som får masser af penge udefra. Og uden penge, intet Fatah. Folk stemmer primært på Fatah fordi Fatah har penge. Selvstyret har 40.000 personer ansat i sikkerhedstjenesten, de og deres familier stemmer på Fatah. De føler ingen loyalitet over for kampen mod besættelsen, kun loyalitet i forhold til deres job og deres lønninger!

Fedayin-grupperne, især Fatah, er efter Oslo-aftalen blevet til politi! Det har ændret alt, kultur, politik og målene for den palæstinensiske nationale bevægelse.

PFLP's 7. kongres, afholdt i 2013 over tre sessioner i Palæstina og diasporaen

Fortæl om PFLP's 7 kongres?

KB: Det var en vigtig kongres hvor vi rankede ryggen. Vi besluttede ikke længere at gøre os afhængige af andre. Vi indså at islamisterne er den stærkeste kraft blandt palæstinenserne, især i Gaza, og at imperialisterne forsøger at opsplitte regionen via sekteriske konflikter. Det er Irak et eksempel på. I Palæstina er det ikke lykkedes for imperialismen at splitte os efter sekteriske linjer, men efter politiske linjer.

For PFLP har tiden efter 'Oslo' været en smertefuld proces. Men som vi siger med en arabisk talemåde: "Ørnen kan leve i syv år, herefter enten dør den eller flyver kraftigt ind mod bjergvæggen og genfødes og kan så leve i 130 år, stærkere end før".

Vi i PFLP er parate til en sådan smertefuld proces, sammen med kvinderne, arbejderne, de politiske fanger, fighterne. Kollektivet skal vise at vi kan genrejse os. Vi er bevidste om vigtigheden af at kende vores rødder, mange unge i PFLP i dag var ikke født da 'Oslo' blev til. Derfor gør vi meget ud af at fortælle vores historie. PFLP har stærke rødder i Ghassan Kanafani, i George Habash, i Abu Ali Mustafa, i 4000 martyrer og i de ukendte fighters. De er vigtige søjler i vores PFLP-identitet.

PFLP's internationalisme

PFLP er ikke – som DFLP og Fatah – 'kun' en palæstinensisk fraktion, men har palæstinensiske/arabiske/internationalistiske rødder. Det er derfor man finder PFLP-afdelinger i mange arabiske lande – som Tunesien, Algeriet, Yemen, Libanon, Palæstina, Syrien, Bahrain, og i lande som ikke er arabiske – fx Tyrkiet, Cuba og Venezuela. Det er derfor PFLP har trænet mange befrielsesbevægelser som de iranske fedayiner, de cubanske guerillaer, osv. Nogle af dem har besøgt os og sagt at det var her hos PFLP at de fik deres første våben udleveret. Der kom i tidligere tider masser af internationale brigader til Palæstina, det sker desværre ikke så ofte i dag.

Vi – PFLP – betragtes af mange på den arabiske venstrefløj som en ledende kraft for den arabiske revolution. Vi må støtte dem og ikke kun bede dem om støtte. Enhver sejr i den arabiske verden er en sejr for Palæstina. Det gælder om at styrke den antiimperialistiske lejr.

Mere militant linje

Vores kamp består af to søjler: massebevægelserne og den militære kamp. De to søjler er afgørende for revolutionen. PFLP's militære indsats er blevet mangedoblet i Gaza siden 2012 og især i forbindelse med

Israels massakre i Gaza sommeren 2014 hvor Abu Ali Mustafa-brigaderne spillede en vigtig rolle.

Efter 7. kongres er vi gået under jorden på Vestbredden. Vi har ikke længere et particenter, vi har kun en talsperson. Vi er i erklæret opposition til Fatah og modstander af selvstyret, PA, der varetager fjendens interesser. Vi har igennem flere år ført kampagne mod PA's politi - og sikkerhedssamarbejde med besættelsesmagten.

På 7. kongres blev Ahmed Sa'adat, der sidder i israelsk fængsel, genvalgt som generalsekretær, mens Abu Ahmed (PFLP's mangeårige militære leder, red.) blev valgt til vice-generalsekretær. Politbureauet fik mange nye medlemmer. Vi forsøger at få flere unge og flere kvinder med i ledelsen. Vi udskiftede 60 % af ledelsen på den 7. kongres.

De palæstinensiske fanger er en vigtig del af kampen. De står i front i kampen mod besættelsen af Palæstina. En af dem er Ahmed Sa'adat, PFLP's fængslede leder. Fangerne giver os mod og energi til kampen ved deres udholdenhed og styrke. Det er en vigtig opgave for os og vores politiske venner at befri fangerne.

Del XII

Portrætter

Kapitel 39

Maryam Abu Daqa fra Gaza

”Det er ikke sjovt at være fattig. Men de fattige har nogle glæder som de rige ikke har, nemlig glæden ved de små ting. Lykken er at få et dejligt brød, at der igen kommer elektricitet og køleskabet kører. Og nu køber jeg gaver til mine børn i Gaza, sådan nogle små pakker med rosiner som jeg fik til morgenmad. Jeg køber 36 pakker med hjem, en til hvert af mine børn”.

Det fortæller Maryam under et besøg i København i 2010 hvor hun deltog i en konference om politiske fanger. Om Maryam selv har født børn fortæller hun ikke noget om. Maryams børn er alle Gazas børn. De kommer til hende med deres hverdagsproblemer. De beder hende om hjælp for de tror at hun - en kendt PFLP-leder – kan hjælpe dem med alt muligt. Men det kan hun ikke, for PFLP har ikke mange midler at dele ud af. I Gaza, hvor hun bor, er det Hamas som sidder på midlerne. De får penge fra de religiøse stater Iran og Saudi Arabien, og på Vestbredden er det Fatah som sidder på pengene. Fatah beholder selv de mange penge som doneres fra fonde, de arabiske og vestlige lande – selvom de er forpligtet til at fordele dem til de forskellige PLO-fraktioner. Maryam er lige ved at græde når hun fortæller om fattigdommen og sulten i det belejrede Gaza, og hun raser – så hele kroppen dirrer – når hun fortæller om de forbrydelser og overgreb som besættelsesmagten Israel udsætter palæstinenserne for.

Barndommen i Gaza

Maryam blev født den 1. januar 1952 i landsbyen Abaza tæt ved Khan Younis i Gaza. Hendes far var palæstinenser og en rig jordejer der tilhørte den palæstinensiske overklasse. Men hans hjerte brændte for Palæstina, og han talte altid om Palæstina. *”Far var demokrat og nationalist. Han vidste at Israel ville tage hans jord, derfor var han meget*

kampivrig. Hans nationalisme havde som udgangspunkt at bevare hans ejendomme og jord – sådan som det var med de andre borgerlige og Fatah og Arafat”.

Maryams mor var egypter og elskede præsident Nasser og den panarabiske bevægelse, ANM, som senere blev til PFLP. På det tidspunkt var Gaza under egyptisk administration og nød større frihed end Vestbredden som var underlagt det reaktionære jordanske regime. Moren havde ikke gået i skole, men var klog og hørte altid nyheder. Moren snakkede altid om Englands og Israels besættelse af Palæstina. Kvinderne samledes omkring hende. *”Min mors ansigt ligner alle palæstinensiske kvinders ansigt eller alle arabiske kvinders ansigt eller alle kæmpende kvinders ansigt”.*

Moren fødte syv piger og en dreng. Fra helt lille studsede Maryam over at drengen var mere værd end hende selvom hun var dygtig. Den oplevelse fik stor betydning for hendes liv. Maryam ville være dygtig og være læge, for det var der ingen kvinder der var dengang. *”Jeg ville have uddannelse og deltage i kampen”.* Hun kom til at gøre begge dele.

Faren havde fire koner så Maryam havde i alt 10 brødre og 12 søstre. Da faren døde, ville brødrene *”have det hele”* – farens jordbesiddelser og hans butikker. Men det fandt Maryam sig ikke i. Hun kæmpede en kamp for at pigerne skulle få del i arven, og hun vandt den kamp. Så alle søstre har i dag et lille stykke jord i Gaza. Siden da talte brødrene ikke med hende. Men det var ikke bare en kamp for deres egen sag, det var en kamp for alle kvinder der ikke vil finde sig i at være mindre værd end mændene.

15 år og politisk aktiv

Maryam elskede at høre om Palæstinas historie. Som 12–13 årige skrev Maryam et brev til Ahmad Shukairi, det nydannede PLO's første leder, hvor hun spurgte ham hvorfor der kun var træningslejre til drenge og ikke til piger? Han sendte hende en bog og mange hilsener og lovede at

hun skulle blive den første kvinde i træningslejr. Hun skrev også til Egyptens præsident Nasser der lovede at hjælpe til med at befri Palæstina.

Maryam blev medlem af PFLP. Moren vidste det, faren fik det ikke at vide, Maryam frygtede hans vrede. Maryam var begejstret for Guevara Gaza som havde været med i ANM og nu var PFLP-leder i Gaza. Hun fortæller: *"Guevara Gaza var min store helt – frihedskæmperen der var kendt i hele Palæstina for sit mod og sin klogskab. Men han blev dræbt af Israel – ligesom andre af mine kammerater"*.

"Vi børn transporterede ting til guerillasoldaterne. Mor vidste det og sagde til far at Maryam sover hos en veninde. Far gav penge til våben, han vidste bare ikke at jeg var med til at samle pengene ind. Min søster var med i Fatah, men hun kunne godt lide PFLP så det gav ingen problemer".

Maryam i israelsk fængsel

Israel udspionerede befolkningen og satte Maryam i fængsel fra hun var 15 til hun blev 17 år. I fængslet i Gaza, der var på tre etager, sad mændene på første og tredje sal, mens kvinderne sad på anden. Der var 46 kvinder i hver celle som var på 4 X 4 meter – *"Så vi sad som sardiner i en dåse. Der var kun spande som toiletter, og man fik kun et bad om måneden. Vi skulle arbejde otte timer om dagen. Men opholdet styrkede os politisk. I dag er jeg glad for den erfaring fængslet gav mig. I fængslet lærte vi om hinandens baggrunde, og vi lærte besættelsesmagtens ansigt at kende. De der ikke har været i fængsel ved ikke hvad frihed er"*, siger Maryam.

De israelske soldater blev skældt ud af os børn: "I er fascister", sagde vi til dem. "I lyver, i har taget vores land. Når vi kommer ud, vil vi være fedayiner". Maryam røg som en skorsten. Hendes far var imod cigaretter. *"Du dør hvis du ryger"*, sagde han. *"Israel gav os cigaretter, fire om dagen, af dårlig kvalitet. Man begyndte at ryge for at dø. Så røg man for at komme på hospitalet"*. Og Maryam har holdt ved cigaretterne og ryger stadig i dag.

Guerillakæmperen Maryan

Efter fængslet ville Israel ikke vide af hende og smed hende ud af Palæstina. Hun opholdt sig i flere uger i ingenmandsland mellem Palæstina og Jordan. Men så kom PFLP og befriede hende, gav hende et andet navn og førte hende til en fedayin-base i Jerash i det nordlige Jordan. Her blev hun militært trænet og mødte de andre stærke palæstinensiske kvinder – Natia, Leila og Amira. Hun deltog i Sorte September-krigen mellem det jordanske regime og de palæstinensiske fedayin-grupper.

I 1972 kom Maryan, ligesom de andre fedayiner, til Libanon. *"Jeg var guerillaleder i det vestlige Libanon. Her kæmpede vi imod de fascistiske libanesiske falangister. Jeg synes selv jeg var en dygtig guerillaleder der havde kontrol over alt og alle i mørket. Jeg blev tilbudt mad og bad af de lokale kvinder, jeg blev snart kendt i hele regionen, og det var farligt.*

Jeg havde fået et guldsmykke med PFLP indgraveret. Så sagde en ung soldat. Nej, hvor er det smukt, må jeg få det? Nej, sagde jeg, det er næsten den eneste ting jeg har for mig selv. Det får du ikke. Men så om natten kunne jeg ikke sove. Jeg vidste at han snart skulle forflyttes og tænkte, hvad nu hvis ham dør i morgen. Så gik jeg hen og forærede ham smykket og sagde: pas godt på det. Men senere lærte jeg at sige nej. Som her i Gaza hvor folk ingenting har, her må jeg ofte sige nej fordi vi er så fattige og mangler alt. Men palæstinenserne har altid overskud til at tage sig af hinanden. Vi føler at vi har en fælles sag. Det gør mennesker lykkelige at gøre noget godt for andre. At skabe forandring sammen med andre, ikke blot med dig selv og for dig selv".

Da Maryam blev marxist

"Da jeg var helt ung, vidste jeg godt at PFLP var marxistisk. Jeg blev spurgt og svarede: PFLP er marxistisk, og marxisme er godt. Jeg læste marxistiske tekster, men kunne ikke forstå dem. Proletariatet er godt, men hvad er proletariatet? Så mødte jeg George Habash, og han sagde

at han ville undervise mig en time om ugen, og han gav mig tekster jeg skulle læse, og så gennemgik vi de tekster, og de hjalp mig til at forstå marxismen. Også Abu Ali Mustafa hjalp mig med min politiske skoling. Men jeg har altid nægtet at citere Marx og Lenin. Jeg har øvet mig på at diskutere og sige: Jeg mener sådan og sådan fordi... Ikke fordi Marx siger det, men fordi jeg mener det”.

Filosofistudier i Bulgarien

På et tidspunkt foreslog PFLP’s ledelse at Maryam skulle tage en uddannelse. Det var vigtigt med veluddannede palæstinensiske kvinder. Maryam fik i 1983 et stipendium til at studere filosofi ved universitetet i Sofia, Bulgarien. I stipendiet var inkluderet en måneds årlig ferie og rejse til Damaskus. Det var normalt dengang at palæstinenserne fik stipendier til de østeuropæiske lande. Mange palæstinensere på Maryams alder har deres kandidatgrader fra Bulgarien, Jugoslavien osv. Men palæstinenserne fik ikke stipendier til Sovjetunionen da Sovjetunionen ikke var begejstret for PFLP, men samarbejdede med Fatah og PLO. *”Selvom Sovjetunionen anerkendte PFLP som et marxistisk parti, var PFLP ikke en del af Sovjets indflydelsessfære”, fortæller Maryam. ”Vi insisterede på at bevare vores selvstændige politiske identitet”.*

Maryam blev doktor i filosofi og lærte sig at tale det bulgarske sprog. I Bulgarien var hun politisk aktiv fra første øjeblik. Hun var med til at danne en international kvindeggruppe, samlede penge ind til palæstinenserne under 1987-intifadaen, var med i antikrigsarbejde osv. Hun fik veninder fra hele verden og mødte, da hun besøgte København i 2010, en tidligere irakisk studiekammerat fra Bulgarien.

Tilbage til Gaza

I alle de mange år havde Maryam længtes tilbage til Gaza. Men først efter 25 år, i 1997 (efter Oslo-aftalen og selvstyrets oprettelse, red.) vendte hun tilbage og følte at hun blev født på ny.

”De palæstinensiske unge ønsker at leve et almindeligt liv”, fortæller

Maryam. "Spise dejlig mad, studere, danse og høre musik. Men besættelsen gør det umuligt. 80 % af palæstinenserne er uden arbejde og fattige og mangler alt. Alle palæstinensere er imod besættelsesmagten Israel og ønsker fælles kamp. Uden fælles kamp kan vi ikke vinde. PFLP står stærkt i Gaza og samler titusindvis af mennesker til sine demonstrationer. Vi samarbejder i første omgang med den demokratiske front (DFLP) selv om vi godt ved at DFLP på skift danser med Fatah og med PFLP".

Kvindeprojektet PDWSA i Gaza (Palestinian Development Women Studies Association)

Maryam fortæller om kvindeprojektet PDWSA i Gaza:

Som tidligere politisk fange brændte jeg efter at lave et projekt der kunne støtte kvindefanger. Det er der brug for i et samfund som det palæstinensiske hvor mange konservative traditioner lever videre. Når kvinderne kommer ud fra fængslerne, har de ofte psykiske og fysiske problemer. Og behov for hjælp.

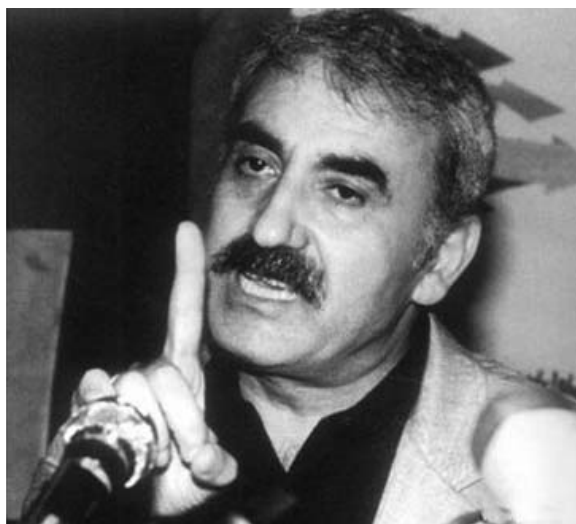
Kvinderne fængsles fordi de er fedayiner eller har støttet fedayiner, eller fordi deres familie er fedayiner. Når kvinderne kommer ud af fængslet, kommer de ud til et endnu større fængsel. Israels formål med at fængsle dem er at få dem til at stoppe deres deltagelse i kampen. Under trussel om at det går ud over deres ære, bliver mange palæstinensiske kvinder i israelske fængsler voldtaget, tortureret og chikaneret. I en mellemøstlig sammenhæng er dette en katastrofe for familien. Når kvinderne kommer ud af fængslerne, bliver de ofte isoleret. På den ene side er det ærefuldt at have været fængslet af besættelsesmagten. På den anden side skamfuldt som kvinde at have været i de mandlige fangevogteres vold. Eksempelvis blev en ung kvinde fængslet, og hendes mand reagerede ved at finde sig en ny kone. På den måde bliver kvinderne dobbelt straffet for deres modstand mod besættelsen.

Vi arbejder med at rehabilitere og uddanne kvinderne efter deres fæng-

selsophold. Vi laver kurser, foredrag, film, værksteder osv. Kvinderne beskriver deres historie som skal bidrage til at beskrive Palæstinas historie. Kvinderne skal uddannes til at være Palæstinas nye ledere. Vi fokuserer ikke på de politiske fraktioner, men samarbejder uanset politisk tilhørsforhold. Kvinderne 'har Palæstina som tilhørsforhold, ikke et politisk parti'.

PDWSA har allerede opnået resultater. Vi har fået anerkendt vores ret til økonomisk støtte fra det palæstinensiske selvstyre, vi får gratis behandling på hospitalerne, vi har skaffet briller til kvinder som troede de var blevet blinde! Vi prøver gennem samtaler med kvinderne at ændre deres syn på sig selv, at lære dem at være stolte over at være kvinde, at være stolte over at deltage i modstandskampen, stolte over at have været sat i fængsel af besættelsesmagten – i stedet for at skamme sig!"

Kapitel 40

Mindeord om George Habash

En frihedskæmper er død

"De har dræbt vores folk, de har drevet os væk fra vores hjem, by og land. På vejen fra Lydda til Ramallah har jeg set børn, unge og gamle ligge og dø. Hvad kan man så gøre andet end at blive revolutionær og kæmpe for den palæstinensiske sag?" (George Habash).

Af Irene Clausen, Gaia, tidsskrift for international solidaritet, nr. 59, forår 2008 (lettere revideret)

Lørdag den 26. januar 2008 ved aftenstide døde George Habash, PFLP's generalsekretær, på et hospital i Jordans hovedstad Amman af et hjerteslag. Få minutter senere tikkede nyheden ind på mobiltelefoner hos palæstinensere verden over: Al Hakim er gået bort. Al Hakim var Habash's 'krigsnavn' og betyder 'Den kloge' og 'lægen'.

George Habash tegnede om nogen den palæstinensiske befrielseskamp og rangerede i palæstinenserens øjne på linje med 'den anden store', Yassir Arafat. De to førte mange indædte kampe om linjen i den palæstinensiske befrielseskamp, da de repræsenterede forskellige klassers interesser. Arafats Fatah repræsenterede det arabiske borgerskab og George Habash's PFLP de fattige i flygtningelejrene, arbejderne og bønderne. Dem, der - med Habash's ord - har alt at vinde og intet at tabe ved den palæstinensiske revolution

George Habash var 22 år og lægestuderende da højtalervognene fra den zionistiske terrorgruppe Haganah i 1948 kørte ind i hans fødeby Lydda (i dag Lod i Israel), hvor de 10.000 indbyggere kun fik kort varsel til at forlade byen. Scenerne fra fordrivelsen blev aldrig glemt: Mennesker der blev skudt i gaderne, andre der skrækslagne og i hast pakkede deres ting og begav sig af sted. På vandringen mod et liv i flygtningelejre, men i den faste overbevisning at de snart ville vende tilbage.

Men de fik aldrig lov til at vende tilbage. I stedet blev staten Israel oprettet på palæstinensisk jord den 15. maj 1948 og 750.000 palæstinensere fordrevet, af palæstinenserne kaldet Al- Nakba (katastrofen). Kravet om flygtninges ret til at vende tilbage - Al Awda - blev en ledetråd for George Habash og for det PFLP han i 1967 var med til at danne.

George Habash's vej til PFLP

George Habash tog til Beirut og begyndte at studere medicin ved Det Amerikanske Universitet hvorfra han i 1951 blev kandidat. Han arbejdede nogle år som børnelæge i flygtningelejrene. Det var i høj grad erfaringerne fra livet i flygtningelejrene, der gav Habash indsigt i palæstinenserens liv og problemer og blev afgørende for hans senere politiske analyser og politikudvikling.

I 1955 var George Habash med til at danne ANM (the Arab Nationalist Movement), inspireret af Nassers arabiske nationalisme og andre panarabiske doktriner.

De arabiske landes nederlag til Israel i juni-krigen i 1967 blev en øjenåbner for Habash og andre revolutionære, der indså at man ikke kunne overlade det til de arabiske regimer at befri Palæstina. Samtidig indså de, inspireret af især Vietnam-krigen og den cubanske revolution, at guerillakampen var den eneste effektive metode til bekæmpelse af den zionistiske fjende, hvilket førte til opblomstringen af en række palæstinensiske guerillagrupper. PFLP - Folkefronten til Palæstinas Befrielse - blev dannet ved en sammenlægning af flere palæstinensiske grupper den 11. december 1967 med George Habash som generalsekretær. En post han besad indtil frontens 6. kongres i 2000, hvor han trak sig på grund af helbredsproblemer.

Det strategiske mål for PFLP blev lagt i 1969 og er stadigvæk gældende: En demokratisk sekulær stat for alle, uanset nationalitet og religion.

Flykapringer og Sorte September

Kort efter nederlaget i 1967 begyndte planlægningen af de flykap-

ringer, der med ét satte palæstinenserne sag på den internationale dagsorden. I 1970 gennemførte PFLP fire succesfulde flykapringer og ét mislykket forsøg, i alle tilfælde med løsladelse af gidslerne, og i flere tilfælde med afbrænding af de kaprede imperialist-fly i 'revolutionslufthavnen' i en ørkenby i Jordan.

De fire flykapringer som PFLP gennemførte, gav Jordans kong Hussein et længe savnet påskud til at slå hårdt til mod de palæstinensiske guerillagrupper, som han frygtede ville overtage magten i landet. En grusom massakre mod palæstinenserne blev gennemført i Jordan i 1970, kaldet Sorte September. Den tvang PFLP og de andre guerillagrupper til at flytte deres hovedkvarterer fra Jordan til Libanon.

Afvisningsfronten

I 1974 vedtog det palæstinensiske nationalråd, PNC (The Palestinian National Council – PLO's øverste organ) en resolution, der efter PFLP's mening åbnede op for en to-statsløsning, og dermed en anerkendelse af staten Israel. Som konsekvens heraf forlod PFLP for en tid PLO's ledende organer og dannede Afvisningsfronten - sammen med flere af PLO's organisationer. Først efter Egyptens katastrofale Camp David-fredsftale med Israel i 1978 normaliseredes forholdet mellem PFLP og PLO igen.

I 1982 invaderede Israel Libanon og fordrev PLO der flyttede sit hovedkvarter til Tunis, mens PFLP slog lejr i Syriens hovedstad Damaskus.

I 1990 fik Habash et hjerteanfald og blev nødt til at sætte det politiske tempo ned. Efter at have boet en årrække i Damaskus flyttede han i 1992 til Amman hvor han levede de sidste år af sit liv.

Svær balancegang efter Oslo-aftalen

George Habash var imod enhver fredsforhandling med Israel idet man efter hans mening ikke forhandler med en besættelsesmagt. Efter Oslo-aftalen i 1993 brød Habash og PFLP med Arafat og PLO-ledelsen og anklagede dem for at sælge ud af den palæstinensiske

revolution. PFLP mente at Oslo-aftalen kun gavnede fjenden og var med til at svække den palæstinensiske kamp imod besættelsen. De dannede en slags anti-Oslo front der omfattede de grupper, der var modstandere af Oslo-aftalen, herunder også grupper som ikke var med i PLO, eksempelvis den islamiske bevægelse Hamas.

George Habash nægtede til det sidste at sætte sin fod på Vestbredden i protest mod Oslo-aftalens såkaldte selvstyre. Først når retten til at vende tilbage var blevet anerkendt, ville han vende tilbage til Palæstina.

På trods af en klar svækkelse af PFLP i takt med venstrefløjens generelle svækkelse efter Sovjets sammenbrud, nyliberalismens sejr-rige gang på jorden, islamisternes fremgang på bekostning af socialisterne, 11. september og USA's og EU's terrorlister, så står PFLP stadig stærkt hos palæstinenserne, især på gaderne og i flygtningelejrene.

Alle palæstinensere verden over kendte ham, og alle dem jeg har spurgt her i Danmark svarer, uanset politisk tilhørsforhold, at "Habash, han var stærk, og han stod fast". George Habash levede og døde som palæstinensisk frihedskæmper.

En kritikers ord om George Habash:

As'ad Abu Khalil, professor i 'political science' ved California State University, der ofte har kritiseret PFLP, bl.a. persondyrkelsen af George Habash, afsluttede sin nekrolog over George Habash med følgende smukke ord:

"George Habash levede hvert et minut af sit liv for Palæstina. Han repræsenterede en model for revolutionær kamp som er eksemplarisk i sin dedikation og asketisme, uanset hvad man måtte mene om PFLP eller dens mange års politiske og militære erfaringer" (The Electronic Intifada, 30.januar 2008)

En partikammerats ord om George Habash:

Leila Khaled, PFLP, der har kendt George Habash siden slutningen af 1960'erne, udtalte følgende om sin afdøde partikammerat:

"George Habash var en mand af den vise slags. Meget entusiastisk og karismatisk på sin egen måde. Han kunne lytte meget tæt når man talte med ham, og så gav han sit svar. Jeg har aldrig set ham råbe eller skrike. Han sagde engang til mig: "Når du bliver vred, skal du bruge din vrede til at løse det vigtigste problem, som er fjenden, så du skal ikke blive vred eller nervøs så længe Palæstina er besat (...). Han var altid meget begejstret. Mange gange har jeg set ham græde, helt stille, når vi talte om martyrernes mødre eller børn, eller endda i de senere år, hvis nogen sendte hilsener fra de besatte områder (...). Han var et sådant menneske at du ikke, selvom hans ideer var dig imod, kunne føle andet end kærlighed og respekt for ham. Selv Arafat sagde altid: 'vi er uenige, men han er en broder i kampen'. Jeg tror at han på den tid var revolutionens samvittighed". (Sarah Irving: Leila Khaled – symbolet for Palæstinas befrielse, Forlag Solidaritet, 2014: 104)

Bilag

Bilag: 1

Hvad betyder imperialism?

Imperialismen udgør en bestemt fase i kapitalismens udvikling og er opstået i begyndelsen af 1800-tallet. Den kendetegnes – ifølge Lenin (V.I.Lenin: "imperialismen – det højeste stadium af kapitalismen", 1916) af finanskapitalens dominerende position og fremkomsten af multinationale selskaber – af Lenin kaldet monopoler. I jagten på profit og indflydelse søger den herskende klasse i de imperialistiske stater – via de multinationale selskaber, via militær og andre instrumenter - ud over egne grænser og (fortrinsvis) til de fattige lande hvor de søger at tilegne sig råstoffer, nye markeder, billig arbejdskraft og kontrol med strategisk vigtige regioner. Alle forhindringer for imperialismens jagt på profit og dominans søges fjernet med krige, bestikkelse, medier, politisk lobbyarbejde, påstande om humanitær intervention og påstande om forsvaret for menneskerettigheder. Denne jagt på profit og indflydelse skaber inter-imperialistiske krige (fx verdenskrigene sidste århundrede). Eftersom imperialismen er et politisk-økonomisk system der bygger på moralsk og materiel ulighed mellem nationer, er imperialismen et racistisk system (A.W. Kayyali: 1979)

Bilag: 2

De palæstinensiske nationalråd (PNC, Palestinian National Council)

Det 1. nationalråd (PNC) – Den 28. maj – 2. juni 1964 i Jerusalem

Det 2. nationalråd (PNC) – Den 31. maj – 4. juni 1965 i Cairo

Det 3. nationalråd (PNC) – Den 20.- 24. maj 1966 i Gaza

Det 4. nationalråd (PNC) – Den 10. – 17- juli 1968 i Cairo

Det 5. nationalråd (PNC) – Den 1. – 4. februar 1969 i Cairo

Det 6. nationalråd (PNC) – Den 1. – 6. september 1969 i Cairo

Det 7. nationalråd (PNC) – 30. maj – 4. juni 1970 i Cairo

(Ekstraordinær session: 27. – 28. august 1970 i Amman)

Det 8. nationalråd (PNC) – Den 28. februar – 5. marts 1971 i Cairo

Det 9. nationalråd (PNC) – Den 7. – 13. juli 1971 i Cairo

Det 10. nationalråd (PNC) – Den 11. – 12. april 1972 i Cairo

Det 11. nationalråd (PNC) – Den 6. – 12. januar 1973 i Cairo

Det 12. nationalråd (PNC) – Den 1. – 9. juni 1974 i Cairo

Det 13. nationalråd (PNC) – Den 12. – 20. marts 1977 i Cairo

Det 14. nationalråd (PNC) – Den 15. – 23. januar 1979 i Damaskus

Det 15. nationalråd (PNC) – Den 11. – 19. april 1981 i Damaskus

Det 16. nationalråd (PNC) – Den 14. – 22. februar 1983 i Algeriet

Det 17. nationalråd (PNC) – Den 22. – 28. november 1984 i Amman (kaldet "det illegale PNC")

Det 18. nationalråd (PNC) - Den 20. – 26. april 1987 i Algeriet

Det 19. nationalråd (PNC) – 12. – 15. november 1988 i Algeriet (kaldet Intifada-nationalrådet)

Det 20. nationalråd (PNC) – Den 23. – 28. september 1991 i Algeriet

Det 21. nationalråd (PNC):

1.session - april 1996 i Gaza

2.session - december 1998 i Gaza

Bilag: 3

Palæstina-solidaritetsorganisationer

Herunder præsenteres forskellige Palæstina-solidaritetsorganisationer:

(Hvis der ikke er en hjemmesideadresse, kan organisationerne som regel følges på de sociale medier)

Boykot Israel-bevægelser

Boykot Israel Kampagnen - www.boykotisrael.dk og

facebook.com/boykotisrael.dk.

BDS – Boycott, Divestment, Sanctions (Boykot, De-investering, Sanktioner) www.bdsmovement.net

PACBI – Palestinian Campaign for the Academic and Cultural Boycott of Israel – www.pacbi.org

Who Profits from the Occupation - Coalition of Women for Peace -

www.whoprofits.org

Solidaritet med palæstinensiske fanger i israelske fængsler

Samidoun – Palestinian Prisoner Solidarity Network - www.samidoun.net

Addameer (arabisk for: samvittighed) – www.addameer.org

Free Ahmed Saadat-kampagnen - www.freeahmadsaadat.org

Dansk afdeling: - www.freeahmadsaadat.dk

Palæstinenserens ret til tilbagevenden (haq al-awda)

The Palestine Right of Return Coalition – al-awda.org

BADIL- Resource Center for Palestinian Residency and Refugee Rights – www.badil.org

Antiimperialistisk solidaritet

Internationalt Forum - www.internationaltforum.dk

Demos - www.demos.dk

Budskab fra græsrodderne - www.budskabfragrasrodderne.dk

Faglig Palæstinasolidaritet

3F Palæstinanetværk – Jonas.devantier@3f.dk

Palæstina nyheder

The Alternative Information Center, AIC - www.alternativenews.org

The Electronic Intifada – <http://www.electronicintifada.net>

Palæstina Orientering – www.palæstinaorientering.dk

Andre solidaritetsbevægelser

Dansk Palæstinensisk Venskabsforening - www.danpal.dk

Demokratisk Palæstinensisk Forbund i Danmark

Free Gaza Movement – www.freegaza.org

Free Gaza Movement Danmark – www.palaestina-info.dk

ISM, International Solidarity Movement – www.palsolidarity.org
og www.popularstruggle.org

Human Rights March – HRM - www.humanrightsmarch.dk

Palæstina Aktion – følg på twitter og facebook

Palæstina Fredsvagterne i Danmark - www.palaestina-info.dk
Palæstinensisk National Forsamling i Danmark
The Israeli Committee Against House Demolition, ICAHD -
<https://icahd.org>
Stop The Wall – www.stopthewall.org
PFLP – www.pflp.ps

Litteraturliste

Skandinavisk sproget litteratur

Bøger

Broholm, Kit og Holmsgård, Anne Grete: Zionismens Israel – et land i evig krig, Historisk Revy, 1984

Butenschøn, Nils A.: Drømmen om Israel – Historiske og ideologiske forudsætninger for staten Israel, 1984 (norsk)

Feldt, Jakob og Irving Jensen, Michael (red.): Et andet Israel – israelske kritikere 2000 – 2002, Klim, 2002

Forbundet mod Imperialismen: Klassekampen i Libanon, red., Aurora, 1976

Hellström, Lars Gösta: (red.): Palestina, - En bakgrund til Mellemøsternkonflikten, Ordfront, Palestinagrupperne i Sverige, 1980

Herzl, Theodor: Den jødiske stat, Hertz forlag, Udgivelsesår i Danmark ukendt, oversat efter Der Judenstaat der udkom første gang i Wien 1896

Høirup, Niels: Det hellige land, Eget forlag, 2013

Irving Jensen, Michael og Andreas Laursen: Arafats Palæstina, 2000, Odense Universitetsforlag

Irving Jensen, Michael (red.): På tærsklen til fred – Al-Aqsa intifadaen og fredsprocessen i Mellemøsten, Gyldendal, 2001

Irving, Sarah: Leila Khaled - symbolet for Palæstinas befrielse, Solidaritet, 2014

Iyad, Abu: Palæstinensere uden fædreland, Albatros, 1978

Kampen för det palestinska avantgardet, Material från Folkfronten för Palestinas Befrielse, Aurora, Eget tryck, Stockholm, 1974

Kapeliouk, Aminon: Sabra og Chatila: Rapport om en massakre, Rosinante, 1983

Kiehli, Mohammed: Kapitalismen og venstrefløjten i Libanon, Modtryk, 1976

Lauesen, Torkil: Det globale perspektiv, Forlag Nemo, 2016

Andrea Linn (red.): Derfor sanktioner mod Israel, Forlag Solidaritet, 2012

- Lysestøl, P.M. : Palestinerne – historie og frigjøringskamp, Forlag Oktober, 1974 (norsk)
- Meidell , Bjørn: Bag muren – hverdag i en apartheidstat, Tiderne Skifter, 2015
- Møller Rasmussen, Lars: Israel – Palæstina, konflikt uden ende? Informations forlag, 1976
- Nauntofte, Jens: Den palæstinensiske befrielseskamp, Gyldendals Logbøger, 1971
- Pappé, Ilan: Den etniske udrensning af Palæstina, Forlag Klim, 2012
- Persson, Sune: Palestina-konflikten, Studentlitteratur, 1994
- Petras, James: Barbari eller befrielse i det nye årtusinde, Forlag Solidaritet, 2001
- Pilger, John: Frihed næste gang, Det Poetiske Bureaus Forlag, 2010
- Pinkowsky, Pia: Terrorens mange ansigter, Colombus, 2003
- Rahbek, Birgitte: En stat for enhver pris – Konflikten i Mellemøsten, Fremad, 2000
- Rodinson, Maxime: Kampen om Palestina, Pax forlag (udgivelsesår mangler)
- Rye Olsen, Gorm: Mellemøsten – Udvikling og konflikt, Gyldendal, 1992
- Sadat, Anwar, El: "Mit liv – mit land", - en selvbiografi, Chr. Erichsens Forlag, 1978
- Sayegh, Fayez A.: Zionistisk kolonialisme i Palæstina, Det palæstinensiske forskningscenter i Beirut, 1968
- Sippel, Ole: Kampklar, Red. Frank Esmann, Rosinante, 2017
- Skovgaard Jensen, Carsten: Israels erobring af Palæstina – Fra Rishon LeZion til Ariel, Aalborg Universitetsforlag, 2007
- Thing, Morten: Næste år i Jerusalem, Morten Thing og Aschehoug, 1999
- Tidsskrifter og blade
- Falastin Pjece, udgivet af Palæstinakomiteen, Forlag Røde Hane
- Frit Palæstina, udgivet af Den Danske Palæstinakomite
- "For et frit og demokratisk Palæstina", udgivet i forbindelse med en Palæstinauge fra den 17. – 29. november 1980, udgivet af Palæsti-

nensisk Arbejderunion, Forbundet Socialisterne, Venstresocialisterne
 og Internationalt Forum
 GAIA, tidsskrift for international solidaritet, Internationalt Forum
 IF, Blad for international solidaritet, Internationalt Forum
 Internationalt Forum, Blad for international solidaritet
 Modrapporter FARC & PFLP, udarbejdet ifm retssagerne mod Fighters
 & Lovers, 2008/09
 Operation Dagsværk: 2 undervisningshefter: Palæstina 98' – 50 år
 efter, 1998
 PFLP och terrorn, Forbundet Kommunist's skriftserie nr. 3, Fotfolket,
 1973 (svensk)
 Palæstina Orientering, Dansk Palæstinensisk Venskabsforening
 Proletären, udgivet af Kommunistiska Partiet, Sverige, september
 2005
 Årsrapport 2016, 3 F International
 Palestinian Trade Unions, An Overview, Friedrich Ebert Stiftung, 2006
Artikler:
 Egholm, Jakob: Det forjættede land, artikel i Information, 8. maj 2013
 Leila Stockmarr: Nekrolog over tostatsløsningen i Palæstina, kronik i
 Politiken, 5. juni 2017
 Valbjørn, Morten: Fra 'Jordan er Palæstina' til 'Jordan først' - og til-
 bage igen? Artikel i bogen: Et nyt Mellemøsten? Redaktion: Lars Ers-
 lev Andersen & Peter Seeberg, Syddansk Universitetsforlag, 2003

Engelsksproget litteratur:

Bøger

Abdo. Nahlo, Captive Revolution, Pluto Press, 2014
 Abu Sharif, Bassam: Arafat and the Dream of Palestine, An Insider's
 Account, palgrave macmillan, 2009
 Aruri, Naseer (red.): Palestinian Refugees – The Right of Return, Pluto
 Press, 2001
 Carey, Roane (red.): The New Intifada, Verso, 2001
 Chaliand, Gérard: The Palestinian Resistance, Penguin Books, 1972
 Chomsky, Noam & Ilan Pappé: Gaza in Crisis, Reflections on Israel's

- War Against the Palestinians, Haymarket Books, 2010
- Cobban, Helena: The Palestinian Liberation Organization – People, Power and Politics, Cambridge University Press, 1984
- Cobban, Helena: The Making of Modern Lebanon, Hutchinson, 1983
- Cubert, Harald M.: The PFLP's Changing Role in the Middle East, Frank Cass, 1997
- Dawishi, Adeed: Arab Nationalism in the Twentieth Century – From Triumph to Despair, Princeton University Press, 2003
- Daher, Joseph : Hezbollah – the Political Economy of the Party of God, Pluto Press, 2016
- Freedman, Robert O. (red.): The Intifada – Its Impact on Israel, the Arab World, and the Superpowers, Florida International University Press, 1991
- Gresh, Alain: The PLO – The Struggle Within – Towards an Independent Palestinian State, Zed Books Ltd., London, 1988
- Hiltermann, Joost R.: Behind the Intifada – Labor and Women's Movement in the Occupied Territories, Princeton University Press, 1991
- Ismail, Tareq Y.: The Arab Left, Syracuse University Press, 1976
- Kadi, Leila S.: Basic Political Documents of the Armed Palestinian Resistance Movement, Palestine Liberation Organization, Research Center, Beirut, 1969
- Kassem, Fatma: Palestinian Women – Narrative histories and gendered memory, Zed Books, 2011
- Kazziha, Walid W.: Revolutionary Transformation in the Arab world - Habash and his Comrades from Nationalism to Marxism, Charles Knight, 1975
- Kayyali, A.W.: Zionism, Imperialism and Racism, Croom Helms, London, 1979
- Khalaf, Isa: Politics in Palestine, Arab Factionalism and Social Disintegration 1939 – 1948, State University of New York, 1991
- Khalidi, Walid: All that Remains: The Palestinian Villages Occupied and Depopulated by Israel in 1948, The Institute for Palestine Studies, Washington DC, 1992
- Livingstone, Neil C. and Haley, David: Inside the PLO, Robert Hale,

1990

Marshall, Phil: Intifada – Zionism, imperialism and Palestinian resistance, Bookmarks, 1989

Masalha, Nur: The Politics of Denial – Israel and the Palestinian Refugee Problem, Pluto Press, 2003

Masalha, Nur: Imperial Israel and the Palestinians - the Politics of Expansion, Pluto Press, 2003

Myers, David: Re-Inventing the Jewish Past. European Jewish Intellectuals and the Zionist Return to history, 1995

Nasser, Jamal, R.: The Palestine Liberation Organization, Praeger, 1991

No Voice is Louder than the Voice of the Uprising, Ibal Publishing, 1989

Pappé, Ilan: The Making of the Arab-Israeli Conflict 1947–1951, I.B. Tauris, 2006

Pappé, Ilan: The Idea of Israel, A History of Power and Knowledge, Verso, 2014

Pappé, Ilan: Ten Myths about Israel, Verso, 2017

Rayyes, Riad El & Nahas, Dunia: Guerillas for Palestine, Croom Helm, London, 1976

Robinson, Glenn E.: Building a Palestinian State - The Incomplete Revolution, Indiana University Press, 1997

Rogan, Eugene: Arabernes historie – Fra osmannerriget til det arabiske forår, Kristeligt Dagblads Forlag, 2017

Rose, John: The Myths of Zionism, Pluto Press, 2004

Rubin, Barry: Revolution until Victory? The Politics and History of the PLO, USA, 1994

Said, Edward W.: From Oslo to Iraq and the Roadmap, Bloomsbury, 2004

Sahliyyeh. Emile F.: The PLO after the Lebanon War, Westview Special Studies on the Middle East, 1986

Sharabi, Hisham; The Palestinian Guerillas and their Credibility and Effectiveness, Georgetown University, 1970

Traboulsi, Fawwaz, A History of Modern Lebanon, Pluto Press, 2007

Tripp, Charles: The Power and the People – Paths of Resistance in the Middle East, Cambridge University Press, 2012

Turki, Fawaz: the Disinherited, Journal of Palestinians in Exile, 1974,,
Yodfat, Aryeh Y. & Arnon-Ohanna, Yuval: PLO - Strategy and Politics, Croom Helm London, 1981

Tidsskrifter og blade

Democratic Palestine (DP), PFLP's engelsksprogede tidsskrift
Intifada: Year 1, Special issue of "Children of Stones", no. 5, ICCP, 1988 (ICCP = International Coordination Committee of NGO's on the question of Palestine)

Journal of Palestine Studies, University of California Press, the Institute for Palestine Studies

Merip - Middle East Research and Information Project

News from Within, The Alternative Information Center, Jerusalem

PFLP Bulletin, nr. 48, 1981

Race and Class, The Journal of the Institute of Race Relations and the Transnational Institute, Goodwin Press, London

The Popular Front and External Operations, 1971 (Al Hadaf-udgivelse, 1971, på nettet)

"Political Report of the PFLP's 4th Congress", PFLP Central Information Committee, 1986

Political Program of the PFLP's 5th Congress, February 1993

PFLP rapport: The Sixth National Congress – July 2000: Towards a New Political Vision (English Translation by Hamad Said al-Mawad)

Artikler

Abduhadi, Rabab (red.): The Palestinian Women's Autonomous Movement, Emergence, Dynamics, and Challenges, Gender and Society, vol. 12, no. 6, 1998

Kuttab, Eileen S.: Palestinian Women in the Intifada: Fighting on Two Fronts, Arab Studies Quarterly, volume 15, nr. 2, forår 1993

Pappé, Ilan: The Palestinian Enclaves Struggle", interview med Ilan Pappé, kingsreview.co.uk – 21. april 2014

Peteet, Julie M.: Lebanon: Palestinian refugees in the post-war period, Le Monde Diplomatique, 26.10.2011 (writenet)

Zreik, Raef: Why the Jewish State Now? Journal of Palestine Studies, nr. 159, 2011

Abu Khalil, As'ad: Internal Contradiction in the PFLP: Decision Making and Policy Orientation, The Middle East Journal, Volume 41, No. 3, 1987 (s. 361 – 378)

Khalidi, Rashid: Soviet Middle East Policy in the Wake of Camp David, Institute for Palestine Studies, I.P.S. Papers 3, 1979 (folder)

Jamil Majdalawi, "So oder So", online, Interview, januar 2001, Gaza, oversat af Arm the Sprit

Roy, Sara: Reconceptualizing the Israeli-Palestinian conflict: Key Paradigm Shift, Journal of Palestine Studies, nr. 163, 2012

Steinberg, Matti: The Worldview of George Habash's Popular Front, 1988 (online)

Torres, Marianne: Women in the Intifada, Palestine Papers, 1989

Usher, Graham: Facing Defeat – The Intifada Two Years On, Journal of Palestine Studies, Volume XXXII, 2003 (s. 21 – 40)

Fransksproget litteratur

Habash, George (egl. Habache) : Les révolutionnaires ne meurent jamais, Conversations avec George Malbrunot, fayard, 2008

Khaled, Leila: Mon peuple vivra, gallimard, Paris, 1973

Nicolas Dot-Pouillard: Apres la defaite – la gauche arabe a l'offensive, tidsskriftet Orient XXI – på facebook 29/8-2017

Tysksproget litteratur

Intifada, udgivet af Antiimperialistische Koalition (AIK), Wien, nr. 13, 2003

